

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

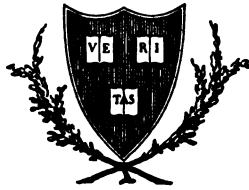
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Harvard College
Library

FROM THE FUND GIVEN BY
Stephen Salisbury

Class of 1817

OF WORCESTER, MASSACHUSETTS

For Greek and Latin Literature

**École Normale Supérieure
line de Médecis, 7
A PARIS**

L

SCRIPTORUM LATINORUM

NOVA COLLECTIO.

CURANTE A. E. EGGER.

TOMUS II.

VERRIUS FLACCUS

ET

SEX. POMPEIUS FESTUS.

TYPIS MOQUET ET SOCIORUM,
VIA LAHARPE, 90.

U

M. VERRI FLACCI

FRAGMENTA

POST EDITIONEM AUGUSTINIANAM DENUO
COLLECTA ATQUE DIGESTA

**SEXTI POMPEI FESTI
FRAGMENTUM**

AD FIDEM URSINIANI EXEMPLARIS RECENSITUM

subjectis aliorum suisque notulis et indicibus necessariis

EDIDIT

A. E. EGGER

In collegio Caroli Magni professor

—
Insunt fragmenta veteris latini sermonis et Pandectis •
—

PARISIIS

APUD BOURGEOIS-MAZE BIBLIOPOLAM

AD RIPAM SEQUANÆ DICTAM VOLTAIRE N° 24

—
M DCCC XXXVIH

-V 22.6.50

HARVARD COLLEGE LIBRARY
FROM THE LIBRARY OF
ABBÉ H. THÉDENAT
JAN. 6, 1921
SALISBURY FUND.

PRÆFATIO.

Verrius Flaccus, ævi Augustei grammaticus nobilis, circa incipientem Tiberii principatum, scripserat *de Verborum significatione* vel *significatu* libros XIX, quos sæculo post Chr. III vel IV, in compendium redexit S. Pompeius Festus, alias nulli veterum, præterquam Charisio et Macrobio, memoratus. Et hoc quidem opus videtur apud homines doctos in usu fuisse, donec annis a Festo plurimum CCCC, Paulus Diaconus vere aureum antiquitatis Romanæ thesaurum, æqualium suorum inertæ et secordiæ minus utilem, arctiori volumine complexus est; qui, qua ratione vetus exemplar tractaverit, hic persequi non attinet. Ut autem Pompei Festi epitoma Verrianos libros, sic Pauli Diaconi libellus Pompeiana volumina vel suppressit, vel effecit ut a librariis postea negligenterentur; eaque causa, cur qua-

* Ipse Verrium sæpius acriter insectatur, ut p. 136, s. v. *Salca res est*; 137, s. v. *Spondere*; 148, s. v. *Sertor*; 158, s. v. *Terentum*; 181, s. v. *Orcus*; 184, s. v. *Pictor Zeuxis*; 189, s. v. *Latium*; 191, s. v. *Terrum diem*, etc. Cf. quæ de suo proposito refert, p. 35 sq. s. v. *Porriciam*.

tuor omnino sint manuscripti codices Festi, quorum ad nos aliqua notitia pervenerit, uno tantum superstitē :

1. quem, initio sæculi p. Chr. V, Macrobius in manibus habuit ; et jam non exstat.
2. quem Placidus, ætatis incertæ grammaticus, dum Glossas componeret ab Angelo Maio nuper editas² ; et jam non exstat.
3. qui fuit Pauli Diaconi, æque deperditus.
4. Farnesianus, ex Illyrico quondam allatus, quique nunc asservatur in Regia Bibliotheca Neapolitana ; ab M littera incipiens, hac ipsa in parte, quæ superest, misere mutilatus, (v. Niebuhrii notam p. 300 sq. ed. nostræ) et aliquot schedis minor, quæ apud Pomponium Latium exstabant.

Farnesiani codicis fragmenta primis renascen-
tium litterarum temporibus quidam decipserunt,
alii describendum curaverunt, alii etiam in arche-
typo videntur legisse. Quamvis autem jam anno
D. 1489 Angelus Politianus in Miscellaneis cap. 73

¹ V. p. 31 sq. editionis nostræ.

² Auctores classici e Vatic. codd. T. III, p. 427. Repetita sunt ab editoribus germanis *Annalium philol. et pædag.* (a. 1833. cf. Fr. Dübner in *Rhein. Mus.* 1835, *Inedita etc.* p. c. n. viii). Ursinus in notis Festi verba cum Placidi glossis Mss. jam sæpe contulerat.

ad eorum auctoritatem provocaverit¹, mala fortuna factum est, ut Pauli Diaconi epitoma, ante inventam artem typographicam sæpius descripta, mox typis edita a. 1471, postea plus quam decies ad exitum sæculi XV repeteretur, genuinæ autem Festi reliquiæ in privatis bibliothecis delitescerent.

Anno demum 1510 *Conagus* nescio quis, edenda

¹ « Quod nunc traditari sumus, fortasse a nonnullis ut incertum, et vacillans parumque adhuc exploratum deridebitur, et exsiliabitur: sed ego mihi de eo dicendum putavi, ne vestigium illud antiquitatis pene jam abolitum, quatecumque sit, extingueretur. Ostendit mihi Romæ abhinc quadriennium [a. D. 1483] Manilius Rallus Græcus homo, sed Latine literis adprime excultus, fragmentum quoddam Sex. Pompei Festi (nam ita erat in titulo) sane quam vetustam, sed pleraque mutilatam, prærosamque a muribus. Quod me magnopere tenuit, si quidem reliquiæ illæ qualescunque ex integro ipso volumine superabant, quod autor Festus composuerat, non ex hoc autem compendario, quod nunc in manibus coactum violenter et decurtatum, scilicet ab ignobili et indocto quodam, nec isto quoque nomine satis bene de literis merito. Nonnullas quoque ex eodem fragmento Pomponius Letus, vir antiquitatis et literarum honorum consultiſſimus, sibi pagellas retinuerat, quas itidem legendas mihi, describendasque dedit. » Sequitur conjectura de vera lectione Catulliani versus quem vide p. 114. Petri autem Victorii variæ lectiones, quas et citat A. Augustinus in præf. ed. suæ, editis jam dudum ac sæpius repetitis Festi fragmentis, lucem viderunt a. D. 1533.

Pauli epitoma, primus ex Paulo et Festi laciniis farraginem composuit rudem illam et indigestam, de qua typographi monitum et versus infra descripto volui, quia et rarissimum exemplar est, et familiam ducit, nec ulli recentiorum editorum videtur innotuisse.

Lector. Si fragmenta Sesti (*sic*) Pompei Festi quae omnia reperta hic apposita sunt ab M. litera incipiendo usque ad calcem non sequestrata posita sunt: sed coniuncta aliis, id industria factum est: ne replicando legentes taedio afficiantur: et quia quaedam addita sunt quae non erant in exemplari: Pii nostri: sed in alio eiusmodi: quae adeo dura sunt ut omnino recte constare non videantur: tamen ob temeritatem vitandam: et ne quid ipsorum fragmentorum omitteretur (*sic*): iusta (*sic*) exemplar impressa sunt: quae si Pius ipse: qui propter sui absentiam: ea castigare nequirit: Sed nec ipsius exemplar revidere: dum imprimeretur: affuisset correctiora haberentur. Itaque ne ipsi Pio attribuas: eas additiones quae (*sic*) sunt incorruptiores (*sic*): ab alieno exemplari sumptas inferius annotatae (*sic*) sunt.

In littera. s. Satis verbum: maxime a p̄terit̄ retro.

In littera. t. Trium alii: per totum quod fragmentum in quodam exemplari: coniunctum est cum senonas gallos: sequendo trasalpina (*sic*). In littera S.

In littera T. tapper in aliquibus locis.

Ad festum alliciat : qua te ratione : conagus.

Lector adinuenit : consilium ipse probes.

Fragmenta. apposuit : quae nunc superaddita cernes

Cauit : et ut colcant, ordine queque (*sic*) suo.

Si qua : latina parum fuerint : seu dura : fatetur

Ne depravaret : se variasse nihil.

Prodiit liber Mediolani, cum Varrone (de lingua Latina) et Nonio Marcello; et eum repræsentant Parisinæ horum trium grammaticorum edd. a. 1511. et 1519; inter quas ex temporum ratione collocanda est Aldina editio Thesauri Cornucopiæ, Venetis 1513, iisdem typis repetita a. 1517, mox a. 1527, cum aliquot notis Mich. Bentini, quas recentiores omnes neglexerunt¹.

Aldinum Thesaurum alii trans Alpes citraque typographi suum fecerant, sed ita ut nihil aut pauca, certe in libris Pompeii Festi, mutarent; et parum hæc litteratorum studia nostro profuerant, quum a. 1559, Antonius Augustinus, ille vetustatis omnis

¹ Falluntur ergo quicumque, Augustino duce, Aldum farraginis ejus, quam dixi, compositorem tradiderunt; nec Aldus ipse tale quidquam de se prædicat in præloquio ad lectorem, sed Paulo et cæteris ejusdem farinae breuioribus mala precatur, quasi nesciat aliquam; certe dæmoni partem fragmenta Festi a se edita resarcire.

PRÆFATIO.

curiosus indagator, ex locupletissima bibliotheca Rainutii Farnesii cardinalis, codicem fragmenti archetypum nactus, totam Pauli epitomam, appositis Festi non solum glossis superstitibus, sed minutissimis etiam fragmentis, ordine alphabetico digessit; (editores autem priores omnes, ut et codd. Mss., verba ex prima tantum littera, antiquo more, ordinaverant). Is præterea indices scriptorum rerumque obiter dictarum, et notas addidit non nullius pretii; primus denique fragmenta Verrii Flacci diligenter collecta præmisit, quæ recentiores ad hunc diem mutatis hinc inde aliquot syllabis, recudere satis habuerunt.

Hæc est Augustiniana, aut Veneta, ut alias dicitur, editio, quam Josephus Scaliger commentario et supplementis ornavit. Et de Scaligeri quidem opera multi diverse judicaverunt; sed utcumque magno viro cesserint conatus, fatendum est fragmenta mutilarum paginarum editoris arbitrio disjecta, incertis lacunarum mensuris, incommodam conjecturæ materiam præbuisse, etsi multis in locis Pauli auctoritas adjuvaret.

At Festo salutem vere attulit vir bono veterum litterarum natus, Fulvius Ursinus, qui notis suis ita præfatur :

DE FESTI FRAGMENTO.

« Vigésimus agitur annus, ex quo Antonius Augustinus Archiep. Tarraconensis, Festi fragmentum, quod majorum memoria ex Illyrico advectum in bibliotheca Farnesiana servatur, multo quam alii diligentius cum vulgatis contulit, et primò partem alteram ejus libri mutilam exscripsit, commentariisque a se illustratam edidit Venetiis, opera Caroli Sigonii. Sed ut tunc erat Romæ silitibus judicandis XII VIR, alii-que gravioribus curis impeditus, nonnulla clarissimo viro deque literis optime merito, in eis schedis describendis, exciderunt. Quam quidem editionem doctissimi viri postea secuti, tam multa in ea restituerunt, ut ex iis, quæ Lutetiæ vulgarunt, intelligi facile possit, quid facturi fuissent, si emendatiorem codicem nacti essent. Nos igitur, quibus has antiquitatis reliquias non solum inspiciendi, sed etiam arbitrato nostro tractandi commoditas sæpe fuit, cum ex locorum aliquot collatione animadvertissemus, si fragmenti hujus schedæ ad fidem archetypi exemplaris representarentur, fore ut quæ mutila, maneatque in iis sunt, omnes antiquitatis studiosi facilius ea, certiusque essent divinatori, curavimus paginas ipsas, eo quo Festus scripsit ordine, numero versuum in singulis pagellis, et litterarum in unoquoque versu, nec aucto nec diminuto, ita ut sunt in exemplari, qua potuimus diligentia, describendas. Hoc amplius, partem paginarum mutilam, habita spatii, quod supplendum

fuit, ratione, infinitis locis resarcivimus : multa ex eorum scriptis, quos supra nominavimus, mutuati, multis etiam de nostro additis, non quod ea vera esse, aut ita Festum scripsisse arbitremur, sed ut doctorum ingenia excitaremus ad bene de hoc fragmento merendum. Atque ea quidem supplementa litterarum varietate et notis etiam quibusdam ab antiquo distinximus. Ab eo autem separavimus schedas illas, quas a Marullo habuisse dicitur Pomponius Lætus, quod earum archetypum exemplar non extet, et pars altera paginarum, quæ margini proximior ab igne mutilata fuit, neglecta ab iis qui tunc fragmentum descripserunt, in præsentia desideretur. Quas autem nos edidimus, sunt illæ quidem e doctissimi viri exscriptæ chirographo, aliis editionibus non modo emendatiores, verum etiam aliquot locis auctiores : ut si qua præter hæc in vulgatis sint, ea plane non esse Festi credendum sit, sed e Pauli epitoma, aut aliunde petita. His omnibus ultimo loco addidimus perbreves quasdam notas earum tantum rerum, quæ visæ sunt ab aliis prætermisæ. Nam quæ ex epitoma Pauli aut aliorum commentariis suppleta sunt, quia in promptu omnibus, hic notare, nisi si qua imprudentibus nobis irrepererunt, supervacaneum duximus. »

Quin magna fuerit in describendo opere diligentia Fulvii Ursini, vix dubitari potest. Verum a typographis pessime habita est scriptura et per se difficilis et omnibus corruptelis depravata. Eodem vitio

laborant editoris notæ; index autem glossarum, ab aliquo scholastico, ut arbitror, confectus, omnium mendorum genere scatet. Aliud malum, quod Schedæ glossis aliquot minores ad Ursinum pervenerant, ut quædam in editione Romana desint, quæ, illo nequicquam obloquente s. fin. præfationis, nunc a veteribus sunt repetenda. (v. infra p. 293.)

Ursinianum librum a. 1583, nescio an emendatius, Parisiis fuisse repetitum, e catalogis didici, nec editionem hanc mihi licuit inspicere. Mox in suis Auctoribus Linguae Latinae Dion. Gothofredus, ne quid eruditi homines in perlegendis Festi reliquiis desiderarent, Augustinianam compilationem et Farnesiani codicis Schedarumque paginas ex ed. Romana recudi curavit, in hoc parum diligentium typographorum opera usus; si quidem ii, multis in paginis, ut alia vitia omittam, versuum compositionem misere turbaverunt.

Augustinum sequuntur Dacerius (1684), et Dacerii editores Batavi, (Amstelodami 1700 vel 1704), nisi quod isti fragmentum ex Ursino repetunt, sed paginis quadratis, rupta paginarum versuumque Codicis ratione.

Quot maculas scriptura tam sæpe varieque ab editoribus tractata contrahere debuerit, facile idcirco rerum iudices intelligent. Equidem exempla rætereò, ne præfatio in commentarium excrescat.

Id unum animo simplici profitebor, præter Lindemanni editionem¹ vix alteram esse, quæ fidem aliquam, maxime in mutilatis Festi paginis, mereatur. Ipse tamen Lindemannus, cujus multa et insignia in Paulum Festumque merita sunt, ut in epitoma Pauli manuscriptorum codicum ordinem restituerat, ita in fragmento Festi seorsim impresso, criticis rationibus non satis consuluit, qui suas paginas Ursinjanis respondere non curaverit, sed numeris propriis initia tantum finesque signaverit. Nam quadrata charta exactam lacunarum mensuram vix recipit, sine qua omne supplementis ingenium nugatoria in alea versatur. Adde quod Ursini supplementa a textu Farnesiano non ubique recte distinxit, alias nimio plus diligens libri veteris imitator.

Quæ cum animadverterem, dictitante insuper bibliopola Festum Varroni comitem in primis ab emptoribus flagitari, operæ pretium fore existimabam, si Farnesianam scripturam ad fidem editionis Romanæ, emendatis erroribus, quos supra notavi, additis indicibus necessariis, accuratius edere instituerem. Tum quia, ab Antonio inde Augustino, Verrianis fragmentis nemo quidquam vel addiderat vel correxerat², telam hanc omnino retexui, neglectis

¹ Gramm. Latini. vett. Tom II. Lipsiæ 1832, 4°.

² Fogginium excipio, qui explanationi suæ Pastorum

tamen iis, quæ apud Festum exstabant et in indice auctorum significari satis erat.

Etsi autem in fronte titulum Romanæ editionis, quam verissime potuit, representari curavimus, non miraberis, lector benevole, si conjecturas a margine in finem ejusque paginæ translatas, si compendia typographica paulo diversa, si uncas pro diversis litteris inductos, si glossarum initia recto obelo distincta ¹, si certam interpungendi rationem, eamque faciliorem, pro incerta et rudi, usurpatam reperies. Quippe libelli nostri elegantiae detrahere noluimus, quod fidei non adderetur. In hoc magis excusandi videmur, quod Ursini textum non modo ex

Prænestinorum subiecit fragmenta Verrii non auctiora, sed *in* ordine disposita :

1° p. 87-89. V. F. narrationes historicæ, quas in ejus libris exstasse (*sic*) scriptores veteres testantur.

2° p. 90-95. Verborum quorundam significationes et orthographia ex Verrio Flacco apud Festum aliosque veteres scriptores [secundum alphabeti seriem digestæ].

Quod Foggianus Farnesianas etiam reliquias compilavit, etsi totas exscribere melius fuisset, recte tamen. Quid vero Festi editionibus accedat commodi, si quæcumque grammaticus iste, addito Verrii sui nomine, de verborum significato lisservit, repetita initio libri legantur, equidem non video; Festus enim totus nihil aliud est, quam longissimum Verrii *lacci* fragmentum.

¹ Reliqua vide infra p. 298.

erratis et notarum ipsius collatione, sed ex Augustino et veteribus ante Augustinam libris correximus; id quidem raro, et summa necessitate coacti, maxime in Schedis, utpote ab Ursino negligentius editis. Ultra tentare nec propositi nec ingenii nostri fuisset, præsertim cum is sit scriptor Festus, in quo corrigendo grammatici manus vix operis lege se contineat. In supplementis Ursini ut plura refleximus, quo, salva sententia, versus editionis Romanæ recentiori typorum modulo exprimerentur, ita ubicumque sententia male restituta claudicaret, novis conjecturis abstinere melius visum est, nisi quod uno alterove loco novam lectionem auctoritate monumentorum firmatam nolimus respicere. (v. p. 95 versu 6. coll. interpp. ad Dionem Cass. p. 36, 30.) Quas Ursinus margini conjecturas adscripsit, eas sæpe falsas, ut p. 188, 2 *Cornificius* (v. ind. Auct. s. v.), nonnunquam inutiles, ut p. 190, 4 *deditione*, admodum ἐπιεικῶς tractavimus. Fuit tamen ubi manifesti errores necessario tollerentur (v. e. g. p. 184, n. 5, *pretii pro auctoris*). Notulæ ad scripturam Farnesiani codicis pertinentes hunc in finem additæ sunt, ne quid omissum critici arguerent, quo bonæ vel malæ lectionis utcumque veritas constaret.

In Pompeium Festum indices nondum exstabant omnibus numeris absoluti. En habebis, lector benevole, si non novos, certe renovatos et auctiores; sed

quid in hac libelli parte præstiterim, melius est comparatione priorum editionum¹, quam verbis meis significari.

Dum hæc Festo vel remedia vel subsidia parantur, commodum advenit, ut vir omnigenæ eruditionis laude florens, C. A. Stahl, appendicis loco mihi offerret veteres juris Romani reliquias, e Pandectis opera sua studioque collectas, aptum sane nostræ veterum litterarum συναγωγή² principium. Arripui munus, ut par fuit; atque ita, lector, trado tibi volumen diversa non materia sed auctoritate commendabile, in quo utinam ne te laboris mei pæniteat, effecerim.

De Pauli epitoma, de commentariis in Varronem et Festum edendis, etsi jam destinavi aliquid, malo tamen iudicium tuum expectare.

Scribebam idibus octobr. MDCCCXXXVIII.

¹ E. g. vide ind. I, v. *Cato, Lex, Lingua*; ind. II, præter græca verba, v. *ædis, sacellum, sacra, etc.*

² Vel, ut cum Festo loquar, *appendicis* (ab *an* pro *circum, et pendere*); v. Pauli Epit. p. 18 Lindemann.

Ad festum alliciat : qua te ratione : conagus.

Lector adiuvenit : consilium ipse probes.

Fragmenta. apposit : quae nunc superaddita cernes

Cauit : et ut colcant. ordine queque (*sic*) suo.

Si qua : latina parum fuerint : seu dura : fatetur

Ne depravaret : se variasse nihil.

Prodiit liber Mediolani, cum Varrone (de lingua Latina) et Nonio Marcello; et eum repræsentant Parisinæ horum trium grammaticorum edd. a. 1511. et 1519; inter quas ex temporum ratione collocanda est Aldina editio Thesauri Cornucopiæ, Venetis 1513, iisdem typis repetita a. 1517, mox a. 1527, cum aliquot notis Mich. Bentini, quas recentiores omnes neglexerunt¹.

Aldinum Thesaurum alii trans Alpes citraque typographi suum fecerant, sed ita ut nihil aut pauca, certe in libris Pompeii Festi, mutarent; et parum hæc litteratorum studia nostro profuerant, quum a. 1559, Antonius Augustinus, ille vetustatis omnis

¹ Falluntur ergo quicumque, Augustino duce, Aldum farraginis ejus, quam dixi, compositorem tradiderunt; nec Aldus ipse tale quidquam de se prædicat in præloquio ad lectorem, sed Paulo et cæteris ejusdem farinae brevioribus mala precatur, quasi nesciat aliquam; certe *damni partem. fragmenta Festi a se edita resarcire.*

antecessores, commendati illi a summo viro Ruhnkenio : Etsi JC. labente latinitate vixerunt, tamen ex veterum libris quos legendo contrebant, talem orationis nitorem duxerunt, ut in classicorum scriptorum numerum recipiendi videantur. (Præf. ad Scheller. lexic. lat. belg. L. B. 1799, in-4°, p. III.) Tu interim, lector, hæc paucula bono animo accipias velim et favere perge.

STABUL.

Cuppa et seria [vasa vini]. Ulpian. L. 15, D. 7, 1 et L. 3, 1. D. 33, 6.

Vinum ponitur in amphoras, oleum in metretas. Gai. L. 35, 5. D. 18, 1.

Calix diatretus [διάρητος, *fait au tour*]. Ulpian. L. 27, 29. D. 9, 2.

Electrum vel aurichalcum. Ulpian. L. 1. D. 50. Vasa electrina. Paul. L. 32, 5. D. 34, 2.

Zythum in quibusdam provinciis ex tritico, vel ex hordeo, vel ex pane conficitur ; camum ; cervisia ; hydromeli ; ænomeli, id est, dulcissimum vinum ; passum [Virg. Georg. 2, 93.] Ulpian. L. 3. D. 33, 6.

Garum, muria. Ulpian. L. 3, 1. D. 33, 3 [*espèce*

de sauce et de saumure. Pothier III, 203.
edit. 1818, in-4°.]

Uvæ duracinæ. Paul. L. 205. D. 50, 16. Acida et
mucida. Pompon. L. 6. D. 18, 6.

Cullei quibus annona in horreo servata. Scaevola L.
43, 1. D. 13, 7. Magis [vas farina]. Paul.
L. 36 D. 12, 6.

Lacerta [*sardelle*]. Ulpian, L. 3, 3. D. 33, 9.

Ossuaria, in sepulcro. Ulpian. L. 2. D. 47, 12.

Sigillum [parva statua]. Ulpian. L. 19, 8. D. 34, 2.

Viriola [armilla] aurea, inaurata. Ulpian. L. 14.
D. 18, 1; ex quatuor viriolis duas eligere.
Pompon. L. 8, 1. D. 33, 5.

Argento legato, non puto ventris causa habita scaphia
contineri, quia argenti numero non habentur.
Ulpian. L. 27, 5. D. 34. 2 [cf. Martial. 11,
11, 6.]

Sella [numquam equis vel mulis gesta]. Paul. L. 7.
D. 8, 3.

Cisiarius, id est carrhucarius. Ulpian. L. 15. D. 19,
2. Mula carrucharia. Id. L. 38, 6. D. 24, 1.

Camelasia. Hermogenian. L. 1, 2, et Charis. L. 18,
11. D. 50, 4, [impedimentorum ferendoruta
causa. Pothier, IV, 588.]

Stypteriæ [στυπτηρία, *alun*] metalla. Ulpian. L. 3.
6. D. 27, 9.

Pontones. Paul. L. 38. D. 8, 3 [est genus navium
gallicarum. Cæsar, bell. civ. 3, 29.]

Navem accipere debemus sive marinam sive fluviatili-
lem, sive in aliquo stagno naviget sive schedia sit.
Ulpian. L. 1, 6. D. 14, 1.

Mœnianum. Ulpian. L. 2, 6. D. 43, 8, et Javolen.
L. 242. D. 50, 16; suggrunda, protectum.
Ulpian. L. 5, 6. D. 9, 3.

Tigni appellatione continetur omnis materia ex qua
ædificium constet, vineæque necessaria. Ulpian.
L. 1, 1. D. 47, 3.

Vitem arboris appellatione contineri plerique vete-
rum existimaverunt; hederae quoque et arrundines
arbores non male dicentur; idem de salicto dicen-
dum est. Ulpian. L. 3. D. 47, 7.

Ædificia urbana prædia appellamus. Idem, L. 1.
D. 8, 4; urbanum prædium non locus facit sed
materia. Id. L. 198. D. 50, 16. Prædium rusti-
cum ab urbanis non loco sed qualitate secernitur.
Diocl. et Maxim. c. 16. C. 5, 71.

Diplomate iter continuare [*aller en poste*], diebus ac
noctibus et omni tempestate contenta. Venulei.

L. 137, 2. D. 45, 1; falso diplomate vias
commeari. Modestin. L. 27, 2. D. 48, 10.

Numularii foro cedant [*font banqueroute*]. Ulpian.
L. 7, 2. D. 16, 3.

Malum venenum. Id. L. 7. D. 9, 2; veteres fraudem
pro poena ponere solebant. Id. L. 23. 2. D. 21, 1.

Damnum infectum [*dommage à craindre*]. Gai.
L. 2. D. 39, 2.

Impossibile præceptum nullius est momenti. Paul.
L. 3. D. 49, 8.

Inquit lex : ruperit; rupisse verbum fere omnes
veteres sic intellexerunt, corruperit; Celsus non
negat fractum et ustum contineri corrupti appella-
tione. Ulpian. L. 27, 13, et 16. D. 9, 2.

Vereor ne [ut] possit. Id. L. 45, 6. D. 23, 2.

Idoneior. Callistrat. L. 18. D. 26, 2.

Exceptio dicta est quasi quædam exclusio qua inter-
poni actioni cujusque rei solet, ad concluden-
dum id quod in intentionem condemnationemve
deductum est. Ulpian. L. 2. D. 44, 1.

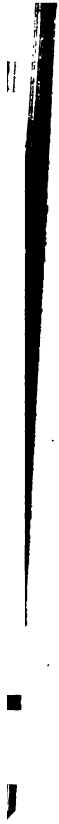
Quæsitum est an quod heredes fratribus rogati essent
restituere, etiam ad sorores pertineret; respondit;
pertinere, nisi aliud sensisse testatorem probetur.
Scævola L. 93, 3; equis legatis et equæ continentur.

Marian L. 65, 6; semper sexus masculinus etiam
femininum sexum continet. Julian. L. 62. D. 32.

Decreta a Prætoribus latine interponi debent. Try-
phonin. L. 48. D. 42, 1; græce sive latine.
Arcad. et Honor. (397), c. 12. C. 7, 45; græca
verba et legitima verba. Theodos. et Valent. c. 14.
C. 7, 2. [cf. Procop. Goth. 3, 14.]

DE
M. VERRIO FLACCO
HISTORICA TESTIMONIA.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 311

DE M. VERRIO FLACCO

HISTORICA TESTIMONIA.

I. Verrius Flaccus, libertinus, docendi genere maxime inclaruit. Namque ad exercitanda discentium ingenia æquales inter se committere solebat, proposita non solum materia, quam scriberent, sed et præmio, quod victor auferret. Id erat liber aliquis antiquus, pulcher aut rarior. Quare ab Augusto quoque nepotibus ejus præceptor electus, transiit in Palatium cum tota schola; verum ut ne quem amplius posthac discipulum reciperet, docuitque in Atrio Catilinæ domus, quæ pars Palatii tunc erat, et sestertia centena in annum accepit. Decessit ætatis exactæ, sub Tiberio. Statuam habet Præneste, in inferiore Fori parte, contra hemicyclium, in quo fastos, a se ordinatos; et marmoreo parieti incisos, publicarat. (*Sueton. de grammaticis xvii.*)

II. Lucius Crassitius— cum edoceret jam multos ac nobiles, in his Julum Antonium, triumviri filium, ut Verrio quoque Flacco compararetur, dimissa repente schola transiit ad Quinti Septimii philosophi sectam. (*Id. ibid. xviii.*)

III. Marcum quidem Antonium, ut insanum increpat (Augustus), quasi ea scribentem, quæ mirentur potius homines, quam intelligant. Deinde ludens malum et inconstans in eligendo genere dicendi ingenium ejus, addidit hæc: Tuque dubitas, Cimberne Annii ac Verrius Flaccus imitandi sint tibi, ita ut verbis, quæ Crispus Sallustius excerpit ex Originibus Catonis, utaris? an potius Asiaticorum oratorum inanibus sententiis verborum volubilitas in nostrum sermonem transferenda. (*Sueton. Aug.*, c. 86.)

IV. Circa olymp. 196 (u. c. 764, p. Chr. 8) Athenodorus Tarsensis, Stoicus Philosophus, et M. Verrius Flaccus grammaticus insignes habentur. (*Eusebii Chronicon Hieronymianum. ad a. l. Verrii Flacci mentio abest a codice Armenæ versionis*).

V. Orellii Inscr. Latinæ n. 1167:

Q. VERRIO Q. F. PAL.
FLACCO

SEVIRO AVG.

CVRATORI MVNERIS PVBLICI

DECRETO STATVAM ET FAS (sic.)¹.

ORDO DECVRIONVM ET AVGVSTALIVM
ET PLEBS VNIVERSA S. P. P. P. D. D.².

Præneste. Fabrett. 486, 162. Don. *Class.* V. 120. Mur. 618, 3. Male, si quid video, Fogginius. (*Fasti*, p. xviii), retulit ad celeberrimum grammaticum Verrium Flaccum: nimis enim obstat ordo Augustalium scrius sane institutus. Præterea grammaticus fuit *libertinus vel libertus* (V. Fogg., p. xviii), ideoque

Q. F. dici nequibat. Prænomen denique, si fides Hieronymo, habuit *Marcus*. ORELL.

¹⁾ *Fastigium* explicans Fogg. parum probabiliter coniecit AD FASTOS. ²⁾ *Sumptu publico postulante populo dedicarunt*. Fogg. Non placet. ORELL.

Titulus idem apud Orellium n. 4009 per errorem repetitus legitur, cum annotatione paulo diversa. Hic *fastigium* pro FAS unice probat Cl. Editor, coll. Sueton, Cæsar 76. Equidem BAS [IM] legendum suspicor. Truncum B quam facile in F mutari possit per se satis apparet; tum in titulis non raro basis cum statua memoratur, e. g. n. 1544. 1546. 4040. 5022. cf. 1596. 1670. — Mox de interpretatione litterarum S. P. P. D. D. Foggini conjecturam adjuvat inscriptio Prænestina n. 2627, ubi sine ullo scripturæ compendio, legitur : M. AVRELIO — — — I Π Π I VIR AV [GVST.] HVIC RESPVBLICA PRÆNESTINA OB INSIGNEM EIVS AMOREM ERGA CIVES PATRIAMQUE POSTVLATV POPVLI STATVAM POSVIT.

De temporum repugnantia, quam Orellius notavit, hoc tantum monebo, Augustales, vivo Augusto, non solum in urbe, sed in coloniis ac municipiis (V. Orell., cap. XVI, § 12, cf. n. 3510) jam exstitisse. Porro Verrius Flaccus, qui *ætatis exactæ* sub Tiberio decessit, Augustali seviratu apud Prænestinos suos potuit esse ornatus.

Quod vero utriusque Verrii prænomena et ratio nominum in inscriptione laudata obstant, quominus alter idem cum altero, aut illius hic libertus fuisse videatur, patronum etiam nunc Verrius noster desiderat. *Manutius* quidem ad Ciceronis Ep. ad Div. IX,

20 (...ut *Verrium tuum et Camillum, qua munditia homines, qua elegantia! vocare sapius audeamus*. Cf. Ep. 26 et XII, 14): Opinor, inquit, hunc esse Verrium Flaccum juris Pontificii peritissimum, quem Macrobius lib. I Sat. (V. infra in fragm. n. 28.) nominat, ejusque libertum fuisse Verrium illum, a quo sumpsit Festus: qui et ipse accepto patroni cognomine, Flaccus dictus est. Libertinum enim appellat Suetonius in libello de claris grammaticis. » Sed plane incerta res est, vel quia Cicero *elegantis gulæ*, ut Manutii verbis utar, non eruditi ingenii hominem appellat. Certe quod nuper in alterius Flacci patre ingeniose demonstravit C. L. Grotefend V. D., eum municipii libertum ab Horatia tribu nomen traxisse, in qua Venusia censebatur (V. *Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft*, 1834, n. 22), in Verrio nostro locum non habet: nam neque Verria tribus ulla agnoscitur, et, si Prænestinus ille fuit, et a patriæ suæ duumviris manumissus, *Menenium*, non *Verrium* litteræ veteres tradidissent, quum Præneste ad Meneniam pertineat. (V. ejusdem Grotefendi *de tribubus Romanis* disputationem in *Zeitschr. f. d. A.* 1836, n. 114—118.)

Habes, lector, quam colligere potui, Verriorum familiæ memoriam, tenuem illam et interruptam: vel si addas M. Verrios quinque apud Murator., p. 867, 1. de stemmate ordinando satius erit *ἐπιπέτυν*.

M. VERRII FLACCI

FRAGMENTA

E VARIIS FONTIBUS.

—

M. VERRII FLACCI

FRAGMENTA

E VARIIS FONTIBUS.

I.

LIBRI RERUM MEMORIA DIGNARUM.

1. Statua Romæ in comitio posita Horatii Coclitis fortissimi viri de cælo tacta est. Ob id fulgur piaculis luendum aruspices ex Etruria acciti inimico atque hostili in populum Romanum animo instituerant eam rem contrariis religionibus procurare. Atque illam statuam suaserunt in inferiorem locum perperam transponi, quem sol oppositu circum undique aliarum ædium nunquam illustraret. Quod cum ita fieri persuasissent, delati ad populum proditique sunt; et cum de perfidia confessi essent, necati sunt; constititque eam statuam proinde, ut veræ rationes post comperta

monebant, in locum editum subducendam, atque ita in area Volcani sublimiori loco statuendam. Ex qua re bene et prospere reipub. cessit. Tunc igitur quod in Etruscos aruspices male consulentes animadversum, vindicatumque fuerat *versus hic [senarius]* scite factus, cantatusque esse a pueris urbe tota fertur: « Malum consilium consultori pessimum est. » Ea historia de haruspibus ac de versu isto senario scripta est in Annalibus Maximis libro undecimo, et in Verrii Flacci libro primo Rerum memoria dignarum. Videtur autem versus hic de Græco illo Hesiodi versu expressus: Ἡ δὲ κακὴ βουλή τῶ βουλευσάντι κακίστη. (*A. Gellius*, N. A. I, 5.)

2. In primis miraculo sunt atque frequenti mortes repentinae, hoc est vitæ summa felicitas, quas esse naturales docebimus. Plurimas prodidit Verrius, nos cum delectu modum servabimus. (Sequuntur exempla. *Plinius*, H. N. VII, 53, § 180.)

3. Elephantos Italia primum vidit Pyrrhi regis bello et boves Lucas appellavit in Lucanis visos anno urbis quadringentesimo septuagesimo secundo, Roma autem in triumpho septem annis ad superiorem numerum additis, eadem plurimos anno quingentesimo secundo, victoria L. Metelli Pontificis in Sicilia de Pœnis captos. Centum quadraginta duo fuere, aut ut quidam CXL transvecti ratibus quas doliorum consertis ordinibus imposuerat. Verrius eos pugnasse in Circo interfectosque jaculis tradit penuria consilii, quoniam neque ali placuisset, neque donari regibus, L. Piso inductos dumtaxat in Circum, atque ut contemtus eorum incesset, ab operariis hastas præpilatas ha-

bentibus per Circum totum actos; nec quid deinde iis factum sit, auctores explicant, qui non putant interfectos. (*Plinius*, H. N. VIII, 6 § 16, 17.)

4. Tenuissimum muranis tergus, contra anguillis crassius, eoque verberari solitos tradit Verrius prætextatos, et ob id multam his dici non institutam. (*Plinius*, H. N. IX, 25 § 77.)

5. Populum Romanum farre tantum e frumento ccc annis usum Verrius tradit. (*Plinius*, H. N. XVIII, 7 § 62.)

6. Verrius Flaccus auctores ponit quibus credat in oppugnationibus ante omnia solitum a sacerdotibus Romanis evocari Deum cuius in tutela id oppidam esset, promittique illi eundem aut ampliorum apud Romanos cultum. Et durat in Pontificum disciplina id sacrum, constatque ideo occultatum in cuius Dei tutela Roma esset, ne qui hostium simili modo agerent. (*Plinius*, H. N. XXVIII, 2, § 18. — Conferendus omnino *Macrobius*, *Saturn.* III, 9 :

Ipsius vero urbis nomen etiam doctissimis ignotum est; caventibus Romanis, ne, quod sæpe adversus urbes hostium fecisse se noverant, idem ipsi quoque hostili evocatione paterentur, si tutelæ suæ nomen divulgaretur. Sed videndum ne, quod nonnulli male existimaverunt, nos quoque confundat, opinantes uno carmine et evocari ex urbe aliqua Deos et ipsam devotam fieri civitatem. Nam reperi in libro quinto Rerum reconditarum Sammonici Sereni utrumque carmen, quod ille se in cuiusdam Furii (an Verrii?) vetustissimo libro reperisse professus est. — (Sequitur duo carmina.)

7. Tunica aurea triumphasse Tarquinium Priscum Verrius docet. (*Plinius*, H. N. xxxiii, 3, § 63.)

8. Enumerat auctores Verrius quibus credere sit necesse: Jovis ipsius simulacri faciem diebus festis minio illini solitam triumphantumque corpora. Sic Camillum triumphasse. Hac religione etiam nunc addi in unguenta cœnæ triumphalis; et a censoribus in primis Jovem miniandum locari. (*Plinius*, H. N. xxxiii, 7, § 114, 112.)

9. Verrius Flaccus ait, cum populus Romanus pestilentia laboraret, essetque responsum id accidere quod Dii despicerentur, anxiam urbem fuisse quia non intelligeretur oraculum; evenisseque ut Circensium die puer de cœnaculo pompam superne despiceret, et patri referret quo ordine secreta sacrorum in area pienti composita vidisset. Qui cum rem gestam senatui nuntiasset, placuisse velari loca ea qua pompa veheretur, atque ita peste sedata puerum qui ambiguitatem sortis solverat, togæ prætextæ usum munus impetravisse. (*Macrob. Saturn.* 1, 6.)

II.

SATURNUS.

10. Qui *Saturnaliorum* dicunt, auctoritate magnorum muniuntur virorum. Nam et Sallustius in Tertio *Bacchanaliorum* ait; et Masurius Fastorum secundo,

Vinaliorum dies, inquit, Jovi sacer est, non, ut quidam putant, Veneri. Et ut ipsos quoque grammaticos in testimonium eitem, Verrinus Flaccus in eo libello, qui *Saturnus* inscribitur : *Saturnaliorum, inquit, dies apud Græcos quoque festi habentur; et in eodem libro : Dilucide me, inquit, de constitutione Saturnaliorum scripsisse arbitror—(Macrob. Saturn. 1, 4).*

11. Illud non omiserim, Tritonas cum buccinis fastigio Saturni ædis superpositos. — Cur autem Saturnus ipse in compedibus visatur, Verrius Flaccus causam se ignorare dicit. (*Macrob. Saturn. 1, 8.*)

III.

FASTI PRÆNESTINI.

Hi sunt Fasti Prænestini seu Kalendarium a Verrio Flacco Prænestinis, ut quidem videtur, municipibus suis, compositum, quod Hemicycli marmoreo parieti incidendum curarent atque publicarent. Ex quo enim horum reliquiæ in agro Prænestino, juxta rudera circularis cujusdam ædificii, effossæ, per Fogginium expressæ cum docta interpretatione a. d. 1779 Romæ prodierunt, jam vanitas apparuit eruditorum, qui Suetonii verba *Statuam habet Præneste*, sollicitaverant, nec habuit quo se tueretur conjectura pro Vestæ

(templo), iis scilicet percommoda, qui Verrio nostro Fastos Consulares Capitolinos tribuere quondam voluerunt. Nam dubium esse non potest quos Suetonius *Fastos* ab illustri grammatico ordinatos intellexerit, maxime collato Ovidii loco in *Fastis* VI, 57, sqq. (*Juno loquitur.*):

Nec tamen hunc nobis tantummodo præstat honorem

Roma; suburbani dant mihi munus idem.

Inspice, quos habeat nemoralis Aricia fastos,

Et populus Laurens, Lanuviumque meum.

Est illic mensis Junonius. Inspice Tibur,

Et Prænestinæ moenia sacra Deæ:

Junonale leges tempus.

Sed de his omnibus eruditam Fogginii disputationem non libet repetere. Ne quatuor quidem qui supersunt, iique mutili, Kalendarii menses justa forma exscribere potuimus, vel quia notæ ad illustranda ista fragmenta necessariæ facile modum hujus libelli excessissent. Ea tantum subjicimus, quæ Verrianae operæ rationem, et per se et cum fragmentis e Macrobio allatis, satis significare videantur. Qui plura desiderabunt, Fogginii tabulas et commentarium adeant, vel saltem *Orellii* Inscr. Latinas, cap. xxii, et *F. A. Wolf.* in Suetonio suo, Tom. IV, p. 315-355, quorum uterque fragmenta recudi curavit cum expositione et supplementis Fogginii, hic editoris Itali interpretationes etiam in compendium redactas addidit.

12. [Januarius appellabatur in Latio (a Jano cui faciunt) libo quod (Janual dicebatur).

13. Ad Kal. Jan. — [Feriae Esculapio. Vediovi. in insula (Tiburina). Hæ et (al)iae Calendarum appellantur quia (dierum pri)mus is dies est quos pontifex minor quo (libet) mense ad nonas singulas calat in Capitolio in curia Calabra — Hic annus novus incipit.] quia eo die mag. in. eunt (sic) quod cepit [u.] c. a. d. c. (Cf. *Varro. L. L. VI, 27.*)

14. Ad III Kal. Feb. — Feriae ex S. C. quod (de) eo die ara Pacis Augusta (e in campo) Martio dedicata (est) Druso et Crispino (cos.) (u. c. 745).

15. Ad Non. Februar. : Concordiae in arce feriae ex S. C. quod eo die imperator Cæsar, Pontifex maximus, trib. potest. XXI. cos. XIII. a S. P. Q. Romano Pater Patriae appellatus (u. c. 755).

(Plura hujusmodi in gratiam Cæsarum inducta reperies tum in fragmentis Prænestinis, tum in aliis veteribus Calendaris, præsertim Amiternino. Et hæc sunt initia adulationis, quæ Vespasiani tempore *Fastos* ita fœdaverat, ut Senatus eos *exonerari* publice jusserit. v. Tac. Ann. IV, 40. Cf. Cic. Phil. II, 22. Ep. ad Brut. 15. — *Infra. n. 21, 22.*)

16. Martius ab Latinorum (Deo Marte. Appell) laudi itaque apud Albanos et plerosque (pop)ulos Laetius mos idem fuit ante conditam Romam, ut a (u) tem alii cr (edu) nt, quod ei sacra fiunt hoc mense.

17. Ad XIII Kal. April. — [Tubilustrium Feriae Marti. Hic dies appellatur ita quod in atrio sutorio ubi Instrantur quibus in sacris utuntur. Lutatius videm *clavam* eam ait esse in ruina Palatii incensam]

a Gallis repertam qua Romulus urbem inauguraverit. (Cf. *Festus* s. v. *tubilustria*.)

18. Ad VIII Kal. April. — [Q. R.] C. F. Hunc diem plerique perperam interpretantes putant appellat[i] quod eo die ex comitio fugerit [rex; n]am neque Tarquinius abiit ex comitio, [e]t alio quoque mense (ix Kal. Junias) eadem [sacra fi]unt. [Potius notæ istæ sign]ificant, Q[uando Rex Comitavit Fast.].

— (Ignorabat scilicet Verrius hoc de vetutissimo ritu, ex quo sub regibus ipse Rex, postea Rex Sacrorum e comitio victima percussa aufugiebat, esse accipiendum. *Orell.*.)

19. Ab his omnibus mensem Aperilem dici merito credendum quasi aperilem, sicut apud Athenienses ἀπρίλιον idem mensis vocatur ab eo, quod hoc tempore cuncta florescant. Non tamen negat Verrius Flaccus hoc die postea constitutum ut matronæ Veneri sacrum facerent: cujus rei causam, quia huic loco non convenit, prætereundum est. (*Macrob. Saturn.* 1, 12.)

Quam præterit causam Macrobius, eam nunc habemus e marmore Prænestino. Cf. Ovid. Fast. 1v, 143.)

[Aprilis a] Veniri (Venere) quod ea cum [Anchise patrens fuit Æne]æ regis [qui genuit Iul]um a quo P. R. ortus e[st. Putant nonnulli ita appellatum fu]i se (*sic*) quia fruges, flores animaliaque ac maria et terræ aperiantur.

Ad Kal. Apr. — Frequenter mulieres supplicant Fortunæ Virili humiliores etiam [Veneri] in baliniis, quia in iis ea parte corpo[r]is utique viri nudantur, *qua feminarum gratia desideratur.*

20. Ad III Non. Apr. — Ludi M. D. M. I. (Matris Deum magnæ Idææ) Megalensia vocantur quod ea dea Migale (*sic*) appellatur. Nobilium mutationes cenarum solitæ sunt frequenter fieri quod Mater Magna ex libris Sibullinis accessita locum mutavit ex Phrygi[a] Romam [invecta].

21. Ad VIII Kal. Maias. — [Vinalia.] Jo[vi sacer est dies - -] m - - - del - - - consecratum. - - - rentur ab Rutulis, quia Mezentius, Rex Etru [scor]um paciscabatur, si subsidio vinisset (*sic*), omnium annorum vini fructum. Sig. Divo Augusto patri ad theatrum Mar[celli] Julia Augusta et Ti. Augustus dedicarunt. (Cf. *Festus s. v. rustica vinalia*).

22. Ad VIII Kal. Maias. — Ti. Cæsar togam virilem sumpsit (*sic*) Imp. Cæsare VII. M. Agrippa III Cos. (u. c. 727. Cf. quæ notavimus ad n. 15).

23. Ad VII Kal. Mai. — Feriæ Robigo via Claudia ad miliarium V, ne robigo frumintis (*sic*) noceat, sacrificiu[m] et ludi cursoribus majoribus minoribus q(ue) fiunt. Festus est puerorum linoniorum (*sic*), quia proximus superior meretricum est.

24. Ad IIII Kal. Maias. — Ludi Floræ. Feriæ ex S. C. quod eo di[e ædes] et Vestæ in domu Imp. Cæsaris Augu[sti Po]ntif. ma. dedicatæ (*sic*) Quirinio et Valgio Cos. (u. c. 742). Eodem die ædis Floræ, quæ rebus florescendis præest, dedicata est propter sterilitatem fructum (*sic*).

Lactantius, Instit. 1, 20, p. 66 Bip.: Nec hanc solam (Larentiam cf. n. 27) Romani meretricem colunt, sed Faulam (I. Floram?) quoque, quam Hercules scot-

tum fuisse Verrius scribit. — Flora cum magnas opes ex arte meretricia quævisset, populum scripsit hæredem, certamque pecuniam reliquit cujus ex anno fœnore suus natalis dies celebraretur editiose Idolorum, quos appellant *Floralia*.

25. Ad XVIII (vel ut in marm., XXX) Kal. Jan. — Consualia. Feriæ Conso (sea Neptune equestri). Equi et muli in carinis ædi quod in ejus tu---- et lectister-nium elec[tis quin]que Rex equo [ram?] maniceps præstat.

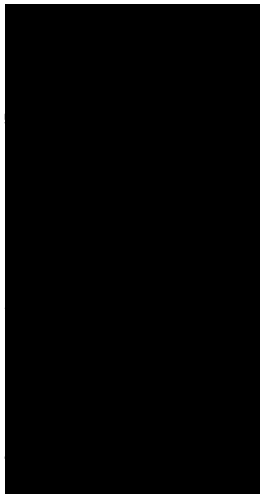
26. Duodecimo Kal. Jan. feriæ sunt divæ Angeroniæ cui pontifices in sacello Volupiae sacrum faciunt: quam Verrius Flaccus Angeroniam dici ait, quod angores ac animorum sollicitudines propitiata depellat. (*Macrob. Saturn.* 1, 10. *Hujus interpretationis vestigia nonnulla etiam nunc in marmore Prænestino leguntur, et de eadem Dea Paulus est admodum jejunus, nec satis quidem eum superiori Verrii interpretatione consentit: « Angeronæ Deæ sacra a Romanis instituta sunt, quæ angina omne genus animalium consumeretur, cujus festa Angeronalia dicebantur. » Cf. Solin. Polyh. 1. § 6).*

27. Decimo Kalendas Jan. feriæ sunt Jovis quæ appellantur Larentinalia, de quibus quia fabulari libet, hæc fere opiniones sunt. Ferunt enim regnante Anco arditum Herculis per ferias otiantem, Deum tesseriis provocasse, ipso utriusque manum tuente: adjecta conditione ut victus cœna scortoque multeretur. Victore itaque Hercule, illum Aceam Larentiam, nobilissimum per id tempus scortum, intra ædem inclusisse cum cœna; eamque postero die distulisse ruiorem

...um viri omnium bonorum
n decederet, populum Romanum
Macrob. Ibid.) Marmor Prae-

entinalia fer]tae Jovi. Accas Ea-
tunc alii Rom. et Rom. [nutri-
reulis scortum] [fuisse die] [nit
blice quod P. R. he] [redem
tati accepe] [rit ex testamen] [to
n. 24].

quod nuptiis copulandis
iosas, id est, devitandas
ster Nonas feriati sunt,
piacularé est. Ideo tunc
eri virginibus videtur
ontifici...

expedit Fogginus, quem vide ad Suetonii Verrium.)

 IV.

DE OBSCURIS CATONIS.

29. Cato Voconiam legem suadens verbis hisce usus est : *Principio vobis mulier magnam dotem attulit ; tum magnam pecuniam recipit, quam in viri potestatem non committit ; eam pecuniam viro mutuam dat ; postea, ubi irata facta est, servum receptitium sectari atque flagitare virum jubet.* Quærebatur, *servus receptitius* quid esset. Libri statim quæsitæ allatique sunt Verrii Flacci *De Obscuris Catonis*. In libro secundo scriptum inventum est, *receptitium servum* dici nequam et nulli pretii, qui, cum venum esset datus, redhibitus ob aliquod vitium, receptusque sit. Propterea, inquit, *servus* ejusmodi sectari maritum et flagitare pecuniam jubebatur, ut eo ipso dolor major et contumelia gravior viro fieret, quod eum *servus* nihili pendæ pecuniæ causa compellaret. Cum pace autem, cumque venia istorum, si qui sunt, qui Verrii Flacci auctoritate capiuntur, dictum hoc sit. *Receptitius* enim *servus* in ea re, quam dicit Cato, aliud omnino est, quam Verrius scripsit. (*A. Gell.* xvii, 6.)

30. *Festinare* et *properare* idem significare, atque in eandem rem dici videntur. Sed M. Cato id

differre existimat : eaque hoc modo divisa. Verba sunt ipsius ex oratione, quam *de suis virtutibus* habuit : *Aliud est properare, aliud festinare. Qui unum quid mature transigit, is properat : qui multa simul incipit, neque perficit, is festinat.* Verrius Flaccus rationem dicere volens differentiae hujus : *Festinat, inquit, a fando dicitur : quoniam isti ignaviores, qui nihil perficere possunt, plus verborum quam operæ habent : sed id nimis coactum atque absurdum videtur. (A. Gell. xvi, 14. Cf. Festi Fragmentum, p. 44. Urs.)*

V.

DE VERBORUM SIGNIFICATIONE

vel SIGNIFICATU.

34. *Verrius Flaccus in quarto De verborum significato dies, qui sunt postridie Kalendas, Nonas, Idus, quos vulgus imperite nefastos dicit, propter hanc causam dictos habitosque atros esse scribit : Urbe, inquit, a Gallis Senonibus recuperata, L. Attilius in senatu verba fecit, L. Sulpicium, tribunum militum, ad Alliam adversus Gallos pugnaturum, rem divinam dimicandi gratia postridie Idus fecisse : tum exercitum populi romani occisione occisum, et post diem tertium ejus diei urbem præter Capitoliam captam esse : compluresque alii*

senatores recordari sese dixerunt, quotiens belli gerendi gratia res divina postridie Kalendas, Nonas, Idus, a magistratu populi romani facta esset, ejus belli proximo deinceps praelio rem publicam male gestam esse. Tum senatus eam rem ad pontifices rejecit, ut ipsi, quod videretur, statuerent. Pontifices decreverunt, nullum iis diebus sacrificium rite futurum. (*A. Gell. v, 17.*)

52. *Historiam* ab *annalibus* quidam differre eo putant, quod, cum utrumque sit rerum gestarum narratio, earum tamen propriis rerum sit *historia*, quibus rebus gerendis interfuerit is, qui narret. Eamque esse opinionem quorundam, Verrius Flaccus refert in libro *De significatione verborum* quarto; ac se quidem dubitare super ea re dicit: posse autem videri putat, nonnihil esse rationis in ea opinione, quod *historia* Græce significat rerum cognitionem præsentium. Sed nos audire soliti sumus, *annales* omnino id esse, quod *historiæ* sint; *historias* non omnino esse id, quod *annales* sint; sicuti, quod est *homo*, id necessario *animal* esse; quod est *animal*, non id necesse est *hominem* esse. (*A. Gell. v. 18.*)

53. Misit (Domitius, Romæ celeberrimus grammaticus,) Favorino librum, quem promiserat: Verrii, opinor, Flacci erat; in quo scripta ad hoc genus quæstionis pertinentia hæc fuerunt: *Senatum* dici et pro loco et pro hominibus; *civitatem* et pro loco et (pro) oppido, et pro jure quoque omnium, et pro hominum multitudine: *tribus* quoque et *decurias* dici et pro loco, et pro jure, et pro hominibus; *contionem* autem tria significare, locum, et verba, suggestum-

que, unde verba fierent; item significare cœtum populi assistentis: item orationem ipsam, quæ ad populum diceretur: Sicut M. Tullius in Oratione, quæ (in)scripta est *contra contionem L. Metelli: Ascendi, inquit, in contionem: concursus est populi factus.* Sicuti idem M. Tullius in *Oratore* ait: *Contiones sæpe exclamare vidi, cum apte verba cecidissent. Et enim expectant aures, ut verbis colligetur sententia.* Item significare cœtum populi assistentis, item orationem ipsam, quæ ad populum diceretur, exempla in eo libro scripta non erant: sed nos postea Favorino desideranti harum omnium significationum monumenta, et apud Ciceronem, sicuti supra scripsi, et apud elegantissimos veterum reperta exhibuimus. (*A. Gell. xviii, 7.*)

34. *Salva res [est dum cantat] senex* quare parasiti Apollinis in scaena dictitent, causam Verrius in l. V quorum prima est P. littera, reddidit quod C. Sulpicio et C. Fulvio Cos. M. Calpurnio Pisone Pr. Urb. faciente ludos, subito ad arma exierint nuntiato adventu hostium, etc. (*Festus, p. 135, 136 Ursin.* ex hoc loco apte confutatur Foggini l. l. p. 87 notula: *Hi libri* (de verborum significatione) *tot fuisse videntur, quot sunt Alphabeti litteræ.*)

35. Apud Romanos moris fuit ut noctu efferrentur ad funalia. — Inde etiam qui funeri præerant, a *vespera* primum *vesperones*, deinde *vespillones* dicti videntur, et magis moris Romani ut impuberes noctu efferrentur ad faces, ne funere immaturæ sobolis domus funestaretur, quod præcipue accidebat in eorum, qui in magistratu erant, filiis. Alii tradunt de

filiis qui in potestate patris sint, non putari jus esse *funus* vocari fierique, quia servi loco sint parenti, et, si id fiat, familia funestata sit. — Alii sicut Varro et Verrius Flaccus dicunt: si filius familias extra urbem decessit, liberti amicique obviam procedunt, et sub noctem in urbem infertur in (cum) cereis facibus [quoniam] prælucentibus, ad cujus exequias nemo rogatur, sane hæc corpora sive projici jubebantur, et a *cadendo*, sive quod sepultura *carebant*, *cadavera* dicta. (Servius ad *Æn.* xi, 145. Paulus sub voce: *Vespæ et vespillones* dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt, non a minutis illis volucribus, sed quia vespertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt).

36. Verrius Flaccus *Juniperum* juvenem pirum dicit; vere autem *juniperus* est quasi (?) aculeis prædita, baccas ad piperis speciem gerens. (Servius ad *Ecl.* vii, 55).

37. *Amæna* loca Varro dicta ait eo quod solum amorem præstent et ad se amanda alliciant. Verrius Flaccus, quod sine munere sint, nec quidquam in his officii, quasi amunia, hoc est, sine fructu, unde nullus fructus exsolvitur. Inde etiam nihil præstantes immunes vocantur. (*Isidorus, Orig.* xiv, 18, 33).

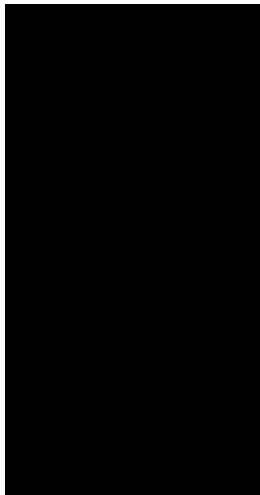
38. *Bellitudinem* sicut magnitudinem Verrius dixit. (*Paulus*, p. 29, *Lindem*).

39. *Impetum*, industrium, indulgentem (ac diligentem?) perinde compositum ait Verrius, atque impunis et immunis. Mihi non satis persuadet. (*Paulus*, p. 84).

40. V. infra, p. 34.

TOGRAPHIA.

lisius Orbilius servus atque di-
onia, Libonis filia, quæ prior
edemptus et manumissus, do-
pore; cujus etiam libro de
non sine insectatione studio-
eton. de ill. Gramm. xix.)
(Charis. 1, p. 75. Pauli
quod alit corpus).
ut Verrius Flaccus adfir-
l Lucretius: *Cameræque*
ndo etiam Cameram dici
l, p. 43. — *Repetitum*
thogr.).
laccus, inquit Plinius.
iniuntur casu nomina-
us est. (Charisius 1

46. *Manibias* per duo i dicendum, quia sunt a manibus, ut putat Verrius. Sed et *manubiæ* per U dici possunt a manus virtute contractæ. (*Charisius 1*, p. 75.)

47. *Nomenclator sine U* dicitur, ut Verrius ait, velut nominis calator. (*Charisius 1*, p. 282.)

48. *Polenta* dicit debet per O, cujus rei Verrius Flaccus rationem hanc reddit, quod usu omnium poliat. (*Charisius 1*, p. 75.)

49. *Inchoo, inchoavi* sic dicendum putat Julius Modestus, quia sit compositum a *chao*, initio rerum, quod Verrius et Flaccus (*sic*) in postrema syllaba aspirandum probaverunt. *Cohum* enim apud veteres mundum significat. Unde subtractum *incohare*. (*Diomedes 1*, p. 364.)

50. Nonnulli synalœphas quoque observandas circa talem scriptionem existimaverunt, sicut Verrius Flaccus; ut ubicumque prima vox M littera finiretur, sequens a vocali inciperet, M non tota, sed pars illius prior tantum scriberetur, ut apparetur exprimi non debere. (*Veliis Longus, de Orthogr.*, p. 2258.)

51. Verrio Flacco videtur eandem esse apud nos U litteram, quæ apud Græcos Y; namque his exemplis argumentatur: quod illi dicant *κύμινον*, nos *cuminum*, quam illi *κυβερνήτην*, nos *gubernatorem*. Nec non ex ejusmodi *Theseus*, *Menœceus*, *Peleus*, et similibus affirmat. (*Veliis L. de Orthogr.*, p. 2215.)

52. X et Z Verrio Flacco placet mutas esse: quoniam a mutis incipient, una a c, altera a d. Quod si quos movet quod in semivocalem desinant, sciant,

igitur, Z litteram sic scribi ab his qui putant illam ex c et d constare, ut sine dubio muta fiat. (*Verrius L., de Orthogr., p. 2216*).

VII.

DE DUBIIS GENERIBUS (?)

Vos conspicimus et res masculinas foemine et foemineas masculine et quas esse dicitis neutras et illo et hoc modo, sine ulla discretionem, depromere. Aut igitur nulla est culpa indifferenter his uti, et frustra nos dicitis solæcismorum obœnitatem deformes; aut, si certum est singula quibus debeant rationibus explicari, in similibus vitiis vos quoque versamini, namvis Epicadios omnes, Cœcellios, Verrios, Scauros neatis et Nisos. (*Arnobius, Adversus Gentes, Lib. 1, 22, Ed. 1610, c. 59, Ed. Orell.*)

58. Inveniuntur tamen quidam veterum etiam hæc et foeminino genere protulisse quod Caper ostendit, *dubii generibus*, Verrium Flaccum posuisse, eam hanc dicens. (*Priscianus, vi, 4, p. 253 hl.*)

†. *Clunes* Verrius Flaccus masculino genere dicitur quoniam in IS syllaba terminata anima careominativo singulari masculina sunt, ut panis, et similia. (*Charisius 4, p. 78.*)

55. *Sal* neutro genere Verrio etiam placuit (*Charis. 1. p. 182*).

56. Cum *quid hoc est hominis* quæritur, inquit Varro, de alicujus quæro hominis qualitate qui necesse sit hic masculino dicendus, ut Verrius ait, quoniam neutra in I et US non exeunt. (*Charisius 1, p. 84.*)

57. *Gibber*, ut Verrinus ait, ipsum vitium dicitur, ut tuber : *gibberosus* habens gibberem, ut *tuberosus*, et sane Lucilius ita loquitur, *Gibbere magno*. Sed Plinius *gibbus* vitium ipsum, ut *ulcus*, maluisse consuetudinem tradit, quod mihi displicet. (*Charisius 1, p. 65.*)

VIII.

EPISTOLÆ.

58. Antea *hoc* adverbium loci fuit, quod nunc abolevit. Nam crebro in antiquis lectionibus invenitur, sicut in Epistolis probat Verrius Flaccus exemplis, auctoritate, ratione, dicens in adverbii pro U, O plerumque majores ponere consuetos, et sic pro *Huc*, *Hoc* veteres dicere solebant, sicut pro *Illuc*, *Illo* dicimus. (*Servius ad Æn. VIII, 425*).

ANUM

RI.

imo Etruscarum : Agylla,
leli]cet nominata est Cisca
is primus agris subjectus.
]lexa oppidum est Cære
s ad *Virg. Æn.* x, 183, ab

truscarum I : in Appen-
ssus Archon (Tarchon?)
ad x, 198).

INCERTA E QUO VERRII LIBRO.

62. De Caco interempto ab Hercule tam Græci quam Romani consentiunt. Solus Verrius Flaccus dicit, Garantum fuisse ~~pastorem~~ magnarum virium qui Cacus afflixit; omnes autem magnarum virium apud veteres *Hercules* dictos. (*Servius ad Æn.* VIII, 203).

63. Verrius: *Sævitiaque eorum abominaretur* ab hominibus, *passive dixit.* (*Priscianus VIII, 4, p. 368, Krehl.*)

64. Nonnulli etiam ex participiis putaverunt talia figurari, ut Verrius Flaccus, qui ab eo quod est *audens, audenter.* (*Charisius II, p. 164.*)

65. Differt *fatigatus a fesso*, ut Verrius ait, quod *fatigatus*, cum quis per alium laborare compellitur, ut lassatus; *fessus* vero, cum quis laborare deficit, ut lassus. (*Diomedes 1, p. 361.*)

66. *Labra et labia* indistincte dicuntur, et diminutio *labella* non *labias*, ut quidam volunt, nam et Virgilius ait *calamo trivisse labellum*. Verrius autem Flaccus sic distinxit, *modica* esse *labra*, *labia* autem *immodica*, et inde *labiones* dici. Nam et Terentius: *Labiis demissis gemens*, et Plautus: *Labiis dum ductant eum.* (*Charis. 1, p. 79.*)

67. *Lacte sine vitio* dicimus; nam et Cato sic dixit: *et in Italia atras capras lacte album habere.* Sed et Valgius et Verrius et Trogius de animalibus, (*hæres*) *lacte* dicunt. At consuetudo tamen aliud sequitur. (*Charis. 1, p. 79.*)

[768. Falvius an Verrius *Flaccus* apud *Arnobium Adv. G. V.*, 18 (cf. *Festi fragm.* p. 24) dicitur, incertum; de *M. Flavio (Flacco?)*, grammatico italo, apud *Lydum* p. 5 ed. *Bonn.*, magis etiam dubia res est.]

Præterea Verrius inter Plinii auctores citatur
Libb. III : Geographia.

- VII. De hominis natura et artium inventione.
- VIII. Terrestrium animalium natura.
- XIV. Fructifera arbores.
- XV. Natura frugiferarum arborum.
- XVIII. Naturæ frugum.
- XXVII. Medicinæ ex animalibus.
- XXXI. Medicinæ e reliquis animalibus.
- XXXII. Metallorum naturæ.
- XXXIV. Aeris metalla.
- XXXV. De pictura et coloribus.

E SEX. POMPEIO FESTO

*Hæc tantum apud veteres nominatim ullata
reperiuntur.*

1. Porphyrio ex Verrio et Festo, in Auguralibus, inquit, libris est *sane sarctæque*. (*Charisius II* p. 195 s. v. *sarctæ* pro *integre*. Cf. *Festi Fragm.* p. 131. *Urs.*)
2. *Ambarvalis* hostia est, ut ait Pompeius Festus, quæ rei divinæ causa circum arva ducitur ab his qui pro frugibus faciunt. (*Macrob. Saturn.* III, 5.— *Pauli Epitome*: *Ambarvales* hostiæ dicebantur quæ pro arvis a duobus (?) fratribus sacrificabantur. p. 5. *Lindem.*)
3. Secundum Pompeium Festum *religiosi* sunt, qui facienda et vitanda discernunt. (*Macrob. Saturn.* III, 3.— *Festi Fragmentum*: *Religiosi* dicuntur qui faciendarum prætermittendarumque rerum divinarum secundum mo-

rem civitatis delectum habent, nec se superstitionibus implicant. p. 97. *Ursin.*)

4. Varro de Moribus, *morem esse dicit in iudicio animi (institutum antiquum?)*, quem (quod) sequi debeat consuetudo. Julius (Pompeius) Festus de Verborum significationibus libro tertio decimo (p. 5 *Urs.*): *Mos est, inquit, institutum patrium pertinens ad religiones caerimoniasque majorum.* Ergo Vergilius (Aen. vii, 601) utrumque auctorem secutus, et primo quidem Varronem, quoniam ille dixerat morem praecedere, sequi consuetudinem, postquam dixit: *Mos erat*, subjunxit: *quem protinus urbes Albanæ coluere*, et: *nunc maxima rerum Roma colit*, quod perseverantiam consuetudinis monstrat. Et quoniam Festus pertinere ad caerimonias ait, hoc idem docuit Maro adjiciendo *sacrum*. Mos ergo praecessit, et cultus moris secutus est, quod est consuetudo; et hic definitionem Varronis implevit. Adjiciendo deinde *sacrum*, ostendit morem caerimonis esse dicatum, quod Festus asseruit. (*Macrob. Saturn.* iii, 8.)

Ex Epistola Pauli pontificis ad Carolum regem.

Sextus Pompeius Romanis studiis affatim eruditus, tam sermonum abditorum, quam etiam quarundam causarum origines aperiens, opus suum ad viginti usque proluxa volumina extendit.

[Profecto ad Festi fragmentum p. 432, 433. alludit Pomponius Sabinus (s. P. Lætus), comment. in Aen. III, 405 (v Suringar, *Hist. schol. Lat.* pars II, p. 247); quod quidem inter veterum testimonia referri jam non potest.]

**SEX. POMPEI FESTI
DE VERBORVM**

SIGNIFICATIONE

FRAGMENTVM

EX VETVSTISSIMO EXEMPLARI

BIBLIOTHECAE

FARNESIANAE

DESCRIPTVM

PERMISSV SVPERIORVM

IMPRESSVM ROMÆ

APVD GEORGIVM FERRARIVM

M. D. LXXXI.

dici melius est secundum Græcorum quoq. consuetudinem, qui non ἀνδρικά et γυναικεία ea,

[¹ speciosiore. ² tremit.]

Pag. 2.

sed ἀρσενικά dicunt et θηλυκά.

¶ Matroni[s aurum fuisse redditum Sinnius Capito ait : quod [videtur hoc significare : matronis fuisse re[stitutum aurum, ex quo P. R. crateram fecerat, et eam A[pollini Delphos miserat, ut est testimonio in[dex tabella; quod quidem aurū dederant matronæ orna[tui demptum suo, ut votum solveretur Apollini. Qui [dā dicūt de eo potius esse intelligendū, quod contule[runt olim matronæ ad Capitolium a Gallis Senoni]b. liberandum ; id eis postea redditum est a pop[ulo Ro. ¶ Magisterare pro regere, et temperare dic[ebant antiqui. Sed alias magisterare quidam [ponunt pro.

¶ Muta
 isi voce
 multo
 intelle
 rem as dici
 ut cui potius con.

¶ M[ille] singulariter di [cebant antiqui, quod nunc nō aliter dicim. cū [mille nūmū proferimus. ¶ Municas it. ē, comunicas, dicit [Verrius a muniis id ē operib. ē . . . aut potius co. ¶ [Mancipatus, ita adoptātus

ut patri ² sui heres e[rat, adoptivus en]e[us qui adop-
tet, t]a heres est, qu[am] si ex eo natus esset sui patris, quasi
in potestate alie[na non esset, ita est legitimus
et suus heres, ut p[ro]batet manifeste ex eo, quod ait Ser.
Sulpicius in ea oratio[n]e, quam scripsit et habuit
pro Aufidia. ¶ [Multifacere antiqui dicebant sicut
magnifacere, item et parvifacere. Testis est M. Cato
in ea, quam scripsit contra Q. Minucium Thermum de
x hominibus : [Neque fidem, neque jusjurandum
neq. pud[icitia] multifacit . . . Quod quidem merito ab

[¹ id. ² patris.]

Pag. 3.

usu recessit, quia non aestimatur novo qua]ntitas¹,
nec desiderat multitudinem, nec conti]netur nu-
mero. ¶ Magistri dicuntur in omnib.] rebus, qui ma-
gis ceteris possunt, ut ¶ Magistri e]quitum, et
¶ Magistri populi, item ludorum Apo]llinis dixe-
runt antiqui, quæ nunc aliter di]cuntur, velit ²
ostendit Cato in oratione quam dixit] contra ora-
tionem. . . . ¶ Maledi-
ctores dicebant antiqui, quos nos] appellamus
maledicos. Cato cum proficisceretur in] Hispani.³ Re-
movendi maledictores.] . . . ¶ Mihipte pro mihi
ipse, Cato posuit, eum dixit :] Decuit talenta
. versia, atque
. entia item ^a
. ¶ Mansues pro mansuetus dixit] Cato in epistola

ad.]mansues ad
 ¶ Meritavere, sæpe merue-
 re, dixit Cato in. Po]enorum IIII : Suf-
 fetes evocaverunt statim om]nis cohortes, omnis
 etiam, qui stipendia merit]averunt ¶ Magni-
 ficus, pro magnificentius usurp]avit Cato, in ea qua
 scripsit.]gna, quis homo
 aut] pulchrius purgat
 aut magnificus: nunc magnific]us dicimus, cū mag-
 nifice ejus positivus sit.] At nepos ejus, in ea
 quam scripsit : Ta]men, ait, cum Ædilis
 Curulis esset, Magnæ Ma]tris ludos magni-
 ficentius, quam alii, fecit.] ¶ Magnificior ⁴ quoq.
 idem deduxisse videtur] a munifice, cum dicamus
 nunc munificentior, quam]vis municens non sit
 apud nos in usu. Cato] in ea quam scripsit in
 nemo] munificior.
 ¶ Mediocriculo

[¹ qualitas. ² velut. ³ Hispaniam. ⁴ Munificior.]

Pag. 4.

usus est in ea quam dixit Cato in consulatu: Ridibun-
 dum magistratum genere ¹ pauculos homines, medio-
 criculum exercitum obvium duci. ¶ Mutini Titini sa-
 cellum fuit in Velis², adversum murum Mustellinum
 in angi [portu], de quo aris sublatis balnearia
 sunt [f]acta domus. CN. D [omiti] Calvini, cum man-
 sisset ab urbe condita [ad pri]ncipatum Augusti

Cæsaris inviolatum, religioseque] et sancte cultum fuisset, ut ex Pontificum libris] manifestum est, nunc habet ædiculā ad miliarium ab urbe s]extū et vicensimum, dextra v[ia juxta diver]ticulum viæ,] ubi et colitur, et [mulieres sacrificant] in e-a togis prætextis] vla[tæ³. ¶ Matronæ a magistra]tib. non summove]bantur, ne pulsari ne contre]ctari-ve viderentur, neve gra[vidæ concuterentur, ob quā [etiam ca]usam ait Verrius, [neq. earū viros] sedentes cum uxoribus de essequo⁴ escen]dere coac]tos a magistratibus quod communi vehiculo vehitur vir et uxor. ¶ Minnitur populo luctus ædis dedica-tione, cum Censores lustrum condiderunt, cum votum publice susceptum solvitur; privatis aut, cum liberi nati sunt, cum honos in familia venit, cum parens aut liberi, aut vir, aut frater ab hoste captus domum redit, cum desponsa est, cum propiore quis cognatione quam his⁵, qui lugetur, natus est, cum in casto Cereris ē, omniq. gratulationi⁶. ¶ Maximæ dignationis Flamen Dialis est inter quindecim Flamines, et, cum cetera⁷ discrimina majestatis suæ habeant, minimæ habetur Pomonalis, quod Pomona levissimo fructui agrorum præsidet pomis. ¶ Mundus, ut ait Capito Ateius in L. VII. Pontificali, ter in anno patere solet, diebus his: postridie Volcanalia, et ante diem VI. Id. Nov. qui, quid ita dicatur, sic re-

[¹ gerere. ² Velis. ³ velatæ. ⁴ essedo. ⁵ is. ⁶ gratulatione. ⁷ certa.]

Pag. 5.

fert Cato in Commentariis Juris civilis. ¶ Mundo nomen impositū est ab eo mundo, qui supra nos est: forma enim ejus est, ut ex his qui intravere cognoscere potuit¹, adsimilis illæ² ejus inferiorem partē veluti consecratam Dis Manib. clausam omni tempore, nisi his dieb. qui supra scripti sunt majores c[ensuerunt: quos dies etiam religiosos judicaverunt ea de causa, quod quo tempore ea quæ occulte et abdita³ ea religionis Deorū Manium essent, veluti in lucem quandā abducerentur, et patefierent, nihil eo tempore in rep. geri voluerūt. itaq. per eos dies nō cum hoste manus conserebant, non exercitus scribebatur, non comitia habebantur, nō] aliud quicquā in rep., nisi quod ultima necessitas admonebat, administrabatur.

¶ Mos est [institutum pa] triū, id est, memoria veterū pertinens maxime ad religiones [cerem]oniasque antiquorum. ¶ Milium quidam putant cepisse nomen a maxima nummorum summa, quæ est mille, quod ali⁴ Græcæ stirpis judicant esse, cum id illi χέλλρον vocent, tam hercules, quam panicum, μελίτην.

¶ Municipalia sacra vocantur, quæ ab initio habuerunt, ante civitatem Romanam acceptam; quæ observare eos voluerunt Pontifices, et eo more facere, quo adfuissent⁵ antiquitus. ¶ Minora templa fiunt ab Auguribus, cum loca aliqua tabulis, aut linteis sæpiuntur, ne uno amplius ostio pateant, certis verbis definita. Itaque templum est locus ita

effatus aut ita septus, ut ea una parte pateat, angulus quod adfixus⁶ habeat ad terram. ¶ Manalis fons appellatur ab Auguribus puteus perennis, neque tamen spiciendus⁷ videtur, quia flumen id spiciatur, quod sua sponte in amnem influat. ¶ Manes Di ab Auguribus invocantur, quod i per omnia ætheria

[¹ potui. ² illi. ³ occultæ et abditæ. ⁴ alii. ⁵ adsuessent. ⁶ angulosque adfixos. ⁷ spiciendus.]

Pag. 6.

terrenæque ¹ [manare credantur. ¶ Idem, Dii superi atque inferi [dicebantur : quos ideo invocabant Augures, quod hi [existimabantur favere vitæ hominum. [¶ Munus, ait Verrius, dicitur administratio reip. (publi(cæ,) item magistratus, aut præfecturæ, imperi, [provinciae, cum multitudinis universæ consensu, [atque legitimis in unum convenientis populi comitiis alicui mandatur per suffragia, ut capere eam [possit jussu populi demandatam : certo ve ex [tempore ex fide sua : et certum usque at ² tempus admi[nistrare. ¶ Monstra dicuntur naturæ modum e[ngredientia : ut serpens cum pedibus, avis cum quat[tor alis, homo cum duobus capitib. jecur cum dist[abit in coquendo. ¶ Muta exta dicuntur, quibus ni[hil divinationis, aut responsi [elicitur. Ut contra, dicuntur adjutoria, quæ [certum aliquid eventurum indicant, aut ab in[cendio ut caveamus, aut

a veneno taliq. [re certum aliquid, manifestumque instare periculum [portendunt, aut indicant finium diminution]em. ¶ Minora, itemque majora auspicia, quæ d[icantur, docet Messala; nam majora Consulū, Pr[ætorum, Censorumque dici ait, reliquorum minora: cum illi[majores; hi autem minores magistratus dic[i] consueverint. ¶ Mensæ in ædibus sacris arar[um vicem obtinent, quia legib. earum omnium s[acræ quoque mensæ sunt, ut velut in ararum, vel in [pulvinaris loco sint. Privati quoque in primis³ [ipsis locis habere solent: ubi sacras⁴ habituri [sint, cujus modi est parentatio, non sacrific[ium. magno cr. tenebat aram.

[¹terrenaque. ²ad. ³privis. ⁴sacra.]

Pag. 7.

¶ Mille urbium populu]s stetit pro regno dixisse ait] Veranius in libro quem inscripsit Priscarum vo]cum, quod ei summæ videatur originem dedisse, ac] causam Græcus sermo,] χιλιάς et χιλιάδες, eo autem non omnes uti. ¶ Mutas litteras et sem]ivocales solebant antiqui duplicare sc]ribendo, aut legendo, et ita ait Ennium scrip]sisse, in eo quem de a quo muta] duplicata sit *primum*. ¶ Manumitti dicebatur] ser. sacrorum

causa, cum dominus ejus tenens m[odo caput; modo membrū aliud ejusdem servi, ita] edicite ¹ hunc hominem liberum esse volo: ac] pro eo auri X x puri, probi, profani mei solvo, ut pri] usquā digrediar, efficiatur juris sui.] Dum ² his servum verbis e manu homin]em liberum mittebat ³ ¶ Mosculis Cato] pro parvis (qui) morib. dixit in ea quam scripsit.] . . . ¶ Migrare mensa quod legib. ejus sacra esset, di]isque templi posita, inauspicatū apud antiquos habe]tur, cū sequitur sua migrantē poena. ¶ Mensas aiunt q]uidā fuisse in trivii poni solitas, quæ sint triv]iales appellatæ. ¶ Mente captus dicitur, cū mens] ex hominis potestate abiit: et idem appellatur de] mens, qui (quod) de sua mente decesserit, et] a mente (mente) abierit. ¶ Manare solem tunc so]litos esse antiquos dicere ait Verrius,] cum solis orientis radii splendorem jacere cœp]issent, atque ideo primum diei tempus, mane dictū: quam]vis magis addicitur ⁴ quod manū bonū dicebāt a ma]ne, idē a mature: quod id bonum est, quod maturum est,] unde et ¶ Matuta dita quoque videtur Mater.] ¶ Mamertini appelli sunt ha]c de causa, cum de toto Samnio

[¹ edicit: Ego. ² tum. ³ emittebat. ⁴ id dicitur.]

Pag. 8.

is incidisset pestilentia, Sthenius Metius

ejus gentis princeps, convocata civium suorum contione, exposuit se vidisse in quiete præcipientem Apollinem, ut, si vellent eo malo liberari, Ver sacrum voverent, id est, quæcunque vere proximo nata essent, immolaturos sibi. Quo facto levatis, post annum vicensimum deinde ejusdem generis incessit pestilentia. Rursum itaque consultus Apollo respondit, non esse persolutum ab his votum, quod homines immolati non essent: quos si expulissent, certe fore, ut ea clade liberarentur. Itaque i jussi patria decedere, cum in parte ea Si[ciliæ] consedisent, quæ, [nun]c Tauricana dicitur, forte [labo]rantib. bello no[v]o Messanen-sib. auxilio venerunt ultro, eosque [ab eo] liber[arunt]: provinciales quod ob [me]ritū eorū, ut gratiā referrent; et in suū corpus, communionēq. agrorū invitarent eos, et nomen acceperūt unum, ut dicerentur Mamertini, quod conjectis in sortē duodecim deorum nominibus, Mamers forte exierat, qui lingua Oscorum Mars significatur. Cujus historiæ auctor est Alfius libro primo Belli Carthaginensis. ¶ Murra-ta potione usos antiquos indicio est, quod etiam nunc Ædiles per supplicationes diis addunt ad pulvinaria, et quod XII tabulis cavetur, ne mortuo indatur, ut ait Varro in Antiquitatum L. I. ¶ Muger dici solet a Castrensiū² hominib., quasi mucosus, his³, qui talis male ludit. ¶ Muri⁴ est quemadmodum Veranius docet, ea quæ fit ex sali sordido, in pila pisato, et in ollam fictilem coniecto, ibique operto, gypsatoq. et in fur-no *percocto*, cui Virgines Vestales *serra ferrea*

... est intus in a
... Castrensibus. ³ is ⁴ Muries.]

Pag. 9.

in penu exteriore, aquam jugē, vel quālibet,
nam quæ per fistulas venit, addent⁵, atq. ea
in sacrificiis utuntur. ¶ Mortuæ pecudis
ceos aut soleas fieri Flaminicis nefas ha-
sed aut occisæ aliqui, aut immolatæ,
a morte extinctæ omnia funesta sūt. ¶ Me-
licebant antiqui, ut Ennius cum ait L. II :
e fuerit humanitus, ut teneatis; et Luci-
ad te redeo, ut quæ res me impendet,
finorum Pontificū maximus dtr, qui pri-
collegium venit; item minimus, qui no-
Malevoli Mercurii signū erat proxime Ja-
a erat in Turdellis M. .os, [malevoli etiā
appellabatur : Malevoli autem, quod
rnam spectabat. ¶ Malluvium late-
³ sacrorum, significat
via J:

ita fit, ut morte promissoris confirmetur, aut, ut quidam dixerunt, cujus stipulationis mors fuit causa. ¶ Marspedis, sive sine r. littera Maspedis, imprecatorie solita vallium⁶ quid significet, ne Messala quidem Augur, in Explanatione auguriorum, reperire se potuisse ait. ¶ Majorem consulem L. Cæsar putat dici, vel eum, penes quem fasces sint, vel eum, qui prior factus sit. Prætores autem majorem, Urbanum: minores ce-

[¹ addunt. ² datum v. c. ³ Commentario. ⁴ quia. ⁵ qui. ⁶ in precatone solitaurilium.]

Pag. 10.

teros. ¶ Mend[icum dici Verrius putat a mente ejus quem fef[ellit fortuna, vel quod precetur quæque ut vitæ su[æ] medeatur cibo. ¶ Mater Matuta, manis, [mane, matrimonium, mater familiæ, matertera, [matrices, materiæ dictæ videntur, ut ait Ve[rrius, quia sint bona: qualia scilicet sint, quæ [sunt matura; vel potius a matre, quæ est ori[ginis] Græcæ, μήτηρ. ¶ Modo quodam id [est ratione, dicuntur ista omnia, a modo fit commodi[tas, commodus, commodat, accommodat, modi[ce, modestia, moderatio, modificatio.

¶ Nænia est [carmen, quod in funere laudandi gratia can[tatur ad tibia]m; quod vocabulum Afranius in Ma[terteris] posuit: Næniam autem inter exse-

ul. : Huic nom [ini amanti mea herai
 ii, et ap[ud nos de bonis næn-
 Quosdam [dicunt velle ideo dici næniam.
 voci si[milior querimonia flentium
 aiunt næn[ia ductum nomen ab extre-
 voca[bulo, ad quod probandum testimo-
 Plautus⁴ [in Bacchidibus: Si tibi est ma-
³nob[is vervina est domi, qua quidē ego
 , n[hi me irritaveris, confossio-
 a [næniam; sive quod extremam flen-
 us eam vocem, querendoque. nam
 [extremum dicunt, sive quod chor-
 a $\nu\acute{\eta}\tau\eta$ [dicitur, appellarunt extre-
 is [vocem, næniam. ¶ Næniam dea
 ra portam [Viminalem fuerat

sto. ³ei. ⁴utuntur Plauti. ⁵machæra. ⁶at.

mine Saturnio, quod quidem duces ipsi sunt co]nsi
 in tabellis publice ponere, in quo no]minaban
 qui navali corōa donatierāt. ¶ Neūquā pōitur] pro ni
 tenus, pro non ita : et non etiam, significa]t, ut r
 ¶ Nefrendes dictos asserit Q. Muci]us Scæv
 arietes, quod dentibus frendere non pos]sint. At
 Capito, infantes esse nondum fre]ndentes, id e
 frangentes, Livius in Odyssea veteri:] Quem ego :
 frendem alui lacteam immulgen]s opem ;
 pro nefrend
 autē, ut antiqui dicebāt, rienes nunc dicit] usus rece
 Sunt qui nefrendes dici putēt testiculos,] quos Lar
 vini appellant nebrundines,] Græci νεφ
 ρες, Prænestini nefrones.] ¶ Necerim, nec eu
 ¶ Nemora, significat sylva]s amœnas : v
 let enim idem ; ejus autem voca]buli auctor E
 merus, qui dixit in Iliade:] Ἐν νέμει σκ
 ρῶ, ἐπί τε λιν ἔμβαλε δαί]μων. dubium r
 est, quin eum designet locum,] qui campos et pasc
 habeat : νέμος a Græcis δία] τὸ νομάς εἶναι ἐν
 τῶ, appellatum. ¶ Ne]mut,] nisi etiam .
 nempe : usus est Cato de Potestate Tr]ibunici², cū :
 ærumpas. ¶ Nemi
 genitivo casu usus ē idē Cato :] Et quis diceret cū
 neminis. Idē de Magistratib. vitio creatis:] Neminis
 Ennius in] Erechtheo : Lapideo si

[' Ati]us. ² Tribunicia.]

Pag. 12.

corde multi, quos non miseret neminis. ¶ Ne

...suet, quia intelligitur pro nullo. ¶ I
tus proprie dicitur, qui sine vulnere interfectus e
neno, aut fame. ¶ Necessarium ait esse Opillu
ius, in quo non sit cessandum, aut sine quo
non possit aut sine quo non bene vivatur, au
non possit prohiberi, quin fiat. ¶ Necessari sunt,
us Aelius ait, qui aut cognati, aut adfines
n quos necessaria officia conferuntur pra-
ros. ¶ Nec legens dictus est, non legens, ne-
ctum habens, quid facere debeat, ommissa
fficii sui. ¶ Nec conjunctionem Gramma-
licunt esse disjunctivam, ut nec legit nec
m si diligentius inspiciatur, ut fecit Sin-
o, intelligi possit eam positam esse ab
non, ut et in XII. est: Ast ei custos nec
: Si adorat furto, quod nec manifestum
d Plautum in Fasmate: Nec recte si illi
Turpilium in Demetrio: Nec recte si illi
od jamdudum audio. ¶ Nec unquam,
quemquam. ¶ Nequalia, detrimenta
pro nequeunt ut solim
eriant. di...

id nequitum exaugurari. ¶ Nequiquam significari

[¹ Opilius. ² nequinont. ³ tum.]

Pag. 13.

idem quod frustra, plurimis auctorū exēplis manifestum est. ¶ Nectere, ligare significat, et est apud plurimos auctores frequens, quin etiam in Commentariis sacrorum usurpatur hoc modo. Pontifex minor : Estramentis naturas ¹ nectito, id est, funiculos facito, quibus sues adnectantur. Nectar Græce significat deorum potionem. Unde Vergilius ait : Stipan et dulci distendunt nectare cellas ; item Lucretius L. I I : Et nardi florem, nectar qui floribus ² halet ¶ Non pridem, æque et recte, et frequenter dicitur, a jampridē, quampridē. ¶ Nequā aurum est, auris quod vis vehementius ambit, Hoc versu Lucili significari ait Sinius Capito, nequam esse aurū, quod auri lædat : vel pondere inaurium, cum mollissima par auris inciditur ; vel ex auro intelligi pecuniam, cujus respectu, et nimia cupiditate homines ad peccandum adduci. ¶ Nec mulieri, nec gremio credi oportere : proverbium est, quod et illa incerti et levis animi est, et plerumque in gremio posita, cum in oblivionem venerunt pro ³ exsurgentium, procidunt. ¶ Nexū est ut ait Gallus Aelius, quodcūque per æs et librā geritur idque necti dicitur, quo in genere sunt hæc, testamenti factio, nexi dandō ⁴, nexi liberantō ⁵ ¶ Nervum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes impe-

...as apud antiquos dicebatur pecunia
 r nexū obligatur. ¶ Negumate in carmine c n.
 vatis, significat, negate, cum ait: Quamvis mo-
 duonum negumate. ¶ Negritu in auguriis
 t ægritudo. ¶ Nebulo dictus est, ut ait
 ilo, qui nō pluris est, quā nebula, aut qui nō
 spici possit, qualis sit, nequam, nugator.
 2narib. 3propere. 4datio. 5liberatio. 6adepol.]

Pag. 14.

m a [ntiqui pro negantē dixerūt. Cato in
 nullo modo dici, testis est
 ihi neutiquam cor consentit, cum ocu-
 . Indissolubiles quidē esse nō potestis,
 n dissolvemini. ¶ Nepos luxuriosus
 nam nepotes sunt luxuriosi
 ati; quod

Addico. ¶ Nep. [nota designari solent qui nephasti p-
riores sunt, q[uorum pars anterior fas: his servi
liberati sunt, [delectus habentur, exercitus scribi-
untur, et in provin[cias ire licet, sacra quoque
instituta fiunt, [et vota nuncupata solvi,
et ædes sacrari, so[lent. ¶ Nepa Afrorum lingua
sidus, quod dicitur a nostris c[ancer, vel ut quidā volūt,
scorpios. Plautus in [Casina: Recessim dabo me
ad parietem; imita[bor nepam. ¶ Nepus, non purus.
¶ Nesi pro sine positum [est in lege dedicationis aræ
Dianæ Aventinen[sis. ¶ Nauteam ait Opi-
lius Aurelius, herb[æ genus esse granis nigris,
qua coriarii utuntur, [cujus videri a nausea duc-
tum nomen, quia nauseam fa[ciit, permutatione T. et
S. litterarum interme[diā antiquis consueta.
Plautus in Artemone: [Unguentum quod naribus mu-
lionum nauteam fecisset

[: apud.]

Pag. 5.

. lem atq. aro-
matum. Idem Curculione: Nam odor u]nguentum om-
niū præ tuo nautea est. In Casina: Ei pr]o scorto sup-
ponetur hircus unctus nautea. Labeo] in Commen-
tario Juris pontificii ait, nauteam rubi] dum quiddā
esse, quo Pontificum vestimenta quadam] colorant:
Nationem, item apud antiquo]s natum Cin-
cius, genus hominū, qui non aliunde vener]unt, sed ibi
nati sunt, significare ait; qui et n]ationem ait

uci solere. Si unus autem Capi]to, omnia
nera hominū per nationes dividi, ut Cur]es Sabi
icos, Æquos, ite Volscos. In pecorib.] quoq. hor
ntus futura bona natio dicitur.] ¶ Nautiorum i
a Trojanis oriunda est: nam fuit] eorum prince
s, qui Romam defulit simulacrum] æneum M.
cui postea Nautii sacri]ficare solit
de ipsa quoq. dea Nautia voc]abatur* de cau-
i, quod duce Naute aceti] conductiq. a B-
milites fuerint ad Mess]anam oppugna-
contra quos a senatu sit] missus L. Cæcilius
; qui cum ab illis inter]fectus esset, missi
fuerunt expostulat]um de fœdere viola-
quantisper, . . .] us, P. Vetarius, qui
opido quodam] insedissent, Brutii
lus tunc cum] Romanis erat, bello
destiter]unt; inde a] principe
ilia Nautia] appellata est. ¶ Nati-
atur negoti]atio, et ¶ Nati-
tiosi, negotia

qui vas alvei simile videtur a navis similitudine. ¶ Navia est uno ligno exculpto, ut navis, quo utuntur alveo in vindemia. Ficus quoque in comitio appellatur Navia ab Attio Navio augure. Nam cum Tarquinius Priscus institutas tribus a Romulo mutare vellet, deterrereturque ab Attio per augurium, ut eluderet ejus prudentiam, interrogavit eum, an fieri possit id, quod animo proposuisset suo; cui illo² permittente augurio cum respondisset effici posse; jussit Rex cotem, ac

[¹ esset. ² remi emicant. ³ Equis. ⁴ pertosos. ⁵ piscatorii. ⁶ vasis. ⁷ videlicet. ⁸ ille.]

Pag. 18.

novaculam pro ferri, qua prolata, interrogatus augur an eos illa [posset praecidi, respondissetque posse: novaculam subito [praecidit; quo facto, statim Navium ex eo, Tarquinio nihil auso contra amplius facere, novaculam illam ac cotem sub locum consecratum, defodi jussisse; et ficum ab eo satam ibi esse intra id spatium loci, qui contentus sine sacro sit: etiamque, si quando arescere contigisset, subseri, sum[que] ex ea surculos jussisse; quo facto, tantos intra temporis tractus, cum aliae in eo loco complures ficus enatae essent, atque eae evulsae, deinde de sacro illo loco radicitus removerentur: omnes quae inibi tunc temporis erant, ficum [praeter unam illam, ejectas fu-

promittentib. quādiu d
tatem populi R. incolumem man-
oq. [coli et subseri ex illo tempore ceptam
cum gra[tm fabæ se aperit nascendi
d non sit diss[imile navis formæ. ¶ Navis
dum incorruptam consuetudinem dic-
nunc n[os nautas dicimus, testis est
quam scripsit cum in Hispaniam proficisce-
i ait : Navitæ [quod secum portaverant
leum, u[sus tantū eo sum. ¶ Næviam silvam
extra [urbem ad miliarium quar-
Nævii cu[jusdam ibi domus fuerit, a quo
via ap[pellata etiam fuisse, Verrius
obprobrii loco [objici ab antiquis solere,
orari ad[suescent perditū ac nequam ho-
est M. Ca[sto in ea, quam scripsit in
si se appella[visset : Orsus iter eram
ia atq. ex[inde in nemora Nævii

vum d]icatur
 . . ¶ Nuptam novam, sponsā (ut etiā mu]llie
 in nuptiis utuntur, pronubæ ab] eaden
 hoc est a nubendo dicuntur) ali]qui ap]i
 esse volunt ; nec defuerunt] tamen qu
 rent , sic appellatam , ab eo quod] νέαν
 Græci novam nuptā vocent ; alii quod ap]pel
 rem νύβν Homerus , loquendi quadam] con
 ne , quæ est antiqua Græcorum , cum ait :] '
 ης γαίης νύβν ἀνδρῶν αἰχμ]ητάων . ¶
 re et numero dicitur , sed numere su]nt , vid
 præsentis temporis , et prorsus alie]num nuz
 erūt , quod de præterito usurpatur , sive] eo ordi
 parunt antiqui quadam consu]etudine
 di qua solebant proferre verba] ejusmod
 certa fine extremarum vocal]ium , quemad
 videtur in suis scriptis] usus Pompei
 tus , apud quem reperitur extre]ma syllab
 tivi casus producta , et ejusdem] casus ead
 repta , terminataque in] e , temporis pr
 Numero autem dixisse] antiquos , n
 que significare , ait] Sinius Capito ; ess
 ita locutum] um : Vos estis
 nisi num]ero perbiterint , n
 id est ni]mium si isso² , qui exeam

[' cito.]

mortui, hoc exemplo, ut pingeretis; id est, mortui estis? Item in Nelei: Nunquam numerum faciemus volui: Idem est nunquam nimium. Apud Nævium: Neminem vidi, qui numero q. scit, id est opus, id est, nimium sciret. An p. tonius hæc ait numero nimium sciret. An p. r nimium; ut Plautus in Casina: Ere mihi mea ancilla?—Nimium sapius numero dicitur. Attius in Oenomao: Ego ut essent, non ut te extinguerem, tuam peccata numero te expurgat timor. Afratiter. Cæcilius in Æthinne: Ei peccata numero venit; face domum. Afratiter: E⁵ misera numero, ac neccatias. ¶ Numerum Senatam, ait quivis, cum impedimento vult esse quod C., postulatque ut idantur

fiat. Aelius et Cincius, quia flammeo caput nubentis obvolvatur, quod antiqui obnubere vocarint⁹, ob quā causam legem quoque Parentam¹⁰ jubere caput ejus obnubere, qui parentem necavisset, quod est obvolvere. ¶ Numerius prænomen nunquam ante fuisse in patricia familia dicitur, quamvis¹¹ Fabius, qui

[¹ volup. ² id. ³ Æthrione. ⁴ fage. ⁵ Et. ⁶ referuntur. ⁷ proscribi. ⁸ pacto. ⁹ vocarunt. ¹⁰ fustem. ¹¹ quam is.]

Pag. 21.

unus post sex et trecentos ab Etruscis interfectos superavit, inductis¹ magnitudine divitiarum, uxorem duxit Otacii Maleventani, ut tum dicebatur, filia, ea cōdicione, ut qui primus natus esset, prænomine avi materni, Numerius appellaretur. ¶ Non omnibus dormio: proverbium natum a Cipio quodam, qui Pararhenchon dictus est, quod simularet dormientem, quo ipunitius uxor ejus mœcharetur; ejus meminit Lucilius. ¶ Nuncupata² pecunia est, ut ait Cincius in L. II. de Officio jurisconsulti, nomina³, certa, notu-nib. propriis pronunciata: Cum nexum faciet, mancipiumque, uti lingua nuncupasset⁴, ita jus esto: ita⁵, uti nominarit, locutusve erit, ita jus esto. Vota nuncupata dicuntur quæ Consules, Prætores, cum in provinciâ proficiscuntur, faciunt; ea in tabulas præsentibus multis referuntur. At Santra L. II. de Verborum antiquitate, satis multis nuncupata conligit non de recto nominata significare, sed

... qui propter oculorū vitium parum
At Popilius⁷ Aurelius nusciones esse
s nocturnas. Aelius Stilo, quod plus videret
ā meridie, nec cognosceret, nisi quod usq.
admovisset. ¶ Nonas quidam a nova Luna,
cōcurreret principiū Luna; alii quod sēper
dum nonum essent, scribiq. ideo debe-
appellationis ejus syllabam adjecta u lit-
tundinas feriarum diem esse voluerunt
rustici convenirent mercandi, ven-
a, eūque nefastum, ne si liceret cū populo
larentur nundinatores. ¶ Nundina-
² Nuncupata. ³ nominata. ⁴ nuncupassit.
ta; quod. ⁷ Opilius.]

Pag. 22.

[tus dixit in Aulularia: Cocus nun-
[nonū diē solet ire coctū. Cocū. ani
lias appellatur

valere, quia [pleraq. nomina a Græcis accepim., quod hoc propriū est. ¶ Nūtius et persona dicitur, et res in persona dicitur, [ut nūtius advenit; in re, ut nūtius allatus est : quā differentiam C. Cæsar in Commentariis fecisse videtur. ¶ Nuper, quasi novius tanquā dica[mus novissime, estque præteriti temporis; id autem] ¶ Numen quod virtus dei ac potestas dicitur. ¶ Numella genus vinum quo quadrupes alligantur. solent autem earum nervo, aut corio crudo bovis ut plurimū. ¶ Nudus dicimus quos Græci Νομόδαξ. sive quod id genus hominum pecoribus negotiatur, sive quod herbis, ut cora aluntur. ¶ Nuces [flagitantur nuptis, et jactantur pueris, ut novæ [nuptæ intranti domo novi mariti auspicium fiat secundum et listimum.

¶ Numam Pompilium Janiculum montem habitaverunt, in quo arcam ejus inventam, cum libris Numini nominis, a Terentio [quodam scriba repastinate agrum. ¶ Nonuncium [quod vulgo Magi ludum appellant, significat novem uncias : at runciū, quod singula sex[uncia dimidiū unciarum sit. ¶ Nomen, sive ex Græco ὄνομα [dictum

['cocus ille nundinalis est. * nascitur.]

Pag. 23.

quasi novimen, quod notitiam faciat : si]ve familiæ

... pecunia sit.
... a noctis tem]pore, eo quo
t, aut volare. ab ea] γλαυκῶπις appellatur
Græcis, quia noctua ocu]llis est cæsis . . .
... vocât papillas quæ ex faucib. ca]prârũ sup-
Noctilucã cum dixit Lucilius] L. II., obsce-
ficat . . . noctiluca] . . . medica.
licitur, quam quis liberis subla]tis, novam
cit, arcendæ familiæ] gratia, id est, coer-
ma autem memoratur apud] veterannia .
... ¶ Navibus regnante] Ser. Tullio.
tinũ montẽ paludib. disclusũ a]scēderetur.
ic dictũ aiũt, vel quod Avē]tinus in Aven-
anus sit sepultus. ¶ Novalẽ a]grũ Aelius
lius item Aurelius eum] aiunt esse
veiòv dicunt; ad quod Ho]mero quoque
... qui dixit : Ἰέμενοι ν]ειοῖο βαθείης πέ-
... ai. Sed C]incius eum esse, ubi
... sa ad novam] sementem sit relie-
consulatu et] T. Sicini, Volser
atrox prœlium] inissent ad-

fus ait, *damnum significat.*] Apud poetas autem et

[¹ *cæsiis.* ² *veteres Annia.* ³ *τελευ.*]

Pag. 24.

oratores ponitur pro culpa ; ad¹ noxa peccatum, aut pro peccato pœnã², ut Accius in Melanippa³ : Tete esse huic noxæ obnoxii. Item : Cum lex jubet noxæ dedere, pro peccato dedi jubet. Cæcilius in Hypobolimæo cherestato⁴ : Nam ista quidem noxa muliebrem et⁵ magis quam viri. ¶ Novæ Curia proxima⁶ compitum Fabriciū ædificatæ sunt, quod parum amplæ erant veteres a Romulo factæ, ube⁷ is populum et sacra in partis triginta distribuerat, ut in iis ea sacra curarent ; quæ cum ex veteribus in novas evocarentur, septem⁸ curiarum per religiones evocari non potuerunt. Itaque Fortensis, Raptæ, Vellensis⁹, Velitiæ res divinæ fiunt in veteribus curis¹⁰. ¶ Nothum Græci natum ex uxore non legitima vocant, qui apud nos spurio patre natus dicitur, quod Ser. Tullius qui Rōæ regnavit, natus est ex concubina Spurius Tulli¹¹ tributis¹² ; nisi forte malumus cedere¹³ Oclisiam Corniculam captiva¹⁴ eum susceptum matre servientem¹⁵. ¶ Nota alias significat signum, ut in pecoribus, tabulis, libris, litteræ singulæ, aut binæ ; alias ignominiam. ¶ Nobilem antiqui pro noto ponebant, et quidem per c. litterā¹⁶, ut Plautus in Pseudolo : *Pe-*regrina facies videtur hominis, atque ignobilis¹⁷

...referam, nam
...vius in Virgo²⁰. Ornamentu incē
ignobiles. ¶ Noegeū quidam amiculi ge
m purpura; quidam candidū ac perlucidū
savo, quod putamen quorundam pomort
issimum non sine candore, ut Livius a
sia: Simul ac lacrimas de ore noegeo de
l est, candido. ¶ Nixi Di appellantur tria

¹poena. ²Menalippo. ³Chæretrato. ⁴mulieris
tumo. ⁵ubi. ⁶III. ⁷Veliensis. ⁸Curiis. ⁹sp. Tul-
rtis. ¹⁰credere. ¹¹Oclisia Corniculana captiva.
e. ¹²per g. literam. ¹³gnobilis. ¹⁴gnobilis.
bilis. ¹⁵Virgine. ¹⁶ornatu incedunt gnobili.

Pag. 25.

vitolio ante cellam Minervæ genibus
residentes parientium nixib.; quæ sua
oriæ prodiderint, Antioch-

nectabere ⁷. Unde quidam nictationē, quidam ut Cæcilius in pugilē ⁸: Tum inter laudandum timidum tremulis palpebris percutere nictum gaudere et mirarier. Nictit canis in randis ferarum vestigiis leviter ganniens, unus in L. X: Veluti si quando vinclis ea venenox ⁹, Apta solet, si forte ex nare ci Sensit, voce sua nictus ¹⁰ ululatque ibi acut Unde ¹¹ et ipsa gannitio. ¶ Niquis scivitia est, quæ dicitur a Servio Tullio rege cons in qua liceret ei suffragium ferre, qui non t in sua, nequis civis suffragii jure privaretur sciscito ¹³ significat sententiam dicito ¹⁴, a fragium ferto ¹⁵, unde Scita Plebis. Sed in earia, neq. censetur quicquā ¹⁶, neque centurio præf neque centurialis potest esse, quia nemo cer ejus centuriæ. Est autem nequis ¹⁷ scivit, nisi qvit. ¶ Ningulus, nullus, ut Ennius L. II: Quo minitere, atque inte ¹⁸ ninculus ¹⁹ queat. ¶ Niger lapis in Comitio locum fur significat, ut ali ²⁰, Romuli morti destir

[¹ signa. ² M'. Acilium. ³ etiamque. ⁴ nictari. ⁵ Copone. ⁶ scribes. ⁷ nictabere. ⁸ Pugile. ⁹ venox. ¹⁰ est. ¹¹ inde. ¹² scisco. ¹³ dico. ¹⁴ fero. ¹⁵ quisquam quis. ¹⁶ nite. ¹⁷ ningulus. ¹⁸ alii.]

Pag. 26.

Sed non usu obv[enit, ut ibi sepeliretur : se

. et
 partes sequeb
 uicta Quintilia , juxta app
 Nani Græci vas aquarium dic
 et [concavum, quod vulgo vōcant situl
 atum; unde nani pūmiliones appellantur.
 cem suspicatur Verrius a Græco duci : nam i
 morstuum dicunt. Inde nos dicimus, ne
 Nivem [Verrius interpretatur novum e
 , qui id ne[on dicunt. N. sig
 da [.
 is [qui e Nequino oppido ejectis colo
 i[b., ibi habitant. Cato in oratione ad-
 x [hominib.
 i, quod n[on sit otii. [Navos a navis celeri-
 ve[locissima est, dicimus. [Numidæ di-
 ma[des, qui diutius vivere dicuntur,
 in [. Numidas vivaces quod
 runt [ætatem, dixit. [Nuces mitti
 capito S[innius solitum esse dici
 illimus 4 significare, missilia Cæ
 mitti; [quod cum mitti-
 olumus [a

quæ, missa crate a 7 pœ[ne funditus deleta,

[¹ humile. ² Narnienses. ³ Thermum de. ⁴ velimus. ⁵ Hostilio. ⁶ monte. ⁷ amissa civitate ac.]

Pag. 27.

negligere temporibus sequen]tibus cœpissent.
 ¶ N. . . dicuntur inventæ a Marcel]lo cos. operæ
 quibus admotis Syracusæ facilius] expugnari pos-
 sent. ¶ Navalis porta, item Navalis] regio, vide-
 tur utraque ab navalium vicinia it]a appella-
 ta fuisse. ¶ Nonarum postridie, Id]uum, Kalen-
 darum dies alieni habentur. Item no]væ nuptæ
 a. d. III. Kalend. Nonas, Idus diē at]rū inlucescere,
 quoniam decreto Pontificū atri hi di]es esse judica-
 ti sunt, quod quotiescunque Romani du]ces belli ge-
 rendi gratia his dieb. supplicaverē,] male remp. ges-
 sere. SEX. POMPEI. FESTI.] DE VER-
 BOR. SIGNI. LIB. XVI INCIP]IT. FELICITER.
 ¶ OB PRÆPOSITIO ALIAS] PONITUR
 pro circum, ut cum dicimus urbem] obsideri, ob-
 signari, obvallari. Alias ponitur] in vicem præpo-
 sitionis, quæ est propter, ut ob merita,] ob superatos
 hostes u]de obsides, ut obfides, q. obfidēpat]riæpræstādā
 dātur. Alias pro ad ponitur, ut Ennius:] Ob Romā noc-
 tu legiones ducere cœpit; et alibi :] Ob Trojam duxit.
 ¶ Oculissimū, carissimū. Plau. Oculissi]mū ostiū aicæ.
 Idem in Curculione Oculissi]me dixit, signifi-

...dixit : Emito] die cæca Herc
 id vendito oculata die.] Idem alibi oculatum A
 kit, q. p. totū corpus oculos habet.] Idē: Pluris ē oc
 estis unus, quā auriti decē;] id ē, qui se vidisse d
 ctam aut ait Verrius hanc] formam ab oculi ap
 ne. ¶ Oculitus dtr, ut fun]ditus, penitus; signifi
 am carum esse, quam ocu]lum, vel instar
 se. ¶ Odefacit dicebant] antiqui ab odore;
 acit, vetere quadam] consuetudine in-
 itteras, quæ sunt,] ut sæpe alias, tum in
 um.]

Pag. 28.

vro cōtētæ; quæ vox, ut quibusdā videtur,
 µ) tracta est. ¶ Octaviæ Porticus
 r, quarum alteram, theatro Marcell
 tia soror Augusti fecit
 mā, Cn. Oct

datus est, at Oratius inclutus saltu. Item in L. V. Inicit iritatus, tenet, occasus juvat res. Itē in L. VIII: Aut occasus ubi, tempusve aude repressit. ¶ Occisum a necato distingui quidam, quod alterum a cædendo atque ictu fieri dicunt, alterum sine ictu; itaque in Numæ Pompili regis libris scriptum est: Si hominem fulminibus³ occidit ne supra genna tollito. Et alibi: Homo si fulmine occisus est, ei justa nulla fieri oportet. ¶ October equus appellatur, qui in campo Martio mese Oct. immolatur quod annis⁴ Marti, bigarum victricum dexterior; de cujus capite non levis contentio solebat esse inter Suburanenses et Sacri vienses, ut hi in Regiæ pariete, illi ad turri Mamiliam id figerent; ejusdemque coda tanta celeritate perfertur in Regiam, ut ex ea sanguis distillet in focum, participandæ rei divinæ grati. Quem hostiæ loco quidam Marti bellico deo sacrum dicunt, non ut vulgus putat, quia velut supplicium

[¹ xvir. ² Ogyges. ³ fulminis ⁴ quotannis.]

Pag. 29.

de eo sumatur, quod Romani Illo sunt oriundi, et Trojani ita effigie in equi sint capti. Multis autem generibus equum hostiarum numero haberi testimonio su Lacedæmonii, qui in monte Taygeto equum ventum immolant, ibidemque adolent, ut eorum flatu cinerum ejus per finis quam latissime differatur; et Sallent

... et rhodi, qui quod annis² quadrig^o
consecratas in mare jaciunt, quod is tali cur
fertur circumvehi mundum. ¶ Occidamus Pla
nit pro contra cedamus, cum plurimæ aliæ præ
es familiariores huic verbo sint. ¶ Oci
nt antiqui dicebant, quod nunc, convicium
nt, dicimus, quod id clare et cū quodā canore
ocul exaudiri possit, quod turpe habetur, quia n
ausa fieri putatur; inde cantilenam dici, qu
non cantus jucunditatem pnto. ¶ Ocre
i, ut Ateius Philologus in libro Glossematorum
montem confragosum vocabant, ut apu
: Sed qui sunt hi, qui ascendunt altū ocrim? et
ocris, arvaque patria³, et mare magnum.
Tanari celsos ocris; et: Haut ut quem Chiro
docuit ocri. Unde fortasse etiam ocriæ⁴
tæ inæqualiter tuberata. ¶ Occare, et
i Verrius putat dictum ab occædendo,
at gradis globos terræ: cū Cicero venustis
t ab occæcando fruges satas. ¶ Ocris
ollationis et deinde tertio
nt. Alii* d:

Pag. 30.

beri possimus fieri
 quicquam occisi [.
 lius Historiarum [libro co
 tantur ocissime [. Æ
 Lamia apud
 Lamiam oport
 ¶ Ocimū, Græcum [et a celeritate nascendi est di
 ¶ Occupaticius [ager dicebatur ab antiquis, qui des
 a cultoribus fre[quentari propriis, ab aliis est occu
 ri cœptus; quod in [agro Campano factum
 Nam cum Hanni[bal, Capuanos, qui de Puniea
 bene meri[ti fuerant, remunerare vell
 atque eorum agr[os, qui essent occupati devastati
 tanquam ex ho[ste receptos, restituere, no
 nandos publ[ice edixit. Sed cum querelam
 diret commu[nem eorum, quorum ager occupa
 est a privatis, [jussit dare agros, non quos
 accepissent, [sed occupaticios. ¶ Orchitin Acci
 Philologus in [Collectaneis ait esse genus c
 ductum ex Græco ὄρχις, [quod testicularum sit ma
 tudinis, itaque vocari ex eo orchitin. . . .
 to grandiore. [¶ Orchestra, locus in scæna,
 antea, qui nunc pla[nipedes appellant
 non admittebantur [histriones, nisi tantum i
 rim dum fabulæ exp[licarentur, quæ sine i
 explicari non potera[nt. Ricinia autem ¶
 tabant, quo æquiore [habitu prodirent, atque ut i

... marina dei
 que ficaria, a qua cuius similitudine
 que infor[m]i specie
 ante
 ne
 is.]

Pag. 31.

nasci, vel surgere. ¶ Orba apud poe-
 cat privatam aliqua] persona cara; apud
 uæ patrem amisit, aut] matr. 1, ut Ser.
 it, quæ liberos, quasi oculos, orba est
 tris est ante
 Gal]lus Ælius
 O-
 stantior
 in eo libro

gia dicta est insula, quæ voc]atur nunc Delos.
 ¶ Orb]us clivus videtur appella]tus esse ab orbib.,
 per cu]jus flexuosos orb]es Tullia] filia Ser.
 Tullii regis, et L. Tarqui]nius Superbus ge-
 ner, interfecto rege propera]verat² tende-
 ntes una in regiæ domus po]ssessionem. Cæ-
 ptus est autem is clivus appellari Orbiu]s, quod, pro-
 nus cū esset, per orb]es i Exquilinū colle]m ducere³; unde
 Orb]us ab ipsis orb]ibus sic] appellatus est.
 ¶ Oratores ex Græco ἀρητῆρ]εσ dictos exi-
 stimant, quod ad reges et] gentes, qui missi
 erant pro republica no]stra a populo R.,
 ii conceptis verbis solerent deos] ἀπα]σθαι,
 id est testari] qui . . . cit

[¹ matrem. ² properaverant. ³ duceret]

Pag. 32.

Eos nostri alii¹ pro legatis appellant, ut Cato in e
 quam scripsit de Suis virtutibus eontra Thermum
 M. Fulvio consuli legatus sum in Ætoliã, propter
 quod ex Ætoliã complures venerant: Ætolos pac
 velle; de ea re oratores Romam profectos. Et
 Originum L. I: Propte² id bellum co
 Cœlius Pr. Albanus; oratores misit Ron
 cum Alias pro decretoribus³, ut Te
 tius: Orator venio, facite exorator sim. Item et
 nius in Emancipato: Si tum si quod or
 Alias pro disertis et eloquentibus, ab eo

Orata ge-
nt, ut auriculas, oriculas; itaque Ser-
quendam prædivitæ, quod et duob. anu-
et grandibus uteretur, Oratam dicunt
atum. ¶ Oræ extremæ partes ter-
;maritimæ dicuntur, unde et vestimen-
mæ partes, quæ quidem et primæ dici
æcilius in Æthrione usus est pro ini-
ait: Oram reperire nullam, quam
ueo. ¶ Oreæ, freni quod ori inferuntur.
Setina: Et si tacebit, tamen gaude-
iti oreæ⁵; et Nævius in Hariolo: De-
i leonis⁶ obdas oreas. Cato Originum
s respondit: oreas mihi inde, tibi
1. Cælius Pro se apud populum: E-
i sub feminibus occisus erat, oreas
ctante Lucio Stertinio. ¶ Oreas
t Oreades Nymphæ appellantur,
bus frequenter apparent. ¶ Ord-
m Oppius ait dici solitum scurræ

perare, ne quid consul auspici peremat.

¶ Peribodos dicitur et in carmine lyrico pars quaedam, et in soluta oratione verbis circumsecta sententia, et in gymniciis certaminibus perihodon vicisse dicitur, qui Pythia, Isthmum, Nemea, Olympia vicit, a circumitu eos spectaculorum. ¶ Perempta et interempta pro impletis² poni solet a poetis. Lucretius: Cum peremptus simul, atque animi natura perempta. ¶ Perpetua pro perpetuo dixerunt poetae. Pacuvius Ilio: Fac, ut cœpisti, hanc operam mihi des perpetua oculis traxerim. ¶ Persillum vocant saccaes rudiculum picatum, quo unguine Flauii Portunalis² arma Quirini unguet. ¶ Persipertum Plautus cum ait, mare Euboicum datur significare, quod in eo classis Persarum die stetit, non procul a Thebis. ¶ Personata falx quaedam Nævii inscribitur, quam putant quis primus³ a personatis histrionibus; sed cum per multos annos comœdi et tragœdi peripertuti cœperunt, verisimilius est eam fabulam, pro inopiam comœdorum, actam novam per Athenos, qui proprie vocantur personati, quia jus eis⁴ non cogi in scœna ponere personam; quod ceteris histrionibus pati necesse est. ¶ Persicus peracutus significare videtur, ut Plautus: Nunc de conciliare sibus⁵, nisi qui persibus⁶ sapit. Nævii: Et qui fuerit persicus carpenti ad stratio⁷. ¶ Perpetua peragit, perficit. Pacuvius in Teucro: Neque pertrahere precibus, imperia qui detinui patriam Spartam reponere⁹ instat, id si perpetrat. ¶

ratio. 8 nec pretio quit; et in Niptris. 9 re

Pag. 34.

in jam [in cōsuetudinem est. ¶ Perpulit, persulit [. di
me persulit.
compulit ¶ Pertisum, pro, per
dixerunt antiqui. Persuasit, impul
aul. [.
teum [antiqui dixerunt unde sumi potest
¶ Puticulos, antiquissimū genus sepulturæ ap
s, [quod ibi in puteis sepelirentur hōines: qual
t [locus, quo nunc cadavera projici solent
ortam Exquilinam: quæ, quod ibi putescerēt,
[otius appellatos existimat Puticu
s Gallus, qui ait antiq. moris fuisse, ut patres
in locum publicum extra urbe
icer[ent. atque

putatū dici so[let, quod est expurgatū, et ratio putata,
id est pura facta, [ut here
dib. rettulit. ¶ Putitū Plautus dixit stultū: Putitio stal-
tior est barbaro. [Id autem ex hac causa. Potitrius cū
ad⁴ Hercule rii[sum sacrificandi accepisset, eum
milibus æris gra[vis quinquaginta edocuisse dicitur
servos publicus⁵ P. R.; [quo facto Potitii intra diem
xxx. cū ejus fami[liæ xii. fuissent, omnes interierunt.
¶ Pubes adulescens, [qui jam generare potest, vo-
catur, cui contrarium [est impubes. ¶ Pubes etiam et

[¹ decisum. ² Cornificius. ³ dimidio. ⁴ ab. ⁵ publicos.]

Pag. 35.

plurium numerus ejusdem ætatis] dici solet.
¶ Puteolos quidam dictos aiunt ab aquæ ca]ldæ pu-
tore; quidam a multitudine puteorum ear]undem
aquarem gratia factorum] ver-
. cum autem
. is vio-
. illius
tra ¶ Pugnus a punc]tione
id est percussione dictus. ¶ Pegasus equum]alatam
fuisse tradunt poetæ; cujus quidem ungu]lam su-
scitasse fontē, qui Hippocrene dictus est,] raditur; sed
. ersus alia
. Lucina Juno
. formo-
sa] ¶ Prospera

sicut fascino,] ut ait L. C.
 quod etiam fieri consuevit in fa]milie p
 sacro. ¶ Porca præ]cidanea dicitu
 te immolari solet;] quod genus hostia: qu
 ā frugē præ]cideretur, præ]cidariū appellaba
 ta libi quoddam genus vo]catur ex trib. p
 ctū; alii dicunt genus pult]is, cum trib. liba
 ¶ Porriciam, pro porro ia]ciam, maxim
 dicebant antiqui. Plaut. in P]seudolo: Atq. in
 ; exta teneam, ut porriciam] intebea ² loci.
 ir autem foculo ar]isque quod consecran
 deo], dicandumque;] contra it ² consumi
 cro, quod est profanatum,] ut Verrius eod
 de Significatione verbo]rum: sint dicta libe
 contra dixero: jā] arbitratu ob eam cau
 i exta aris et fo]culo, quia profana ³ ea

² id. ³ profanata.]

admodum paucos. Ea autem, de quibus dissentio, et aperte et breviter, ut sciero, scribta in his libris meis inveniuntur. Inscribuntur Priscorum verborum cum exemplis. ¶ Porigam dixisse antiqui videntur, pro porrigam, propter morem non ingeminandarum litterarum; ducto verbo a porro regam, aut, si id frivolum videtur, cum aperte e civo regit², tractum sit; sed antiqui etiā porgā dixerunt, pro porrigam. ¶ Porcæ appellantur rari sulci, qui dicuntur⁴, aquæ derivandæ gratia; dicti quod porcât⁴, id est prohibent⁵, aquam frumentis nocere: nam crebriores sulci limi⁶ vocantur. ¶ Postliminium⁷ receptum, Gallus Aelius in libro primo Significationum quæ ad jus pertinent, ait esse eum, qui liber ex qua civitate in aliam civitatem abierat, in eandem civitatem redit eo jure, quod constitutum est de postliminis, itemque servos⁸ a nobis in hostium potestatem pervenit, postea ad nos, redit in ejus potestatem, cujus antea fuit, jure postlimini. Equi, et muli et navis eadem ratio est postliminium receptum is⁹ quæ servi. Quæ genera rerum ab hostibus ad nos postliminium¹⁰ redeunt, eadem genera rerum a nobis ad hostis redire possunt. Cum populis liberis, et confœderatis, et cum regibus postliminium nobis est ita, uti cum hostibus. Quæ nationes in opinione¹¹ nostra sunt, cum his^{*}

[* consumere. ² rivo regam. ³ ducuntur. ⁴ porcunt. ⁵ prohibeant. ⁶ liræ. ⁷ postliminio. ⁸ qui servus. ⁹ illi. ¹⁰ postliminio. ¹¹ dictione.]

lsint. ¶ Provorsum fulgur appellatur, quod noctu an interdiu sit factum. Itaque Jov. et Summano fit, quod diurna Jovis, nocturni fulgura habentur. ¶ Propatulum atq. apertū, et patuli boves, quorum cornu versum super² modū patent. ¶ Propriassit, si fecerit. ¶ Properus antiquos dixisse, pro testimonio est qualitatis adverbium, quod opere. ¶ Prophetas in Adrasto Julius nominat, es fanorum oraculorumq. interpretes: Cū cap. li lauro velare imperant Prophetae, sancti qui purant³ sacra. ¶ Propter viam fit sacrificium quod ē proficiscēdi gratia, Herculi, aut Sāco⁴, qui Ilem est deus. ¶ Prodigia quod prædicunt futuram mutatione g. litteræ: nam quæ nunc tur, ab antiquis g. vocabatur. ¶ Proditur, ut est in lege censoria: Porticem amque habeto, prodito; alias prodidit, si quis, consumpseris. prodidit

probrū. ¶ Probrū⁸, velut prohibi, qui se⁹ deliqui prohibent. ¶ Prodigatores haruspices, prodigio interpretes. ¶ Proditā¹⁰, memoriæ porro dat, e lit. Item, ex interiore loco procedit. It perdit, ut Ennius L. XVI: Non in sperande pide¹¹ rē prodere summā. ¶ Punicum quod appell

[¹ Fulguratori. ² supra. ³ parant. ⁴ Sango. ⁵ Hym. ⁶ producte prodigum. ⁷ me. ⁸ Probi. ⁹ a. ¹⁰ Prodit. ¹¹ cui

Pag. 38.

genus [libi translatum a Pœnis. Idem ap latum [fuit probum, ceteris libis suavissu quia [videbatur. . . Punicum dicitur etiam v no[m]en ¶ Pro, significat, in, ut pro sto[is]¹, pro æde, pro tribunali. ¶ Progenerum app[ellat] neptis suæ virū. ¶ Profanū quod nō ē fan pell[atur]. Plautus: Sacrū, ā profāū habeas, parvi p[er]d Liv[ius] in [Pacuvius in] boea [inde pro tionem [dici ait Verrius. ¶ Pro ponitur pro plifi[cando] ac palam faciendo, ut prodi, pi ca, prop[elle] . . ponitur alias pro privandi s[er] tate, [ut in propudio prohibendo, quia utrumq nuit [in his esse pudorem, potestatemq.; alias ud alio², [ut pro pecunia, pro prædio³, pro consi alias pro a[dmir]atione, ut pro Juppiter; A in Melani[ppo]⁵: Pro Juppiter

¶ Plantæ appellantur semina olerū, quod planæ] sunt, ut appellantur plantæ nostrorum pedum ex] causâ simili. ¶ Planæ dicebantur tabulæ planæ, ob] quam causâ et ¶ Planci appellantur, qui supra modū pe]dib. planis sunt. ¶ Plaustrum perculi, antiqui di]cebant ab eo, qui pede onusta plaustra perculit, id est] evertit : quod postea abiit in proverbium ;] id, quod a Plauto in Epidico comœdia relatam est : E]pidicus mihi magister fuit, perii : pene plastrum perculi. ¶ Plebeium magistratum nemi]nem licet capere, nisi qui ex plebe est : cujus ge]neris est omnis magistratus, qui appellatur i]sto nomine. ¶ Plutei dicuntur crates corio cru]do intentæ ; quæ solebant opponi militibus] opus facientib., et appellabantur militares.] Nunc etiam tabulæ, quibus quid præsepitur, eodem] nomine dicuntur. ¶ Plebei Ædiles nō minus populi] quā plebei scito, quæ de eo magistratu creando] suffragium tulit, ut sacris ædibus præessent,] sunt constituti ; quos Tribu. pl. ministros fuisse dic]unt : qui una cū Plebeis Ædilibus sunt creati, dissid]ente plebe a Patrib. Ii tabernas fecerunt, q]uas Novas vocāt ; nos autem quinque dicimus e]as esse, et septem feruntur, et plebeias quidem appella]mus a genere ma-

[: inlectæ.]

Pag. 40.

gratus ; eas enim faciendas curaverunt M. Junius Brutus, Q. Oppius Ædiles pl. ¶ Plexa colliga-

præpositionibus dic-
ra dixisse antiquos testis est Pacuvius.
Plera pars pessumdatur. ¶ Ploximum
i ait Catullus capsam in cisio, capsam
dixit: Gingivas vero ploximi habet
¶ Plorare, flere, inclamare nunc sig-
et cum præpositione implorare, id
re: et apud antiquos plane inc-
In regis Romuli et Tatii legibus: Si n-
sacra divis parentum estod; in Ser. Tr-
ec est: Si parentem puer verberit, ast o-
rassit, (pareri) puer divis parentum
to; id est, clamarit, dix . . ¶ Pedull-
cimus nea³ [πέδιλα] Græcos appellare ma-
est. ¶ Pacem a pactione condicio-
tat dictam Sinnius Capito, quæ utriq-
populo sit observanda. ¶ Penem antiqui
vocabant; a qua antiquitate etiam
a porcina cum cauda in cenis puris
la vocatur; et peniculi, quis calce-
guntur, quod e cad:

filia ⁶ et patris mei consobrinus, et matris

[¹ capsamve. ² estod. ³ nos, ea. ⁴ tergerent. ⁵ Cunicularia. ⁶ filius.]

Pag. 41.

meæ consobrinus. ¶ Possessio est, ut definit Gallus Ælius, usus quidam agri, aut ædifici, non ipse fundus, aut ager; non enim possessio est ¹ reb. quæ tangi possunt. . qui dicit, se possidere, his ² vere potest dicere. Itaque in legitimis actionibus nemo ex his, qui possessionem suam vocare audet, sed ad interdictum venit, ut Prætor his verbis utatur: Uti nunc possidetis, eū fundum Q.D. A. quod nec vi, nec clam, nec precario alter ab altero possidetis, ita possideatis; adversus ea vim fieri veto.

¶ Præfecturæ eæ appellabantur in Italia, in quib. et jus dicebatur, et nundinæ agebantur, et erat quædam earum R. P. neque tamen magistratus suos habebant; in qua ³ his legibus præfecti mittebantur quotannis, qui jus dicerent. Quarum genera fuerunt duo; alterum, in quas solebant ire præfecti quatuor viginti sex virum nu ⁴ pro populi suffragio creati erant, in hæc oppida: Capuam, Cumas, Casilinum, Volturnum, Liternum, Puteolos, Aceras, Suessulam, Atellam, Calatium ⁵; alterum, in quas ibant, quos Prætor urbanus quod annis ⁶ in quæq. loca miserat legibus, ut Fundos, Formias, Cære, Venareum ⁷; Allieas ⁸, Privernum, Anagniam, Frusini-

, ut meret paret, quod est in-
 t comparet, apparet. ¶ Portum in XII.
 ositum omnes fere consentiunt : Cui tes-
 defuerit, his³ tertiis diebus ob por-
 gulum ito. ¶ Patrocinia appellari
 , cum plebs distributa est inter patres,
 pib. tuta esset. ¶ Posticam lineam in agris
 Ser. Sulpicius appellavit, ab

³ quas. ⁴ numero, qui. ⁵ Calatiam. ⁶ quotan-
 im. ⁷ Allifas. ⁸ is.]

Pag. 42.

ole ad occidentem quæ spectabat,

.

quod ind[ictum] per fetales cum esset, duce. . . i-
tur : bellū [itaque] initura, cum utraque tribus inst-
tos exerc[itus] haberēt ad dimicandū, quia alterius
discesserat [jam] ab armis, caduceatoribus, ante q[ue]
signum conf[errent], utrinque ad exercitus mis-
rem [in] ipsorum ar[bitrio] futuram denuntiarunt ac
testate, (ac pote[st]ate) : ita sine ulla dimicatione utri-
exercitus suffrag[io] pax facta. ¶ Pupinia Tr.
ab agri nomine [dicta], qui Pupinus appellatur c[on]
Tusculum urbem [.]
minit invictum

est. ¶ Popillia tri[bus] una quinque et triginta
buum : tot enim fue[runt] : a Popillia femina
lici nomine ap[PELLATA], quomodo tribus quo-
¶ Pinaria a sororis [Pinarii] dicta, sive ab ejus
mine. ¶ Populi com[mune] est in legibus fere
cum plebe suffragium ; [nam] Comitia centuri-
ex patribus et plebe [constant] in centurias divisas
cum plebes sine patr[ib.] tributis comitiis conve-
quod plebes scivit, Plebi[scitum] id ea de ca[usa]
appellatur. Patrum com[mune] cum populo sui

[' nomine.]

Pag. 43.

gium : quibus suffragiis fit Populiscitū ¶ Pro-
limites appellantur in agrorum mensuris, qui di-
ti sunt ad orientem. ¶ Pugio dictus vid[etur]
eo quod punctum pugnat'. ¶ Propilia a tribus a
mine progenetricis traxit vocabulum. Nam con-

cum sortitio fiebat a magistrati] b. P. R.,
gistratus, utram rem] acere³
ut inter se comparabant de reb. le-
i. Itaque in senatu, et in comiti]o quoque
t inter se parare solebant, ut]rum ex-
lomi manere oporteret. Nam Con]sulib. æ-
oribus novis in provinciam ire,] atq. ex ea
: contra abire, anni prioris] magistrat-
t. Lege etiã cavebatur, ut certos] intra dies
nagistratus provinc]ias inter se pa-
grinus Pr.dtr, quod alit.] iter civis alit. int.
dicebatur a Præt., ideoq.] lege primũ fus-
ntum fuisse, postea duo id] circo sunt creati
ræmetiũ dicitur, quod] ante metitur, qua-
rælibatiõis causa. ¶ Prote]lare dtr lõgepro-
ræco videlicet, quod] est The⁵, et signi-
¶ Privato sumptu] se alebant mili-
ntequam stipendia] mererentur, quod in
fuit pæne ad] id tempus, quod fuit pau-
Romana civitas] capta est a Gallis.
sinepublico

Pag. 44.

porcorum, cum eos castrabant, a politione *segetu* aut vestimentorum, quod similiter atq. illa, curent ¶ Pater patrimus dicebatur apud antiquos, qui cū ipse pater esset, habebat etiam tum patrem. ¶ Porculus est, ut scribit Ælius Stilo, qui in portu a dum dat classi. Id autem est malleus, cujus memi Cato in dissuasiōe de rege Attalo, et vecti libus Asiæ: C. Licinio Pr. remiges scripti ei Romani sub portisculum, sub flagrum consec ti venire passim. ¶ Pro scapulis, cum dicit *Cat* significat pro injuria verberum; nam complu leges erant in cives rogatæ, quibus sanciebæ pœna verberum. His significat prohib. se * mul suos civis in ea oratione, quæ est contra Cælium: Si em percussi, sæpe incolumis abii; præte pro rep., pro scapulis atq. ærario multum R. P. p fuit. ¶ Primanus Tribunus * apud Catonē, in ea, q est contra Thermum de Suis virtutib.: Aliud est p perare, aliud festinare. Qui unum quodq. mat transigit, is properat; qui multa simul incip neque perficit, is festinat. ¶ Prorsus porro versi nisi forte ex Græco Πρὸ². Cato de Fenerati legis Junia: Camerni³, cives nostri, oppidum p chrum habuere, agrum optimum atque pulch rimum, rem fortunatissimam. Cum Romam ven bant, prorsus devertebantur pro hospitibus ad ar cos suos. ¶ Prohibere comitia, dicitur vitiare di

... Cato in ea
 un auspicamus, honorem me dium⁴ immort
 lim habuisse. Servi, ancillæ, si quis eor. in
 tone crepuit, quod ego non sensi, nullum
 um facit; si cui ibidem servo aut an
 prohibuisse. ² Πρὸς. ³ Camerini. ⁴ Deum.]

Pag. 45.

nti evenit, quod comitia prohibere solet, ne
 mihi vitium facit. ¶ Penatores qui penus ges-
 to adversus M' Acilium quarta: Postquam
 ex navibus eduxi, non ex militib. atq. nau-
 res penatores fisci sedarum² dedi. ¶ Pila-
 genus, cujus. m. Cato Originum L. V: Lapis
 quam pelastes³. ¶ Peregrina sacra appel-
 æ aut evocatis dis in oppugnandis ur-
 m sunt conara⁴, aut quæ ob
 vacem sunt peti-

ære signato uti cepit P. R. Tarpeia leg-
 cautum est, ut bos centusib., ovis decensib. aestima-
 retur. ¶ Potitium, et Pinarium Hercules, cum ad aram
 quæ hodieque Maxima appellatur, decima bovum
 quos a Geryone abductos abigebat Argo
 in patriam, profanasset, genus sacrifici edocuit; quæ
 familia et posteri ejus non defuerunt decumantibus
 usq. ad Ap. Claudium censorem, qui quinquaginti
 milia æris gravis his dedit, ut servos publico
 edocerent ritum sacrificandi: quo facto, Potiti, cum
 essent ex familia ⁶ numero duodecim, omnes inter-
 erant ⁷ intra diem xxx. Pinarius quod non adfuit
 sacrificio, postea cautum est, ne quis Pinariorum ex eo
 sacrificio vesceretur. ¶ Plebeix Puditix sacel-
 lum in Vico Longo est, quod cum Verginia patrici gene-
 ris femina, convivio ⁸ facto inter patres et ple-

[¹ Navitas. ² feci, sed cibum. ³ pilates. ⁴ coacta. ⁵ Eam
 legem. ⁶ eæ familiæ. ⁷ interierunt. ⁸ convivio.]

Pag. 46.

bem, n [am patricia plebeio homini L. Volumino con-
 sul [i nupserat.
 qui.
 bit.
 sere.
 eo ju [re
 ¶ Porto [rium dictum est vectigal id, quod solvitur
 porti [toribus, qui conduxerint. dimi

. censores.
 temporis spatium certum.
 [. censoria ma
 p[reta.
 p[rius et
 Primi[genius sulcus dicitur, qui in nova urb
 la ta[uro et vacca imprimitur, quod genu
 velut ex[ercitum adhibebatur.
 media p.
 icio qui et i[psa. ¶ Parilib. ur
 lidit Rom[ulus, quem diem festum præcipue
 t junio[res. ¶ Prætecta pulla nulli
 bat uti, q[uam ei qui funus faciebat. Idem
 agistratus h[abebat, qui in aliquo
 olicos lud[os faciebat; nam is prætexta
 et scribam ha[bere solet propter eos,
 ludos. [Prætectæ jus datum est item Consu
 ratorib. vota [nuncupantibus ob igno
 sacra novorum² [ascitorum. Isdem da
 uti emit³ votum [aliquod solventibus.
 m Valerius vicifons cum

Pag. 47.

et viriles et muliebres effigies in]
suspendebantur Compitalibus ex lana, quod es
inferorum hunc diem festum, quos voca
res, putarent, quib. eo die tot pilæ
capita servorum, tot effigies, quot es
beri, ponebantur: ut vivis, sic enim inv
parcerent, et essent his pilis, et simulacris c
¶ Punicæ Fortunæ ædæ vovisse dicitur Corn
cum Carthaginem obsideret, ne adversa ea
na uteretur. Idem quoq. vovit ædem V
quæ cognomentum habuisse dicitur
ricis, quam dedicavit, ubi primum
lam Romanæ civitatis Carthaginensem
expugnavit; quamvis alii dicant, aliquot po
dedicavisse. . . . ? . . . cos.], q
nica Fortunæ ædem, quam ex vo]to
primam dedicare, locandam non curasset.] ¶
puberes dicuntur, in quo significatu] ut
in plurib.] vers
. . . . Pueri inpuberis æneum] signum
olim a positum fuit, quod] signum
e fuisse ferunt;] quod s
ti quidam auferre, sed avelle]re nemc
potuit. Alii dicunt avulsam basim] præter ip
a quibusdā fuisse, quiq. abstulerint,] sub ' sig
basi sola potiti. Alii tamen trad]unt s
signū ipsū abstulerint, in agro Tibur]ti crex

quo socas amicitias qui d. utitur Ivenādo ,
nūs pedem ponent, vo]cant semiplotia , et
u causa M. Acci]us poeta , quia Umber
censeretur.]

Pag. 48.

erat , a pedum planicie initio Plau-
ta Plautus cœptus est dici. ¶ Postumus co-
rit post patris mortem natus. Pla-
ulularia : Post mediam ætatem qui mediā
cœ domum , si eam senex anum prægnantem
ecerit ; quid dubitas , quin sit paratum
n pueris Postumi ? ¶ Porcas quæ inter
os fiunt , ait Varro dici , quod porrigant
n. ¶ Parmulis pugnare milites
it , quarum usum sustulit C. Mari-
in vicem earum Bruttianis. ¶ Porcam
t argenteam dici ait Capito Ateius ,

Claudiae velut piaculum et exsolutio omnis contractae religionis est. ¶ Parum cavisse³ videri pronuntiat magistratus, cum, de consilii sententia, capitis quem condemnaturus est. ¶ Piscatorii ludi vocantur qui quod annis⁴ mense Junio trans Tiberim fieri solent a P. Urbano pro piscatoribus Tiberinis, quorum quæstus non in Macellum pervenit, sed fere in aream Volcani, quod id genus pisciculorum vivorum datur ei Deo pro animis humanis. ¶ Publicius clivus appellatur quem duo fratres L. M. Publici Malteoli⁵ Aediles Cur., pecuaris condemnatis ex pecunia, quam coeperat⁶, munierunt, ut in Aventinum vehiculi⁷ Vel⁸ venire possit⁹. ¶ Prædia¹⁰ rursus Verrius vocari ait ea remedia, quæ data¹¹ Cæcilia, uxor Tarquini Prisci, invenisse ex-

[¹ duos. ² Propudianus. ³ Patravisse. ⁴ quotannis. ⁵ Malteoli. ⁶ ceperant. ⁷ vehiculis. ⁸ Velia. ⁹ possint. ¹⁰ Prædia, vel, præbia. ¹¹ Caia.]

P. 49.

istimatur, et immiscuisse on' suæ, qua præcincta statua ejus è fæde sactus², qui deus Dius Fidius vocatur, ex qua zona periclitantes ramenta sumunt. Ea vocari ait prædia³, quod mala prohibeant. ¶ Priscæ latinæ coloniae appellatæ sunt, ut distinguerent a novis, quæ postea a populo dabantur. ¶ Prætor ad portam salutatur his⁴, qui à provincia præpore, aut pro

stentina⁷, quod est sub monte Albano, con-
solitos, et imperium communi consilio ac-
re. Itaque quo anno Romanos imprimi-
rcitum mittere oporteret, jussu nomi-
ni, complures nostros in Capitolio a sole ori-
spiciis operam dare solitos. Ubi aves ac-
mitem illum qui a communi Latio⁸ missu-
um quem aves addixerant, Prætorē saluta-
n, qui eam provinciam optineret Prætoris ne-
Patricios Cincius ait in libro de Comi-
ppellari solitos, qui nunc ingenui vocentur
siones appellantur agri late patentes
privatique; quia non mancipatione, sed usu-
ar, et, ut quisquam occupaverat, collide-
Potestur, Scipio Africanus in ea, quæ es-
rio D. Bruti; et ¶ Poteratur, C: Gracchu-
a vocis⁹ est Cum circum conciliabula iret
um virginis Vestalis ut capite puniretur.
am incestavisset verberibus necaretur, lex
Atrio Libertatis cum multis aliis legibus

P. 50.

rat [as, quæ incesti damnata, vivæ defossæ sût, quod sa-
 cra [Vestæ matris polluissent, nec tamen, licet nocentes,
 ex [tra urbem obruebantur, sed in campo proxime por-
 ta [m Collinam, qui Sceleratus appellatur. ¶ Privilegiũ
 sunt [qui dicat esse privatã legẽ. Cicero in oratiõẽ quã
 scri [psit pro domo sua ad Pontifices.
 viri
 cons.
 in eo
 licto [res ex
 istim [ate
 cons. [. v
 os aut [em
 nemo [. ju-
 dicant [Senatores, Equites, Trib. ærarii, condemnant
 trib. xxx [v. Quo jure, quo more, quo ex ãplo nõ iatim legẽ
 de capite ci [vis indemnati tulisti? vetant leges sacratæ,
 vetat XII. [tabularũ leges privatis hõinib. irrogari. Ve-
 neficos quinq. [et triginta trib. omnino non condem-
 nat, quia ipsi in [dicta causa occiduntur. ¶ Punicũ dicitur
 non Pœni, [quãvis, ut ait Verrius, a Phœnicib. ori-
 atur; et Punicũ bel [lũ nõ Pœnicũ, quãquã Pœni appel-
 latur; nam quæ sole [bãt antiqui efferre per pu syllabã
 logã Ennius in p[œ, extulit, Pœnos dicẽs; sed ẽ culpali-
 brariorũ, qui ea quæ fe [minino gẽere dtr, scrihũt mascu-
 lino; etiã ipsi Gra [eci ita loquũtur, qui solẽt philolo-
 gos, *philargyros*, [fẽtas dicere. Pœnos, putãs viros libra-

... , ut statū in femineo :
 ... , ta hic lapis q[uā hęc lupus, qui c
 cipiā appellantur, quæ [ut plurimul
 dūm rerū significant, e[st quæ casus, nu.
 tēpera, personas, recipi [ūt, utroq. gener
 [*longam. *lupus.]

P. 51.

...
 ... tumnus, qui et Palæmon alio nomine dicitur,
 ... os, qui præsunt mari, a Romanis colebatur
 ... as pendere in eo proprie dicebant, qui pec
 ... alictum solvit; quia penso ære olim ute
 ... Pullariam, manum dextram dixisse videt
 ... s in ...]
 ... : interdū succedere, interdum pone cedere
 ... doliū cū dicimus, venenū significāus. ¶
 ...
 ... ,

. impudentior
 ntur legationes
 test. ¶ Pelliculatione
 nē pro inductionem, a pellicien]do, quod est inducen-
 do, dixit Cato in ea oration]e, quam scripsit de
 r, loco]s, Cato sæpe dicit, ut
 contra, s, robosem, et arbo]ses, loco, r, dicebat
 antiqui] proprie mari opus est.
 ¶ Præmiosa pro pecuniosa. Cato] in oratiōe, quā scrip-
 sit] impudentiam præmio-
 sã. ¶ Pascuales oves pro pascuales, insci]ēter dixit in ea,
 quam scripsit] pascalis ovis vetuit.
 Idem ¶ Pellitam ovem Tarēt]am appellat in ea ora-
 tione, quam scripsit] pretio Tarenti plus C.
 sestertiis pellitam ovem, qu]am, ignaro Tarentino
 quod pascitur, Tarēt]iã dicūt,] Periculatus sū, Cato ait i

[' in agro.]

P. 52.

ea oratione, quam scripsit ad Litis ' censorias.
 ¶ Parsi, non peperci, ait Cato in eadem oratione: Scio
 fortunas secundas negligentiam prendere solere:
 quod uti prohibitū irē, quod in me esset, meo labori non
 parsi. ¶ Prædonulos Cato hypocoristicos dixit in E-
 pistularū: Quia sæpe utiles vidētur prædōli. ¶ Præcē
 singulariter idem in ea, quæ est de Conjuracione.
 ¶ Pūchralibus atq. cupidus idē in ea, quæ est de Fū-
 do oleario. ¶ Punctatoriolas, levis pugnas appel-

... privato loco processit
... Percunctatū patris familiæ nomē nō
mitteret, lege sanctum fuisse ait Cato.
legō Orchiam dissuadet. ¶ Prodidisse non
lū, qui patriā hostib. prodiderūt, sed etiā t
s fecisse; ut Cato: Te, C. Cæcili, diē prodid
is legionis III., cum proditionem nō habere
enta Pœnica marmore Numidico c
significat Cato, cum ait in ea, quā habuit
bis fieret: Dicere possum, quibus villæ atque
ficatæ, atque expolitæ maximo opere, c
e ebore, atque pavimentis Pœnicis stent. ¶
ære astitit, Ennius Achillæ in Aristar
ait, significat clypeo ante se protento. ¶ P
lam Nævius appellat abssegmen carnis cū c
i aut offam vocabant abscisum globi fo
nu glomeratam pultem. ¶ Privata d
r sacrorum priorū, velut dies natales,
denecales. ¶ Pronubæ adhibentur nu
vel nupserunt, ut matrimonia n
picantes. ¶ Pudicitia

P. 53.

est attingi, nisi ab ea, quæ semel nupsit. ¶ Patrimi et matrimi pueri prætextati tres nubentem deducunt; ūs, qui facē præfert ex spina alba, quia noctu nubebat; duo, qui tenent nubentem. ¶ Pilentis et carpentis per urbem vehi matronis concessum est, quod cū aurū non reperiretur, ex voto, quod Camillus voverat Apollini Delphico, contulerunt. ¶ Prima autē secunda hora ducant^r sponsalib., ominis causa, ut optima ac secundissima eveniant. ¶ Prætextū² sermonē quidam putant dici, quod prætextatis nefas sit obsceno verbo uti; alii³ quod nubentib., depositis prætextis; a multitudine puerorum obscena clamentur. ¶ Palatalis Flamen constitutus est, quod in tutela ejus deæ Palatium est. ¶ Portenta existimarūt quidā gravia esse, ostenta bona; alii portenta quædam bona, ostenta quædam tristia appellari; portenta, quæ quid porro tendatur, indicent; ostenta, quæ tantummodo ostendant; monstra^{*} præcipiant quoque remedia. ¶ Postularia fulgura, quæ votorum ut⁴ sacrificiorum spreram religionem desiderant⁵. ¶ Pestifera, quæ mortem, aut exilium ostendunt. ¶ Peremptalia, quæ superiora fulgura, ut⁶ portenta, peremunt, id est olunt⁷. ¶ Pullus Jovis dicebatur Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod ejus natis fulmine icta erat; antiqui autem puerum, quem quis amabat, pullum ejus dicebant. ¶ Peregrinus ager est, qui

... regis, curiis, sacellis; ad
 pro singulis hominibus, familiis, ge
 ¶ Perenne dicitur auspicari, qui amnē, a
 ex sacro oritur, auspicate transit.
 ussimum datur pullis in auspiciis, qu

[1 dicata. 2 prætextatum. 3 alii 4 aut. 5 desig
 tollunt. 6 at.]

P. 54.

es [se decidere in terrā aliquid, quod tripudic
 est [terripavium: pavire enim ferire est: ex qu
 [caperent futuri; nā si pulli, per quos auspic
 i [edissent, periculum imminere arbitrabat
 p [avissent, bonum augurium esse put
 [ex ore eis edentibus aliquid decidisset. 4
 e [rum fieri dicuntur, cum solida corp
 it [endunt, ut cometæ, turbines, be
 [ua sereno cælo facta
 arbitrabantur.

oportuit p[ar]tem corporis decidit. ¶ Pestifera auspicia sunt, cum cor [in extis, aut caput non fuisset in jocinore. ¶ Pul[larium] a pullis appellatum quidam putant, quia non [aliud, sed hoc ei peculiare est, avem auspican[do] observare. ¶ Præpetes aves dicuntur, quæ se [ante auspicantem ferunt: nam antiqui præpetere [dicebant pro anteire. ¶ Pecunia sacrificium [fieri dicebant, cum frugum fructumque causa mola pu[ra] offerebatur in sacrificio, quia omnis res fam[iliaris, quam nunc pecuniam dicimus, ex his rebus con[stabat]. ¶ Projecta sacra appellantur, quæ fulgu[r]ante cælo fiunt; tunc eni[m] projecta depellendorū ma[lorū] fulgurū, vel procurandorū bonorum causa fiunt. ¶ P[arilia] festa sibi observanda judicant pri[vatim] ipsæ quoque puerperæ administratis²; u[ti] pariendo ab eis quasi stabillantur³. Parilia festa

[¹ fructum que. ² domi in stratis. ³ stabillantur.]

P. 55.

. Pa-
 rilia] um in
 ¶ Pu-
 blici Augures eodem jure cum ceteris Au]guribus
 non erant: nam cum essent Augures numero] plu-
 res, publici majestate ceteros anteibant. Ori]go ve-
 tusta, ideoque obscura: illud manifestum, ductu so]rtis
 deligi solitos, qui Augures publici P. R. Quiri]tium

... designabant, quod lituo
... in pomerio

¶ Picus rex pico ave utebatur, ut Verri
ugurium, a quo sic dictus. Is regem Fat]i
i] quem vocant, et Fatuam procrea]
Latinus ortus, Trojanos summo honore]
m eorum regem fugientem Ar]givos
nitio suscepit, dedit] civitatem
u connubio. ¶ Polubrum esse ex]stima
elvim vocamus, cujus eadem] formula,
ri, teneturque manu sin]istra, ut ejus si
cet. ¶ Patres appe]llantur, ex quibus
, quos initio urbis] condita Romu
, et sic appellavit,] quorum consilio
ia respublica ad]ministraretur
retur; quique] agrorum partes
t tenuioribus] perinde ac libe
as divideret. Etenim] solebat jam inde a
mmis auri atque] argent
uti, id quod]

P. 56.

Trib. pleb. rogarint his verbis: Ex ponderibus publicis, quib. hac tempestate populus ceter (qui) solet, uti consequetur sedulum, ut hi² quadrantal vini octoginta pondo siet, congius vini decemp. is³ sex sextari congius siet in³ duo de quinquaginta sextari quadrantal siet vini. Sextarius æquus æquo⁴ cum librario⁵ siet, sex de quiq.⁶ libræ in modio sient. Si quis magistratus adversus hac⁷. d. m. pondera, modiosq., vasaq. publica, modica, minora, majorave faxit, jussit ve(re) fieri, dolumve adduit, quod ea fiat, eum quis volet magistratus multaretur⁸, dum minore patri⁹ familias taxat, liceto; sive quis in¹⁰ sacrum judicare voluerit, liceto. ¶ Pecuum, cum dixit M. Cato per casum genitivū, a singulari casus recti formavit, quo utebantur antiqui, id est pecu, ac testu, tonitru, genu, veru, quorum omnium genitivus pluraliter geminatu. litterā, nō, quia dicius pecus, ut pectus, cā, quæ in usu est, formam in declinationib. sequimur. ¶ Præteriti senatores quondam in opprobrio non erant, quod, ut reges sibi legebant sublegebantque, quos in consilio publico haberent, ita post exactos eos, consules quoque et tribunos¹¹ militum consulari potestate conjunctissimos sibi quoque¹² patriciorum, et deinde plebeiorum legebant; donec Ovinia Tribunicia intervenit, qua sanctum est, ut censores ex omni ordine op-

... censu classis
 Tullius cum dixit in descriptio-
 narum, accipi debet in censu, ut
 in L. VI. Rerum humanarum, sicuti
 Castoris, pro tribunali, pro testi-
 [¹ uti. ² siet. ³ vini. ⁴ atque ⁵ vinario. ⁶ sexde-
 ec. ⁷ multare, uti. ⁸ parte. ⁹ im. ¹⁰ Tribuni. ¹¹ q
 riatim.]

P. 57.

rocū (patriciū) in descriptione ceassiū¹, quā
 Tullius, significat procerū; ii enim sunt pro-
 Nam proci dicuntur, qui poscunt aliquā in ma-
 um, Græce μνηστῆρες: est enim procare,
 ut cū dtr in iudice cōlocando: Si aliū procas,
 m procas, hoc est poscis; unde etiam meretri-
 ces. ¶ Prærogativæ centuriæ dicuntur, ut
 urro Rerum humanarum L. VI, quæ rus² d
 qui ignorarent petitores, facilius
 ere possent. V---

et Lucilius : Cumque hic tam formosus homo, ac tu dignus puellus; et Plautus : Olim huic puello se se venum ducier. ¶ Præclamitatores⁴ dicuntur qui Flaminib. Diali, Quirinali, Martiali antecedent exclamant feriis publicis; ut homines abstineant se opere, quia his opus facientem videri religiosum est. ¶ Pedum est quidem baculū incurvum, quo pastores utuntur ad comprehendenda oves aut capras, a pedibus, cujus. m.⁶ etiam Vergilius in Bucolicis, cum ait : At tu sume pedum Sed in eo versu, qui est in Iphigenia Enni : Procedi gradum proferre pedum, nitere, cessas? id ipsum jaculum⁷ significari cum ait Verrins, mirari satis non possum, cum sit ordo talis, et per eum significatio aperta, gradum proferre pedum cessas? nitere. ¶ Pone, gravi sono, antiqui utebantur prologi⁸ significatione. Sed præcipientes vocabu-

[¹ classium ² quo rustici. ³ et. ⁴ præclamitatores. ⁵ antecedentes. ⁶ meminit. ⁷ baculum. ⁸ pro loci.]

P. 58.

li.
 ¶ [Pe
 r[imit, adimit, tollit. Unde et peremptus, interfectus
 ¶ P[ure lautum antiqui dicebant, aqua pur
 la[vatum.
 iti. [. ¶ Pura vest

tiata [. ¶ Proculato, pro
 pro citato [etiam usurpari solet. ¶ Præferio
 æneum s[ine] ansa appellatur, patens summi
 Int pelvis, [quo ad sacrificia utebantur
 rio Opis C[onsivæ]. ¶ Patellæ, vasula parva
 ãtem sacris fa[ciendis] apta, quæ era
 velut capidul[a] quædam. ¶ Pantices
 frus ventris [.
 pellat a quo
 Ius. ¶ Procincta clas[sis] dicebatur exer
 prælium instructus, et pa[ratus], quẽ Diali Fla
 dere non licet: an[tiqui] enim procinctum
 dixerunt, ut nunc quoque, [cum] exercitus
 tus est. Procincta autem [ideo, quod togis
 ad pugnam ire solit[i] fuerint. Unde et te
 ta[procinctu] fieri [dicta, quæ faciũt ad pugna[m] ituri
 mu]riũ esse ait Antistius [in commẽtario Juris
 calis, pomerium. id est. Hocum prælium]

 P. 59.

agro de hostibus capto auxerunt. Antiquissimum]
 Romuli pomerium Palatini montis radicibus]
 terminabatur. Protulit id Ser. Tullius rex.] tex
 L. Cornellius Sulla dictator, imitatus, ut] vi
 detur, Tullium regem, proferre tentavit;] sed
 pomeriū cū locus sit, qui finē urbani auspicū fa] ciat,
 intra agrum effatum certis regionibus terminatus,] ad
 captanda auspicia, quem liceat proferre,] ne
 mo tamen Aventinū, cū pomerium protulit, intra] mœ
 nia inclusit; cuius rei causa illa probatur, quod] Remus
 in eo auspicaverit, avesq. irritas habuerit.] In se
 quenti autem ætate inclusum aiunt. Pomerium] si tac
 tum a privatis fuisset, pœna statuta erat. ¶ Po]ntifi
 cale pomerium appellabant locum illum,] agrumque
 pone murum, in quo Pontifices su]a consti
 tuerent auspicia; cum aut pomerium profer]retur, tum
 Augures publicos P. R. hæc verba præire] solitos :
 Di tutelares urbis, pomerium hoc ne] minus majusve
 faxitis; sed iis quib. terminatum ē region]ibus effereatis.
 Dictum autem videtur pomerium,] veluti post mœ
 ros id est, quod esset retro et] intro muros urbis.
 ¶ Prōptū pro eo quod quis ære parav]it suo, videri ait po
 situm] de cuius ære tute
 prompt]um triticum in commen
 tario tuo retulisti. At] quidam prolatum signifi
 care aiunt idem quod pro]mptum; sed proprium ai
 id dici promptum, quod in fu]turum factum sit, cu

[*quis circumdatus*,] qui, ut ait *Varro*, servitit
vit. Tales consuetudines proxime Græci no
nt. eodem modo] dicebatur ab antiquis
s hostium. ¶ *Pennus* vocatur locus intimus in
prie. ² panis olei vini. ³ moris.]

P. 60.

e segetib. sæpius¹, qui certis dieb. circa Vesta
tur. Li dies religiosi habentur. ¶ *Planta oliagi*
virga foliata ex olea deplantata. ¶ *Pomo*
in agro Solonio, via Ostiensi ad duode
lapidem deverticulum² a miliario octavo
et³ qui pubem generare potest; his⁴ incipi
quatuordecim annis: femina a duodecim
ns, sive patiens, ut quidam putant. ¶ *Pran*
utiqui dicebant, quæ nunc jentacula. ¶ *Pro*
ostiaæ vocantur, ut ait *Veranius*, quæ cou
r, unde homines quoq. luxuriosi, prodigi.

bi, profani, sui auri, dicitur in manumissione sua; ex quibus puri significat, quod in usu porcit; prohi, quod recte excoctum purgatumque; quod sacrum non sit, et quod omni religione sui, quod alienum non sit. ¶ Pactionem antiqui quam nunc pactionem dicimus; unde et huc, et paeo in usu remanet. ¶ Presan. porca dicitur, ut ait Veranius, quae famandae causa Cereri immolatur, quod iudam ejus sacrifici sit in conspectu mortui cuius funus instituitur. ¶ Pateram perplovis cum dicitur, significat pertusam esse. ¶ est in sacris libi genus rutundi. ¶ Puillia ad portum, qui sit secundum Tiberim, ait Istor, quem locum putat Labeo dici, ubi finis, via Ostiensi ad lapidem undecimum

¹ septus. ² deverticulo. ³ etiam. ⁴ is. ⁵ spurelanaea. ⁷ perpluere.]

P. 61.

ri frumeta dicebant antiqui, quae de vagina exhibant. ¶ Paludati in libris Auguralibus cat, ut ait Veranius, armati, ornati; omnia militaria ornamenta, paludamenta dici. ¶ stris esse dicuntur, qui sacrorum causa tot caerimoniis sunt, id est puri sint certis rando. ¶ Prox, bona vox, velut quidam care, videtur, ut ait Labeo, de Jure pro-

....., promittunt ait
re Antistius de Jure pontificali L. VIII
laria sacra sunt, ut ait Labeo, quæ omni
ant, nec certis familiis adtributa
rnacalia, Parilia, Laralia, porca pra
Pollucere merces liceat sunt
ta, vinum, panis fermentalis², ficus pas
, bubula, agnina, casei, ovilla, alica, :
oleum, pisces, quib. est squama, præter squari
li autem omnia esculenta, poculenta.
tum est facere, tamquam profanum facere;
ad eo die, qui dies feriarum non est, facere;
tam dixerunt, pro eo facere velut feriæ non
id facere, quod feriis fieri non liceat; itaque
estum, diē sine feriis esse. ¶ Profanum est, qu
eligione non tenetur. ¶ Procubitores dic
vetites⁴, qui noctu custodiæ causa ante
excubant, cum castra hostium in prop
, ut M. Cato in eo, quem de Re militari :
¶ Properam, pro celeri, ac strenua d
ios testimonio est Cato . cum ait

P. 62.

quod
 r
 tur
 do [¶ Priveras mulieres
 pr[ivatas dicebant
 tur pro [¶ Pube præ-
 sen[te , est populo præsentē , συναγωγῶν
 ab[iis , qui puberes sunt , omnem populum signifi-
 can[t]
 qua
 susc
 dem
 deci[dit]
 conc
 agor
 eadem [. ce-
 tera loc[a]
 fulgura s[acra] ¶ Pecunia
 quæ erogatur [in ludos , et spectacula , appellatur lu-
 carie¹ , dicta quod [e lucis captetur
 in eodem libro
 dixi² existimat , [cujus opinionis est et Valerius Mes-
 sala in explana[tione XII. ¶ Pipulum dicebatur
 ploratus. ¶ Promel[lere , Verrius ait signifi-
 cari lituū provere³. [¶ Purime tetinero , positū est pro pu-
 rissime tenuerō. ¶ Publicus ager dictus , quia Augurū
 publicos⁴ est , [ut Oscus in Veienti ; is enim in usu

t : quia [ut patres minorum, sic mi
 lo[minos clientum consueverunt. ¶P-
 prist[ina^s : sic prior, et alia
 ita[bant, ab eo quod est prius
 a dici. a significare litem promovere.
 iustina.]

P. 63.

.
 e
 s
 nte
 rū
 qui
 . . ¶ Præsagitio dicta est] quod
 ite sentire, unde et sagæ anus d]ictæ,
 :tsagaces cæes, quodferar ūcubilia]præ-
 EXPLICIT.]

gimus apud antiquos scriptores; positum autem unius nomen, pro alterius, reperitur quod si iuncta fuerunt, ut unā tantum fuisse quasi id suffragetur; quam ideo nominari ait Collina in Sentra, proxime eam quod collis Quirinalis est. Portam rursus Quirinalē ideo appellant, sive quod ea in collē Quirinalē itur, sive quod proxime eā sacellum est Quirini; unde, ut videtur, usurpatio facta, et duplex nomē uni eademq. rei impositū est. Quirites, dicti Sabini a Curi dea, cui aqua et vino sacra facere soliti erant; quos tamen quidam curis, dictos volunt, in quibus ab his ei sacra fiant; cui opinioni Verrius adversatur. Ab ejusdem autem deæ nomine videntur iterum Curres Sabinae hastae appellatae, quibus ea generis armis erat potens. nunc et Sabini et Romani populi singulare usurpatur nomen, ut indicio est prece, qui in funeris indictivis ita pronuntiare solet: Illius Quiris leto datus.

[¹ quidam a. ² Cures. ³ funerib. ⁴ Ollus.]

P. 64.

Quirites autem dicti, post fœdus a Romulo et Tatío percussum, cōmunionem, et societatem populi factam indicant. Quirinalia mense Februario dies, quo Quirini fiunt sacra. Idem Stultorum feriæ appellantur, (antequam in eum commigrarent fere Sabini Curib. venientes post fœdus inter Romulum et Tatium) quod quidē suorū Fornacaliū sacrorū

... qui nunc dicitur, olim ege-
tur, antequam in eum commigra-
Sabinis⁵ Curib. venientes post fa-
mulum et Tatium ictum, a quo hanc ap-
sortitus est; quamvis existiment quid-
so factū sit tēplū Quirino, ita dictū. ¶ Quir-
i Curenſibus Sabinis appellationem videt
¶ Quiritium Fossæ dicuntur, quibus Anc-
circundedit urbem, quam secundum ostiu-
rosuit, ex quo etiam Ostiam. et quia popu-
fecerat, appellavit Quiritium. ¶ Quir-
producta prima syllaba, et per c. litte-
pant⁶ antiqui, quod postea levius visum
nunc dicimus, pronuntiari. ¶ Qui patres.
pti vocati sunt in Curiam, quo tempore
be expulsis, P. Valerius Cons., propter
atriciorum, ex plebe adlegit in nume-
rum C. et LX. et IIII., ut expleret
natorum trecentorum, et duo genera
se 7. ¶ Quispiam quin significet
iam aliquæ⁸, similiter

P. 65.

diebus Cōpitalia: nam omnibus his singulis diebus fi-
unt sacra. Forma autem vocabuli ejus, exemplo mul-
torum populorū Italicorū enuntiata est, quod post diem
quintum iduum est his: dies festus, ut apud Tuscula-
nos Triatrus, et Sexatrus, et Septematrus, et
Faliscos Decimatrus. Minervæ autem dicatum eam
diem existimant, quod eo die ædis ejus in Aventino
consecrata est. ¶ Quinquertium vocabant an-
tiqui, quem Græci πένταθλον, ut indicat ver-
sus hic: Omnis æqualis vincebat quinquertio.
Livius quoque ipsos athletas sic nominat; Quin-
quertiones preco in medium vocat. ¶ Quisquiliæ
dici putantur quidquid ex arboribus minutis sur-
culorum foliorumve cadit; velut quidquid cadia³.
Cæcilius: Quisquilias volantis venti spolia memo-
ranti modo; et Novius in Togularia: Abi, de-
turba te saxo, homo non quisquiliæ. Quid est? ¶ Quin-
tipor, servile nomen frequens apud antiquos
erat, a prænomine domini ductum, ut Marci-
por, gripor³; quamvis sint, qui a numero natorum
ex ancilla quinto loco dictum putent. ¶ Quippe
significare quidni, testimonio est Ennius L.
xl⁴: Quippe solent reges omnes in rebus secundis.
Idem L. XVI: Quippe vetusta virum non est
satis bella moveri. Item alii complures. ¶ Quia-
nam pro quare et cur positum et⁵ apud anti-
quos, ut Nævium in carmine Punici belli: Sum-

dictus nostris sententia nexa est. ¶ Quid
 rapuisse⁶ antiquos testis est Afranius
 Pulchellus: Me auctore mater abstinere
 ¶ Quietalis⁷ ab antiquis dicebatur ore
 cadit. ³Caipor. ⁴XI. ⁵est. ⁶usurpavisse. ⁷Qui

P. 66.

a prata dicta sunt a Quintio Cincinnato, qui
 nato filio, venditis omnibus, quatuor jugera
 mans Tiberim paraverat; quem agrum colent
 dictatorem, per viatorem, salutaverunt
 tū, qui de re bene gesta acto triumpho, ad
 negotia confestim rediit, deposita Dictaturam
 que rem et agrariam exercens, Romanis im
 plationi fuit

[. ¶ Quinctiliani Lupercalis
 videntur a Quinctilio qui nepos fuit

rex distributa capitacensura multitudine, quae fecit cum eas ordinavit. Haec autem afferri sa de capite [censura] nomine; quod ii, quae censari nihil praeter se haberent suumque caput, citus sic meminit: Quod adeptus. ¶ Quaeque [ram] febrem, gravem et magnam quidam quercum dictam volunt, quod id [arboris], cum grave sit ac durum, tum etiam ingentem evadit altitudinem: Aurelius et Opilius frigidam asit dici, et cum horrore tremem. Saetra eam ex Graeco deducit, qui talem ejusmodi κάρων [dicunt; unde etiam carcerem]. Plautus in Frivolaria: Is erat bilis quercuere tussis. Lucilius libro jactans me ut feb[ris] quercuere ret. Alibi: Quercuere consequitur febris capit

P. 67.

dolores
.
. quarum ex legibus quadrupli erat .
.
.
.
.
.
.
. q. l

. in] populi co-
 ¶ Quando Rex Com]itia sic
 tatum esse diem in fastis i]n honorem
 um, aiunt qui de feriis] menstruis scrip-
 onis Februarii in Curia a]Rege dicuntur:
 i multis scriptori]bus traditæ sunt.
 Rex in Comitium venit, ejus] pars ante-
 abetur; contra autem fas] posterior,
 eractis ideabit; quod]siquis alius proRege
 mitio fecerit, puta Pop]ulifex, tum his³ dies
 itus. ¶ Quando ste]rcus delatum, fas. Eo-
 n fastis notatur di]es, qui talis est, ut
 eo die purgetur, ster]cusq. in alvum² Ca-
 x æde Vestæ deferatur;] cum id factum sit.
 ri liceat fari tria verba. Quæstores
 , quod quærerent de reb.] capitalib.; unde
 ærunt, ¶ Quæstores pari]cidi appellantur,
 cum gravi voce pro]nuntiatur, significat
 iam, et est conjunctio, ut] Plantus in Me-
 Ideo quia] mensam, quando edo.

cito, quando habebis; et Ennius L. XVI : Nox quando mediis signis præcincta volabit. In XII. ¶ Quidem cum c.³ littera ultima scribitur, idemque significat. ¶ Quadrata Roma in Palatio ante templum Apollinis dicitur, ubi reposita sunt, quæ solent boni ominis gratia in urbe condenda adhiberi, quia saxo munitus est initio in speciem quadratam. Ejus loci Ennius. m.² cum ait: Et quis est erat ³ Romæ regnare quadratæ. ¶ Quadrurbem Athenas Accius appellavit, quod scilicet ex IIII. urbibus in unam domicilia contulerunt, Braurone, Eleusine, Piræeo, Sunio. ¶ Quæso, ut significat idem, quod rogo, ita quæsere ponitur ab antiquis pro quærere; ut est apud Ennium L. II : Ostia munita est, idem loca navibus pulchris Mundo ⁴ facit, nantisque mari quæsentibus vitam; et in Chresponte ⁵ : Ducit me uxorem liberorum sibi quæsendum gratia; et in Andromeda : Liberum quæsendum causa familiæ matrem tuæ. ¶ Quadrantal vocabant antiqui, quam ex Græco amphoram dicunt, quod vas pedis quadrati octo et XL. capit sextarios. Plautus in Curculione : Annus hæc sitit. — Quantillum sitit? — Modica est, capit quadrantal. Et Cato contra Oppium : Vinum redemisti, prædia pro vini quadrantalibus sexaginta in pulli ⁶ dedisti, vinum non dedisti. ¶ Quaxare ⁷ ranæ dicuntur, cum vocem mittunt. ¶ Quartarios appellabant antiqui miliones mercenarios, quod quartam partem quæstus capiebant. Lucilius : Porro homines nequam malus ut quartarius cippos Colligere omnes. ¶ Quatenus signifi-

... .. Ctesiphonte.
xare. ⁴ quatenos.]

P. 69.

na oratione, quam scripsit Postquam
Uti negotium natum erat, quate-
tra ita munita erant, ut posses
abducere. ¶ Quande pro quam
os, cum multi veteres testimonio
us ² in primo: Juppiter, ut muro
le manus impe³. . secundo: Quan-
giones, ac popularis. Et Lucret-
oscuram linguam magis inter in-
vis tergaio⁴, qui vera requirunt.
icat quam cito; sed si per se ponas
paullo post, vel postea.
isum et vicinum rei alicujus mo-
non ut Verrius putat, ferire,
bum concutere ex præpositione,

adhuc permanent virgines et viragines. ¶ Q
antiqui dixerunt, inde declinatum remanet
tivo casu, quibus, nā qui adhuc itē qui⁷ facit, ut
istis, illi illis. ¶ Qui hoc censetis, illuc tra
te; qui alia omnia, in hanc partem. His verbis præ
minis videlicet causa, ne dicat, qui non cens
¶ Quot servi, tot hostes, in proverbio est, de
Sinnius Capito existimat errorem homi
intervenisse præpostere, plurimis eni
antibus; vero enim similis esse dictum initio; ¶
hostia, tot servi, tot⁸ captivi fore ad
totem adducebantur. Unde etiam mancipia,

[¹ quatenos. ² tum, Ennius, vel, tum et Livius. ³ m
sui. Idem in. ⁴ inter Graios. ⁵ virē. ⁶ sagas nos. ⁷ q
⁸ quod.]

P. 70.

san
ser
epti
ruti
gia
turbat
rent
uncia
Sinn[us Capito
ut perh[ibent
nificæ [virtutis
omnibus [.

s altius fixa
ferendum qui
¶ Quodā significat [nō solū id quod quia, ut ait]
apud antiquos, [sed etiam id quod postquam,]
cet de causa, quod [Græcum ἐπει
re significationem optinet. ¶ Quod sig-
am aliquid, præterquā quod in usu fere ē, et
unt ri. ¶ Quinquennales Censores app-
ir, qui Instrū cōderēt quōto quoq. anno, a quo n-
ceptos. ¶ Quinquagena genera signorum observa-
res publici, [ex cælo, ex avibus, ex tripod-
adrupedibus, ex [diris, ut est in Auguralibi
fuli Tribuni militum appellabantur, qu-
faciebat, nōn populus : de quorum jure, que
s Rufus legē tulerat, qua eis cavebatur multi-
sic enim elevaverant eorum jus, ac tunc eleva-
ui populi suffragio creabantur : Rufuli a
re Rutili, a[c post Rutili appell...

. ad
 res-
 Ru]ctare,
 non ructari, dicendum ait Verrius,] ut pro
 os igi-
 tur] scrib-
 Valerius Fl]accus
 Videres alios Ructa]re, ac
 respuere pulcherrima superbia. .] M. Cice-
 ro tamen in libro II. Philippicarum,] ructa-
 retur dixit . ¶ Respersum, vinum si]gnificat
 apud antiquos, quia in sacris no]vendia-
 libus vino mortui sepulchrum s]pargebatur.
 ¶ Romani
 videntur ab initio nulla usi esse] artificum
 opera, sed ubi primum ludos facere c]œperunt,
 tunc asciti artifices ab Etruscis ei]vitatibus
 fuerunt: sero autem ludi] omnes, qui nunc
 a Romanis celebrari solent,] sunt institu-
 ti. Quidam primos ponunt Romanos. Alii ajunt
 Megalenses, id est Matris] Magnæ, ac po-
 pulares Cereris. Alii ajunt] in conferendis
 equis Trojam lusitasse pueros] Romanos. Alii
 institutum, ut luderent e]quitando, jactu,
 saltu, cursu, festis Pa]lilibus, parib. que etiam
 ut ludicræ certationes a] ludentibus fierent.
 ¶ Rubidus panis appellat]ur parum coctus, cum
 rubro colore, rubefactus.] Plautus in Casina:
 In furnum condit]o, atque ibi torreto
 pro pane rubido. It]em scortex ampullæ

gosæ, et coloris ejusdem, rubidæ di-
 ¶ Romanam portam vulgus appellat,
 tylio defluit aqua, qui locus ab an-
 illari solitus est Statuæ Cinciæ, quod
 sepulcrum ejus familiæ. Sed porta
 stituta est a Romulo infimo clivo
 si locus gradibus in quadram formatus
 ta autem Romana a Sabinis præcipue
 ximus aditus erat Romam. ¶ Rutabu-
 quo rustici in prouendo igne, pa-
 gratia. ² Novius in Pico: Quid ego fa-
³? Rodebam rutabulum. Navius
 ¶ partem describens: Vel quæ spe-
 am viri⁵ adolescentulos⁶, ea licet
 retritum rutabulum. ¶ Ruta
 , quæ venditor possessionis, sui
 concidit, ruendoq. contraxit⁷.
 ufum significat, cujus coloris stu-
 antiquæ mulieres fuerunt
 comamine

detur, quod eandem esse terram, qua vita h
num sustentaretur, crediderit, eamque
forma esse, ut sui simili templo dea
retur. ¶ Ruscum est, ut ait Verrius, a
us panlo herba et exiruis¹⁰ vngultia
tibusque¹¹, non dissimile junco, cujus coloris
uti mulieres solitæ¹², commemorat Cato (

[¹ in imo. ² utuntur. ³ otiosus? ⁴ Nævius. ⁵ virō.
lescentulo. ⁶ extraxit. ⁷ Rutilius, vel, Rutiles. ⁸ ¶
¹⁰ exiruis. ¹¹ fructibusque. ¹² solitas.]

P. 73.

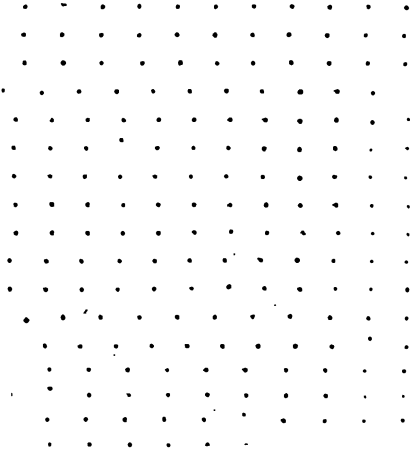
num l. VII: Mulieres operitæ auro, purpuraque
inhæret diadema, coronas aureas ruscea fac
galbeos³ lineas, pelles, redimitula. ¶ Rupitū
XII significat damnum dederit⁴. ¶ Rodus,
raudus, significat rem rudem et imperfec
Nam saxum quoque raudus appellant poetæ, u
cius in Melanippo⁵: Constituit⁶, cognovit, ve
conlocat sese in locum celsum. Hinc manibus r
roudus⁸ saxeum grandem et gravem. Et in
sippo: Neque quisquam à telis vacuus, sed uti
obviam⁹ fuerat, ferrum saxio rudem¹⁰. ¶
quidem in usu habuit, non modo pro ære imp
cto, ut Lucilius, cum ait: Plumbi paxillum¹¹ rod
niq. matexam¹²; sed etiam pro signato, quia in t
pando, cum dicitur, Rudusculo libram ferito,
tangitur libra. Cincius de Verbis priscis sic

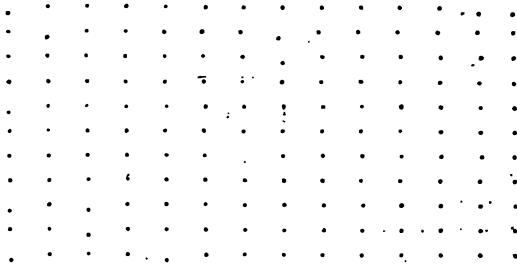
appellabant. In aestimatione Censorum
 rudus appellatur. ¶ Rudiarii ab eodem
 , qui saga nova poliunt. Hominem imperi
 udem dicimus. ¶ Rudentes restes nauticæ
 , cùm voces mittunt. ¶ Ruspari es
 cribro ¹³, ut hoc versu indicatur: Et ego
 : latebras ruspans rimarem optimas
 a vinalia appellantur mense Augusti
 Sept. Jovis dies festus, quia Latini bellum
 adversus Mezentium, omnis vini liba-
 Deo dedicaverunt; eodem autē die Vener
 unt consecrata, alterum ad Circum Ma-
 alterū in luci libitia densi ¹⁴, quia impius
 ela sunt horti. ¶ Rustum ex rubu.

¹ facie. ² galbeas. ³ dederis. ⁴ Menalippo. ⁵ con-
 sensim. ⁶ rodus. ⁷ obvium. ⁸ saxum rodum
 m. ⁹ metaxam. ¹⁰ crebro. ¹¹ Luco Libitinensi
 .]

A grid of dots for handwriting practice, consisting of 10 columns and 20 rows of small black dots.

P. 75.

 P. 76.

ubi incubare posset auspicii repetendi causa. ¶ Rogatio est, cū populus consulitur de uno plurib.ve hominibus, quod nō ad omnis pertineat, et de una plurib.ve reb. de quib. non omnib. sanciat; nā, quod in omnes homines resve populus scivit, lex appellatur. Itaq., Gallus Aelius ait, inter legem et rogationem hoc interest: rogatio est genus legis; quæ lex, non continuo ea rogatio est. * non potest non esse lex, si modo justis comitiis rogata est. ¶ Romulum quidam a ficu Ruminali, alii, quod lupæ ruma nutritus est, appellatum esse ineptissime dixerunt; quem credibile est a virium magnitudine, item fratrem ejus, appellatos. Romam appellatam esse Cephalon Gergithius, qui de adventu Æneæ in Italiam videtur conscribisse, ait ab homine quodam comite Æneæ: eum enim occupato monte, qui nunc Palatius*

bi tractum nomen. Alcimus aut, Tyrrheniam filium Romulum fuisse, atque eo ortam neæ neptem, cujus filius nomine Rhodius³ urbem Romam. Antigonus Italica scribitur ait, Rhomum quendam nomine ceptum, urbem condidisse in Palatio sique dedisse nomen. Historiæ Cumana⁴, Athenis quosdam profectos Sicyoniam sq.⁴, ex quib. porro civitatib. ob inopiam unum compluris profectos in exteris regionibus in Italiam, eosque multo errore nominigines, quorum subjecti qui fuerint Cæsarum viri, unicarumque virium imperio monium, in quo frequentissimi consederint. se a viribus regentis Valentiam: quod no-

o. ² Palatinus, vel, Palatium. ³ Rhomus. ⁴ The...

regionibus maxime, quæ nunc sunt vicinæ urbi, prima¹ omnium consecrasset in Palatio Fidei templum, in quo monte postea cum conderetur urbs, visam esse justâ vocabuli Rōæ nominis causâ, eâ, quæ priore, unde ea locum dedicavisset Fidei. Ait quidem Agathocles complures esse auctores, qui dicant Ænean sepultum in urbe Berecynthia proxime flumen Nolon, atq. ex ejus progenie quendam nominæ Rhomum venisse in Italiam, et urbem Romam nominatam condidisse. Caltinus² Agathoclis Siculi qui res gestas conscripsit, arbitratur e manu Trojanorum fugientiū Ilio capto, cuidam fuisse nomē Latino, eumq. habuisse conjugem Rhomam, a quo, ut Italia sit positus, urbem condiderit, quam Rhomam appellavisse. Lembus, qui appellatur Heraclides, existimat, revertentibus ab Ilio Achivis, quendam⁴ tempestate dejectos in Italiæ regiones, secutos Tiberis decursum pervenisse, ubi nunc sit Roma, ibique propter tædium navigationis, impulsas captivas auctoritate virginis cujusdam tempestivæ nomine Rhomes, incendisse classem, atque ab ea necessitate ibi manendi urbem conditam ab his, et potissimum ejus nomine eam appellatam, a cujus consilio eas sedes sibi firmavissent. Galitas scribit, cum post obitum Æneæ imperium Italiæ pervenisset ad Latinū Telemachi Circesq. filium, hisque⁵ ex Rome suscepisset filios Romum Romulumque, urbi conditæ in Palatio causam fuisse appellandæ potissimum Rho-

[¹ in iis. ² primam. ³ Callias. ⁴ quosdam. ⁵ isque.]

deus reparatus an iam, Numitor
ii regis filiam, gemellos edidisse, que
Tiberis ripa a Faustulo, regio ministro
juxta ficum appellatam postea
Ruminalem, sic jacentes lupa
et picum Martium nutrisse; post, repe
m Larentiam, Faustuli uxorem, educass
tamen, conscio, et alimenta præbente Nu
nutritos aiunt, quod Ilia ex Marte s
eos asseverabat, ac secreto litteris, om
liberali disciplina Gabiis instituto
cultos fuisse; atque ita in musicis pri
eritiam traduxisse, cum inter æquale
[æstarent corporis proceritate et forma
s, alterū Romulū, Remum alterū. Eos ubi e
i Iliaē natos se cognoverint, et quod ex
[ripa Tiberis lupa lactaverit præbens ru
te [vicino descēdēs, et quod reperti a Faustulo
[tū, Romulusque et Remus a ruma no
[ssimum; præterea, cum, quo patre
[reati, [intellexerint. Numitori avo

suæ ominaretur. [Romam antea Romulam appellatam Terentius quidem [Varro fuisse ait ab Romulo; deinde detortam vocalem, detritasque literas fuisse credibile. Ceterum causam ejus appellationis invenisse ait Verrius [vetitam esse publicari. ¶ Romanam portam antea Romulam vocatam ferunt, quæ fuerit [ab Roma appellata.

P. 79.

¶ Romuliam Tribum appellatam ait Dionysius ab Romulo, quod in agro ab eo] capto de Veientibus populis, ea Tribus censabatur. Terentius Varro dictam ait, quod proxima Romæ esset] quæ
 c]uidam
 ep
 ruma, id est,] mamma
 Cap-
 itolio]nium de
 de
 quæ
 requisi-
 ap]pellatam
 est quæ
 ¶ Rumex
 genus teli simile spari Gallici, cujus]. m. Lucilius: Tum spara; tum rumices portantur,] tragula porro. ¶ Rumitant significat rumigerant, ut Næ-

ius : Simul alius aliunde rum]itant inter
 e^s. ¶ Ruminalem ficum appel]latam, ait Varro
 rope Curiam sub Veter]ibus, quod sub ea ar-
 ore lupa rumam dederit] Remo et Romulo,
 id est, mammam. Mamm]a autem rumis di-
 citur; unde rustici hædos lactent]es subrumios vo-
 cant, qui adhuc sub māmīs habentur.] Alibi² autē sunt
 qui putent, quod sub ea pecus] ruminari solitum
 esset. ¶ Rumen est pars colli,] qua esca devoratur,
 unde rumare dicebant,] quod nunc ruminare.
 ¶ Rumentum in Augur]alib. significare vi-
 letur interruptio abrupti]ove : Dum verba auci-
 lib. movendis præit, si int]erim vis³ cænerit,
 suo aq̄ue atque auspicio augurio rumentum
 stod. ¶ Rhegium significare oportere ait

[¹ sese. ² alii. ³ avis.]

 P. 80.

Verrius ad municipium. quod est in Italia. In Italia
 est, quod est in Italia. In Italia est, quod est in Italia.
 ¶ Rhegium est municipium. quod est in Italia. In Italia
 est, quod est in Italia. In Italia est, quod est in Italia.
 ¶ Rhegium est municipium. quod est in Italia. In Italia
 est, quod est in Italia. In Italia est, quod est in Italia.
 ¶ Rhegium est municipium. quod est in Italia. In Italia
 est, quod est in Italia. In Italia est, quod est in Italia.

ut⁶ præbendum condixerant⁷, effecerantque, tum uerum pecunias accipiebant; nam antiquitus emere pro accipere ponebatur. At hi nunc dicuntur redemptores, qui quid conduxerunt præbendum utendumque ¶ Redibiturtū⁸ id proprie dicitur, quod redditū ē, improbatūque. et⁹ qui dedit, id ēque rursus coactus est habere id, quod ante habuit. ¶ Rediviam quidam, alii reluvium appellant, cum circa unguis cutis se resolvit, quia ruere¹⁰ est solvere. Titinius in Setina: Lassitudo conservam rediviæ et flagri; et Livi: Scabra in legendo, reduviosa ve offendens. ¶ Redhostire referre gratiam. Navius¹¹ in Lupo: Vel Veniens regem salutant jubæ¹² Albanū mulium¹³, comitem senem sapientem contra redhostis Menalus. Et Accius in Amphitryone: Cedo et quid te redhostitum¹⁴, cum eas sem objectet¹⁵ facilius. Nā et hostire, pro æquare posuerunt. Ennius in Cresphonte: Audis atque auditis hostientum adjungito; et in Hectoris Lytris: Quæ mea cominus machæra atque hasta hospius¹⁶ manu. Et Pacuvius in Teucro: Nisi coerceo protervitates, atque hostio ferociam. ¶ Redātruare¹⁷ dicitur in Saliorū exultationibus, cū præsul ampiruavit¹⁸, quod est, motus edidit, ei¹⁹ referuntur invicem iidem motus. Lucilius: Præsul

[¹ regione. ² ῥήξει. ³ Rhodon Icadionque. ⁴ cognomina piratarum. ⁵ illa esset. ⁶ aut. ⁷ conduxerant. ⁸ Redibitum⁹ ei. ¹⁰ luere. ¹¹ Novius. ¹² salvere jubet. ¹³ Amulium. ¹⁴ redhostitum. ¹⁵ cum in ea se oblectet. ¹⁶ hostiris. ¹⁷ Redamptruare. ¹⁸ amptruavit. ¹⁹ et.]

truet, inde vulgus redamplavit¹.
: Proætrêda² gratia. Simul cū videā Grai
ædiocriter redamptuare³, opibusque sui
equi. ¶ Redivivū est ex vetusto renovatu
.I. ⁴ in Verrē : Utrum existimatis minus op
unam columnam efficere ab integro nova
apide redivivo. ¶ Redarguisse⁵ per
cipio Aphricanus, Pauli filius, dicitur enur
idem etiam pertisum, cujus .m. Lucilius, c
o facetior videare, et scire plus quam
rtisum hominē, non pertasum dicere feru
nus⁶. ¶ Redimiculum vocant mulieres ca
qua maxime utuntur ornatus causa. ¶ R
citur, qui causam dicit: et itē qui quid pron
ve, ac debet. At Gallus Ælius Li. II. Si
um verborū quæ ad jus pertinent, ait :
qui cum altero litem contestatam habet,
it, sive cum eo actum est. ¶ Reus stipulan
i stipulator dicitur; quippe suo nomine
ih. nonulatus⁸ est, nonhis⁹ qui alteri adstip

itemque accusator de vi accitur¹⁷ more vetere et consuetudine antiqua. ¶ Rivus vulgo appellatur tenuis fluor aquæ, non spe consiliove factus, verum naturali suo impetu; sed hi¹⁸ rivi dicuntur, qui manu facti sunt, sive super terram fossi sive super²⁰ specu, cujus vocabuli origo ex Græco pendet. ¶ Repanda²¹ locantur Pompina²² flumini

[¹ redamptravit. ² Promerenda. ³ redamptrare. ⁴ III⁵ Redarguere. ⁶ ferunt. ⁷ is. ⁸ qui stipulatus. ⁹ is. ¹⁰ quare ¹¹ Ateius. ¹² Nam. ¹³ vitium. ¹⁴ dies diffusus. ¹⁵ actor res que ¹⁶ rei. ¹⁷ de via citu. ¹⁸ specu incliove. ¹⁹ fi. ²⁰ ab ter. ²¹ Retanda. ²² Pomptina.]

P. 82.

n[^a, id est, purganda: retæ enim vocantur arbores, quæ aut ex ripis fluminum eminent, aut in alveis extant. ¶ Rit[us est mos, vel consuetudo. ¶ Rite autem bene a[^c recte significat
istic. [Plautus Menæchmis: Certe hæc mulier canterino [ritu astans somniat
homi
ina
telo
alio [. facit mentionem [. te
lorum [. so
litum est
remo [. ¶ Retractare est rursus tractare. ¶ Ra[^bidus a rabie dictus, qui morbus caninus est

... inter flavos et
genus hominum [pessimum est. Idem in Epistula]
uis hæc est [muliercula, et ille ravisellus]
¶ Rates [vocantur tigna inter se colliguntur
per aquam agantur: quo quidem vocantur
im etiam na[ves ipsæ significatur]
is in Epistula [Vento
ratem. It[em eodem nomine significatur]
etiam re[mos. Attius in Neophylax]
Atque ego repercutio ratibus ma-
oco: Sed jam [propellunt cæruleum m[er]
m. ¶ Radere [genas vetitum est
, id est, unguib. [scindere. ¶ Rabui
multis intus negotiis, paratusq. ad ra-
vid auferendumq.; [vel est ita dictus,
or sit in negotiis agendis, et quasi
significarunt, intentus.]

citare, rectem, reciprocare. unde eq. gremiis :
 jectare, adfigere. Plautus in Astraba : Quasi tu
 nono⁷, aut pilum Græcum reciproceis plana
 ¶ Recellere, reclinare, et excellere, in altum ex
 lere. ¶ Recinium, omne vestimentum quadratum,
 qui XII. interpretati sunt; esse dixerunt vir tog
 mulieres utebantur, prætextum ¹⁰ clavo purpu

[¹ disseritur cujuspiam. ² iis. ³ Ravillæ. ⁴ Etr
⁵ Veis. ⁶ Veienti. ⁷ tollenonem. ⁸ ii. ⁹ virilem togam,
¹⁰ prætextam.]

P. 85.

unde reciniati mimi. planipedes; quam rem
 genter exsequitur Santra L. II. de Antiquitate
 borum. ¶ Reconductæ¹ fecerit² et condere urb
 facere, ædificare, ut Cincius testatur in libri
 Verbis priscis. ¶ Ricæ, et ricolæ vocantur p
 ricinia, ut palliola ad usum capitis facta. Gr
 quidem ait esse muliebri cingulum capitis,
 pro vitta Flaminica redimiatur. ¶ Rectæ a
 lantur vestimenta virilia, quæ patres li
 suis conficienda curant, omnis causa, ita
 pata, q. a stantibus et in altitudinem textu
 ¶ Remancipatam Gallus Aelius esse ait, quæ m
 pata sit ab eo, cui in manum convenerit. ¶
 nes quos nos vocamus, antiqui nefrundes
 pellabant, quia Græci νεφροὺς eos vocant.
 utus in Satyrione: Male tibi evenisse vi

rem divinam faciendam. Ælius dubit
 t, quæ prolata in segetem domum referat
 refrigatur, quod est torreatur. Sed opinio
 ljuvat, quod in sacrificiis publicis, cum p
 lis datur, nominatur refriva. ¶ Remear
 ut cōmeare, ultro citro⁸ ire; unde comme
 dicitur, id est, tēpus, quo ire, redire cum⁹ poss
 s ut in ea mancipato: ¹⁰ Vetuit me si
 : prosum paucius¹¹ remeare in ludum. ¶ Re
 s¹² et remoræ memorando¹³ dictæ sur
 to in Patina: Nam quid illæ nūctam divinitus
 tur remeligines; ab Afranio in Prodito
 a Laribus missa sum hanc¹⁶, quæ cursum

nderit. ² refecerit. ³ Granius. ⁴ faba, ⁵ ut. ⁶ re.
 7 tritico. ⁸ citroq. ⁹ redireq. ¹⁰ in Emancipato.
 vel, Paucius. ¹¹ Remeligines. ¹² a morando. ¹³ a.
 intus. ¹⁶ huc.]

meo gr[æ]du remoram facit. ¶ Remurinus agri
 dictus, [quia possessus est a Remo; et habitatio Rem
 Remu[ria] item in Aventino dicta: nam que Aven
 inū, [in quo habitaret, elegisse Remū dicunt. Unde voc
 tatam [aiunt Remuriam, locum in summo Aventino, u
 de urb[e] condenda fuerat auspicatus. Alias ¶ Remu
 rum³ qu[ondam] eum locum appellatum fuisse .
 testis est [. ¶ Remor
 item in uspicio⁴ aves dicuntur, quæ acturum aliqu
 remora[ri] compellunt ¶ Rim
 ri, quære[re] valde, ut in rimis quoq.
 qui te rima[stur]
 Ennius Li. XI
 viriq. ¶ Re[millum] dicitur, quasi repandum .
 Lucilius Suda
 remilium et Afra[nius] in
 xendice pergam [. ¶ R
 morbescat En[nius] posuisse videtur, pro in mor
 bum recidat. ¶ Reffutare significat redargue
 re. Pacuvius in Hem[iona]⁵
 quas gloria et
 rictas humanum [. compositum a fando, versa
 litera in u., [ut item in caludo factum est, a qu
 recludere. ¶ Re[nanciscitur, Verrius quidem si
 nificare ait rep[re]hendit. Unde adhuc n
 dicimus nanciscitur; [et nactus, id est, adeptus. ¶ Reo
 existimo, et quæc[unq.] ab eo declinantur
 quorum passivā aucto[r]itas est. ¶ Remu

[¹ nominatur. ² Trinumo. ³ Remorium, vel, Remoniur
⁴ auspicio. ⁵ Hermiona.]

. rigid
 rigi
 rigi]do fei
 ¶ Regifugium dies notatur in Fastis] vi k.
 , ut ait Verrius , ita dict]us , qu
 rex Tarquinius Roma fugerit ;] quod f
 e arguit Cincius in libro Fastorum ,] et T
 e Feriis , qui Saliare virgines et] Sali
 licunt Regi sacrorum , cum facit sacri]licium
 , quo facto statim fugit ; quod verū cog]novet
 ui legerit in Fastis dies tales , qua]les i
 sic. Q. REX. C. F. id est] , Quando R
 vit , Fas ; id est , ad comitium it]at : I
 ntum feriis Regi sacrorum in Comitium ,] nec
 licet ; qui mos videtur ascitus ex E]truri
 ium item dies notatur in Fastis ,] kal. Juni
 ; , quia totus nefastus non est ,] legi debet en
 . non N. quod ille dies sit] e nefasto fastu
 dicta , quod sacrorū causa tā]quā in fanū a Po
 vocati , in eam convenirent ;] aut quod in eas

aut in procurando portento simili, quo
riæ fieri etiam solitæ sunt. ¶ Re]glescit,
Plautus, significat crescit, hoc versu :
sum dolori, qui in dies, va]e misero
perdito, reglescit magis magisque]. Inde et

[¹ rigidus. ² Iulius. ³ quia.]

P. 88.

dicti videntur, quibus corpus pinguitudin
scit. ¶ Reapse est reipsa. Pacuvius in Armon
cio : Si non est ingratum reapse quod feci b
gimen pro regimento usurpant poetæ. I
XVI : Primus senex bradya (in) regimen b
ritus. ¶ Relegati dicuntur proprie, quib
niæ, aut poenæ causa necesse est ab url
aliove quo loco abesse lege, Senatuique
to, aut edicto magistratus, ut etiam
Gallus indicat. ¶ Religiosus est non m
orum sanctitatem magni æstimans, sed etiam
sus adversus homines ; dies autem religio:
nisi quod necesse est, nefas habetur facer
sunt sex et triginta Atri qui appellantur
senes, atq. hi², quibus mundus patet. *³ esse
lius, quod homini ita facere non liceat.
faciat, contra deorum voluntatem vid
cere, quo in genere sunt hæc : in ædem E
virum introire ; adversus mysticæ⁴ l
populum ferre die nefasto apud Prætc

humatus sit, satis constare ait. Sed ita
quadam et temporibus eadem videri
siquidem quod sacrum est, idem lege au-
tore majorum sanctum esse putant², violari
pena non possit. Idem religiosum quoque
qui non jam⁶ sit aliquid, quod ibi hono-
rare non liceat; quod si faciat, adversus
voluntatem videatur facere. Similiter
ro et sepulcro debere observari, ut

[¹ et Alliensis. ² ii. ³ Religiosum ait. ⁴ auspicia.
ut. ⁶ quoniam.]

P. 89.

et sacra, et sancta, et religiosa fiant; sed quod
do, quod² supra expositum est, cum de sacro d
¶ Repotia postredie nuptias apud novum
tum cenatur, quia quasi reficitur potatio.
vius in Iliona: Ab eo depulsum mamma]

interdum repages appellant. ¶ Repudium Verrius sit dictum, quod sit ob rem pudendam. Accius: Repudio ejecta ab Argis jam dudum exsulo. ¶ Repedare; recedere. Pacuvius: Paulum recede ⁴, gnate, a vestibulo gradum. ¶ Repastinari ager is dicitur, ut Verrius existimat, cujus natum ⁵ mutatur fodiendo, cum aut silvester ex quo dicatur ⁶, aut lapis mollitur frangendo, ut fiat pascui ⁷, vel pecoribus herba, vel hominibus satione. Cato in ea, quam scribit de Suis virtutibus contra Thermum: Ego jam a principio in parsimonia, atque in durtia, atque industria omnem adolescentiam meam abstinui ⁸, agro colendo, saxis Sabinis, silicibus repastinandis, atque conferendis. Afranius in Repudiato: Repastina serati senex ⁹, fugis. ¶ Reluere, resolvere, repignerare. Cæcilius in Carine: Ut aurum et vestem, quod matris fuit, reluat, quod viva ipsi ¹⁰ opposuit pignori. ¶ Resignare, antiqui pro rescribere ponebant, ut adhuc subsignare dicimus pro subscribere. Cato de Spoliis, ne figerentur, nisi quæ de

[¹ eo. ² quo. ³ repotialis. ⁴ repeda. ⁵ natura. ⁶ excodicitur. ⁷ pascuus. ⁸ obtinui. ⁹ Repastinare sero tu, senex. ¹⁰ ipsa.]

P. 90.

hostibus capta essent: Sed tum ubi indivisi sunt, revertantur resignatis vectigalibus

.
.
.
.
.
.
¶ Re-
sæpe resiliere. ¶ Restibilis ager
bis[unio continuo seritur farreo spi-
st[ato; quod ne fiat, solent qui prædia lo-
ere. ¶ Reses et residuus dicitur ignavus, quia
ius [in Odi
m[no deditos, atque inertes. Afranius in
re[sa resides multi
Arm[orum judicio
lesider[re mavis residem, at contra
in [labore
; reso[lvere religione; utique cum
im co[mitiis oraverat per Deos,
no liberaretur, jubebat magi-

P. 91.

Plautus : Resecroque, mater, quod dudum
 secraueram. resec
 ¶ Reserata dicitur, ut Verrius ait, judic
 in diem tertium constitutum. ¶ Ravam vo
 significare ait Verrius raucam, et] pa
 liquidam, proxime canum latratum sonan]t
 unde etiam caudicus pugnacite]r loq
 s, ¶ Rabula appellabatur, ut est apud Lu]cil
 ravist]elli,
 a ravi potius dictos velimus, ut est apud Pla]utum
 ait in Aulularia; Ubi si quid] poscamus (q
 ad ravim poscamus prius. Et ali]bi : Expu
 bo hercle omnia ad raucam] ra
 ¶ Rosea in agro Reatino campus] appell
 quod in eo arva rore humi]da semper sei
 ¶ Rediculi fanum extra portam] Capenam Cor
 cius ait fuisse; qui Rediculus pro]pterea a]q
 latus est, quia accedens ad ur]bem Hann
 ex eo loco redierit, quibus]dam visis perterr
 ¶ Reserari Verrius ait] dici ab eo quæ
 mota sera a jan]uæ cardine pate
 fores : inde, quæ patefacta, et] declusa sint
 serata dici; seræ] neque dicantur a fu

ut] complectar. pandite
['quod, *namque dicuntur.]

P. 92.

ut , reptent . Ennius L. I : Desunt
iposque remant . ¶ Refert cum dicim
re nos ait Verrius : esse enim rectum
dativo scilicet, non ablativo casu. S
jam usu possessum. ¶ Ridiculus propi
r, qui in rebus turpib. ridetur. ¶ LIBE
SEXTI POMPEI FESTI. LI
XVIII.
IDEO, INQUIT GALBA CAN-
proverbium est, quod Sinius
ita interpretatur, nisi , qui
rei alicujus inchoatæ deficiunt
sulpicius Galba, cum in provin-
l portam ipsam canterim
cecidisse

Asinariam usque ad Latinam. ¶ *Receptitium* servum, Cato in *Suasione legis Voconiae* cum ait significat, qui ob vitium redhibitus sit: *Ulirata* facta est, servum *receptitium* secta atque flagitare virum jubet. ¶ *Rogat*, id est consulit populum, vel petit ab eo, ut id sciat, quod ferat; unde nos quoque in consuetudine habemus pro petere, et orare. Ca in *Dissuasione* ne lex *Baebia* derogaretur ait: Hoc potius agam, quod hic rogat. ¶ *Resta*

[¹ Revitant. ² repetant. ³ deserunt. ⁴ revitant. ⁵ de iū

P. 93.

pro distat, ait Ennius ¹ ponere, cum his ² dicat: *Irpetus* aut ³ longe mediis regionibus *resta* ¶ *Ruri* esse, non rure, dicendum, testis est Terentius in *Phormione*, cum ait: *Ruri* se continet; ibi agrum de nostro patre. ¶ *Religio* est quibusdam porta *Carmentali* egredi, in aede *Jani*, quæ extra eam, *Senatum* haberi ⁴; quod ea egressi sex et trecenti *Fabii* apud *Cremeram* omnes interfecti sunt, cum in aede *Jani S. C.* factum esset, uti proficiscerentur.

¶ *Retiario* pugnanti adversus *murmilionem*, cantatur: Non te peto, pisces peto; qui me fugis *Galle*? quia *murmilionicum* generis armaturæ *Gallicum* est, ipsique *murmiliones* ante *Galli* appellabantur, in quorum ge-

inter Atticos, et Mytilenæos, relato impedivit Phrynomen. ¶ Re-
dicitur militi, cum obdelictum aliquod
Militum, * in tabulas refertur. ¶ Resig.
antiqui pro scribere interdum pone-
rituales nominantur Etruscorum libri,
ræsribtum est, quo ritu condantur ur-
edes sacrentur, qua sanctitate muri, quo
, quomodo tribus, curiæ, centuriæ
ir, exercitus constituentur, ordinentur;
jnsmodi ad bellum ac pacem pertinen-
utilæ canes, id est, non procul à rubro
nolantur, ut ait Ateius Capito, cana-
o pro frugibus deprecandæ sævitæ cau-
caniculæ. ¶ Religionis præcipuæ ha-

1. * is. 2 haud. 4 habere. 5 ne stipendium et

quæ in pri[m]is spectatur, statim eo de re, homini [inimicitias remisit; quod iudicium fu[it] omnib. gratum et probatum, Q. Fulvius Cens. facti, quia Fulvium amiserat [in Illyrico militantes, et propter eorum oculorum; censuram gerere non libere Sibyll[ini adirentur, auctor fuit publice supp[licaretur pro valetudine] Ti. Sempron[ius, cum a Rutilio Tr.] fides labe [factaretur, qui ob parietem dir cum esset ædis privatæ, die dicta collegæ condemna[verat, fecit ut eadem illæ, eodem] co erant, con[demnatum] absolverent L. Aemili Paulus [* et Q. Philippi religio] fuit. Laboravit [Paulus morbo gravi] amissione capitis [in eo honore. Rel et P. Corneli Scipionis Nasicæ, cui] opilius, post consulem qui fratrem vic fuit; vadatus [enim cum esset, . s. a P. I] constat. M. Valerius Messala, C. C. ginus Censores, [quorum in magistratu] subv[er]tia fuerat, famosi [extiterunt: nam pal] in Capitolio in ara [ipsa Jovis Optimi Maximi] nata fuerat, [tunc prostratam ferunt] tam ficum, infames quæ [rursus fecerunt] ullo pudicitie resp[ectu] fuerant L. Cornelii Lentuli, [C. Censorini sequitur] Lentulus iudicio pu[blico] repetundarum fuerat. [Plurimi itaque censuram ad]

[* Pauli.]

n remiserunt. P. Africani,] L. Mumm
 signis : sed in qua segniti]æ in agen-
 Mummius. Is Asellum nulla] soluta pœ-
 riis exemit, Africani irrisa] severitate,
 fecerat ærarium. Sed et Q.] Fulvi No-
 t ejus collegæ Appi Claud]ii fuit no-
 censura , nobilitati] tribus notis
 rissimis. Q. Pompei et Q. Cæcili] Metelli
 censura lectus se]natus , ad sum-
 ores amoti sunt] tres, et eo lu-
 aliorum offunderent] claritatem.
 , significat , redeunt.] Ennius
] redinunt in
] eunt feri
 ¶ R]egium est,
 aut fuit regis ,] ut servus
 us regia, qualis est] Numæ Pompili.
 cinus, quod est di]gnum rege.
 1 Lib. XI. Græco]s appellat
 Contendunt

quæ videtur quasi Græcæ u]surpatio. ¶ R
tum cærulea sura, cum ait] Ennius, locatus² vi
super etymo verbi cæru]li; est enim a matris
mine. Eodem verbo de eadem] re usus est et I
Fert sese per læta camp]i cærulea præta
rula mare ipsum dixit] et alibi: Inde P
per cærulea navibus amb]ulabant⁴: Parum iam

[¹ Hos pavi. ² jocatus. ³ maris. ⁴ ambulabant.]

P. 96.

refert. Item: Unum surum surus ferre,
men defendere possunt¹. Suri autem sunt
tes², et hypocoristicos surculi. ¶ Reque
Scipio Africanus, Paulli filius, cum Pro æde
storis dixit, hac compositione usus est: (de
de hominib. ego sæpe, atq. in multis
opera, factis, consiliis, reque eapse sæpe
meritus spem³; id est, et re ipsa. ¶ Resp. m
rum civitatum pluraliter dixit C. Gracchus i
quam conscripsit de Lege p. Enni⁴ et per
nis, cum ait: Eæ nationes, cum aliis reb. per
ritiam atq. stultitiam, res publicas suas
serunt. ¶ Recto fronte ceteros sequi si
Cato in Dissertatione consulatus. An
id consuetudinis fuit, ut cum ait Ennius qu
A stirpe supremo; et: Ilia dia nepos; et: I
ceta⁵; et: Nulla metus. Etiam in commen
Sacrorum pontificalium frequenter est hic

. complura. ¶ Redem
 item, ut clamitavere. Cato ide
 ua egit de Signis et tabulis : Honore
 e 7 ait, l. efacta⁸ benefactis ne
 avere. ¶ Repulsior, secunda conla
 it Cato in ea, quæ est Contra Cornelium
 ulum : Hæc quis⁹ incultior, religiosior
 , publicis negotiis repulsior. ¶ Ra
 uoq. ab his¹⁰, quæ rata dicimus ; unde
 ones dictæ. Cato in quam¹¹ Thermum : Er
). multa beneficia ratissima atq.
 . ¶ Regillis, tunicis albis et reti
 s utrisq. . . ctis¹², textis susum ver-

t. ² fustes. ³ siem. ⁴ Penni. ⁵ femina. ⁶ hæc.
 e. ⁸ malefacta. ⁹ Ecquis¹⁰ iis. ¹¹ Q. M. (Mim
 ctis.]

P. 97.

tib. pridie nuptiarum diem

aut uxor eam sub lecto viri ea nocte
aut vir in sepulcro comburendam cura
utroq. mors propinqua alterius
captari putatur. ¶ Ritus est mos com
in administrandis sacrificiis. ¶]
mos est, quem sua sponte civitas aliter
scivit. ¶ Religiosi dicuntur, qui faciendam
termittendarumq. rerum divinarum secundum
rem civitatis delectum habent, nec se super
nibus implicant. ¶ Renovativum fulgur
catur, cum ex aliquo fulgure functio
cœpit, si factum est simile fulgur
idem significet. ¶ Referti diem pro
id est, anteferti, religiosum est,
Veranius in eo, qui est auspicioꝝ d
tius, idque exemplo comprobatur L. Jul
Licini Censorum, qui id fecerunt sine ulla
to Augurum, et ob id, lustrum parum fi
rit. ¶ Regalia exta appellantur, quæ
tibus insperatum honorem pollicentur
tis et humilioribus, hereditates; filia
liæ, dominationem. ¶ Respicere autem
auspicando, unde quis avem prospexi
eodem revertitur. ¶ Religiosum ac
est, ut templa omnia atq. ædes, quæ
sacratæ dicuntur; ad⁶ quod per se re

[¹ virgines. ² traducitur, vel, trahitur. ³ utrius
utrum. ⁵ avem, est. ⁶ at.]

tiq. [sacrum est, ut sepulchra,
n [sacra, sed religiosa sunt.
pro u[stroque ponatur, ut ait Sin-
nem de Reo inscribit, et cum di-
[ut cum contra te agit, juramen-
p[otest. ¶ Roscii vulgo appella-
[omni arte ita perfecti, ut Roscius
[arte sua perfectus fuerit, cui
[ad perfectionem, ut Libro I.
ait Cicero. ¶ Rustica Vinalia
sto, ut est in Fastis, Veneri fiebant,
illo [die ædis ei deæ consecrata
[q., et olitores ab opere cessant, quia
in tutela Veneris esse dicuntur.
ppellatos esse ait Verrius videri
[sive a similitudine quadam spi-
æ; in sp[icis namque flava fru-
ra appellari idem Verrius
ica est [vestimentum quadratum
pur[pureum, quo Flaminicæ pro
... Verrius

ficio, quasi finis imp[etratus esset, et quasi for
comitia perfecta, sum[i tunc reum jubebant sac
dotes suo more, alii[sq. peractis juxta consuetu
nem luci, in quo sacra fa[ciabant, reo a
latorib. ingeniculato, [atque ita inclin
vinum in caput infun[debant solemn cum p
catione. ¶ Remisso [exercitu, simul eti

P. 99-

Augur, quo Consul in bello u]sus est
auspicando, discedere una] jubetur, qu
tunc, illo discedente, cer]tum est, ex
citum etiam esse remissum,] ut cum opus
tunc si velit, discede]re possit. N
Consules et Censores non] in perpetu
Auguribus praesentibus utu]ntur, ut
Ap. Pulcher, sed tantum in auspi]cio, quas
stea dimittat is, a quo lege se]cures hab
sunt prius; quem et priorem] esse ait An
tius Labeo, quiq. eadem qu]oq. lege sig
ficari, ut prior sit in auspi]cando, dicitur,
ait idem Labeo in libro de] Officio Au
ris. Potest autem Augur id et] in consilio
cere, vel in alio, quo se]det loco; pul
que pulstem edentibus solistim]um facit aus
cium. Potest etiam, si ve]lit, intra por
rium; sin autem, in tem]plo consistit. ¶
pertum dicitur idem quod] amissum reci

• ueuuctum videatur,] dictum videri

esopia in Augurali et Salia]ri carmine
antur, quæ alias eso]pia, pro sedilib.
: habemus nunc ad]huc in consue
¶ Susq. deq. fre]quens est, pro plus min
nificat autem id] quod antiqui usque
soliti erant. ¶ Soni]vio significat in
re Saliari et Au]gurali, son
sine sacris hereditas] in proverbio dici so
a aliquid obvenerit] sine ulla incommod

' quos.]

P. 100.

ndice quod olim esse...

buli meminit etiam Lucilius : Si vero das , quæ
 rogat , et si suggeri² suppus. ¶ Semprom
 horrea qui locus dicitur , in eo fuerunt ludi
 Gracchi , ad custodiam frumenti publici
 ¶ Statua est ludionis³ ejus , qui quondam fulmine
 ictus in Circo , sepultus est in Janiculo ;
 ejus ossa postea ex prodigiis oraculorum
 responsis Senatus decreto intra urbem
 lata in Volcanali , quod est supra Comitium
 obruta sunt , superque ea columna , cum
 ipsius effigie , posita est. ¶ Servilius
 appellabatur⁴ eo , qui eum faciendum
 præceperat , in principio Vici Jugari , continetur
 basilicæ Juliæ , in quo loco fuit effigies
 hydræ posita a M. Agrippa. ¶ Sonticam
 morbum in XII. significare ait Aelius Sertorius
 certum cum justa causa ; quem nonnulli
 putant esse , qui noceat , quod sontes signifi-
 cat nocentes. Nævius ait : Sonticam esse opor-
 tet causam , quam ob rem perdas mulierem
 ¶ Sacram viam , quidam appellatam
 existimant , quod in ea fœdus ictum
 inter Romulum ac Tatium ; quidam , quod
 eo itinere utantur sacerdotes idulium
 sacrificiorum conficiendorum causa. Itaque ne eate

[¹ siout. ² suggeris. ³ ludionis. ⁴ ab.]

ut vulgus opinatur, sacra appellan-
Regia ad domum Regis sacrificuli,
1 a Regis domo ad sacellum Stre-
sus a Regia usq. in Arcem; nec² appel-
re ait Verrius, sed disjuncte, ut
vias Flaminiam, Appiam, Latinam;
Iovamviam quidem, sed Novam viam.
Plebei appellantur ea, quæ Plebs suo
sine Patribus jussit, plebeio ma-
rogante. ¶ Solitaurilia hostiarum
diversi generis immolationem sig-
tauri, arietis, verris, quod
æ solidi integri. sint corporis :
ci³ . . . verbices³ maiales qui⁴ quia
Osce totum et solidum signifi-
de tela quædam soluferrea⁵ vocan-
ferrea, et homo bonarum artium
nulla parte laxata cavaqu

ris earum hostiarum ductum est nomen, antiquæ consuetudinis ¹⁰ per unum l. enuntari non est mirum, quia nulla tunc geminabatur littera in scribendo; quam consuetudinem Ennius mutavisse fertur, utpote Græcus Græco more usus, quod illi æque scribentes ac legentes duplicabant

[¹ nec ita. ² contrari. ³ verveces. ⁴ maialesq. ⁵ solliferrea. ⁶ cæditur. ⁷ putent. ⁸ confusa. ⁹ sc. i. e. scilicet. ¹⁰ antiqua consuetudine.]

P. 102.

mutas, semi[vocales et liquidas. ¶ Secordiam quidam [pro ignavia posuerunt.

M. Cato pro [stultitia posuit, Originum Lib. VII. cum ait: [. . . , ob immensam timiditatem ac secordiam causa erat, ne quid negotii publici, vel privati gereretur. Compositum autem videtur ex se, quod est sine, [et corde.

¶ Semis, semodifus, semuncia, qua ratione ex Græco trahuntur alia, quæ s. litteram pro [aspiratione eorum. habent, ut [ἐπτὰ septem, βλαῖ silvæ, sic [ista ab eo, quod illi ἡμισον dicunt, [declinata videntur.

¶ Sublicium pon[tem quidam putant appellatum esse [a sublicibus, peculiari vo-

liquens [laberetur , dictæ.
 opinio[ne fuit
 eminit Sub[lici pontis ; et Nævius
 in belli [Punici libro
 liquidum [Sublicio tranat pon
 ; et ali' tab[ulis .qui adhuc no
 etinet
 ius libro qua[rto Historiarum ,
 miendi p[ontis Sublici
 bus cavata

vacaneum , ut [videtur , se
 Verrius ab v[acuo , quod

o.]

P. 103.

1 quidem dicatur id t]antummodo
 sufficiat satis[er] sit fan

gurities, piacularium com]missa
 causa, sacrificia quaedam] struae
 ferti sollemnibus verbis] faciant ;
PRÆCOR TE JUPPIITER UTI M
VOLENS PROPITIUS SIES, quod] et nullo et
 fiebat adhibito stru]fertario.

¶ Suberies, arboris genus,] ex qua coi
 natatorius detrahitur.] Luci

. ti hibernac
 ¶ Silicernium dicitur cæna fu]nebris, qu
 alio nomine exsequium scriptores v]ocant ;

. et V]errius exi
 mant silicernium dici,] quod nos fa
 men dicimus, quo] fletum * fan
 purgabatur : quia cujus] nomine ea
 instituebatur,]s jam silent
 cerneret. Cæcilius] Obolostate : (

didi silicernium ejus] me esse esurum.
 ¶ Sudum Verrius ait] significare s
 udum ; sed auc]torum omnium
 exempla volunt, ut sudu]s siccum signific
 sudum enim quasi seudum, id] est, sine udo, ut
 curus, sine cura dictum est.]

¶ Sublesta antiqui] dicebant infir-
 ma et tenuia.] Plautus in Persa :

[* strue. * fletu.]

paupertatem si immigrant infan
avioꝛ paupertas fit, fides subl
; id est, infirmior. Idem in Ne
a, vinum ait sublestissimu
i infirmos faciat vel corpore,
10.

tur, et vir, et caro non habent*. ¶ Sup
is recto casu, et senis ratione

tur, quæ nunc contraria
r esse finitioni portioꝛis : qu

vocabula x. littera finit
declinationes obliquorum c

syllabam accipiunt. Hæc aute
desciverunt ab ea, ut alta com

, quæ non ideo infirmare de
ræceptum.

æ vocabulum Verrius ineptis
aut ex Græco tractum ait, quod

hypoazain, aut a sequendo, cu
adsentitur, quod et tenuiss

homines

cinado, et Sectorsi adeo ipsi suo, rectius dicas: Ibat forte domum, quimur multi, atque frequentes; secutos videri velit, ob eorum non ob adsuetum officium.

[¹ proportionis. ² alia complura. ³ *επιπράξεν*]

P. 105.

¶ Sectus Valgius putat ex Græco quod est ἐξὰς dictū, surde scilicet; significat enim aperte aliter, *exem* omnium fere, qui eā vocē usurpāt. ¶ Stipēs esse nimum signatū, testimonio est et de eo quæ datur pendium militi, et cum spondetur pecunia, quod stulari dicitur. ¶ Sobrinus est, ut ait Gallus Aelius patris mei consobrini filius, et matris meæ consobrini filius. Femina iisdem de causis appellatur fratrem, et fratrem patrualem, et consobrino et propius consobrino et sobrina. Iidem et in sobrina quoque sunt. ¶ Sororium tamen appellatur hac de causa. Ex convitione Tulli Hostili regis, et Metti Fufitii patris Albanorum, Trigemini Horatii et Curia cum dimicassent, ut victores sequerentur imperium, et Horatius noster exsuperasset victorque domum reverteretur, obviam sororem cognita morte sponsi, sui fratris manu occisam aversata est ejus osculum; quo non Horatius interfecit eam; et quamquam a pater

	duumviros,	da
ocavit	ad	populum
victor,	duo	jugilla
xto,	quæ	pater ejus
	velut	sub jugum
	consecratisq.	ibi aris
e,	et	Jano Curiatio,
omni	noxia	sceleris est,
antibus;	ex	quo Sororium
n	est	appellatum. ¶ Sororia
æ	dicuntur	puellarum,
	primum	tumescunt, ut
e	puerorum.	Plautus

uod. ² sobrino. ³ Metii Suffetii. ⁴ Curiatii. ⁵ sceroriare.]

P. 106.

: [Tunc sororiabant
 ... pri[mulum];

accidit in so[r]tiendo. ¶ Soracum die
 quo ornamen[ta] portantur se
 corum. Plau[tus] in Persa : Li
 rum icillum [plenum soracum habeo.
 ¶ Sobrium Vicum [dictum putant Clo
 et Aelius, quod [in eo nullus tab
 locus, neq. caup[onæ] fuerit.
 Alii, quod in eo M[ercurio] non lacte,
 vino solitum [sit supplicari. ¶ §
 vium tripu[dium], ut ait A[gr]
 Pulcher, quod [sonet, cum pullo
 dit plus³, quad[rupedive] ex ore. ¶ §
 nocens, ut ex c[on]trario insons,
 nocens. ¶ Sodalis [quidam dictos
 tant, quod una s[ederent] esse
 Alii, quod ex suo [dapib. vesci soliti
 Alii, quod inter [se invicem su
 rent, quod utile es[set]; eosdem, quod c[on]
 crebro, congre⁴ voca[ri] a G
 vocabulo, quod est γέββα.
 ¶ Sodes, si audes, uti sis, [pro si vis, et il
 pro in loco. Terentius [in Andria :
 sodes; quis heri Chry[sidem] habuit?
 ¶ Surum dicebant, ex quo [per d

[¹ Livius ² Dei. ³ puls. ⁴ congeras.]

Surum] non est t
 dicebant pal]um item : nam q
 piebatur Cir]cus surculis ,
 m deligebant su]rum , tum pe
 ascia . . .] aut asu
 Ennius : Unus Su]rus suru
 tamen defende]re possent.
 emit , sumpsit. Idem : Inq.] manum s
 hastam. Idem] surempsi
 vit , pro p]uerum sustul
 ¶ Surium] . . . cum dixi
 ita appellatus] . . . est , quod cu
 Academia et Ly]cio nobiliss
 inter excelleret ,] atq. ob ea
 , praestant]issimus sempe
 fuisset ; i]nstituit , cur
 retur , ut pri]mus sumere
 is , qui esset] ipso dignior
 . . .] σούριον καὶ οὐκέτι σού
 illum nominavi]t , quod si mor
 esset , disputant]tem

summossos. Pro]inde aperte dice
quid sit, quod times.] Ennius in sexto
Annalium : Qui]ntus in occulto mussa-
bat ; et Acciu]s in Andromacha : Di-
ce, jam mater no]n est : nam' mussare si-
ne. Cæciliu]s in Agnorizomene' :

[' jam. ' Anagorizomene.]

P. 108.

Quod potes, sile, cela, occulta, tege,
tace, mussa, mane. ¶ Sum, pro eum
usus est Ennius Li. I : At tu non ut sum
summa' servare decet rem ; et Li. II :
At se se sum quæ dederat in lumi-
nis oras. ¶ Sollo Osce dicitur id, quod
nos totum vocamus. Lucilius : suasa'
quoq. omnino dirimit non sollo'
dupundi ; id est, non tota. Item Li-
vius. ¶ Sollicuria, in omni re curiora',
et ¶ Solliferreum genus teli, totum
ferreum. ¶ Sollers etiam in omni re pru-
dens ; et ¶ Sollemne, quod omnibus
annis præstari debet. ¶ Solla'
appellantur sedilia, in quibus non
plures singulis possint sedere,
ideoq. soliar sternere dicuntur,
qui ¶ Sollisternium habent, et So-
laria vocantur Babylonica, qui-
bus eadem sternuntur ; quæ, ut a-

dicta videntur, quam
 ¶ Sollistimum Ap. Pulcher
 ralis disciplinæ L. I. ait
 dium, quod aut¹⁰ exci-
 so, quod illa fert; saxumve
 aut arbos viviradix
 e nec præ vitio, humani¹¹
 , jacianturve, pel
 ¶ Solum, terram, Enniu
 Tarquinio dedit imperium

m. ²Vasa. ³solla. ⁴curiosa. ⁵Solia. ⁶a
 ndi. ⁸a sedendo. ⁹sollo. ¹⁰avi. ¹¹hu-

P. 109.

ola regni; et aliubi²: Sed sola
 postquam permensa pa-
 ¶ Sola ut ait Varro act

data; et Lucilius : Pastali⁴ pecore, ac montano, hirtio atq. soloce. ¶ Sos pro eos antiqui dicebant, ut Ennius Lib. I : Constitit inde loci propter sos Dea diarum; et L. III : Circum sosque sunt magnæ gentes opulentæ. L. VII : Dum censent terrere minis, hortanturque sos. L. XI : Contendunt Graios, Græcos memorare solent sos. Interdum pro suos ponebant, ut cum per dativum casum idem Ennius effert : Postquam lumina sis oculis bonus Ancus reliquit. ¶ Sultis, si voltis. Plautus in Frivolaria : Sequimini me hac sultis, legiones omnes Lavernæ; et in Rudente : Curate hæc sultis magna diligentia. M. Cato pro L. Cæsetio : Audite sultis, milites; si quis vestrum in bello superfuerit, si quis non invenerit pecuniam, egebit. ¶ Solari sine præpositione dixisse antiquos testis est Pacuvius, cum ait : Solatur, auxiliatur, hortaturque me. ¶ Solatum, genus morbi, maxime a rusticantibus dicitur, cujus meminit

[¹ alibi. ² robusta. ³ Barbato. ⁴ Pascali]

um Afr
uato r
ne .
leficæ ,
ferv
rit.
des
anius
vent tui
kime T
aquam.
entem
item. .
ad
Et
re ,
r. C
esse bc
n n

le, quæ non pedib[us] irent. ¶ Su-
cula est machinæ [genus tereti-
materiæ, et foratæ, [ac crassæ,
quam ut uber scrofæ [porci circum-
stant sic, versant[es]que ductaric
fune volunt⁴: eodem no[m]ine
stellas ruunt que⁵ [dicunt, quas aliter

[¹ aurigine. ² fere. ³ todellis. ⁴ volvunt. ⁵ quin-
que.]

P. III.

appellarunt a pluvija Hyadas. Græ-
ci ἠάδαç: nostri, existi[m]antes a subus
dici, modo Latine lo[qu]enti, dixerint¹
eas Sucas. ¶ Suc]ingulum ap-
pellabant antiqui bal]teum. Plautus:
Ab Hyppolyta succingul]um Hercules²
æque magno neu]tiquam abstu-
lit periculo. ¶ Succerd]æ stercus su-
illum dicebatur] . . . us: simus
succerdæ. Titinius:] Quid habes, nisi
unam arcam sine cla]vi; eo condis
succerdas. Alio nomi]ne succerda
dicitur opicerda] . . . homo opicer-
da . . . homi]nem, quem Sol
in opicerdis aspici]t. ¶ Suburanam
tribum antea] Succisanam³ :

Suc]cusanam dicta
errus autem ait se mi]ratum esse
ur non a nomine] pagi ¶ Succu-
, in quo milites] exercerentur.
Succidanea hostia] appellatur, quae
cundo loco caedebatur, quod quae
uccideretur, dicta.] Quidam a succi-
dendo, non a succi]dendo, dictantur
stant. ¶ Sugillatum] dici existimant
Græco vocabulo,] quod ea pars quae
t sub collo, κύλλον ab iis dicitur
Sycophantas qui]dam ex hac causa
tos putant.] Atticos quondam
enes solito]s aiunt in hortibus
randam i]rumpere, ficosque
zere; qu]am ob causam lege factum.

loquendi, dixerunt. ² Hercules. ³ Succusa
quosdam. ⁴ cautum.]

dæ causa, vel urbis condendæ fossura rectis lateribus, ubi arserantur. Fulmen quoque, quæ vestigium, similiter appellatum quod vocabulum quidam ex fictum, quia illi dicant δ ¶ Suasum, colos appellatur, qui stillicidio fumoso in vestimento Plautus : Quia tibi suaso infecisti pudiosa pallulam. Quidam autem gunt in suaso : nec desunt, qui dicunt omnem colorem, qui fiat inficie suasum vocari, quod quasi perdetur² in alium ex albo transire. ¶ Saltum Gallus Aelius L. II. Significationum, quæ ad jus pertinet ita definit : Saltus est, ubi et pastiones sunt, quarum causa sæ quoque. Si qua particula in cultu, pastorum aut custodum curatur, ea res non peremit nisi saltui, non magis, quam fundi est in agro culto, et ejus causa habet ædificium, si qua particula in eo habet silvam. ¶ Supererit significat supererit. Ennius : quidem unus homo Romanus³ superescit. Et Acer⁴ in Chrysi Quin hinc⁵ superescit, Spartam

[¹ capitale. ² persuadeatur. ³ Romæ. ⁴ A
⁵ si.]

ificat quidem suprâ, ut cum dici-
us, super illum cedit¹. Verum poni-
ur etiam pro de, Græca consuetudi-
e, ut illi dicunt, ἐπίρ. Plautus
i Milite Glorioso : Mea opera super
ac vicina, quam ego nunc concilio
bi. In Phasmate : Ehe . . . tan-
em percipio, super rebus nostris lo-
ui te. Pacuvius in Medo : Qua super
interfectum esse Hippotem di-
isti? Cato contra Annium : Nemo antea
cit super tali re cum hoc magistratu
tique rem. Afranius in Virgine : Alis
e rebus in qua coepisti super². ¶ Super-
ilium dicitur, quod supra cilium
it, id est integumentum oculi supe-
ius. ¶ Sub jugum mitti dicuntur
ostes victi, ereptis omnibus armis,
etisque, cum hastis defixis duabus
i terra, tertiaque ad summum

præsentes significat : cuius rei testimonium est , quod superstitibus præsentibus , ii , inter quos controversia est , vindicias sumere jubentur. Plautus in Artemone : Nunc mihi licet quidvis loqui , nemo hic adest superstes. Volgari quidem consue-

[¹ sedit. ² Aliis. ³ re. ⁴ ipsi eam. ⁵ unde. ⁶ A præsentes.]

P. 114.

tudinem ¹, poni[tur] pro iis , qui satis superque sint. [Superstites etiam liberi parentib[us] dicuntur quamobrem [progre]di cuperem ulterius vivendo ; quamquam omnes superstites mihi velim. ¶ Su[pervaganea] avis vocatur ab Au[guribus] , quæ ex summo cacumin[e] vocem emisit , quasi in altis[simis] , superque omnivagatur , ap[PELLATA]. ¶ Supercilia Junonis tu[tela] putabant , in qua dicitur mulieres [etiam] , quod iis protegatur oculi , per quos luce frui quam tribuat J[un]o. Unde ipsa Lucina quoque [dicta] videtur. ¶ ξ pernati dicuntur , quibus frena sunt succisa [in modum su

ulla Ligari jacet supernata
 uri. ¶ Supp[remum modo significa
 ummum: ut [cum dicit. . . pate
 uppreme bel[li, et armorum Mavor
 potens. Plautus: [Me certe suppre
 mum habuisti sem[per in rebu
 tuis. Alias extre[mmum significat,
 in legib. XII. Solis [occasus suppre
 ma tempestas esto . . . [suppre
 crimine nocte tuo. [Unde dicim
 ab illo sepeliri die [suppremo . . .
 Et quasi suppremo [ugen
 tempora voltu. Cato d[e . . . d
 lentis numquam cuique [reo apud Pre

[* consuetudine. * His.]

constabat ex iis, qui] emeruerant stipendia, locum t]amen . retinebant in exercitu], quæ erat tertia acies triarioru]m, ut Plautus in Frivolaria]: Agite nunc, subsidite omnes, quasi solent] triario¹. Simili modo dicti præ]sidiarii, ante eos collocati qui er]ant, aut in alio loco præpos]iti. ¶ Subsolanæ quæ sunt solo re]s appellatur, nec ad unius nomen] rei solum conferunt. Subsolanei enim dicuntur qu]i infimum solum colunt, ut qu]i in terram, supersolanei. Dicitur inde soli]dum, imum solum rursus, quo planta pedis] innititur. ¶ Subsilles sunt, quas aliter ipsiles² vocant, lamellæ necessariæ sacri]s, quæ ad rem divinam conferre dicuntur] maxime, specie virum et mulie]rum. ¶ Substillum antiqui appellaba]nt tempus ante pluviam, jam p]æne uvidum, (dum) et post pluvi]am, non persiccum, quod jam stillaret,] aut nondum desisset³. ¶ Subscudes ap]pellantur cunetæ⁴ tabellæ, quib.] tabulæ inter se configuntur, qu]a quo eæ immittuntur, succuditur. Pac]uvius in Niptris : Nec

[¹ triarii. ² ipsulices. ³ desisset. ⁴ cuneatæ.]

ulla si
alvei. Pla
tus mult
te. ¶ Sul
quia cap
nre, ut a
militari :
potius ol
natus si
male ge
autem s
a populo
ficat in
cum co
¶ Sublim
tum, ut
Hoc sub
omnes J
L. I : F
¶ Sublim
extulit,
ximum
mam

gratia supplere, subicere. Pl
tus in Saturione : Subcent
centum, require, qui te de
tet domi. Et Cæcilius in Tri
pho : Nunc meæ militiæ⁶ ast
opus est subcenturia⁷. ¶ Sub
mari dicuntur hædi, cum
mammam admoventur, quia

[¹ veneat. ² ab ullo. ³ veneat. ⁴ sublimis. ⁵ C
⁶ malitiæ. ⁷ subcenturiata.]

P. 117.

his vocabantur¹, vel quia rur
trahunt lacte sugentes. ¶ Su
Tusce tibicen dicitur; itaq.
nius : Subulo quondam *ms*
propter adstrabat² plagas. ¶ §
ram Verrius alio libro a
Succusano dictam ait. Hoc ver
xime probat eorum aucto
qui aiunt, ita appellatam et
gionem urbis, et tribum a
præsidio, quod solitum sit
rere Exquilis, infestantibus
partem urbis Gavinis, i
esse, quod adhuc ea tribus
litteram non b. scribatur.

verbustan
nificat
rosam ,
sordidam.
id est
quoq. c
tur. I
suboles ,
Vergilius
num Jo
Mara E
dem
vocari ,
et oleo ,
genere r
placo , i
significat
in leg
que ?
folliculus

[1 rumi
4 adulti. 5

molliti. Alia[us] compulsi, et coacti, ut cum dicim[us] pecus sub arbore subactum. [Alias victi. ¶ Supplicium a supp[licii] differt, ut usus arguit; quod [in usu sit, ut dicimus hæc deorum, [illud hominum : cum sumatur supp[licium] de aliquo, id est de pœna agatur ejus, qui jubetur cædi. ¶ Suppli[cia] sunt, quæ caduceatores portent; [ea sumebantur ex verbena falic[i] arbore, nec enim ex alia supplicia [fas erat quam de verbonis² sumi. Sin[us] Capito ait, cum civis necaretur, i[n]stitutum fuisse, ut Semoniæ res s[acra] fieret vervece bidente, [ut eo sacrificio pœna salutis³ c[ivibus], caput ipsum damnati, patri[monium]que cui delibatum esset, id fieret sa[crum] deo : indeq. fuisse solitum, ut [quia tunc in forum supplicandi causa [prodiret Rex sacrorum, ut id vo[care]tur supplicium, hoc vero semper ela[tum]⁴ a multis. Quo exemplo docet supplicia dici supplicamenta. Nunc fere supplicia pro pœnis dicuntur. ¶ Sufes dic[us] Pœnorum magistratus, ut Oscor[um] Mediastuticus. Calidius in oration[e] in Q. Cæciliam : Nonne vobis J[udices] ignem et fumus prosequi et [flamma videtur? Sinatus⁵ censuit referentib.

P. 119.

dicuntur veles, cum eas sub] man-
 arsum mitti]t. Lucilius : U-
 eles bonus sub vice]m qui subsit : has-
 is. Sub vitem praelia]ri dicuntur
 milites, cum sub vinea] militari pug-
 nt. Lucilius : Æ]q. prodire
 altum, praeliari, pro]cul sub vite.
 sub vineam jacere dicun]tur milites,
 adstantibus centuri]onibus, ja-
 coguntur sudes. ¶ Supparus
 atur puellare] vestimeu-
 lineum, quod et s]ubucula ap-
 atur. Pomponius i]n Fullonia :
 Velum] omne quod
 o est, dicitur sup]nam

significat jact, unde dissip]at, dejicit et obsipat, obicit, et insipat] insipit⁵.

. inicit far in olam⁶.
 ¶ Sutelæ, dolosæ] assutiæ, a similitudine suentium di]ctæ sunt. ¶ Suspectus est diversæ] significationis: a suspicor enim,] et suspicio partim venit. Ita]que non mirum, si non una significati]o dari potest. ¶ Sutrium quasi eant, u]tique in proverbium abiit ex hac causa.] Gallico tumultu quon]dam edictum⁷ est le-

[¹ submitit. ² Nævius. ³ linea in. ⁴ Sipat. ⁵ in-jicit. ⁶ ollam.]

P. 120.

giones Sutrii ut præsto essent cum cibo suo. Quod usurpari cœptum est in iis, qui suis rebus opibusq. officii id præstarent, quib. deberent. Plautus: Sed facito dum merula per¹ versus, quod² cantat colas cum suo cuiq.³ facito veniant, quasi eant Sutrium. ¶ Suopte,⁴ ipsius; ut meopte, meo ipsius; tuopte, tuo ipsius. ¶ Suillum genus invisum Veneri prodiderunt poetæ ob interfectum ab apro Adonim,

...suae libidinis, ita, ut opprobri
mulieribus inde tractum sit, ¶
subare et subire dicuntur. ¶
Minervam in proverbio est, ¶
quis id docet alterum, cujus ip
inscius est. Quam rem, in medic
Vhemerus, positam, Varro in
olvere maluerunt, mythis in-
iciter referre. ¶ Strues sim-
liborum sunt, digitorum conjunc-
um non dissimilia, qui super-
panicula in transversum
nentur. ¶ Struices antiqui
ant extructiones omnium
Plautus: Cerialis cœnas dat,
mensas extruit, tantas strui-
concinat patinarias. Et
Quo Castalia, per struice-
lapsu accidit

unde industrios quoque M. Cato jure, lege, libertate, Rep. communitate uti oportet; gloria atque honore, quomodo sibi quisque struxit. Aut in XII quod est: Si calvitur, pedemve struit manum endo jacito. Alii putant significare retrorsus ire; alii in aliam partem; alii fure²; alii gradum augere; alii minuere: ac vix pedem pedi præfert, otiose it, remoratur ¶ Stroppus est, ut Adeius³ Philologus existimat, quod Græcè στροφίον⁴, vocatur. Et quod sacerdotes pro insigni habent in capite, quidam coronam esse dicunt, aut quod pro corona insigne in caput imponatur, quale sit strophium. Itaque apud Faliscos idem⁵ festum esse, quod vocetur ¶ Struppearia, quia coronati ambulant; et a Tusculanis, qui in pulvinari imponatur Castor: struppum vocari. ¶ Struthe in mimis præcipue vocant scenam partem virilem, s. a salute videlicet passeris, qui Græce struthos dicitur. ¶ Strenam vimus, quæ datur die religioso, nisi boni gratia, a numero, significatur alterum, inquit venturum similis commodi tamen trenam, præposita s. litteræ

in
¶ Str
tus

[* s
tiumc

rum
in
tus
agnit
bulis
latur
appe
cons
tem

re antiqui [usurparunt pro eo quod est
 mina, metaphoricè dicentes,]
 quæ nunc in [femineo profertunt]
 re. Livius : Tradunt familias
 rundam Rom[anorum, Trojano stirpe
 conditam Rom[am procreatas. Idem
 vius : Ostrymon [quendam mem
 Graio stirpe ex[titisse. Ennius Ann
 Nomine Pyrrh[us, uti memor
 a stirpe supremo
 est, revoca fratrem eodem stirpe proгна
 plaudite. * Quam Gall[us Aelius sic
 finit : Stirpes³ gen[is propagatio
 qui⁴ a quoq. est proгна[tus ; stirpes a

[¹ Stellionem. ² alii. ³ Stirps est. ⁴ quis.]

P. 123.

per translationem] dici
 ab stirpibus iis, quæ sub imis ar
 bus nascuntur. ¶ Stip]atores a]
 labantur corporis cu]stodes,
 antiqui latrones dice]bant, i.
 cenarios qui cu]m ferro
 lut circumdaban]t regum
 pora. ¶ Stipes fustis terræ] defixus :
 nius in] Porro ho
 quam fecerit, qui stip]ite hosti

impuli
adestis

. . .
ctu
stipite
do
stipiter
telo v
quem
neum

. . .
.
.
.

.
tavum
tavo ,
ut stli
lei ca
invenit
minibu:
gæ
inter
rum ,

P. 124.

nomen inditum est, quas volaticas etiam vocant. Itaq. solent his verbis eas veluti avertere Græci :
 ΣΥΠΠΙΝΤΑ ΠΟΜΠΕΙΕΝ ΝΥΚΤΙΚΟ
 ΜΑΝ ΣΤΡΠΙΝΤΑΤΟΛΑΟΝ ΟΡΝΙΝ ΑΝΘ
 ΝΥΜΙΟΝ ΩΚΥΡΟΡΟΥΣ ΕΠΙ ΝΗΑΣ.

¶ Statuliber est, qui testamento certa conditione proposita jubetur esse liber; et si per heredem est¹, quo minus statuliber præstare possit, quod præstare debet, nihilominus liber esse videtur. ¶ Status dies vocatur qui iudicii causa est constitutus cum peregrino. Ejus enim generis² ab antiquis hostes³ appellabantur, quod erant pari jure cum populo R. atq. hostire ponebatur pro æquare. Plautus in Curculione: Si status condictus cum hoste intercedit dies; tamen est eundum, quo imperant, ingratiss. ¶ Stagnum quidam dici putant, quod in eo aqua perpetuo stet; alii, quod is locus a Græcis στυγνός⁴ dicitur, quia bene contineat aquam. ¶ Satura, et cibi genus ex variis rebus conditum est, et lex

Annus Luscus in ea, (quam dixit adversus Ti. Gracchum imperium quod plebes per saturam legerat, id abrogatum est; et G. Lælius in ea, quam Pro se dixit: De hostero die, quasi per saturam sententiam.)

[¹ stet. ² peregrini. ³ hoste. ⁴ στεγνός. ⁵ multi-
lis.]

P. 125.

exquisitis, in deditionem acci-
ur. ¶ Statae Matris simulacrum
Foro colebatur, postquam id collas-
sit, ne lapides igne corrumpe-
tur, qui plurimus ibi fiebat
turno tempore. Magna pars
illi in suos quique vicis
sine

xandro : Hominem appellat, lascivi stolide non intellegit; Cæcilius in Hypobolimo : Abi tu, stolide, illi³, ut tibi sit et in Andronico⁴ : Sed ego stolidum gratulatum me oporteat⁶ prius.

¶ Stuprum pro turpitudine a quos dixisse apparet in Nelermine : Fæde stupreque casti cotidie; et in Appi Sententiis : animi . . . compotem esse, nequid fridis, stupriq. ferocia pariat. Nævii Seseq. in perire mavolunt ibidem quam cum stupro redire ad popularis. Item : Sin illos dese fortissimos viros, magnum stupri populo fieri pergentis⁶. ¶ Stuprum linum impositum appellant Græci Dorii. ¶ Stura flumen in Laurenti est, quod quic

[¹ collustravit, ² soliti, ³ illic, ⁴ Androg^o oportuit, ⁶ pergetis.]

P. 126.

Asturam vocant. ¶ Suber arbor ac suberies, quæ natabant thermis. ¶ Ste[rilem] mulierem appellant, quam Græci στειράν dicunt.

quæ
lasia,
memor
in A
feri,
tam
unde
est?

tur
Qui
critica
non
re,
Ferna
comm
moræ
quib.
¶ Sar
lius,
At A
videat
Pleriq

P. 127.

arboris, quam dicta]m Pomponius ait ex fico, et m]or⁴ quod ficus ea sit et morus: unde] nomen per moron et sycon de]ductum est. ¶ Lolem⁴ dici ait, quod solus sit. Eundem modo Solem, modo Apollinem vocari:] Tu es Apollo, ut est in carmine Sæculari.] ¶ Sacrem porcum dici ait Verr]us, ubi jam a partu habetur purus, a qu]a re appellatum esse sacrem dici]t. Ita id] adjicit, quod parum opus est;] omisit vocabuli etymon. Plautus: Ado]lescens, quibus hic pretiis porci] veniunt³ sacres, sinceri?] — Nummum unum. — En a me accipe, jube te] plari⁴ de mea pecunia. Et in Rudent]e: Sunt domi agni et porci sacres. C]ato adversus Q. Minucium The]rimum: Post sa]crem in sinu mactavit. Ponitur ali]quando pro hostia. Ennius: Fuso sangui]ne sacrem. ¶ Sacrificium quod pro uvis pr]imis fiat, appellabatur ab antiquis Sa]crima: est autem, ut Aelius Stilo et Clo]tius dicunt, mustum indi]tum in amphoram, Liberalibus, sacri]ficii causa, pro uvis et vino,] quæ quasi sacra

reges ¹ sivebant, ² sacra.
18 memoratur post reges ex-
Sicinius Bellutus. ¶ Sacella di-
r loca] Diis sacrata sine tec-
noro. * Solem. † veneunt. ‡ piari.]

P. 128.

¶ Sacrosanctum dicitur, quod
jurando interposito est
atum, si quis id violasset,
morte poenas penderet. Cu-
generis sunt Tr. Pl. Aediles-
ejusdem ordinis; quod affir-
M. Cato in ea, quam scripsit,
is plebis sacrosanctos esse.
ratae leges sunt, quibus sanctum
qui quid adversus eas fece-

latur, dolabra pontificalis. ¶ Sar-
 rissa est haste Macedonicæ ge-
 nus. ¶ Sacer mons appellatur
 trans Anienem, paulo ultra ter-
 tium miliarium: quod eum Plebes,
 cum secessisset a Patribus, creatis Tr.
 Plebis, qui sibi essent auxilio, dis-
 cedentes Jovi consecraverunt.

At homo sacer is est, quem populus
 judicavit ob maleficium, neq.
 fas est eum immolari; sed, qui occi-
 dit, parricidii non damnatur:
 nam lege tribunicia prima ca-
 vetur, si quis eum, qui eo Plebeiscito
 sacer sit, occiderit, parricida ne
 sit. Ex quo quivis homo malus atq.
 improbus, sacer appellari solet. Gal-

[? sit cum.]

P. 129.

lus Aelius ait sacrum esse quo-
 cunque modo atq. instituto civi-
 tatis consecratum sit, sive ædis,
 sive ara, sive signum, sive locum,
 sive pecunia, sive quid aliud
 quod Dis dedicatum, atq. conse-
 cratum sit. Quod autem privati,
 suæ religionis causa, aliquid ea-

At si non, id Pon-
ta sunt, qua existimare
icum, stato die, aut ex privato
facienda sint, ea sacra ap-
tanquam sacrificium. Ille
ubi ea sacra privata facien-
nt, vix videtur sacer esse.
i appellati sunt Reate or-
qui ex Septimontio Ligures
ati exegerunt; nam Vere
erant: ¶ Sagmina
verbenæ, id est, herbæ
via ex loco sancto arce-
a Consule Prætorive, le-
ficiscentibus ad foedus
bellumq. indicendum;
endo, id est, confirman-
ævius: * 3. * Jus sacratum Jovis
sagmine. ¶ Sac-
nulti

P. 130.

cognoscere [posse sagacem. Sagacem
 etiam canem [dixit
 invictus ca[nis, sagax, validis vi-
 ribus fretus. [¶ Saga quoque dicitur
 mulier per[ita sacrorum, et vir
 sapiens pro[ducta prima syllaba,
 forsitan prop[ter ambiguitatem
 evitandam. [¶ Sanates quasi sana-
 ti appella[ti, id est, sanatae mentis.
 Sulpicius [autem Rufus Sanates
 et Opillus [Aurelius existimant
 dici inferio[ris loci gentes,
 ut Tiburte[s, et alios, qui cum
 populo Tibur[te habitant in agro
 Tiburti, id est, peregrinos, infe-
 riorisq. loci gentes. Itaque scriptum est
 in XII : Nex[o, solutoque,
 Forti Sanatiq. idem jus esto,
 id est, honor[um, quod et peregrino,
 qui et infe[riorum coloniarum,
 quæ sunt [deductæ in Pris-
 cos Latinos, [quas Priscus rex in-
 egerit secundum [mare, supra et in-
 fra Romam, in c[ivitates Latinorum,
 eosq. Sanati[s, propterea quod
 præter opinio[nem eos paravis-

... de Dicitur in-
te inscribi a, For[tis et Sanatis
is gentes finitimas [esse ait,
Opilius.] inscribit.]

P. 131.

quibus. legem hanc scrip-
esse, qua cautu]m, ut id jus man-
o, quod populu]s R., haberent.
. alios, quam For]ctos et Sana-
eam legem sig]nificare exis-
t, hoc intellec]tu. Multi sunt,
, quod alias pla]cuit, displi-
postea : ideoque ai]t, sant forcti
ficare sa]nati insani.
rpta vinea putata, id est pura
; virgulæ enim rellicæ

ralibus, pro integro ponitur :
 Sane sarte]e audire vi-
 dereq. . . Ob quam caus]am opera pu-
 blica, quæ locantur, ut i]ntegra præ-
 tentur, sarta tecta vo]cantur; et-
 enim sarcire est integrum] facere.
 ¶ Sarra dicebatur, qu]æ nunc Epiros
 dicitur. ¶ Sardare,] intelligere
 significat. Næ]vius belli Pu-
 nici libro. . . Quo]d bruti nec satis
 sardare queunt.] ¶ Sardi venales
 alius alio nequ]ior, ex hoc natum
 proverbium vi]detur, quod ludis
 Capitolinis, qui] fiunt a vicinis^a
 prætextatis au]ctio Ve]ntium^b,
 fieri solet,] in qua novissimus
 quisq. dete]rrimus producitur
 a præc]one] senex, cum toga pa-

[^a sanati facti. ^b vicinis. ^c Veientium.]

P. 132.

retexta^c, bullaque aurea, quo
 cultu reges soliti sunt esse E[trus-]
 corum, qui Sardi appellantur.
 quia Etrusca gens orta est Sardi-
 bus ex Lydia. Tyrrhenus enim inde
 profectus cum magna manu eorum,
 occupavit eam partem Italiæ, quæ

...regam P. Valeri Gracch
 Sardiniam Corsicamq. aliud
 gisse, nec prædæ quicquam
 quam mancipia, captum, quorum vilis
 sima multitudo fuerit. ¶ Sarcit
 in XII. Ser. Sulpicius ait signifi
 care damnum solvito, præstato.
 ¶ Sardanapalus rex Assyriorum
 it unicæ luxuriæ, inter mu-
 res, epulasq. versatus semper
 : omni tempore. ¶ Sargus, piscis
 us, qui in Ægyptio mari fere
 titur. Lucilius: Quem præclarus
 os, quem Ægypto sargus mo-
 , qui nunc est et
 ius appellatur, quod
 tutela Saturni esse existi-
 . Saturnii quoque diceban-
 . sui castrum in imo clivo C.
 deo

in littore Laurentis agri Veneri matri, ne ab Ulyxe cognitus interrumpere sacrificium, caput adoperuit, atq. ita conspectum hostis evitavit. ¶ Saturno dies festus celebratur mense Decembri; quod eo ædis est dedicata, et is culturæ agrorum præsidere videtur, quo etiam³ falx est ei insigne. Versus quoq. antiquissimi, quibus Faunus fata cecinisse hominibus videtur, Saturnii appellantur, quibus et a Nævio bellum Punicum scriptum est, et a multis aliis plura composita sunt; qui deus in Saliaribus Saturnus² nominatur, videlicet a sationibus. ¶ Sas Verrius putat significare eas, teste Ennio qui dicat in L. I: Virgines nam sibi quisque domi Romanus habet sas; cum suas magis videatur significare, sicuti ejusdem L. III. fatendum est eam significari, cum ait: Nec³ quisquam (philo)sophiam, (quæ doctrina⁴ Latina lingua non habet) sapientia quæ perhibetur, In somnis vidit prius, quam sam discere cœpit. Idem, cum ait sapsam, pro ipsa, nec alia ponit in L. XIII: Quo res sapsa loco sese ostentatque, jubetque. Et Pacuvius in Teucro: Nam Teucrum regi sapsa res restibilet⁶.

Bonam et malam [scævam. At scripto
 in mala pone[re consueverunt,
 apud Græcos [invenitur positum.
Pro sinistro scævum usurpavit Ho-
 tius in belli Hi[stria libro . . .
 sentit scævum
 abit penitus ¶ Saperd
 genus pessimi p[iscis; sapientem etiam
 significat, c[um ait Varro: Belli, festivi, saperda
 cu[m simus omnes.
 ¶ Sanderacam [ait esse genus coloris
 quod Græci s[andycem appellant
 Nævius: Meru[la sanderacino colore
 ¶ Sabini quod [volunt somniant, vetu-
 roverbum e[sset, et inde manasse in
 Minius Canticis.

in quiete vi[disset, quod quidem esset ex sacri-
fici religione. [Unde venisse videtur
in proverbium, [Sabinos solitos quod
vellent somn[iare. Sed quia, propter avidi-
tatem bibendi, q[uædam anus mulieres
id somnium cap[tabant, vulgatum est
illud quoq. : Anus [quod volt som-
niat. Fere enim quo[d vigilantes a-
nimo volumus, [id dormientibus ap-
parere solet. ¶ Sam[byca organi dicitur
genus, a quo Samby[cistriæ quoq.
dicuntur. Per similitu[dinem etiam
cam machinam appella[runt, qua

[ad. is.]

P. 135.

urbes expugna[nt ; nam ut in
organo chordæ, sic in m]achina funes
intenduntur. ¶ Sa]mnitibus nomen
factum ab hast]is, propter genus
hastæ, quod σαύνη]α appellant
Græci. Alii aiunt] Sabinis vere
sacro voto, hoc genus] hominum
extra fines ejectum], Comio Castronio
duce, occupasse c]ollem, cui nomen
Samnio, a quo Samnites. ¶ Salar]iam viam
incipere ait a port]a, quæ nunc Col-

fuerit, ut ea
 ri in Sabinos saltem portari.
 cia dicta est quod salum ciet ;
 autem ait eo vocabulo
 o aqua ipsa usus esse.] Pac
 Hinc sevitiam sa
 is, lætiq. munere] vesc
 ; post condor thalamo,] nemo u
 nde queat abducere mortali]um sæp
 moro. ¶ Salutari]s porta
 est ab æde Sa]lutis, quod
 fuit ; alii ob sa]lutationes. V
 Megalesia qui n]unc ludi, scænic
 cebant, quo]s primum fecisse
 lium M. Popiliu]m
 Turules A]ediles, memor
 ut] historici. Soleba
 lire mimi] in orchestra, du
 actus fab]ulæ componere
 versib ob]scenis. ¶ S.
 ultat] senex

quod C. Sulpicio C. Fulvio Cos. M. Cal-
 purnio Pisone Pr. Urb. faciente
 ludos, subito ad arma exierint,
 nuntiatio adventus hostium,
 victoresq. in theatrum redierint,
 solliciti, ne intermissi religionem
 adferrent, instaurati qui essent;
 inventum esse ibi C. Pompinium⁵,
 libertinum mimum, magno
 natu, qui ad tibicinem saltaret.
 Itaq. gaudio non interrupta
 religionis editam vocem nunc
 quoq. celebrari. At in hoc libro
 refert Sinnii Capitonis verba
 quibus eos ludos Apollinares
 Claudio, et Fulvio Cos. factos di-
 cit ex libris Sibyllinis, et va-
 ticipio M.⁶ vatis institutos; nec
 nominatur ullus Pomponius,
 ridiculeq. de ip.⁷ appellatio-
 ne parasitorum Apollinis hic
 causam reddit cum in eo præ-
 terisset. Ait enim ita appellari,
 quod C. Volumnius, qui ad tibi-
 cinem saltarit, secundarum par-
 tium fuerit, qui fere omnibus
 mimis parasitus inducatur. Quam
 inconstantiam Verrii nostri non
 sine rubore rettuli. ¶ Salios
 a sallendo⁸ et saltando dictos esse

... n. 4. 5 nuntiatio adventu. 4 instaurand.
n. 6 Marcii. 7 ipsa. 8 saliendo.]

P. 137.

Polemon ait Arcada quendam fuisse,
Saliū, quem Aeneas a Mantinea in Italia
erit, qui juvenes Italicos ἐνόπλιον
m docuerit. At Critolaus Saonem
trace cum Aenea deos Penates qui Italia
transtulerit, saliare genus salta
se: a quo appellatos Salios, quibus per omnia
icunq. manent, quia amplae ponuntur
quae aliae magnae dum, saliares app
Salmacis nomine nympha, Caeli et Terra
fertur causa fontis Halicarnassi ac
e fuisse Salmacidis, quam qui bibiss
idicitiae mollesceret: ob eam
litis anonest...

¶ Spondere Verrius putat dictam, quod sponte sua, id est, voluntate, promittatur. Deinde oblitus inferiore capite sponsum et sponsam ex Græco dictam ait, quod ἰσπὼδὰς interpositis rebus divinis faciant. ¶ Salicem idem virgulti genus, non arboris dicit, et ridicule interpretatur dictam, quod ea celeritate crescat, ut salire videatur. ¶ Salinum in mensa, pro aquali, solitum esse poni ait cum patella, quia nihil aliud sit sal, quam aqua. ¶ Salentinos a salo dictos, Cretas, et Illyrios, qui cum Locrensibus navigantes societatem fecerint, ejus re-

[* sunt. * accedentium.]

P. 138.

gionis Italiæ, quam [dicunt ab eis. ¶ Sæculares ludi Tarquini Superbi regis [in agro sunt primū facti, quæ Marti consecravit [P. Valerius Poplicola Cos. quod populus R. in loco illo antea repertam aram quoque Diti, ac [Proserpinæ conservaverat, in extremo Martio Campo, quod Terentum appellatur, demissam [infra terram pedes fere viginti, in qua [pro malis avertendis populus R. facere sacrâ solitus erat. Ludos postea sæculares et nonagesimo quoque anno facere ibi cœpit Popillio Lenate [Duumviro sacrorum ; in quibus hostiis furulis est [operatus tribus diebus, totidemque noctibus ac deinde institutum esse, cœ-

scuto, ut cum scribitur scutum domini, taliquem demonstramus, in quo pellicula tanquam aliud dicimus scutum, ut videatur de scrutillo derivatum, detrita r. littera, si virtute potest scrutari. Sed ex Graeco nomen scuto, cum conspiciuntur significamus. ¶ Squalidum et sordidum ait Verrius significare, sic scuto, quod proxime [ad similitudinem squamam accedit, [utiq. eorum, qui in profunditatibus paludum, squallent maxime. Unde Euphrasio Telepho. : Quam vestitus squalida scuto. ¶ Squarrosos [ab eadem squamarum similitudine ait dictos, quorum cutis est sordida ob adsiduum inluviem. Lucilius : Scuto ac rupicam squarrosa, incoherens. ¶ Scheniculas appellare videtur in Plautus propter usum unguenti schenicus est pessimi generis; itaq. [dixit: Dio

qui, ut est apud Atellanos antiquos, solebant dicere, se attulisse pro scorto] delicularum¹; omni namq. ex pellibus facta, seorte] appellatur.

¶ Scortes, id est, pelles testium arietunorum, ab iisdem scorteis pellib. idē Verrius dictas esse ait.] ¶ Scandulaca genus herbæ frugibus inimicæ, quod ea velut hedera implicando ne]cat.

¶ Scapten sula locus ubi argentum effoditur], in Macedonia ita dictus a fodiendo,] quod est Græce *σκάπτεν*.

Lucretius: Qual]es expiret Scap

tensula subter odores. ¶ Spara] parvissim generis jacula, ab eo quod s]pargantur, dicta Lucilius Satirarum L.] . . Tum spara, tum mu

rices², portantur tragula Por]ro. ¶ Scitum Popul dicebatur, quod sine Plebe cunc]tus patriciu

ordo, rogante patricio, suis suffragiis jussit quod autem aliquo interrogante] ex Patribus e

Plebe suffragante scitum esset: id] jam leges scrib tæ dicebantur. Sed illud Plebeisci]tum est, q. Tr

Pl. sine Patriciis Plebem ro]gavit, id est, consu huit. plebesq. scivit.] ¶ Plebes autem es

omnis populus præter senatores,] et præter patricos

¶ Scita facie, pro] bona facie, alias, boni pro scitis, a po]etis usurpantur. Te

rentius in Phormione:] Satis, inquit, scita; e

in Heautontimoru]meno: At si scias, quam scit in mentem venerit.] L. Ennius in libro VI: Lume

scitus agaso. ¶ Scenam genu fuisse cultri] manifestum est, sed futurum³ se

[¹ pelliculam. ² rumices. ³ utrum.]

an dolabra sit, ambigitur; quam Cin-
qui est ei de Verbis priscis, dolabrā ait
iam. Livius in Lydio: Corruit quasi i-
haud multo secus. SEX POMPEI F
VERBORUM SIGNIFICAT. LIB. 2
CIPIT LIB. XVIII.

tum est id, quod in palustribus locis
sive et procerum, unde tegetes fiunt.

roverbium est in eas natum res,
impedimenti sunt, In scirpo noc-
Ennius: Quærūt in scirpo, soliti quod d-
um; et Plautus in Aulularia: Quasi pue-
re discunt, scirpo induetur ratis. No-
hœnissis: Sume arma i. ante³ occis-
irpia. ¶ Spira dicitur et basis columnæ
aut duorum, et genus operis pistorii,
uticus in orbem convolutus, ab eadem ou-
dine. Pacuvius: Quid cessatis, socii, e-
a snartas? Ennius auidem homin-

numerandis villis ⁶ obsoniis in Carbonaria si-
 .m. : Ego pernam, sumen, sueres, spectile, galium ⁷
 glandia. ¶ Spicit quoque sine præpositione
 dixerunt antiqui. Plautus : Flagitium est, si nihil mit-
 tetur, quæ superclio ⁸spicit; et spexit Ennius L. XVI =
 Quos ubi rex [pa]ulo spexit de contib. ⁹celsis =
 ¶ Spirillum vocari ait Opilius Aurelius capri-
 herbam. ¶ Spintyrnix est avis generis turpium

[¹ II, i. e. secundus. ² Scurpum. ³ jam te. ⁴ protervo. ⁵ Spe-
 ctile. ⁶ suillis. ⁷ callum. ⁸ supercilio. ⁹ montibus.]

P. 141.

figuræ. * Occussatrix artificum, perdita spinturnix-
 ea Græce dicitur, ut ait Sâtra, σπινδορξ. ¶ Spicum
 masculine antiqui dicebant, ut hunc stirpem
 et hanc annem. Versus est antiquus : Quasi mes-
 sor per messim unumquemq. spicum collegit. ¶ Speres
 antiqui pluraliter dicebant, ut Ennius L. II : Et
 simul effugit speres ita funditus nostras ; et S.
 XVI : Spero, si speres quicquid prodesse potis sunt.
 ¶ Spectio in Auguralib. ponitur pro aspersione, et
 nuntiatio quia omne jus sacrorum habent. Augu-
 ribus spectio duratizat, quorum consilio rem
 gerent magistratus, non ut possent impedi-
 re nuntiando, quæ cum viderent satis, spectio
 sine nuntiatione data est, ut ipsi auspicio rem
 gerent, non ut alios impedirent nunti-

rarios, et poetas vocabant. At nunc
 scribæ quidem librarii, qui rationes
 scribunt in tabulis. Itaque cum Li-
 vius bello Punico secundo scribit
 quod a virginibus est cætatū, quia prospice
 populi R. geri cœpta est, publice
 est et² in Aventino sedis Min-
 æ liceret scribis histrionib. q. consist
 aponere in honorem Livii, quia his,³ et s
 fabulas, et agebat. ¶ Scriptæ dicel
 ugatoræ ac despiciendæ mulieres,
 s⁴, ab his⁵ quæ screa idem appellaba
 quæ quis excreare solet, quatenus id facie
 garet. Titinius in Prilla : Rectius
 Piculetæ Postumæ lectum hodie st
 , qui. ²ci. ³is. ⁴Verrius. ⁵iis.]

res antiquæ gere[re solebant brachio summo sinistro. Plautus : Ju[beasque spinther novum reconcinnarier. ¶ Scrupi dicuntur aspera saxa et difficilif[a , petræ etiam attractari insuetæ , aut [naufragiorum pollutæ scelere. Ennius in An[dromacha : Scrupeo inventita saxa atque hos[treis ³ , quam excaprent.

Unde scrupulosam [rem dicimus quæ aliquid habet in se asperi. Cornelius Sisenna Histor. Libro III : His tum inject[us est levis scrupulus et quædã dubitatio. ¶ [Scort[um] ab ead[em] causa quascortum, vocabatur [pelliceum , in quo sagittæ reconduntur , ab eo [quod ex pellib. factum est, quia pellib. nomen a σκῦ[τος], quod Græce pellis. Unde scyticæ et scuta , [quia non sine pellib. s[un]t.

¶ Sceleratus campus ap[ellatur] prope portam Collinam, in quo virgin[es] Vestales, quæ incestum fecerunt, defossæ sunt v[ivæ]. ¶ Scribonianum appellatur antea ⁴ atria [puteal , quod fecit Scribonius , cui negotium da[ctum] a Senatu fuerat, ut conquireret ⁵ sacella att[acta] : isque illud procuravit, quia in eo loco [attactum fulgur sacellum fuit. Quod ign[oraretur] autem , ubi esset (ut quidam) fulgur conditum , [quod cum scitur , nefas est integri, semper forami[ne] ibi aperto cælum patet. ¶ [Sceleratus Vi[ctus] appellatur, quod cū Tarquinius Superbus interfici[endū] curasset Ser. Tullium regem , socer[um] suum , corpus

[¹ suillus. ² scrutillum. ³ saxo atq. ostreis. ⁴ ante. ⁵ coisqueret.]

filia carp]ento supervecta est, pro-
sessionem] domus paternæ. ¶ Scele-
eodem app]ellatur a quibusdam,
ntalis] dicitur, quod ei proximum Car-
im fuit.] Scelerata autem, quod per eam
centi Fabii c]um clientium millib.
ssi adversus E]truscos, ad amnem
mnes sunt inter]fecti : qua ex cau-
st, ut ea porta int]rare egredive
ir. ¶ Schedia] genus navigii
abib, tantum inter] se connexis fac-
cimonia circum]ferunt post amissam
Unde schedia us]us quoq. poemata
s, non sa]tis perfectis² qui essent.
edium. .s] cum dixit : Qui schediū fa-
a, et inelaboratum.] ¶ Sexagenarios
n dejiciebant,] cujus causam Mani-
t : quod Romam] qui incoluerint
ines, h]ominem, sexaginta
esset, immolare] Diti Patri quæ-

rint secundum rip]am haberi ², atque Argaeos se ab Argivis voca]verint arvi ³, quorum proditam memori]am redintegrari; eo gente missum ab Græc]a legatum quendam Argaeum diu cum] iis Romæ moratum esse; is ut obierit] institutum esse a sacerdotibus, ut effigies s]cirpea ex omnibus, cum quæ publicæ erant rei nu]ntiavisset, per flumen, ac mare

[¹ perfecti. ² Tiberis. ³ arvis.]

P. 144.

in patriam remitteretur. Sunt qui dicant, post urbem a Gallis liberatam, ob inopiam cibatus cooptos sexaginta annorum homines jaci in Tiberim, ex quo numero unus, filii pietate occultatus, sæpe profuerit patriæ consilio, sub persona filii; id ut sit cognitum, ei juveni esse ignotum, et sexagenariis vita concessa; latebras autem ejus ¹, quibus arguerit ² senem, id est, cohibuerit, et celaverit, sanctitate dignas esse visas, ideoq. arcæa ³ appellata. Sed exploratissimum illud est causæ. Quo tempore primum per pontem coeperunt comitiis suffragium ferre, juniores conclamaverunt, ut de ponte deicerentur sexagenarii qui jam nullo publico munere fungerentur, ut ipsi potius sibi quam illi deligerent imperatorem; cujus senten-

Orbus virili sexu adoptavit sibi.
 us in Atalanta : Triplicem v
 martum procreat. ¶ Simpludiarea
 nt, quibus adhibentur D. T. ⁶ ludi, co
 e. Quidam ea dixerunt esse, quibus neut
 interesset ludorum : nam indictiva su
 adhibentur non ludi modo, sed etiam
 i, quæ sunt amplissima. ¶ Sex
 appellantur in equitum centuriis, (
 adfectæ 7 ei numero centuriar
 riscus Tarquinius rex constituit.
 tius dicitur quarta pars denarii, quo t
⁶ decussis valebat, id est dupundius,
² arcuerit. ³ Argæa. ⁴ Sexus. ⁵ ait. ⁶ duntax
 . ⁸ is.]

idem fere sentiunt Sinius Capito et Cincius. ¶ Sentinare, satagere, dictum a sentina, quam multæ aquæ² navis cum recipit, periclitatur. Cæcilius in Aethrione : Cum Mercurio capit consiliū, postquam sentinat satis. ¶ Senatores a senectute dici satis constat, quos inquit Romulus elegit centum, quorum consilio Remp. administraret: itaque etiam Patres appellati sunt, et nunc cum senatores adesse jubentur, quibusque in senatu sententiam dicere licet : quia hi³ qui post lustrum conditum ex junioribus magistratum ceperunt, et in senatu sententiam dicunt, et non vocantur Senatores ante, quam in senioribus sunt censi. ¶ Senatus decretum a consulto Aelius Gallus sic distinguit, ut id dicat particulam quandam esse senatusconsulti, ut cum provincia alicui decernitur, quod tamen ipsum senatusconsulti est. ¶ Senis crinib. nubentes ornantur, quod his⁴ ornatus vetustissimus fuit. Quidam, quod co Vestales virgines ornentur, quarum castitatem viris suis spono⁵ . . . a ceteris. ¶ Sentes, cum constet esse spinas, et Afranius in Abducta dixerit : Quam senticosa verba pertorquet turba⁶; pro spinosis accipi debet. ¶ Senium a senili acerbitate et vitii dictum, posuit Cæcilius in Hymnide : Sine suam senectutem ducat utique ad senium sorbitio. ¶ Senonas Gallos Verrius ait existimari appellari, quia novi venerint ex

[¹ auspiciorum. ² quia multum aquæ. ³ ii. ⁴ is. ⁵ spondeant. ⁶ lupa.]

regione, [ac primum appellato:
 stea Senonas. ¶ Septentriones
 stellæ appell[antur a septem ho-
 tis, quos trifides a terra rustici
 quod jun[cti simul terram arent
 riones. [Quidam a septem stellis,
 rum Græ[ci ἀμαζον dicant, quia habet
 nd[am temonis specie. Unde ait
 duperat [temo stellas. Sed
 eum situm [septem stellarum
 . . . templati, sep[tentriones dici
 i ita sunt [sitæ septem stellæ,
 proximæ [specie efficiant velut
 ¶ Scensas [antiqui dicebant, quas
)uæ autem [nunc prandia, pro cænis
 et pro cæn[is vespernas appellabant.
 rum, ita [quoque res ipæ dicuntur,
 aut [fictile, aut si qua ejusmodi
 et [signa dicuntur quæ sept-

ut bona rapiant; aut [si superstites petant, vi seques prodent³; et Pla[utus Mercatore : Immo sic, sequestro mihi data [est . . . ¶ Sepulchrum est, ut ait Gallus [Aelius, in quo mortuus sepultus est, quod anti[qui bustum appellabant, hisque⁴ cippis, aut ali[qua alia re, mortui causa designatus est, intra [quos sepultura est facta. ¶ Segnitia [dicitur, quod sine

[¹ contempti. ² quoi. ³ sequestro dent. ⁴ isque.]

P. 147.

nitendo quid sit utile] aut honestum? Terentius : Enimvero, Dave, nihil loci est] segnitiae neque socordia. ¶ Signa]re dicitur signis notare, velut in pecoribus fit.] Sed antiqui eo, pro scribere, utebantur; unde et subsigna]re, et consignare, invenitur positum, pro subscrib]ere, et conscribere. ¶ Septimontium dies ap]pellatur mense Decembri, qui dicitur in] Fastis Agonalia, quod eo die in septem m]ontibus fiunt sacrificia Palatio, Velia, Flagutali, Subura, Cermalò, Caelio, Opio,] Cispio. ¶ Sifus usurpatum est pro tu]bis ipsis, id quod Graece dicitur σίφος. In le]ge Rivaficia sic est, quae lata fuit rogant]e Populum. Ser. Sulpicio Ser. F. Rufo : Mon]tani, paganive, siphonibus aquam dividunt;] donec eam inter se

est vetum minus in navi ; ut] acation, maj
 arum autem dictum ait Sinius] Capito, velut
 um quod sit disjunctumque a dolo] ne interic
 ¶ Sepultum] morte moroque : cum
 . . . de L. Terentio, Tusci
 tro, significat] vivum de saxo Tarpe
 i, cum co ve]nisset commissatum, qu
 id est, vino es]set coactus. ¶ Seplasi
 Capuæ in] quo plurimi unguent
 ant. In Pison]em Cicero : Seplasia i
 le, ut dici] audiebam, te ut primum asp
 Campanum] consulem repudiavit. ¶ Sat
 ppidum] in Samnio captum est, qu
 coloni]am deduxerunt Triumviri M
 roq.]

P. 148.

i Corvus, Junius Scaeva n . . .

in Malevento, quod Beneventum dictum est, et in Epidamno, quod usurpatur Dyrrachium. ¶ Seliquastra sedilia antiqui generis appellantur, d. littera in l. conversa, ut etiam in sella factum est, et subsellio, et solio, quæ non minus a sedendo dicta sunt. ¶ Salus appellatur naso s. rusus² versus repando. Unde galeæ quoq. a similitudine, silæ dicebantur. ¶ Silvii sunt appellati Albani reges, a Lavinia filio, quem post excessum Æneæ gravis relicta, timens periculum, et sua vitæ, et ejus, quem utero gerebat, in silvis latens, enixa est; qui restitutus in regnum est post mortem Ascanii, prælatus Iulio³ fratris filio, cum inter eos de regno ambigeretur. ¶ Sertorem quidam putant dictum a prendendo, quia cum cupiam adserat⁴ manum, educendi ejus gratia ex servitute in libertatem, vocetur adsertor; cum verisimilius sit dictum, qui sereret quid, ac potius adsertorem a serendo cepisse nomen, cum aliquem serat petendo in libertatem eandem, qua ipse sit, id est jungat, quia fruges cum seruntur, terræ jungit, quod totum Verrius ἀπὸ ἀνωκ⁵ introduxit. ¶ Seges dicitur ea pars agri, quæ arata et consita est, a serendo videlicet. ¶ Serilla Verrius appellari putat navigia Histrica⁵, ac

[¹ Fulvius. ² susum. ³ Iulo. ⁴ afferat. ⁵ Histrica.]

a, quæ lino ac sparto condensan-
 tendo et contexendo dicta; quia di-
 in Niptris: Nec ulla subcus² col-
 pagem alvei; sed suta lino, et spa-
 llib. Cum περιφραστικῶς, et ficto v-
 usus sit pro funiculis, qui sparto cons-
 ¶ Servorum dies festus vulgo existimat-
 g., quod eo die Ser. Tullius, natus servus
 dianæ dedicaverit in Aventino, cujus
 ut cervi, a quo⁴ celeritate fugi-
 cent servos. ¶ Sero sapiunt Phry-
 rbium est natum a Trojanis, qui decimo
 anno velle cœperant Helenam, quæq;
 erant rapta, reddere Achivis. ¶ Sis-
 ronem, quam vulgo sospitem appel-
 liqui usurpabant, cum ea vox ex-
 leatur sumpta, quod est σῶζειν. ¶ Sul-
 voltis significat, composito voca-
 ut alia sunt, *^s si audes; sis, si vis;
 *in loco; scis licet^s, scias licet; equidem
 quidem Ennius

cat. ¶ Specus feminino genere pronuntia-
bant antiqui, ut metus et nepos, tam hercules,
quam masculino stirpis, ut ¹² frons, ut Ennius :
Tum causa ¹³ sub monte alte ¹⁴ specus in jus ¹⁵ pate-
bat ¹⁶; et Pacuvius in Chryse : Est ibi sub eo
saxo penitus strata harena ingens specus.
¶ Spondere antea ponebatur pro dicere, un-

[¹ subscus. ² idib. ³ serva. ⁴ quorum. ⁵ sodes. ⁶ ilicet,
ire licet. ⁷ illico. ⁸ scilicet. ⁹ Serius. ¹⁰ sultis. ¹¹ serius.
¹² stirps, aut. ¹³ casu. ¹⁴ altæ. ¹⁵ intus. ¹⁶ patebant.]

P. 150.

de et respondere adh[uc manet ; sed postea
usurpari coeptum est [etiam in promissio-
ne alterius. ¶ Subditus dicitur is, qui in demor-
tui, (in demortuis) ju[dicis locum judex
datur his¹, qui eum ha[buerant judicem dumtaxat
in eandem rem, [vel litem. ¶ Saturno
sacrificium fit capi[te aperto. Ejus autem sacro
Metellus Pont.[Max. cum Claudium Augurem jussis-
set adesse, ut eum [tunc adhiberet Ser. Sulpici
Ser. F. inaug[urationi, ille autem excusa-
ret se, sacra sibi fa[miliaria obstare, quib. sup-
plicandum esset capite [operto ; Saturno autem
esset futurum, ut cum ap[erto capite res sacra
facienda esset. Pont[ifex illum multavit ;
Claudius provocavit. [Sed cum reconciliatus Pon-
tifici esset Claudius fa[miliæ sacris peractis,

eius Romulo [regi cum propter raptus
 res adversa[retur, in ea parte, qua sa-
 de noxio poena [sumpta, Tarpeium dictum
 funestum locum [cum altera parte
 conjungi. ¶ Scaptia tribus a no-
 bis Scaptiæ [appellata, quam Pedani
 ¶ Stellati[na tribus dicta, non a campo
 Cāpania est, sed eo, qui [parū abest ab urbe Ca-
 quo Tusci profecti, Si[ellatinum eum
 appellaverunt. Sabati[na a lacu Saba-
 ibini dicti, ut ait Varro [Terentius,
 ns p. p.² præcipue colat de[os, sive ἀπὸ τοῦ
 ¶ Sanqualis porta [appellata est
 notes.]

P. 151.

Sanquali . id . . .

cula magistratus. ¶ Sontica causa] dicitur a morbo sontico, propter quem, quod est gerendum agere desistimus. M. Porcius Lato de re² A. Atili: Quid dicam cause extitisse; timidus ne sis, an impedimento tibi causam sonticam fuisse? ¶ Stiricidium quasi stillicidium, cum stellæ, concretæ frigore, caldunt. Cato pro Q. . . . nihilominus voluit scriptis de stiricidio in] re presenti cognoscere; atque etiam statuere. ¶ Sacramento dicitur quod iurijurandi sacratione interposita actum est. Unde quis sacramento dicitur interrogari, quia iurandum interponitur. Cato] in Q. Thernum de x. hominibus: Tunc vero ibi adierunt, ne malefaciōra, bona fide, aut scelera nefaria fierent, qui dicerent sacramento, traderentur, lege amarentur. ¶ Siremps] ponitur pro eadē, vel, proinde quasi similis res ipsa.] Cato in dissuadendo legem, quæ postea relicta est: Et præterea rogas ut quemquam adversus] ea, si populus condemnaverit, siremps lex] siet, quasi adversus legem fecisset.] ¶ Spiciunt, antiquos dixisse sine præpositione testis est Cato in ea, quam habuit in Q. Thernum de] septem² hominib.: Ut solent evitare son]ivios, nisi qui sempiterni sunt, quod dum occur]rant, ne spiciunt, neque ratos, esse volunt. ¶ Spatiatorem, erratorem Cato in An.⁶

1 tacere. 2 posterisque. 3 Cato de re Floria. 4 stillicidium. 5 decem. 6 M.]

n se appellavisset : In coloniam me hercule
 polim , si trium virum¹ sim, spatiatorem
 sceninum. ¶ Stata sacrificia sunt, quæ
 fieri debent. Cato in ea, quam scribit
 Veturio, de Sacrificio² commisso, cum ei
 lemit : Quod tu, quod in te fuit, sacra sta-
 onia, capite sancta deseruisti. ¶ Sol-
 ra dicuntur, quæ certis temporibus an-
 ri solent. ¶ Serra præliari dicitur, cum assi-
 litur recediturque, neque ullo consistitur
 Cato de Re militari : Sine³ forte opus
 , aut globo, aut forcipe, aut tur-
 serra, uti adoriare. ¶ Stercus ex æde
 VII. kal. Jul. defertur in angiportum
 re clivi Capitolini, qui locus clauditur
 reoraria ; tantæ sanctitatis majores
 judicavere. ¶ Summiorem aliis ædem
 t Virtutis C. Marius fecit, ne, si
 eret auspiciis publicis, Augures
 liri cogent. ¶ Sex Vestæ sacerdo-
 tæ sunt

atque ille proxime eam convivatus, super i
 potus, somno esset oppressus cum convivis
 præteriens quidam petulans, ostio paten
 mensa salinum coniecit in fornacem; atqu
 incendio excitato, figulus cum suis
 matas est. ¶ Sacramentum, æs significat, qu
 næ nomine penditur, sive eo quis inter

[¹ triumvir, ² Sacrilegio, ³ Sive]

P. 153.

sive contenditur. Id in aliis rebus quinquagi
 siū ē, in aliis reb. quingentorū, inter eos, qui jud
 ter se contenderent. Qua de re lege L.
 Tr. pl.⁴ sacroū ē his verbis: Quicūq. Prætor po
 factus erit, qui inter cives jus dicet, Tres viri
 pitales populum rogato, hique ²Tres viri [Ca
 quicūque [fa]cti erūt, sacramenta ex[igunt]ju
 que, eodemque jure sunt, uti ex legibus, pl
 scitis exigere, judicareque (esse), esseque c
 Sacramenti autem nomine id æs dici cœpti
 quod et propter ærariū inopiam, et sacrorū pul
 multitudinem, consumebatur id in rebus c
 ¶ Sextantarii asses in usu esse cœperunt ex e
 pore, quod ⁴propter bellū Pūicū secūdū, quod et
 hale gestum est, decreverunt patres, ut ex
 qui tum erant librarii, fierent sextantarii, pe
 cum solvi cœptum esset, et ⁵populus ære alien
 raretur, et privati quibus debitum publici

... majorem. 7 Senacula tria fuisse
uibus senatus haberi solitus sit, memo-
1 Nicostratus in libro, qui inscribitur
abendo: unum, ubi nunc est ædis Cœcor-
pitoliū et Forum, in quo solebant ma-
T. 9 cum senioribus deliberare; alte-
tam Capenam; tertium, citra ædem Bel-
uo exterarum nationum legatis, quos
admittere nolebant, senatus dabatur.
ictæ sunt, non ab otio ac vacatione
quod, ceteris rebus omissis, vacare libe-
riis pueri debent, ut etiam ludi ap-
n quibus minime luditur, ne tristi

² H. L. R. ³ lique. ⁴ quo. ⁵ ut. ⁶ quod eo.
odidit. ⁹ dumtaxat.]

P. 154.

re fueriant pueri...

ton quidem idean. [Nobis species pro eadem ponitur. ¶ Sesterti nota apud antiquos fuit dupondi, et semissis; unde sestertius dicitur, quod semitertius. Sed auctosus est [bello Punico secundo. Apud antiquos autem denarius et quinquessis in usu erant, et valebant, denarius denos asses, quadrigati, bigati.; quinquessis quinos. Sed uterque auctosus est. Numerum aëris perductum esse aiunt leges Flaminia minus solvendi, cum aëre alieno promeretur P. R. ¶ Solida sella; ait [Verrius sedere tunc quis iubetur, cum mane surgens auspicandi gratia evigilavit, quod antiqui expresse, [nihil ab inferiore parte excavata aut laxata faciebant sedes; quas sedes, solidas ideo, quod in his nihil erat concavum, maxime appellabant, inquit Verrius, quod [scilicet essent totæ; absurde, ut mihi videtur, [cum omne id quod sit totum, ait dictum solidum. [¶ Silatum antiqui pro eo quod nunc jentaculum dicimus, appellabant, quia jejuni vinum soli conditum ante meridiem obsorbabant. ¶ Suffragatores dicebantur apud majores, hi qui vulgo in usu erant candidatis; nam ut melius apparerent juncta suffragia, suffragator, quem quisque fieri vellet, notabat appposito puncto, scribitis candidatorum hominum [nominibus. Varro in L. VII. Rerum humanarum [hoc tradit. ¶ Struppi vocantur in pulvinaribus. [fasciculi

['auctus. 'productum. 'fill.]

aus facti, qui pro deorum] capitib. pont
apud urbem Galo Ant
ici ait ma]gistratuu publicum.

¶ Secespitam esse Ant
o ait cultrum fe]rreum, oblongum, m.
urneo, rotund]o, solido, vincto ad
auro argentoq], fixum clavis æneis,
io, quo Flami]nes, Flaminicæ Viri
ontificesq. ad sa]cificia utuntur. E
ias dicitur, qua] in sacrario utuntur
namq. in templis] rediculo æneo oli
tur, in quo] tubæ relictæ sunt
manib. sacr]a tangere licet. . . es
plo, Bonæ Deæ;] sed et in aliis locis; e
repagula] quædam. Ita secespitæ di
modis. ¶ Secius] est, quod secespita secatu
placenta, qu]æ soleat necessariis sa
iberi.] ¶ Suffimenta sunt, qua
faba milio]q. molito, mulso spar
dabantur co] tempo]re . . .

habere solent;] idq. fibula comprehenditur. ¶ [Silentio surgere ait] dici, ubi qui post medianam noctem auspicandi causa ex lectulo suo silentio surrexit, et liberatus a lecto, in solidulo se posuit, se detq; ne quid eo tempore deiciat, rursusq.] se in lectum reposuit: hoc enim est proprie silentium, omnis vitii in auspiciis va-

['reticulo.]

P. 156.

cuitas. Veranius ait, non utiq. ex lecto, sed ex cubili, ne rursus se in lectum reponere necesse esse. ¶ Sarpiuntur vineæ, id est, putantur, ut in XII: Quandoq. sarpta, donec dempta erunt. ¶ Summanalia, liba farinacea in modum rotæ finctæ. ¶ Suffuerat, sub eodem tecto fuerat. ¶ Scribitum lapidem esse ait, et ita vocari. Antistius Labeo in agro Menullino, * divinam rem faceret. ¶ Se quamq. seorsum quamq. ¶ Sanates dicti sunt, qui supra, infraq. Romam habitaverunt; quod nomen his fuit quia, cum defecissent a Romanis, brevi post redierunt in amicitiam, quasi sanata mente. Itaq. in XII. cautum est, ut idem juris esset Sanatib., quod Forcib., id est, hōis, et qui nūquā defecerant a P. R. ¶ Sublucare arboreus est ramos earum supputare, et veluti supputat lucem mittere; conlucare autem, succisis

... cui aqua admixta est, ^{commentarii}
 ve⁵, aut igne tactum est, mustum
 quam defervescat. ¶ Septimon
 Antistius Labeo, hisce montib.
 tio, cui sacrificium, quod fit, Palati
 rilæ⁶ cui item sacrificium, Faguali⁷, Sub
 malo⁸, Oppio, Cœlio monti, Cisp
 Oppius autem appellatus est, ut a
 rum humanarum L. VIII., ab Opita
 isculano, qui cum præsidio Tuscula
 ssus ad Romam tuendam, dum Tullu
 Veios oppugnaret, consederat
 , et ibi castra habuerat. Similiter

cta, vel, facta. ³ ubi scribæ. ⁴ facerent. ⁵ de-
 elix. ⁷ Fagutali. ⁸ Germalo. ⁹ Opitre.

gere ¹ arietem in eodem libro Antistius esse ~~ait~~
 dare arietem, qui pro se agatur, cædatur. ¶ Bene spo-
 nis, beneq. volueris, in precatione Augural ~~i,~~
 Messala augur ait significare spondere
 ris, volueris ¶ Serpula serpserit, ait idem
 Messala, serpens inreperit. ¶ Solino idem
 ait esse consulo. ¶ Suad ted Idem ait esse, sic ~~t.~~
 ¶ Stellam significare ait Ateius Capito lætum
 prosperum, auctoritatem secutus P. Servilii augu-
 ris, (stellam) quæ extamella ⁴ ærea adsimil ~~is~~
 stellæ locis inauguratis infigatur. ¶ Sinistru-
 in auspicando significare ait Ateius Capi-
 lætum et prosperum auspicium, aut ⁵ silentiū du-
 bi ⁶ duntaxat vacat vitio, igitur silentio su-
 gere cum dicitur, significat nō interpellari, quo min-
 rem gerat. Ad ⁷ sinistrum hortari, quoq. ausp-
 cia ad agendum, quod animo quis proposueri-
 ¶ Satis verbum Verrio melius fuit præter-
 re, ut mihi videtur, quam tam absurdi qui ⁸ opini-
 nes suas de eo restare ⁹; quas sciens præterii, ta-
 hercules, quâ de ¶ Scabro, quod proximū sequebatu-
 ¶ Stipatores ait dictos a stipe, quam merced-
 nomine accipiant custodes cujusq. corp-
 ris. Unde et ¶ Stipam, quam ¹⁰ amphoræ cum extr-
 untur, firmari solent; etiam ¶ Stipites, qui ob-
 andem causam destituantur. ¶ Sollicita re

[¹ Cispus. ² Q. ³ Subicere. ⁴ lamella. ⁵ at. ⁶ ubi. ⁷ ~~at.~~
⁸ absurdas. ⁹ recitare, ¹⁰ qua.]

am dictum putant, vel[ut citare ex sollu
 no loco ac sententia [movere. Sollu
 significet locum, quis [dubitet? cum
 . dicantur loco p[atriæ sua
 ppete ' ex Græco sum[psit,
 nnius, cum ait*. T[appetem etiam dixit
 in Demetrio: Le [. . . ta
 em. Sic tappet[e neutro genere. ¶ Ter
 campo Martio locum, [Verrius ait
 dum fuisse, quod t[erra ibi per
 laris Ditis Patris [ita leviter
 equis quadrigari[is, ut eorum levis
 æquiparet motus rapidos velocis
 quod quam aniliter re[latum sit,
 manifestum est. [¶ Taurii Iudi
 Dis Inferis ex [hac causa vide
 no regnante, cum [magna incie
 tia in mulieres [gravidas, e
 facti s[unt ex carne divendita
 n immolatorum

te talorum constaret pedu[m] firmitas. ¶ Ta
sionem in nuptiis Varro ait [signum esse la
fici τάλαιον, id est, quasillum, i[ta enim
litum appellari Talassionem. [at qui
historiarum scribtor, Talassium ait [non
virum, rapta virgine unicæ p[ulchri
dinis, quod ei id conjugium fuerit fe[lix,]
hominis 4 gratia nunc redintegrari. [¶ Tribu

[¹ τειπέτæ. ² mobilitas. ³ fetus infecti. ⁴ omnis.]

P. 159.

cia rogatione]ex Curiata fertur, quo Hai
bal anno in conspectu] Romæ cti esset, nec ex præ
is discedere liceret,] Q. Fabius Maximus Ver
cosus, id per Tr. Pl. et Ma]rcellus cos. facere
stituerunt, ut nota]vit Aelius in XII. Sig
ficationum verborum. ¶ T]risulcum fulgur
ab antiquis dictum, q]uia id, aut incendit,
ut afflat, aut te]rebrat. ¶ Togatar
duplex genus: prætextarū, h]ominum fastigio, (c
sic appellantur,] quod togis prætextis r
pub. administren]t; tabernariarum, q
hominib. ex]cellentibus etiam hum
permixti, ut sunt p]lagiarii, servi deniq.
cauponæ ex tab]ernis honeste prode
persæpe. ¶ Ta]uras, vaccas steriles
pellabant, ait Verri]s, quæ non magis paris

... cum todillis crū
 ubilustria] quib. dieb. adscibitum in
 cum in atr]io Sutorio agna tuba
 b eis]tubos appellat, quod genus
 ex] Arcadia Pallanteo¹ trans-
 : dicunt. ¶ T]uditantes, tudentes,
 und]entes significare ait Cincius,
 i. E]nnius L. II : Hæc inter se totum²
 es ; et Lucretius item libro II : Nec
 rem cessant extrinsecus ullam.
 malle]os appellant antiqui a tunden-
 ali³* crurib. ⁴ tudites. Inde Ateius
 existimat Tuditano cognomen
 ad] caput malleoli simile habuerit.
 dixerunt esse silanos, alii rivos, alii
 nteo, vel, Arcadia a Pallante. ² tota. ³ alii a.

tantur hominib. (citius). Sic C. Nævius: Capesset flam-
 mā Volcani cito³. Sic in Eodem: Namq. nullū peju-
 macerat⁴ humanū⁵, quam de mare sævum. Viret
 cui sunt magnæ, toppe confringent inpo-
 tunæ unde⁷, (fortasse). Sic Cælius L. VII: It. ~~ta~~
 uti sese quisq. vobis studeat æmulari in stat-
 fortunæ reip. (eadem re gesta.) toppe nihil
 minore negotio acto, gratia minor esset. For-
 tasse. Sic Accius in Io: Toppe ut fit, patris ten-
 eicit iras⁸. (Ennius vero sic.) Toppe, fortasse val-
 i Enni et Pacuvi scriptis. Apud Ennium est: Toppe
 quam nemo melius scit. Pacuvius: Toppe tecu-
 sit potestas faxsit, si mecum velit. Ad⁹ in anti-
 quissimis scriptis, celeriter ac mature. In Ody-
 sia vetere: Toppe facit homines utrius fin-
 rint. Toppe citi ad ædis venimus Circa¹⁰, sim-
 duona eorum portant ad navis millia; al-
 in iisdem¹¹ et inserinuntur. ¶ Tibicines¹² etiam hi ap-
 pellantur, qui sacerdotes viri speciosi publico
 sacra faciunt, tubarum lustrandarum gratia.

¶ Torrens participialiter pro exurens ponitur, ut
 est apud Pacuvium in Antiopa: Flammeo vapo-
 re torrens terræ fetum. exusserit. Signif-
 cat etiam fluyium subitis imbrib. concitatum
 quialioqui siccitatib. exarescit; quius¹³ aquā ipsar-
 quæ fluit, flumen recte dici ait Aelius Gall-
 L. II. * quæ ad jus pertinent. Ceterum volgi con-
 suetudine utrumque jam dici flumen, et perenne

[¹ annis. ² mature. ³ toppe. ⁴ macit. ⁵ hominem. ⁶ vi-
 rez. ⁷ undæ. ⁸ pater istam eicit foras. ⁹ At. ¹⁰ Circes. ¹¹ in-
 didem. ¹² Tibicines. ¹³ quamvis.]

et torrentem. ¶ Torum, ut significet torum
, per unum quidem r. antiqua consuetud
: Sed quasi per duo r. scribatur, pronunti
nam antiqui nec mutas, nec semivo
teras geminabant, ut fit in Enn
Anno. ¶ Turmam equitum dictam esse
s quasi terimam, quod terdeni equites
bub. Titiensiu, Ramniū, Lucerū fieba
primi singularum decuriarum decurio
ii ex eo in singulis turmis sunt etiam ne
Torreri a torro⁴, deductum proprie signifi
ccare atque arefacere; sed usurpatu
ro eo, quod sit igne urere. Plautus in *²: U
pera in furnum calidum condito, atq
reto. ¶ Turannos⁴ Etruscos appell
ait Verrius a Turrheno duce Lydorum
gentis præcipua crudelitate etiam t
lictos. ¶ Tyria maria in proverbium d
est, quod Turco, quædam: Romi

Plautus in Pseudolo : Quo alto⁶ et quantas solem turbelas dare. ¶ Tutulum vocari aiunt Flaminicarum capitis ornamentum, quod fiat vitta purpurea innexa crinibus, et extractum in altitudinem. Quidam pileum lanatum forma metali figuratum, quo Flamines ac Pontifices utuntur, eodem nomine vocari. Ennius : Li-

[¹ Torrere a torreo. ² Casina. ³ ædepol. ⁴ Turrhenos. ⁵ turbellas. ⁶ Quales.]

P. 162.

baque fictores argæos, et [tutulatos. ¶ Tuor video; Tueor, defendo [in usu olim fuit. Sed jam promiscue utuntur, [et ponitur tueor, pro video, et contueor, [pro defendo. ¶ Tuguria a tecto appellantur [domicilia rusticorum sordida. Afranius in V[irgine : Sordidum tugurium est, turpe. [Cæcilius in Hypobolimæo : Habitab[at in tugurio, sine operculo. Quo nomine [Valerius in explanatione XII. ait etiam [. significari. ¶ Tuscum vicum ce[teri omnes quidem scriptores dictum aiunt ab [eo, quod Porsena rege descendente¹ ab obsi[dione, remanserint Romæ, locoque his dato, [ibi habitaverint Veientes fratres Celes et Vibena, [unde post ejecti, quod Tarquinius Romam secum max[ime reducere cupierint. M. Varro, quod ex Cœ[lio in eum locū deducti

. nom[inem] mi.
 gerit. Afra[nius] in.
 istud toxicum mit[tite]. ¶ T
 dictos aiunt a Tusco [rege, He
 Alii quod unci studii si[nt] sacrificio
 co, velut θυσιακόα. [Unde ¶ Tuscu
 n causa sacrificiorum, v[el] quod aditum
 habeat, id est, δύσκολον. [¶ Tumulum S
 sic definit : Tumulus est [cumulus
 us secundum mare fluctibus in [altum
 unde similiter et manufac[tus], et n
 proprie dici potest. ¶ Tumult[us]
 licuntur lecti ob subitum ti[morem], ut
 tumultum dicit Verrius, quia [non aliunde
 , quam ab Italicis et Gallicis h[ominibus]
 ente. *oriatur.]

P. 163.

in]ent Italicis

cari. ¶ Tongere Aelius Stillo ait noscere eas quod Prænestini tongitionem dicant, pro r tionem. Significat et la]tius dominari. Ennius Alii rhetorica] tongent. Et vinc etiam quandoque] videtur significa ¶ Tesca Verrius ait loca augurio des nata, quo term]ino finis in terra auguri. O ilius Aureli]us loca consecrata augurandum scrib]sit. Sed sancta loca undiq sæpta doce]nt Pontificis libri, in quib scribitum est : Templum]que sedemque tescumq sive deo, sive deæ] dedicaverit, ubi eos cipiat volentes,] propitiosque. Hostius b Histrici L. I :] Per gentes alte ætherias, atq avia tesca, Pet]que violabis ² templa antiq Deum. Cicero v]ero aspera difficilia ad dixit, cum ait : Lo]ca aspera, saxa tesca tu Accius in Philo]cteta : Quis tu es, mortal qui in desert]a et tesqua te adportas lo ¶ Tonsillam ait] esse Verrius palum dolatu in acumen, et] cuspidem præferratum, ut exis mat, qu]em cumfigi ³ in litore navis ligandæ] causa. Pacuvius in Medio ⁴ : Acci si ad]eam, et tosillam ⁵ pegi læto in lito Accius] Phinidis : Tacete, et tonsillas li] re la]edo ⁶ edite. ¶ Tonsam Ennius signi

[¹ Opilius. ² volabis. ³ configi. ⁴ Medo. ⁵ tonsilla læto.]

quod quasi tondeatur ferro
¶ II : Poste recumbite, vestraque
te tonsis. Item : Pone petunt,
t ad pectora tonsas; et in
s in mari vult magno tenere
hymbræum Apollinem Vergilius
ymbræo appellavit, qui est in
¶ Toleno¹ est genus machinæ,
aqua, alteram partem prægra-
; dictus a tollendo. ¶ Tolera-
ferre. Accius in Neoptolemo :
am potis est tolerare acritu-
L. II : Ferro se cæde³, quam dic-
raret. ¶ Toles tumor in fau-
r deminutionem tonsillæ dicuntur.
nod dicitur, pars quædam carceris,
regem ædificasse aiunt. ¶ Taxat
ur in his⁴, quæ finiuntur, quoad
In litibus quoque arbitrove⁵,
ur, quoad ei jussit⁶ statuendi.
itur, quæ fit certæ summæ. A tangen-

git, Pacuvius in Teucro : Ut ego, si qu
 me tagit, et tagam Idem in Hermiona
 non cernam, nisi tagam; sine dubio :
 consuetudine usurpavit. Nam nunc ea
 præpositionibus non dicuntur, ut contigi
 tigit. ¶ Tablinum proxime Atriû locus dicitur
 antiqui magistratus in suo imperio

[¹ Tollo. ² Haud. ³ cædi. ⁴ iis. ⁵ arbitrio. ⁶

SCHEDAE

FESTI FRAGMENTO

DETRACTAE

D POMPONIVM LAETVM

EXTABANT.

ia Jovis tres creduntur esse, quarum una
imæ, quæ moneant placatæq. sint; al
majores sunt, ac veniant cum fragore
que aut divellant, quæ a Jove sint, et
deorum mitti existimentur; tertiæ his
, quæ cum igne veniant: et quanquam
ine igne fulgur sit, hæ propriam diffe-
rabeant, quæ aut adurant, aut fulgigi-
ent, aut accendant, quæ statim mutant
nsilio superiorum. ¶ Manias Aelius Stilo
quæ ex farina in hominum figuras
s fiant; quas alii maniolas appellant.
em, quas nutrices minitentur parvulis
larvas, id est, Manes deos deasq., qui aut
superos manant, aut Mania est eorum
a: sunt enim utriusq. opinionis aucto-
nercus prænomen Oscum est, ab eo
em Mamertem appellant. ¶ Mamilio-
progenita sit à Mamilia Telegoni fi-
sculi procreavit.

usi sunt eo verbo. Paeuvius : Ad manticuland
 astu aggreditur, scit enim quid promeruerit : n
 dici manticulatur . . . Ita me facti oppressi ju
 Item deinde : Aggrediar astu regem ; manticula

[¹ quædam. ² fuit. ³ *al.* ore.]

P. 168.

dum est mihi ; et : Machinam ordiris novam ma
 tricula ¹ tactu, an sanctiora dicis jurajuranda. Pl
 tus hoc significare videtur : Quibus quotidie par
 noxæ extergeantur. Frequens enim antiquis ad n
 nus tergendas usus fuit mantelorum. ¶ Mæson p
 sona comica appellatur, aut coci, aut nautæ, aut e
 generis, dici ² ab inventore ejus Mæsonone comæ
 ut ait Aristophanes grammaticus.

¶ Mæniana appellata sunt a Mænio censore, c
 primus in Foro ultra columnas tigna projecit, c
 ampliarentur superiora spectacula. ¶ Major Gi
 cia dicta est Italia, quod eam Siculi quôdam obtin
 runt; vel quod multæ magnæq. civitates in ea fuer
 ex Græcia profectæ. ¶ Maius mensis in complu
 bus civitatibus Latinis ante Urbem conditam fi
 se videtur : qua ex causa utrum a majoribus, ut
 nius a junioribus dictus sit; an a Maia, quod Mer
 rio filio ejus res divinæ fiant solemnes; an quod i
 deæ in multis Latinis civitatibus sacrificia fieh
 . . . ² ³ ¶ Monstrum, ut Aelius Stilo interpretat

et ¶ Portentum, quod portendat et signifi-
 dici apparet id quartum, quod mihi vi-
 diciendum, præsertim cum ex eadem
 me pendeat, et in promptu sit omnibus,
 entum, quod item ab ostendendo dictum
 uectores. ⁵ qui monent histriones in scæna,
 ubi adiciuntur ⁶ commentarii. ¶ Monile
 ornatus mulieris, qualem habuisse Eri-
 culam. ⁷ dicta ⁸ ipso mense. ⁴ prædiciam. ⁵ ¶ Mo-
 ri dicuntur.]

P. 169.

læ ferunt; ex eo etiam equis præpendens
 mentum, monile appellant. ¶ Molu-
 lum quo molæ teruntur ¹ dicitur, id
 ἄλικρον appellant, sed etiam tumor
 iam virginibus incidere solet, cuius
 ius in Virgine: Ferru-

far tostum , et sale sparsum : quod eo mo
 aspergantur : Molas avias inopte qui
 putant. ¶ Mundus etiam mulieris. . .
 potest. Accius : Cum virginali mundo
 Ennius : Idem loco ³ navibus celsis Mu
⁴ atq. etiam ære Cereris. Qui ⁵ mundus
 qui ter in anno solet patere : III. kal. Sep
 Octobr. et III. id. Nov. Qui vel on
 est, quod terra movetur. ¶ Mamphula
 panis Syriaci genus, quod, ut ait Verrius
 antequam percoquatur, decedit in carbones
 cujus meminit Lucilius : Pistricem validi
 mi suppeditabunt, Addas empleuron,
 quæ sciat omnis. ¶ Municeps est, ut ait
 Iulius, qui in municipio liber natus est
 ex alio genere hominum munus functus e
 in municipio ex servitute se liberavit a
 Item municipes erant, qui ex aliis civita
 venissent, quibus non licebat magistratur

[¹ *Al.* verruntur, *al.* vertuntur. ² et Aelius.
³ Quin. ⁴ id omne. ⁵ validam.]

P. 170.

tantum muneris partem. At Servilius
 fuisse, qui ea conditione cives Ro.
 semper rep. separatim a populo Ron
 Cumanos, Acerranos, Atellanos, qui
 Ro. erant et in legione merchant, se

atorem aut tragedum dicimus. ¶ M
mici putant pœnam quidam. M. Varro
sed pecuniariam, de qua subtiliter
quod nonum Epist. refert. ¶ Mulleos genus
putant esse, quibus reges Albanorum
et patricii sunt usi. M. Cato Originum
Curiam magistratum Curalem cepisset (calc
putaciniatos³ ceteri perones. Item T
iustiana⁴ : Jam cum mulleis te ostendi
in calceos. Quos putant a mullando
¶ Multifariam dixerunt antiqui,
sed in multis locis fari poterat. ¶ Ma
Nemorensem Dianæ conse
multi et clari viri orti sunt, et per
fuerunt. Unde et proverbium : M
Sinnius Capito longe aliter se
et deformes significari, quia ¶
deformes personæ; et Ariciæ g
fieri, quod manici⁷ appelletur. ¶ M
cliter dixit Ennius : Apud emporium in
¶ Mutire. loqui. Et

P. 171.

facta, ut Accius in Hellenibus: Signa extemplo canere, ac tela ob mœnia offerre imperat. Significat etiam officia. Plautus in Nervolaria¹: Prohibentq. mœnia alia, unde ego fungor² mea, Murinam genus ¶ Manuos in carminib. Sæcular.³ Aelius Stilo significare ait bonos; et Inferi di ¶ Manes, pro boni, dicuntur a suppliciter eos venerantibus propter metum mortis, ut immanes quoq. pro valde [non bonis] dicuntur. ¶ Mucerdas prima syllaba producta dicebant antiqui sterces murum. ¶ Mapalia casæ Pœnicæ appellantur, in quibus quia nihil est secreti, solet solute viventibus obici id vocabulum. Cato Originum Libro quarto: Mapalia vocantur ubi habitant; ea quasi cohortes rotundæ sunt. ¶ Metalli⁴ dicuntur in lege Militari quasi mercenarii. Accius Annali XXVII: Calones, famulique metalliq.⁵ caculæq.; a quo genere hominum Cæciliæ familiæ cognomen putat ductum. (Quod est) ¶ Manum et mentum, proverbium est ex Græco ductum, quod est: Πολλὰ μεταξύ πέλει κύλικος και χεῖλος ἄκρου. *Calchantem vitis serentem quidam augur vicinus præteriens dixit errare: non enim ei fas esse novum vinum ¶ Minusculæ Quinquatrus appellantur idus Jun., quod is dies festus est tibicinum, qui colunt Minervam; cujus deæ proprie festus dies est Quinquatrus mense

lunger. * Salutaribus. * metent. * metent.
.]

P. 172.

L. POMPEI FESTI

LIBER XIII. INCIPIT.

o Lunæ adhibetur, quod tã] ea sterilis
; vel quod, ut mulus, non suo genere,
sic ea Solis, non suo fulgore luceat.
acellum
s initium anni fuit et in Latio, et post
um, quod eo¹ gens erat bellico-
ei testimonium est, quod postero-
i annum finiunt, a numero appella-
ent Decembrem. ¶ Malo cruce, mas-
um dixit Gracchus in oratione, quæ
lium posteriorem². tam redræsen-

rius supra proximum. Omnes Pontificem. Rex, quia potentissima universi mundi sacerdos qui ; Martialis, quod Mars condito- ; Quirinalis, socio imperii Roma- ; Quirino ; Pontifex Maximus, quod r habetur rerum divinarum huma- diri est rei principium facere, unde exordiæ 4. ¶ Opaca vocantur um- , dies festi, quibus supplicatur Opi- orum alter ¶ Optu- tu, a verbo, quod est tuor, et si- ¶ Optatam hostiam, alii optimam quam Aedilis tribus constitutis ho- n immolari velit. ¶ Opima spolia m quidem trahentia ab ope Satur- ipse agrorum cultor habetur, no- tenensque falcem effingitur, quæ colæ. Itaq. illa quoque cognomina- ius solus. 2 scilicet. 3 item. 4 al. exor-

stribus rebus copiosi, et hostiæ opimæ præcipue pingues, et opima magnifica et ampla. Unde spolia quoque, quæ dux P. R. duci hostium detraxit; quorum tanta raritas est, ut intra annos paulo trina contigerint nomini Romano: una, quæ Romulus de Acrone; altera, quæ consul Cossus Cornelius de Tolumnio; tertia, quæ M. Marcellus Jovi Feretrio de Viridomaro¹, fixerunt. M. Varro ait opima spolia esse, etiam si manipularis miles detraxerit, dummodo duci hostium

non sint. Ad ædem Jovis Feretri poni testimonio esse libros Pontificum, in quibus sit: Pro primis spoliis bovem², pro secundis solitaurilibus, pro tertiis agno publice fieri debere; esse etiam compelli reges³ legem opimorum spoliorum talem: Cujus auspicio classe procincta opima spolia capiuntur, Jovi Feretrio dari oporteat, et bovem cædito, qui cepit æris CC. Secunda spolia in Martis aram in Campo, solitaurilia utra voluerit, cædito. Tertia spolia Janui⁴ Quirino agnum marem cædito, C. qui ceperit ex ære, dato; cuius auspicio capta, Dis piaculum dato. Hujus ædis lex nulla extat, neque templum habeat neque⁵, scitur. Ut qui optima lege fuerint⁶ adici solet, cum quidam magistratus creantur.

¶ Obscurum duas diversas et contrarias significatio-
nes habet. Nam Cloatius putat eo vocabulo si-

[¹ Viridomaro. ² bove. ³ Pompeli regis. ⁴ Jano. ⁵ necne.
⁶ *suant.*]

, quo etiam leges sacræ obscatæ^r di-
mibus fere antiquis commentariis
a pro Obsco, ut in Titini fabula
sce et Volsce fabulantur, nam Lati-
uo etiam verba impudentia et elata
scena, quia frequentissimus fuit
linum spurcarum. Sed eodem etiam
ur locus in agro Veienti, quo frui-
r Augures *³ Romani. ¶ Obigitat
pro ante agit, ut obambulare.
beunt. ¶ Objurare antiqui pro adi-
it est in .

. . . Pentesilea. Formida-
ro, in quibusdam precationibus est,
ro, ut sub vos placo, pro supplico.
icitur ab eo quod navigantibus ma-
tisque sunt portus. ¶ Obherbescere, her-

ascitur: nam præpositionem ob, pro

quom ait : In Pylum advenies , aut ibi ommen-
tans ; significat obmanens , sed ea significatione , qua
sæpe fieri dicitur ; id enim est mantare. ¶ Ops an-
tiqui dicebant quem nunc opulentum , ut testimo-
nio est , non solum ei contrarium inops . . .

[' *Al.* sacratæ obscæ , *al.* obscitæ , ' publici populi.
' is , qui.]

P. 176.

concedit ; ego egens exortus sum. ¶ Obsidionalis co-
rona est , quæ datur imperatori ei , qui obsidione libe-
ravit ab hostibus obsessos. Ea fit ex gramine viridi
fere ex eo loco decerpto , in quo erant inclusi. Herbam
autem victoriæ signum fuisse apud antiquos alii
quod ' exemplis docuimus. Quæ corona magnæ
auctoritatis fuit. Nam et P. Decio datæ duæ sunt :
una , ab exercitu universo , altera , ab his qui fue-
runt in præsidio obsessi ; et L. Sergio ' Dentato , qui
Achilles Romæ existimatus est , ac fertur centies et
vicies pro rep. depugnasse , coronis donatus XXVI.
in his , aureis VIII. civicis XIII. muralibus
tribus , obsidionali una. Inter obsidionalem , et
civicam hoc interesse * : Altera singularis salutis signû
est ; altera , diversorum ' civium servatorû. ¶ Obsti-
tum Cloatius et Aelius Stilo esse aiunt violatum
attackumq. de cælo. Cincius quod ' , qui deo deque '
obstiterit , id est , qui viderit quod videri ' nefas esset.
¶ *Obstinato* , *obfirmato* , *perseveranti* , ut tenere possit ,

is ? stupris, obstinatus insignibus fla-
1 Lycurgo : Vos qui astatis obstina-
obsatulent, ab avide truendo^o cyngi-
ndo cibum ; unde et ¶ Obstrudulen-

Obstrudenti aliquid , quod pectam
olentaster ^o aut formaster frigidus.
quā præsidium, subsidium, recte dici-
a auctor C. Lælius Pro se apud po-
1 nobis terra mariq. simul obsidium

inio. ¹ universorum. ⁴ eum. ² qui deo, qui
al. cupitus. ³ *al. trudendo.* ^o *gingivam.*
" Uti.]

P. 177.

lustius Historiarum I : Magnis ope-
^o obsidium cepit per L. Catilinam
ium obliquum Panius I XVI.

occurreret, quo minus rectū iter cōficeret. ¶ Oufentina tribus initio causa fuit nomē fluminis Oufens, quod est in agro Privernate, mare intra ⁶ et Taracinam. Lucretius ⁷: Priverno Oufentina venit, fluvioque Oufente. Postea deinde a Censoribus alii quoq. diversarum civitatum eidē tribui sunt ascripti. ¶ Oscillum Santra dici ait, quod oscillent, id est inclinent, præcipientesq. afferantur ⁸. Oscillantes ait Cornificius, ab eo quod os cælare sint soliti personis propter verecundiā, qui eo genere lusus utebantur. Causa autem ejus jactationis proditur Latinus rex, qui prælio, quod eis ⁹ fuit adversus Mezentium, Cæritum regem, nusquam apparuerit, judicatusq. sit Jupiter factus Latiaris. Itaque scit ejus ¹⁰ dies feriatos liberos, servosque requirere enim non solum in terris, sed etiam qua videretur cælum posse adiri per oscillationem, velut imaginem quandam vitæ humanæ, in qua altissima ad infimum interdum, infima ad summum efferuntur; atq. ideo memoriam quoq. redintegrari initio acceptæ vitæ per motus cunarum, lactisque alimentum, quia per eos dies feriarum, et oscillis moveantur, et lactata potione

[¹ *Al.* opib. ² *al.* profectis. ³ obstipo lumine. ⁴ *al.* G. Licinius Imbrex. ⁵ tunica. ⁶ *al.* inter mare, et. ⁷ *al.* Lucillius. ⁸ efferantur. ⁹ *al.* ei. ¹⁰ *al.* per sex eos. f. scilicet eos.]

desunt qui exemplum Græcorum se-
Italos, quod illi quoq. injuria interfe-
rigone filia ejus dolore impulsa suspen-
per simulationem
non solum pro portento poni solere, sed
ipialiter

Pacuvius in Medo: Atq. eccum in ip-
stentum senem; et Accius in Bacchis:
to irridetis nobis stipe
n obtulit. ¶ Oscinum tripudium est,
tu significat quid portendi; cum ceci-
nix, noctua, parra, picus. ¶ Obstinet di-
quod nunc ostendit; ut in veteribus
Sed jam se cælo cedens¹ aurora obsti-
em. ¶ Oscines aves Ap. Claudi(an)us
ore caentes faciant auspicium, ut cor-
ætua, aut² quæ alis ac volatu; ut bu-
aquila, immissulus, vulturius; picam
Feroniusque, et parra, et in oscini-
tibus habentur. ¶ Ostiam urbem ad

a Pyrrho erat victus, et brevi eundem regem devicerat Sulpicius. item imperator noster. Ejus rei meminit Titinius hoc modo: Hæc quidem quasi Osculana pugna est. secus, quia in fugere polsi hinc spolia colligat. ¶ Signi-

[* *Al. candens.* * *alites.* * *picus autem.*]

P. 179.

ficatur etiã osculo saviũ, ut Plautus in *Nerværia*. Osculum sat est mihi qui ambo ¹, mi pater. Quod inter cognatos, propinquosq. institutum ab antiquis est, maximeque feminas

¶ Optima lex [cum dicebatur] in Magistro populi fi-
ciendo, qui vulgo Dictator appellatur, quam plenissimum posset jus ejus esse significabatur, ut fuit *M. Valerius M. F., Volusvinæ* ² gentis, qui primus Magister a populo ³ creatus est; propter ⁴ quam vero provocatio ab eo magistratu ad populum dicta ⁵ est, quæ ante non erat, desitum est adici: ut optima lege, utpote imminuto jure priorum Magistrorum. ¶ Originum libros quod inscripsit Cato, non satis plenum titulum propositi sui videtur amplexus, quando prægravant ea, quæ sunt rerũ gestarũ P. R. ¶ Optio qui nunc dicitur, antea appellabatur accensus. his ⁶ adjuter dabatur centurioni a Trib. Militum, qui ex eo tempore, quem velint, centurionibus permissum

... aut, optionem sumito Leo-
sitionem potius dicendum esse, quam
juvat nos testimonio suo Ennius in Te-
n ait: Scibas natum ingenuum Ajacem,
onem paras. Item alio loco: Hector,
sat obsidionem obducere. ¶ Orare anti-
oro agere, testimonio sunt, quod et orato-
nunc quidem legati, tunc vero orato-
p. mandatas partis agebant; Ennius
a dixit in L. I. Annalium: Facere vero.

Volusianæ. ³populi. ⁴post. ⁵al. data. ⁶is.]

P. 180.

ibus pater orat. ¶ Oscos quos dicamus,
cos antea dictos, teste Ennio, quom-
rem gerit Opsecus. Adicit etiam, quod
essæ libidinis obscena dicuntur.

Ennius, quom ait L. XIII: Omnes occisi obcensique in nocte serena; id est, accensi¹. Et in Iphigenia: Acherontem adibo², ubi mortis thesauri adjacent³. Eiusdem autem generis esse ait obferre, obtulit, obcurrit, oblatus, objectus, mihi non satis persuadet. ¶ Ostentum, quo nunc utimur interdum prodigii vice, quin participialiter quoque dici solitum sit, non dubium facit etiam C. Gracchus de Legibus a se promulgatis, quom ait: Quod unum nobis in ostentum, ipsi in usum adportatur. ¶ Occisitantur, sæpe occiduntur; sic C. Gracchus pro rostris in P. Popillium: Homines liberi nunc in oppido occisitantur. ¶ Osi sunt, ab odio declinasse antiquos testis est C. Gracchus in ea, quæ est de lege Minucia, quom ait: Mirum si quid his injuriæ sit, semper eos osi sunt. Quod nunc quoque cum præpositione elatum frequens est, quom dicimus semper perosi. ¶ Ostende, ostendam, ut permultis aliis exemplis ejus generis manifestum est. ¶ Optionatus, ut Decurionatus, Pontificatus dicitur, ut Cato in ea, quam habuit apud equites: Majores seorsum atque diversum pretium

[¹ Al. lucenti ² al. obibo. ³ objacent.]

P. 181.

paravere bonis, atque strenuis, decurionatus, optionatus, hastas donaticas, aliosque honores.

¶ Ob os, ad os significat . . . Item ut superioribus quoque exemplis testatus¹ est. ¶ Obsonitare

...atem convivere
 ...entis gloriandi causa. Sed et pe-
 id et dici debet, et dictum est, femini-
 vibus duabus multabantur apud antiquos
 s delictis, ut in majoribus amb.³; nehur.
 ū excedebat multatio; quæ, posteaquã aer
 civitas cœpit, pecoraq. multaticia incu-
 ebãtur, ūde etiã peculatus crimẽ usurpari
 , facta æstimatio pecoralis multæ, et bo-
 ssibus, oves denis æstimatæ. Inde supre-
 d est, maxima appellatur tria millia æris.
 ;⁴ minoribus delictis. ¶ Olivitam anti-
 , quom olea cogebatur⁵; ut messem, cum
 it vindemiam, quom uvas. Quod voca-
 frequentari debebat, quam nullum⁶
 itionis causa⁷ haberemus, quamvis
 itatem meam⁸ dicant. ¶ Oppido-
 optime refert (Cato) Cicero Lib. I.
 que appellationẽ usurpatione appella-
 tat, quod opem darent, adiciens, ut
 s⁹ Stoicorum. ¶ Orcum, quem
 is ab antianis dicitur

P. 182.

cebatur apud antiquos, ut alia, quæ relata sunt. ¶ *Offendices* ait esse Titulus nodos, quibus apex retineatur et remittatur. At *Veranius coriola* existimat, quæ sint in loris apicis, quibus apex retineatur, et remittatur, quæ ab offendendo dicantur, nam quom ad mentum perventū sit, offendit mentum. ¶ *Olvatum* *Antistius Labeo* ait esse mensuræ genus. ¶ *Occultū of-ferre*, significat sub terram fere ponere. ¶ *Objacuisse* antea jacuisse. ¶ *Præceptat* in *Saliari* carmine est, sæpe præcipit. ¶ *Pa*, pro parte; et ¶ *Po*, pro potissimum³, positum est in *Saliari* carmine. ¶ *Promeneruat* item, pro monet. ¶ *Prædotiōt*, præoptāt. ¶ *Prospices*, prospice. ¶ *Pesnis*³, pennis⁴, ut *Casmenas* dicebant, pro *Camenis*, et *Cæsnas* pro *cænis*. ¶ *Polteo*, pro ulteriore. ¶ *Polet*, pollet: quia nondum geminabant antiqui consonantis. ¶ *Plisima*⁵, plurima. ¶ *Pretet tremoti prætemunt*, pe. ¶ *Perfines*, perfringas⁶. ¶ *Promerion*⁷, præcipuum, præter cæteros meritum: aut pro medium⁸ hoc est participat; aut⁹ pro indiviso dicimus. ¶ *Privicio es*¹⁰, privis id est, singulis. ¶ *Petila suram*, siccam et substrictam vulgo interpretatur. *Sævola* ait ungulam albam equi ita dici. ¶ *Pilumæ poplæ*, in carmine *Saliari*, *Romani*, velut pilis uti assueti; vel quia præcipue pellant hostis. ¶ *Præpetes* aves quidam dici aiunt, quia secundum auspiciū faciunt prætervolantes; alii, quod (aut) ea, quæ præpetamus, indicēt; aut quod prætervolent, aut ex *Græco*

.
atum. ² al. populo. ³ al. Pœnis. ⁴ al. Pœ-
ima. ⁶ al. perstringas. ⁷ al. promorion. ⁸ al.
at. ¹⁰ privicles.]

P. 183.

llantur quidam, quorum pedes formati,
m sphingum, quod eas Dori ficas vocant.
et petulci etiam appellantur, qui proter-
crebro petunt, lædendi alterius gratia.
teor. Neq. oves hædiq. petulci Floribus
Cornigeras norunt matres
lci. Et Afranius in Ida : Nostrum in con-
sensussum, ludum lapsumq. petulcum.
veloce usi videntur antiqui, ut hoc
i potest: Exiluit quasi petulcus quidam,
vibravit. ¶ Petrarum genera sunt duo.
im naturale saxum prominens in ma-
ius meminit I. VI. c. 11. p. 11.

dem forma verbi, qua sunt lacessere, et incessere; sed, ut mihi videtur, quom significabant sæpius petere, ut petessant, sæpius petant. ¶ Petrones rustici fere dicuntur propter vetustatem, et quod deterrima quæq. ac præruptus. . jam agri petræ vocantur, ut rupices idē a rupicis ⁶. ¶ Petauristas Lucilius a petauro appellatos existimare videtur, quom ait: Sicuti mechanici, cū alto exiluere petauro. At Aelius Stilo quod I aere volent, cum ait: Petaurista proprie Græce, ideo quod his προς ἀέρα πέταται. ¶ Petoritū, et Gallicū vehiculū esse. et nomē ejus dictum esse existimant a numero IIII rotarum; alii Osce, quod hi quoque petora quattuor vocent alii Græce, sed αἰολικῶς dictum. ¶ Petimina in his jumentorum ulcera, et vulgo appellant, et Luciliu:

[¹ Al. pedicus. ² petrisque. ³ Lævius. ⁴ al. quæ Jovis. ⁵ al. expletura est. ⁶ a rupibus. ⁷ is. ⁸ al. humeris.]

P. 184.

meminit, quom ait: Ut petimen naso, aut lumbo cervicibus tangat. Eo nomine autem, et inter duo armos suis quod est, aut nectos ¹, solitum appellatur testatur Nævius, in descriptione sullæ ², quom ait Petimine piscino qui meruerat. ¶ Pennas antiquos fertur appellasse penas ex Græco, quod illi πτερυγ ea, quæ sunt volucriora ³, dicant. Item easdem penas, ut cæsnas. ¶ Pictor Zeuxis risui ⁴ mortuus, duridet effuse pictam a se (anum) γραῦν, cur hoc loc relatum sit a Verrio, cum de significatu verborum

tor fieri vult, qui risu mortuus est. toga dicitur, purpurea ante vocitassine pictura. Ejus rei argumentum Vertumni et Consi, quarum in alaccus, in altera T⁶. Papius Cursor picti sunt. Tunica autem palmarorum dicebatur, quæ nunc a gellatur. ¶ (Impetum, industriam, in e composita esse ait Verrius, atque is. Mihi non satis persuadet.) onsecratam ab Acillo⁷ aiunt eo lomulier habitaverit, quæ patrem urcere mammis suis clam aluerit: npunitus⁸ ei concessa est. ¶ Picum tum putant à Pico rege Aborigitatus sit⁹ *
.
vetusto more appellatur, quod in

*al. suillæ. ³ al. volucris. ⁴ risu. ⁵ ea de
ter gentis et nullius auctoritas ⁶ T. ⁷ Acil-*

humani præcipue pedis appellasse antiquos, in commentariis quibusdam inveniri solet. ¶ Pesca in Saliari carmine Aelius Stilo dici ait capita ex pellibus agnitis facta, quod Græci pelles vocent pesce neutro genere pluraliter. ¶ Pestiferum fulgur dicitur, quo mors exiliumve significari solet. ¶ Pisalitem appellat Nævius Pantaleontem, id est, Pisis oriündum tyrannum, cum alioqui inde profecti nunc Pisani dicantur. ¶ Pedibus obsitum, id est, pediculis, Titinius pedicosum appellat hoc modo: Rus detrudetur pedicosus, squalidus. Pedes autem pro pediculis, sic Plautus refert in Curculione: Item genus * inter homines, meo quidem animo, ut muscæ, culices, cimices, pedesq., pulicesq.; et Livius in Gladiolo: Pulicesne, an cimices, an pedes, responde mihi. Et Lucilius: Ubi me vidit, caput scabit, pedes legit. ¶ Pestas inter alia, quæ (si) inter precationem dicuntur, cum fundus lustratur, significare videtur pestilentiam, ut intelligi ex ceteris possunt, quom dicitur: Avertas morbum, mortem, labem, nebulam, impetiginem. ¶ Pedum baculi genus incavum, ut Vir. in Buc., quom ait: At tu sume pedum, quod me cum sæpe rogaret. ¶ Pedem struit in XII. significat fugit, ut ait Ser. Sulpicius. ¶ Pistum, pisendo perpolitum, antiqui frequentius usurpabant, quam nunc nos dicimus. ¶ Pedarium Senatorem significat Lucilius, quom ait: Agipes vocem mittere cœpit; qui ita appellatur, quia tacitus transeundo ad eum, cujus sententiam probat, quid sentiat, indicat. ¶ Piscatorii ludi vocantur, qui mense Junio trans Tiberim fieri so-

manet, ipsa non extat; ad quam et nati-
citationis alioqui causa veniebat popu-
licilius ait: Pro obtuso ore pugil, piscini-
¶ Pectenatum tectum dicitur a simili-
tudine in duas partes divisum, ut testudina-
rum. ¶ Piari eos velut proprio verbo ait
parum sint animati, cum mentis suae non
sædam verba liberantur incommodo.
ignora, eo modo, quo Valesii, Auselii, Pi-
dicbantur.

Palati dicta est ea regio Urbis, quam
versam posuit, ea parte, in qua plurimum
iani ad mare versus, et quia mollissi-
mæ urbs; cum Etruscorum agrum a Roma-
scluderet, ceteræ vicinæ civitates colles-
rent oppositos. ¶ Peculatus est nunc
scunq. publicum furtum . sed inductum

ta, quibus utitur expiando, alii purgamenta. ¶ Piacularis porta appellatur propter aliqua piacula, quæ ibidem fiebant; vel, ut ait Cloastius, cum ex sacro⁶ per aliquem piaculo solvitur, ut aliqua piandi propitiandique causa immolatur. ¶ Pigere interdum pro tardari, interdum pro poenitere poni solet. ¶ Pangere, figere; unde plantæ pangi dicuntur, cum in terram demittuntur. ¶ Permutatur, id proprie dici videtur, quod ex alio loco

[¹ Pinasii, Papisii. ² qua. ³ aliquot. ⁴ Nam. ⁵ noxia. ⁶ cum facto.]

P. 187.

in alium transfertur; at commutatur, quod aliud pro alio substituitur. Sed ea jam confuse in usu sunt. ¶ Pierides Mnsæ propter amoenitatem ac solitudinē Pierii montis dictæ videntur, quo¹ esse² secretis locis propter studia liberalia delectentur. ¶ Percunctatio pro interrogatione dicta videtur ex nautico usu, quia conto pertentant, cognoscuntq. navigantes aquæ altitudinem; ob quam causam ait Verrius etiam secundam syllabam per o. solere scribi. Mihi id falsum videtur: nam est illa percunctatio, quod is, qui curiose quid interrogat, percunctari sit³, ut recte per u. literam scribatur. ¶ Perfugam Gallus Aelius ait, qui liber, aut servus, aut hostis sui⁴ voluntate ad hostes transierit; qui idem dicitur transfuga, quanquam sunt, qui credant perfugam esse, non

opus erat, certiores absentes faciebant; unde adhuc tabellarii dicuntur; et tabellæ missæ ab imperatoribus. ¶ Tagax furunculus, a tangendo ⁴, cujus vocabuli Lucilius meminit: Et mutonis manu perscribere ⁵ posse tagæ ⁶. ¶ Tages nomine, Genii filius, nepos Jovis, puer dicitur disciplinam dedisse aruspicii duodecim populis Etruriæ. ¶ Taminia, uvæ silvestris genus, videtur Verrio dicta, quod tam mira sit quam minium. ¶ Talus in Sabinorum nominibus prænominis loco videtur fuisse. ¶ Talentorum nomen unum genus. Atticum est sex millium denarium; Rhodium et ⁷; Cistophorum quatuor millium et quingentorum denarium; Alexandrinum XII. ⁸ denarium; Neapolitanum sex ⁹ denarium; Syracusanum trium ¹⁰ denarium; Rheginum victoriati ¹¹. ¶ Tæne, eo usque, ut Aelius Stilo et Opillus ¹¹ Aurelius interpretantur. Itaque Afranius: Tæne arcula tua plena est araneorum. ¶ Thalex ¹² nomen dictum est ¹³ alii ab ætatis flore aiunt, alii quod carmina semper floreat. ¶ Talipedare antiqui dicebant pro vacillare pedibus lassitudine, quasi qui trahit pedes, ut talis videatur insistere, aut identidem tollere pedes. ¶ Tam significationem habet, cū ponimus præpositivam quandam, cui subjungimus quam, ut cum dicimus, tam egregium opus tam parvo pretio venisse,

[¹ *Al.* conjectus. ² Cornificius. ³ citroque. ⁴ tangendo. ⁵ manu perscribere. ⁶ tagacem. ⁷ septem. M. ⁸ M. ⁹ M. ¹⁰ M. ¹¹ Opilius. ¹² Thalia. ¹³ esse.)

apud Græcos quoque οὐτως ἀγαθόν. Item
 ei dicimus, quam malus Homerus, tam bo-
 nus poeta est. At antiqui tam etiam pro-
 ceptant, ut Nævius: Quid si taceat, dum
 etiam sciat, quid scriptum sit. Ennius: Illæ
 votis pacis potiri. Titinius: Bene cum
 male subimus, ut quidam perhibent.
 Quanquam estis nihili, tam escator
 consului. ¶ Tandem quomodo significat ali-
 quædam tamen ex supervacuo ponitur, ut
 in Phormione, quomodo ait: Itane tandem
 ut Antipho injussu meo? Non enim hic
 tam significat. At Cicero etiam dupli-
 cem significationem, cum ait: Tandem
 Tauri verbenæque in commentario Sacro-
 tæ facta farinacea. ¶ Tama dicitur, cum
 sanguis in crura descendit, et tumorem
 sicut: Inguenne existat, papulæ, tama ne
 Tæniæ, Græcam vocem, sic interpreta-
 ut dicat ornamentum esse laneum capi-
 ut sit apud Cæcilium in...

soliti sunt. ¶ Tatiūm occisum ait Lanivii ⁷ ab amicis eorum legatorum, quos interfecerant Tinini ⁶ latrones, sed sepultum in Aventiniensi laureto. Quod ad significationem verborum non magis pertinet, quam plurima alia, et præterita jam, et deinceps

[¹ Chœrilus. ² al. Qui. ³ tamen ecastor. ⁴ al. Lucretius. ⁵ qua. ⁶ al. etæniis. ⁷ al. Lavini. ⁸ al. Tatiani.]

P. 190.

quæ referentur. ¶ Taurorum specie simulacra fluminum, id est, cum cornibus formantur; quod sunt atrocia, ut tauri. ¶ Talionis mentionem fieri in XII. ait Verrius hoc modo : Si membrum rapit ², ni cum eo pacit, talio esto; neq. id, quid significet, indicat, puto quia notum est : permittit enim lex parem vindictâ. ¶ Tarquitiâs scalas, quas rex Tarquinius Superbus fecerit, abominandi ejus nominis gratia ita appellatas esse ait volgo existimari. ¶ Tarpeia esse ³ effigiem ita appellari putant quidam, in æde Jovis Metellina, ejus videlicet in memoriâ virginis, quæ pacta a Sabinis hostibus ea, quæ in sinistris manibus haberent, ut sibi darent, intromiserit eos cum rege Tatio, qui postea in pace facienda caverit a Romulo, ut ea Sabinis semper pateret. ¶ Tam perit, quam extrema faba, in proverbio est, quod ea plerumq. aut proteritur, aut decerpitur a prætereuntibus. ¶ Tappulam legem convivalem ficto nomine conscripsit jocoso carmine Valerius Valentinus, cujus .m. Lucilius hoc me-

. duxit, quem no:
 hoc modo : Ingenti vadit cursu ,
 us termo est; et : Hortatore bono prius ,
 us termo. ¶ Trientem tertium pondo coro-
 i dedisse se Jovi donum scripsit, T.
 ict. quom per novem die
 bes et decimam ⁴ Præneste cepisset. id
 it Cincius in Mystagogicon L. II. duas
) et trientem, qua consuetudine hodieq.
 om lignum bes alterum dicimus, id est,
 ssem latitudinis habens, et sestertium,
 s asses et semissem tertium. Item si
 rapit. ² al. etiam. ³ congere. ⁴ deditioe.]

P. 191.

et * ¹ quadrans quartus ²
 pro sereno dictū ab antiquis . nec
 rem ait. ¶ Tenet

natura ministrat. ¶ Temetum, vinum. Plautus in *Aulularia* : Cereriu' Strobile has factari nuptias? — Qui? — Quia temet: nihil allatū video. Pomponius in *Decima* : Non multi temeti, sed plurimi. Novius in *Duobus Dossenis* : Sequimini preminate; sequere temeti timor. Idem in *Funere* : Agite, exite, temulentum ¹ tollite; et in *Surdo* : Filias habeo temulentas, sed eccas video incedere. Afranius in *Conso- brinis* : Pol magis istius temulentæ, futilis. ¶ Tintinnare ⁴ est apud Nævium hoc modo : Tantum ibi molæ crepitum faciebant, tintinnabant compedes; et apud Afranium : Ostiarii impedimenta tintinnare audio. ¶ Tributorum conlationem, quom sit alia in capite, illud ⁵ ex censu, dicitur etiam quoddam temerarium, ut post Urbem a Gallis captam conlatum est, quia proximis XV. annis census alius ⁶ non erat. Item bello Punico secundo, M. Valerio Lavino, M. Claudio Marcello cos., quom et Senatus, et Populus in ærarium, quod habuit ⁷, detulit. ¶ Tentipellium Artorius putat esse calciamentū fer- ratum, quo pelles extenduntur, indeque Afranium

[¹ quadrans. ² dicitur. ³ al. temulentiamq. ⁴ al. Tintinnare. ⁵ al. aliud. ⁶ populus. ⁷ al. potuit.]

...nibus, quo utuntur, appellatur, sed
is, ut est in XII: Tignum junctū ædi-
ficio, et concipit ne solvito. ¶ Tela pro-
feruntur ea, quæ missilia sunt, ex Græco
verbo eorum nomine, quoniam illi τη-
λίκαι, quæ nos eminus; sicut arma ea,
quæ peris dependentia retinentur manibus,
peris non minus in nobis eam partem
vici vocari existimandum est, quam
Tigillum Sororium*. ¶ Vici appellari in-
feris, qui ibi villas non habent, ut Mar-
tialis. Sed ex vicis partim habent remp. et
partim nihil eorum, et tamen ibi nun-
quam negotii gerendi causa, et magistri
magistri paci quotannis fiunt. Altero
vici ædificiorum definitur, quæ con-
terminis oppidis, quæ itineribus regio-
bus inter se distant, nominibusque
terminis causa sunt dispartita. Ter-
tius ædificiorum definitur, quæ in op-
pide, in suo quisque loco proprie ita

turbati, et mali cordis. Pacuvius in *Iliona* : Qui veloci superstitione cum vecordi conjuge ; et Novius in . . . Coactus tristimoniam ex animo deturbat et vecordiam. ¶ Vapula Papiria, in proverbio fuit antiquis, de quo Sinius Capito sic refert, tum dici solitum esse, cum vellent minantibus ibi ² significare se eos negligere et non curare, fretos jure libertatis. Plautus in *Feneratrice* : Heus tu, in barbaria quod fecisse dicitur libertus suæ patronæ, ideo dico . . . liberta salve, vapula Papiria. In barbaria est, in Italia. Aelius hoc loco, vapula positum esse ait pro dolo. Varro, pro peri, teste Terentio in *Phormione* : Num tu . . . resipis verbero ; et Plauto in *Curculione* : Reddin', an non, mulierem prius, quam te huic meæ machæræ obicio—masti-gia? Vapula ergo te³ vehementer jubeo, ne me terri-tes. ¶ Vacerram Aelius et alii complures vocari aiunt stipitem, ad quem equos solent religare. Ateius ve-

[¹ squalo, scabre atq. ² sibi. ³ Vapulare ego.]

P. 195.

ro Philologus hoc nomine significari maledictum magnæ acerbitalis, ut sit vecors et vesanus, teste Li-vio, qui dicit: Vecorde et malefica vecordia¹. ¶ Va-gorem pro vagitu, Ennius *Li. XVI.* : Qui clamor oppu-gnantis vagore volanti. Lucretius *l. i. II.* : Et superatur, itē miscetur funere vagor. ¶ Valvoli fabæ folliculi appel-

aiunt uici, qui uersas suras naueat. riau
lite glorioso: Qui talos vitiosos majoren
leas vagi salis; et in Silitergo: Sin e
itos pueros pariat postea, aut varum, au
ut compernem, aut pætum, aut bocchun
ere alligare significat, ut hic versus demon
it malaci viere veneriam corollam. Uix
vasa viminea, quæ vinciuntur, ligata. ¶ Ver
itur dolores corporis cum quodam mi
, quasi a vermibus scindantur. Hic dolo
fos dicitur. ¶ Veruta pila dicuntur, quod *
æfixa. Ennius L. X cursu
sæpe veruti. ¶ Uruat, Ennius in Androme
cat circundat, ab eo sulco, qui fit in urb
iryo aratri, quæ sit forma simillima unci
atione buris et dentis, cui præfigitur vo
utem: Circum sese uruat ad pedes a terr
itos caput. ¶ Ungulus Oscorum lingu
t si quid monumen
, qui eorum requireret, est unculus, quen
ehrio. Pacuvius in Iliona: Renuenanti eeo

P. 196.

spensum lævo brachio ostendo ungulum. ¶ Unciaria
 lex appellari cœpta est, quam L. Sulla et Pompeius
 Rufus tulerunt, qua sanctum est, ut debitores deci-
 mam partem [¶ Venenum . . .
 dicebant antiqui, cujus color inficiendo mutatur,
 ut Ennius cum ait: Cum illud, quo jam semel est
 imbuta veneno. ¶ Ventabant dixisse antiquos veris-
 simile est, cum et præpositione adjecta
 . . . adventabant. U. ntupum est, vel
 quod Græci *ὄειν* dicunt. ¶ Venditiones
 dicebantur olî Censorû locationes, quod velut fructus
 publicorum locorû venibât. ¶ Viminalis et porta et col-
 lis appellantur, quod ibi viminû fuisse videtur silva, ubi
 est et ara Jovi Viminio consecrata. ¶ Vindex ab eo quod
 vindicat, quominus is, qui prensus est, ab alio tenea-
 tur. ¶ Vineæ, ut Verrius præcipit, quod vino feracessint;
 etiam militares quædam machinationes a similitu-
 dine appellantur. ¶ Vivatus et vividus a poetis dicun-
 tur a vi magna. ¶ Vindiciæ appellantur res eæ, de
 quibus controversia; quod potius dicitur jus, quia
 fit inter eos, qui contendunt¹. Cato in ea, quam scri-
 bit L. Furio de Aqua: s.
 Prætores secundum populum vindicias dicunt.
 . . Lucilius: Nemo hic vindicias, neque sacra, ne-
 q. numen veretur. De quo verbo Cincius sic ait: Vin-
 diciæ olim dicebantur illæ, quæ ex fundo sumptæ

... . Si vindiciam falsam tu-
is², [præ]tor arbitros tres dato, eorum
fructus duplione damnum decedito.

licuntur vindiciæ inter eos, qui contendunt.

rincipium fuit vox *Manubiæ*, usque ad
ic habentur in Schedis p. 167—172. Post
ebatur *Mutum* etc, quod in pag. 4. Fra-
est usque *Ordinarium hominem* p. 32.
sequuntur ea, quæ in Schedis habentur
liqua integra sunt in Fragmento usque ad
. Post *Tablinum* sequuntur quæ habentur
. 187 usque ad vocem *Vindiciæ* quæ finis
Ursinus.—[*Fragmenti finis*, recte inquit
idicis Farnesiani, quem et in fine mutilum
eter ultima verba glossæ *Vindiciæ*, vo-
redor infra notandæ p. 295 h. ed. n. 44
significat Epitomæ Pauli extrema pars
et *Vindicia* æstivæ

MENTIA COLLECTANEA,

ulvi Ursini editione desiderantur ¹.

, mons altus. (¶ *E præfatione Dacerii*).
valis hostia est, quæ rei divinæ causa
ducitur ab his, qui pro frugibus fa-
lugustinus e Macrobio, Saturn. III,
)
us, nullus. *Marcus vates: Ne nin-*
queat. (Ex integriore Festi codice
; vid. p. 25, ubi, ut p. 44, s. v. Pri-
ur excidisse linea, errantibus libra-
pter τὸ ἑμοιοῦσθαι τὸν verbi ningulus in
anii exemplis. Hinc sunt corrigendi
fragmentorum editores (Hessel,
nberg, p. 45), qui diversas et inanes
le hoc versu conjecturas receperunt.

Quidam propudium putant dici, a quo pudor et pudicitia præcul sunt. (*Ex integriore Festi codice Paulus, s. v.; vid. p. 37, 38*).

5. *Primanus tribunus* erat qui primæ legioni tributum scribebat. (*Ex integriore Festi codice Paulus s. v.; vid. p. 44*).

6. *Taurium*, æs dicunt, quod in ludos tauricos (taurios. *v. p. 158*) consumitur. (*A. Augustinus ex alio codicis Farnesiani, tunc integrioris, apographo?*).

* 7. *Tammodo* antiqui ponebant pro *modo*, ut Attius: Tammodo inquit Prænestinus. (*A. Augustinus ex eodem, ut videtur, apographo. Pauli Epitome: Tammodo antiqui ponebant pro modo.*)

* 8. *Tame* in carmine [Saliari] positum est pro *tam*. (*A. Augustinus ex eodem apographo. Verbum Paulus omisit*).

9. *Tertium, quartum* differre ait [Verrius?] a *tertio, quarto* quintus, quod quid factum sit, significet. (*A. Augustinus ex eodem apographo. Dacierius h. l. sic emendat: T, q. d. a. a t., q. quom tempus, quo quid f. s., s.*).

10. *Tablinum* proxime Atrium locus dicitur, quod antiqui magistratus in suo imperio tabalas ibi habebant rationum publicarum. (*Edd. Anteaugustinianæ et A. Augustinus ex eodem apographo. Exstat pars prior hujus glossæ ap. Ursin., p. 164. lin. ult. ubi desinit charta Farnesiana, nec verbum unum addunt Schedæ, p. 187. Insulse edd. Anteaug., post publicarum. e Paulo subjiciunt: Alii dicunt tablinum a tabulis.*)

is antiquus mss.,
ducerent. (*A. Augustinus ex eodem*

orsitan apud veteres ante Ursinum edito-
fragmenta, quæ recentiores neglexerunt
nt. Sed si quis in hujus familiæ libris excu-
tur, ei cavendum erit, ne fraudem faciant
ssæ, versus disjecti et alienis locis inserti,
Festo immixta, perversus ordo paginarum
licis, alia, quæ hic piget exemplis demon-

NOTULÆ.

NOTE

ET

VERBORUM SYLLABARUMQUE COMPEND

-] supplementa includit.
¶ glossæ initium.
* lacuna.
() delenda includit.
.m. meminit } et hæc quidem in codice
n. enim } Farnesiano.
ē. est }
ē, in compositione, em vel en.
ā am vel an.
ō om vel on.
ū um vel un.
i. id est, ut p. 123.
p. per.
q. qui, p. 27; quod, p. 67; sapiu
aut autem.
dtr dicitur. sed p. 50, dicuntur.
cætera per se facilius intelligentur.
-

IN FARNESIANI CODICIS

CONTINENTES.

lus]. — Post verbum *Volcanalia*
li Epitoma : *A. d. III. Non.*
n jam indicaverant editores ante
nsueta *Def.* aut FRAG. Cf. s. v.
. *E. E.*]

mitti]. — Hanc manumissionis
ibus erat concepta, in editione
is aliis, aliis luxatis, male acce-
itati, nisi fallimur, restituimus.

ter Matuta]. — Ex Pauli ver-
quæ sequuntur, Festi verba. Una
ia est : *manis* enim pro *manes*
ii. ut obinor, errore. (*A. Aug.*)

P. 12. s. v. *Nec*].—*Nec escit* scribendum pro *nec esit*. Nam *escit* pro *erit* antiqui dicebant, et *superescit* pro *supererit*.

P. 17. s. v. *Navalis*].— Quid si *remi eminent* scribamus, pro *remi emicant*? Certe ad veterem scripturam propius accedemus, quæ est *rem gement*.

P. 18. s. v. *Nævia*].— Quod post *Næviam* sequitur fragmentum *tur cælum ca.* quo pertineat ignoro. Varro, L. I. de L. L. (V, 19) ait *cavum* a *chao*, unde omnia orta, et a *cavo* *cælum* dictum.

P. 20. s. v. *Nuptias*].— Videtur legendum *legem quoque funestam*, pro corrupto verbo *parrenstam*.

P. 21. s. v. *Nucupata*].— Ita in exemplarī pro *Nuncupata*, antiqua scribendi consuetudine cui contraria *formonsus* et *gnefonsus* [*gnephosus* vid. Pauli Epitomam s. v.]. Reliqua ita legendæ ut in ora paginæ notavimus: *Nominata certa et cum nexum faciet, mancipiumque uti lingue nuncupassit, ita jus esto; id est, uti nominarit* -

P. 23. s. v. *Noverca*].— Cum in Fragmento *veterannia*, non, ut alii descriperunt, *ecterannia* ex ea scriptura fecimus *veteres Annia*. Cui autem nupserit hæc *Annia*, quærendum.

P. 25. s. v. *Nauti*]. Cod. Farnesianus duobus columnis exaratus, charta in latitudinem ampliori, sed cum

id inflexa, prout ignis est grassatus.
col. 3.), si damna damnis compen-
sarciter versus, id est, in singulis 16
autem hujus glossæ 15 tantum
quia duæ ad superiorem glossam
positis, glossam infra cum supplc-
to :

rsarii] T. Sicini Volsci
jurationem] inissent adversus
vi in Cir]co combusti feruntur,
regio]ne, quæ est proxime Cir-
est la]pide albo constratus.
fuerunt :] Opiter Verginius
derius] Lævinus, Postumus Co-
] . . . Ilius Tolerinus, P. Ve-
. Sempr]onius Atratinus, Ver-
Mu]tius Scævola, Sex. Fu-

t. Rom. Tom. II. p. 143. qui,
irras suas tueatur, alias videbi-

P. 27. s. v. *Oculissimum*]. — In editione Augustiniana locus hic mendosus adeo luxatusque habetur, ut Festi sententia vix in eo appareat.

P. 31. s. v. *Ortygia*]. — Cum in exemplari adverbium *nunc* a librario duabus litteris [nc] superimposita linea scriptum fuisset, error inde fluxit, ut pro *nunc* in libro Augustiniano *non* editum sit, atque unius sententiæ lapsu tota sententia immutata sit.

P. 34. s. v. *Oratores*]. — Multa hic restitimus exemplari diligentius inspecto, quæ desiderantur in editione Augustiniana. Præterea corruptam vocem *propte* mutavimus in *propterea*, et *decretoribus* in *deprecatoribus*.

P. 32. s. v. *Oræ*]. — Pro *quam expediam* in ora paginæ emendavimus *qua me expediam*, et veram eam emendationem existimamus.

P. 33. s. v. *Persicus*]. — Plauti versus in exemplari habet *persibus*, pro *persicus*; et ita [Nævius apud] Varro [nem], lib. VI [VII, 107] de Ling. Lat.

P. 35. s. v. *Porriciam*]. — Varro, lib. V (VI, 54) de L. L.: *Profanatum*, inquit, *quod in sacris polluctum; itaque olim in fanis omne consumebatur, quod profanatum erat*.... Hæc ad verbum *profanata*, quod fecimus ex duobus *profana* ~~ca~~. Reliqua in editione Augustiniana cum sint suo loco mota, nos ad fidem exemplaris reposuimus et multa multa restitimus.

P. 40. s. v. *Plorare*]. — *Estod* in lege *Nun* ~~ca~~ habet exemplar.

...um et cum rescriptivimus, qui in cas-
jana cum verbo *parare* male con-

. *Primanus*]. — Ita plane est in
liqua fortasse vel Paulus addidit, vel
in exemplo et explicatione illustrare
gm. Collect. p. 294. h. ed. n. 5]

. *Potitium*]. — In exemplari est *de-*
, antiqua scriptura, ut *foro bovario*

. *Prætor*]. — Totus hic locus in cæ-
at (*A. Aug.*).

. *Potestur*]. — In exemplari plane
vocis cum, ut fortasse emendandum
est est, Cum. Nam verbum *est* alia
ijectum. [Aliter *Urs.* in marg. *E. E.*]

. *Pascales*]. — In exemplari erat
no; deinde in litura scriptum fuit

. *Publica vendenda*]. *Optim* ...

P. 63. s. v. *Quirites*].— In exemplari ita plane est. . . . *o est preco, qui in funeris* ut videatur esse legendum : *indicio est præco, qui in funeribus indictivis*.

P. 79. s. v. *Rumentum*].— In exemplari est. . . . *erim vis canerit*, non, ut habet editio Augustiniana *crimen avis canerit*. Hic sane lapsus locum antiquitatis subobscurum, reddidit obscuriorem.

P. 81. s. v. *Redarguisse*].—Post vocem *genus* edd. Anteaugustinianæ FRAG. ponunt, ut quidem solent, ubicumque deficit scriptura veteris fragmenti. Et reipsa hic videtur aliquid excidisse. Cf., p. 4. s. v. *Mundus*. (E. E.)

P. 85. s. v. *Refriva*].—Vox *tevirtico* mendosa est, pro qua alii reposuerunt *e tritico*. Forte scribendum *revertantur*.

P. 87. s. v. *Procus patricium*]. Opinor vocem *patricium* adjectam esse.

P. 88. s. v. *Relegati*].—Cum in exemplari sit *Senatui q. Consulto*, pro *Senatus c.*, placet ut pro *magistratus* legatur *magistratuus*.

P. 92. s. v. *Rideo*].—Hoc loco in antiquo libro est *Sex. Pomp. Festi lib. XVIII. (A. Aug.)*

P. 94. s. v. *Religionis*].—Vett. exempl. *in ara Iobis*...; et Festi Fragmentum habet plane *in ara*.

P. 96. s. v. *Recipie*].—In exemplari est *recipiem*.

iv. *Solatum*]. — In exemplari est eatur ictericos dixisse arquatos a co- rusticis dicuntur solati a colore so- . . . *rigine*, *aurigine* plane est.

Sospes]. — In editione Augustiniana adeo luxatum est, ut sanus ex eo possit.

v. *Sucula*]. — Hic quoque locus in iniana male nimis est acceptus. Nos laris edidimus, et ex corrupta voce is *quinque*, et pro *loquenti* emen- *di*; quæ scribendi consuetudo inve- eribus monumentis, tum in hoc ipso æpe, in quo *set* pro *sed*, *adque* pro *inis* pro *quotannis*, et alia hujus- ur infinita. [Cf. ad p. 155].

v. *Sulci*]. — Vide num melius sit quod est in exemplari *fictum*.

v. *Suasum*]. — Scribendum fortasse

num scripsisse, Politianum a Marullo [v. supra p. vii.] irrisum, quod *expornata* pro *supernata* apud Catullum reposuerit.

P. 118. s. v. *Sub vitem*]. — Lucilius in exemplari habet *subsit*, ut nos edidimus, non autem *subit*; pro quo Paulus *submit* in Epitoma.

P. 120. s. v. *Struere*]. — *Adicere* pro *adjicere*, antiqua scribendi consuetudine, in exemplari exaratum est.

P. 123. s. v. *Stipes*]. — Ostium sine nota aspirationis scribendum, licet in exemplari sit *hostium*, ut *hostreis* supra in *Scrupi*, pro *ostreis*.

P. 126. s. v. *Sterilem*]. — Verbum *cipit*, quod est in exemplari, potest ferri, si id *mavis* quam *concipit*.

P. 126, 127. s. v. *Sycomorus*]. *Saccor*. . . . *Saccorum* fortasse; quid enim aliud dici possit, mihi in mentem non venit (*A. A.*). Isidorus, xvii, 7: *Sycomorus*; ficus et morus sunt Græca nomina. In vulgatis tamen *sicut* pro *ficus* corrupte scriptum est (*Urs.*). Legebat ergo Ursinus, saltem in margine, *Sycomorus*, quod nos reposuimus. In Augustini et Scaligeri edd. lacera glossæ hujus fragmenta, de suo loco mota, vix agnoscuntur; Dacerius, eam ex editione Romana complevit quidem, sed, contra rationem alphabeti, quam sequi se profitentur edd. omnes post Augustinum, initio litteræ S. inseruit. (*E. E.*)

P. 127. s. v. *Sacrem*]. — . . . In exemplari plane est *ine* (?), ex quo fecimus *sanguine*.

... rarius non eos, quos Livi
s, qui M. Papirium primum Sacrificu
sed alios historicos fuerit secutus.

129. s. v. *Sagmina*]. — Versum
leest in exemplari, in margine addidit
ma. [Ennius ap.] Cicero[nem, Offic. III,
alma, apta pinnis, et iusjurandum Jovis
nec ita Festi scripturam recte consta
et alteri glossæ hujus fragmento Pauli
ur. Errat profecto Lindemannus, qui
cratum Jovis sagmine nobis pro versu
exhibet. Sed de his cæterisque hujus
(E. E.)

37. s. v. *Salentinos*]. — In exemplari
d quod operarum vitio not
pressum est. Ex eo fragmento nos fec
ticunt. (Urs. Nos alibi, Ursino mone
us, ut p. 126, s. v. *Sycomorus*; p.
ramento. Sæpe tamen e conjectura div
n] reposuimus, ubi plane deerat
um vocabulum :-

P. 140. v. *Spintyrnix*]. — Desideratur nome poetæ cujus verba referuntur (*A. Aug.*). Nos la cunæ signum addidimus, ut sæpe alibi, tacente Ura no. (*E. E.*)

P. 142. s. v. *Scrutillus*]. — De *sullus* fecim^{us} *suillus*, et pro corrupto verbo *ivillum* emendavi mus *Scrutillum*. De verbo *suillus* non est dubitat^{um}, quia in hoc exemplari l. littera, loco i., po sita sæpe reperitur. De scrutillo memini me legisse sed apud quem, non vacat quærere.

P. 142. s. v. *Scrupi*]. — Ennii versus, quem hi citat Festus, ex Andromacha, extat apud Nonium i *Scapres*. In Exemplari est: *Ennius in An. . . no Ar* Unde error fluxit, ut alii scripserin^t iⁿ *Armorum* *judicio*, cum tamen versus sit ex *Ar dromacha*. *Asperi* item non *aspera* est in eode^m exemplari.

P. 143. s. v. *Scelerata*]. — In exemplari plar est. . . . s. i. *Carmentalis dicitur*. (*sic?*)

P. 144. s. v. *Sexus*]. — In veteri libro est *secu* initio, tamen in exemplis *sexus*. (*A. Aug.*)

P. 147. s. v. *Sifus*]. — Verbum, cujus extrem tantum littera in exemplari reliqua est, putam^{us} fuisse *prætoris*: tantum enim spatii relictum est; ve si magis placet, *curatoris*. Utrumque in veteribus le gum fragmentis reperitur.

P. 147. s. v. *Seplasia*]. — In exemplari est. . . on *M. Cicero*, quod puto fuisse iⁿ *Pison*. *memin Cicero*.

... *coloniā*.
... s. v. *Segesta*]. — Hermolaus
III, 8, legit *obsceno omine*, pro eo, quod
uari *nomine*.

49. s. v. *Servorum*]. Exemplar habet
pro eo quod alii *servos* ediderunt. Nos autem
gram retinemus.

49. s. v. *Sispitem*]. Verum est, quod
Junonem ab antiquis dictam Sispitem,
numismatibus est IVNO SISPIŦA, ut hic
leatur legendum *Sispitam* et *Sospitam*.

51. s. v. *Sontica*]. Catonem de re Flori
lius [IX, 12 et] X, 13. Cum autem in ex
... *ibi causam sonticam*. . . . satis appa
i vocandi casum esse.

1. s. v. *Spiciunt*]. Cato *de Decem ho*
utra Thermum citatur a Festo saepe et
III, 24. *De septem hominibus* non inve
pro *septem* hic quoque *decem* scrib

s. v. *Silatum* 7 7

positum est. *Cancellæ* in supplementum hujus fragmenti nescio quo modo amanuensis culpa irrepsit. [Pro *repagula*, quod in *Erratis* est, et nos reposuimus. *E. E.*]

P. 159. s. v. *Tullios*]. Paulus in Epitoma manuscripta: *Tullios alii dixerunt esse Silanos, alii rivos, alii vehementes projectiones sanguinis arcuatim fluentis*, cetera ut Festus. In antiquo lexico latino-græco *Siluanus* exponitur Κρουός, et ita fortasse legendum tum hic, tum apud Cornelium Celsum. Quid si, pro *sanguinis*, legamus *amnis*? quia sequitur, *quales sunt Tiburi*. Sed nihil temere mutandum.

P. 160. s. v. *Topper*]. *Mature* pro *temere* in margine posuimus, quia ita est infra. *Homonem* autem pro *humanum*, ex Ennii versu: *Miserum mandebat homonem*; et supra in [Epitoma, s. v.] *Hemonæ* ita habetur: *Homonem hominem dicebant*. Versus Attii in Io fortasse ita legendus: *Topper, ut fit, patris ten' eicit ira?* vel, *Pater istam eiecit foras*. Verbum *inferuntur* omissum est in editione Augustiniana, quo antiqui usi sunt pro *inferuntur*.

P. 161. s. v. *Tutulum*]. In exemplari ita plane est: *formā e tali*, unde in editione Augustiniana, *forma e tali* impressum est, cum *forma metali* scribendum fuisset.

P. 163. s. v. *Monstrum*]. Sub finem hujus glossæ lacunam significavimus, qua certe vox *Monitores*, sequentibus versibus explicata, evanuit. A. Augustinus ad h. v. : Verba Festi dimidiata in-

...acerius h. s. v., et alias,
...ossam exhibent duplicem unius glos
Cæterum glossa *monitores* prorsus de
...august. (E. E.)

s. v. *Opima*]. *Pompeli regis* in ma
nus, pro *Pompili*, quia ita antiqui dice
...li pro *Duili*; et Schedæ habent *Pompelli*

s. v. *Optima lex*]. In Schedis tantum
...m est quantum ad reponenda duo verba ,
...ine notavimus satis est. *Magister populi*
...; item *magistrorum* pro *magistratum*,
...edis, legendum putamus.

s. v. *Prædotiun*]. Ita in Schedis et

... *Petrarum*]. In Schedis *Levius* est
...ide suspicor *Lævium* significari, etc.

s. v. *Pictor Zeuxis*]. In Schedis ita
depravata , ut tamen ad veram lectio-
...quasi manu ducant, cum in eis

cepta sit, incertum. Ea sane interpolatione carent Augustiniana et Anteangustinianæ edd. (E. E.)

P. 185. s. v. *Pisalitem*]. Ita est in Schedis pro *Pisatilem*, et ita videtur legendum.

P. 190. s. v. *Talionis*.] Liber manuscriptus (*sic*) habet *rapit* pro *rupit*, ut fortasse *rapsit* sit legendum.

P. 191. s. v. *Tripudium*]. Desiderantur hæc in aliis editionibus; v. supra in *Puls.*; . . . *Tripudium dicebatur in auspiciis* videtur fuisse in exemplari. Deinde Festus afferebat exemplum ex aliquo scriptore disciplinæ auguralis.

P. 191. s. v. *Tintinnare*]. Pro *molle*, vel, ut alii emendarunt, *mollem*, in Schedis est *molæ*, eaque vera lectio est.

P. 191. s. v. *Tributorum*.] Opinor in exemplari fuisse *census populus*, et deinde verbum *poplus* in *alius* mutatum. Extant lectionis antiquæ vestigia in Schedis.

P. 191. s. v. *Tentipellium*]. *Indeq.* pro *idem*, melius in Schedis.

P. 192. s. v. *Vici*.] Integra lectio in Schedis habetur, et emendata. Nam *paci* antiqua scribendi consuetudine dictum est pro *pagi*.—Reliqua etiam emendatiora in Schedis: *Altero, cum id genus ædificiorum definitur, quæ continentia sunt his oppidis, quæ itineribus regionibusque discriminis causa sunt dispartita*. Et in fine *in oppidi vicis et vicani* utroque loco habent Schedæ.

P. 193. s. v. *Victimam*.] In Schedis est *ob*

...scriptura. Pro *vincta* i
cta, ut fortasse *vitta* scribendum sit.
i. s. v. *Vitæ*]. Deest hæc vox in cæ
4. s. v. *Vecors*]. Exempla Pacuvii
erantur in aliis editionibus.

4. s. v. *Ve victis*]. In Schedis est *Br*
quo in margine, alia manu, ejus for
illas cum exemplari antiquo contulit,
notatum est, et *pensum* pro *appender*.

5. s. v. *Viere*]. Hæc quoque in aliis
siderantur. Ennii versus extat apud V
[V de ling. lat. [V. 62], apud quem
t in Schedis.

s. v. *Uruat*]. Placidus in glossis : (*U*
umscribis, dictum ab urbe. Versus F
ior in Schedis.

s. v. *Ungulus*]. *Nacta* legendum,
iret. Pro corrupto autem verbo *elirio*
ebrio, quæ vera lectio est.

NDICES.

(Fr. significat fragmenta Verrii Flacci; numeri numeri
positi, paginam editionis Romanæ.)

INDEX

FORUM, MONUMENTORUM, ETC

IN FESTI FRAGMENTO CITANTUR

A.		— Phimidis, 163.
		— Annalibus, (?) 171.
89. 110. 169.		Aelius, 20. 85. 106. 107.
		194.
ityone, 80.		— L. XII. Significatione
176.		verborum, (?) 159.
cha, 107 (?).		Aelius Gallus L. II. (Signi-
23. 178.		ficationum) qua-
73. 112.		jus pertinet.
14. 28.		

162. 167. 168. 169(?).
 171. 172. 176. 183.
 188. 193.
 — in explanatione XII. Tabularum 100 (et alibi omisso libri titulo, ut 126?).
 — in explanatione carminum Salarium (v. h. v.), 169 (et alibi omisso libri titulo, ut 185).
 Aestimatio censoria, 73.
 Afranius, 72. 86. 110. 162. 188. 191.
 — in Abducta, 145.
 — Brundisina, 129.
 — Consobrinis, 32. 85.
 — Epistola, 65. 82. 110. 161.
 — Ida, 183.
 — Matertoris, 10.
 — Privigno, 58. 144.
 — Prodito, 85.
 — Promo, 191. 192.
 — Repudiato, 89. 144.
 — Rosa, 90.
 — Simulante, 20.
 — Suspecta, 20.
 — Virgine, 113. 162. 169.
 Agathocles, Cyzicenarum rerum scriptor, 77.
 Alcimus, 77.
 Algius, Lib. I. de bello Carthaginensi, 8.
 Annii Luscus (T.), in ea quam dixit adversu Gracchum, 124.
 Antigonus, Italicae historiae scriptor, 77.
 Antistius Labeo (Q.), 56. 61. 155. 156. 182.
 — in commentario Juris pontificalis, — Lib. jr cert. 58. — Lib. X 157. — Lib. XI. 61. — Lib. XV. 156.
 — de Officio auguris, 9.
 Apollodorus, in Euxenide, 76.
 Apollonius (?), 14.
 Appius (Claudius Cæcus), in Sententiis, 175.
 Appius Claudius Pulcher, in Augurali disciplina 99 (?). 106. 108. 178.
 Aristarchus (?), interpretæ Homeri, 14.
 Aristophanes grammaticus, 168.
 Artorius, 160. 191.
 Ateius Capito, 11. 48. 83. 93. 145. 175.
 — Libro VII Pontificali,
 Ateius Philologus, 16. 230. 121.
 — lib. Glossematorum,
 Atta (togatarum scriptor), 47.
 Angurales libri, 59 61. 79.

	96. 114. 115. 121.
5. 126. 140. 149.	— in Originibus, Lib. I. (179, de inscriptio hujus operis) 12. 3
188. 195.	— Lib. II. 116. — Lib. III. 32. — Lib. IV. 171. — Lib. V. 40
8. 65.	— Lib. VII. 72. 73. 102
rione, 20. 32.	170.
izomene, 107.	— in Commentariis Juris civilis, 5.
no, 125(?) 189.	— in Epistola, 3. 52.
q. 125.	— in libro de Re Militari, 61. 116. 152. 187.
167.	— in oratione de Aqua (L. Furio), 196.
62.	— de Agna musta pascen- (da?) 51.
25. 37. 145.	— de Auguribus, 49.
120 Chære-	— de Conjuracione, 52.
24. 83. 125.	— de Fundo oleario, 51.
177.	52.
103.	— de Indigitibus
116.	

- Aediles sacrosanctos esse, 128.
- Ne quis consul bis fieret, 52.
- cum Hispaniam proficisceretur, 18.
- (Numantiae) apud equites, 180.
- quam habuit in Consulatu, 3.
- dissertatione consulatus, 96.
- de Feneratione legis Juniae, 44.
- dissuasionem de rege Attalo, 44.
- dissuasionem, ne lex Baebia derogaretur, 92.
- dissuasionem legis, quae postea relicta est, 151.
- dissuasionem de lege Orchia, 52. 181.
- suasionem legis Voconiae, 92.
- orationem pro L. Caesetio, 109.
- pro Caesare, *vel* Caesetio (?), 151.
- ad Lites censorias, 52.
- contra M'. Acilium quarta, 45.
- contra M. Coelium, 18. 44. 52. 151. 152 (variante codicis scriptura).
- in Q. Minucium Thermum, 96. 128.
- in Q. M. Thermum, dix. hominibus, 2. 26. 151. 176.
- contra Thermum, dix. Suis virtutibus, 3. 89. 172.
- contra Annium (Luscum), 113.
- contra Cornelium, apud populum, 96.
- contra Oppium, 68.
- in Q. Sulpicium, 17.
- de L. Veturio de Sacraligio commisso, 4. 152 (?).
- cum edisseravit M. Fulvii Nobilioris censuram, 92.
- de re Floria (?), 151.
- Cato nepos (M. Porcius), i oratione. . . . 3.
- Catullus (M. Valerius (XVII, 10). 114. (LXII, 38) 82. (XCV, 6) 4).
- Censoria lex. *v.* Lex.
- Cephalon Gergithius, dix. adventu Aenae in Iuliam, 78.
- Cicero (M. Tullius), 1 (? 6.
- Philipp., II, 28) ? 71.
- de Oratore, (I, 28) 89.
- in Pisonem, (11) 147.
- in Verrem, (I, 56) 8

	Dioeles Peparethius (?), 78.
(15) 26.	Dionysius (?), 79.
5. 16. 20.	
137. 145.	E.
, 49.	Ennius (Q.), 1. 16. 51. 57.
a potestate,	83. 84. 86. 87. 92.
	95. 96. 100. 106. 109.
), 87.	110. 112. 117. 122.
n II. 190.	123. 137. 140. 145.
Officio ju-	146. 149. 158. 160.
, 154.	161. 169. 175. 180.
21. 130.	189. 190. 196.
bis, 85. 140.	—in Annalibus, Lib. incerto, 114. 122.
	—L. I. 51. 67. 92. 109.
117. 127.	118. 125. 133. 179.—
16. 186.	II. 9. 18. 25. 68. 95.
iarum libro	118. 141. 159. 164.
ro VII, 160.	196.—III. 37. 109.—
populum,	IV. 133.—V. 18.—
	VI. 16. 107. 139. 140.
uidam, 185.	VII. 16. 65.
Scipionum	

- in Achille Aristarchi (?), 5a. 113.
 — Ajace, 160.
 — Alexandro, 34. 189.
 — Andromacha, 142.
 — Andromeda, 68. 195.
 — Asota, 164.
 — Cresphonte, 68. 80.
 — Erechtheo, 11.
 — Hectoris Lytris, 80.
 — Iphigenia, 57. 180.
 — Telamone, 179.
 — Telepho, 138. 170.
 — Thyeste, 116.
 Evhemerus, 120.
- F.
- Fabius Pictor, 60.
 Fasti, 67. 87. 98. 147. 159.
 Fasti Prænestini. Fragm. p. 13. sqq. nostræ. ed.
 Flaccus, 71.
 Fœdus Latinum, 16.
- G.
- Galitas, 77.
 Gracchus (Caius), oratione — in Popilium posteriore, 172. 180.
 — de legibus a se promulgatis, 180.
 — lege Minucia, 180.
- cum circum c
 bula iret, 49.
 — de lege Penni,
 Granius, 13. 187 (?)
- H.
- Historiarum scrip
 dam, 158.
 Historici, 135.
 Homerus, 11. 23.
 Hostius de bello H
 133.
 — Lib. I. 163.
- J.
- Julius in Adrasto,
 Julius de Feriis, 8;
- I.
- Lælius (C.), Pro s
 populum, 124. 1
 Lævius in Centaur
 Leges 116. 128.
 — Romuli et Tatii
 — Numæ 85. Cf. 1
 — XII. Tabularum
 16. 41. 62. 68.
 84. 100. 150. 15
 192. 193. 196.
 Lex Bæbia, 92.
 — censoria, 37.
 — dedicationis aræ

, 100.	— Latinorum, 95.
4.	— Oscorum, 8. 101. 108
171.	118. 167. 170. 174
152. 181.	175. 180. 183. 195.
de Senatoribus	— Pœnorum, 118. 171.
is, 56. Cf. 64.	— Prænestinorum, 11
atn, 45. Cf. 115.	(cf. 22). 163.
nciis parandis,	— Sabinorum 188.
	— Samnitium, 135.
cis ponderibus,	— Tusculanorum, 65. 121.
	— Tuscorum, 117.
, 147.	— Umbrorum, 47(?). 121.
mento, 153.	— Volscorum, 102.
convivalis, 190.	Livius (Andronicus), 141.
de Pecudum	29. 38. 65. 80. 106.
ione, 45.	108. 122. 195.
a, 128.	— in Odyssea veteri, 11(?).
ublicis et pri-	12. 24. 160. 175.
, 193.	— Gladiolo, 185.
nis Vestalis	— Lydio, 140.
49.	— Virgine, 24.
51.	— Centauris, v. Lævius.
rales. v. Au-	Lucilius (C.). Satiræ 15

69. (II, 576) 105. (II, 838) 119. (II, 847) 13. (II, 1140) 159. (IV, 1226) 117. (VI, 869) 139. (VI, 835) 25.
- M.
- Manilius, 143.
- Marcus vates, 25. cf. 136.
- M. Valerius Messala (Corvinus).
- de Dictis involate, 130.
- in Explanatione auguriorum, 9. 157.
- XII. Tabularum, 62. 130. 162.
- in oratione pro Liburnia, 188.
- Mimi, 121.
- N.
- Nævius, 20. 33. 52. 71. 72. 79. 100. 107. 129. 134. 160. 184. 185. 189. 191.
- de bello Punico, 65. 102. 119. 131. 133.
- in Hariole, 32.
- Lycurgo, 176.
- Nautis, 119.
- Phoenissis, 140.
- Satyra (*sic*), 65.
- Tunicularia, 16. 40.
- Nelei carmen, 20. 123. 125. 160.
- Novius, 194.
- induobus Orosenis, 19^a
- Funere, 191.
- Lupo, 80.
- Maccho Copone, 25.
- Pico, 72.
- Surdo, 191.
- Togularia, 65.
- O.
- Oppius, 32.
- P.
- Pacuvius (M.), 12. 40. 89. 109. 135. 160. 167. 176. 195
- in Antiopa, 160.
- Armorum iudicio, 90. 91. 161.
- Atalanta, 144. 195
- Chryse, 149.
- Duloreste, 140.
- Hermiona, 86, 164
- Iliona, 33. 89. 194. 195
- Medo, 38. 113. 178.
- Niptris, 115. 149.
- Periboea, 38.
- Teucro, 33. 38. 80. 133. 164.
- Plato, 154.

o) 83.91	(III, 1. 64) 106.
.6) 191.	— Pœnulo, (I, 2. 55) 138.
) 16.140.	— Pseudolo, (I, 1. 14) 114.
7.4) 91.	(I, 1. 108) 161.
17.	(I, 3. 31) 35.
48) 10.	(I, 3. 66) 27.
71. 161.	(II, 1. 18) 24.
.9) 120.	— Rudente, (IV, 6. 4) 127.
1.) 15.	— Sticho, seu, Nervolaria?
Clitel-	(I, 2. 34) 179.
	(II, 2. 27) 17.
5) 124.	— Trinumo, (?) 59.
h) 15.	— Truculento, (II, 2. 16) 112
15) 68.	(II, 7. 50) 16.
18) 27.	— Artemone, 14. 83. 113.
14) 185.	— Astraba, 84. 116.
19) 194.	— Carbonaria, 140.
.22) 39.	— Clitellaria, 194.
14) 82.	— Condalio, 38.
2.) 67.	— Fasmate, v. Mostellaria.
5) 120.	— Dyscolo, 20.
6) 127.	— Feneratrice, 194.
11) 127.	

- Silitergo, 195.
 — Syro, 110. 159.
 Poeta incertus, 77. 141.
 175. 178. 183. 195.
 Poetæ, 120.
 Polemon; 137.
 Pompeius Sextus, 19.
 Pomponius, 127.
 — in Adelpis, 126.
 — Decima, 191.
 — Fullonia, 119.
 Pontificii, *vel* Pontificales,
vel Pontificum Libri, 9.
 13. 17. 96. 103 (?). 162.
 163. 169. 174. 189. 190.
 Prætoris formulæ, 41. cf.
 164.
 precationes, 9. cf. 157.
 175. 185.
 preces, 103. 117.
- S.
- Saliare carmen, 80 (?).
 99. 108. 127 (?). 133.
 182. 185. *Fragm. Collect.*
n. 8. cf. Aelius Stilo.
 Sallustius, in *Catilina* (36.)
 188.
 — in *Historia*. *Lib. I.* 177.
Lib. IV. 102. 188.
 Santra, 20. 63. 66. 77.
 — *L. II. de Verborum an-*
tiquitate, 21. 85.
- Saturnium carmen, 11. cf.
 133.
 Scævola, 11. 182.
 Scipio Africanus (*Æmi-*
lianus), 81.
 — *orat. de imperio D.*
Bruti, 49.
 — *postquam ex Africa re-*
diit, 68.
 — *cum pro æde Castoris*
dixit, 96.
 Scriptores glossematorum,
 16.
 Sinius Capito, 2 (?). 13.
 15. 19. 26. 40. 69. 92.
 134. 136. 144. 145. 147
 (?). 150. 168. 170. 194.
 — *de Reo* (?) 98.
 Sisenna (*Cornelius*), *Histor.*
Lib. IV. 142.
 Servius Sulpicius, 23. 31.
 41. 132. 185. 196.
 — *pro Aufida*, 2.
- T.
- Tabulæ XII. v. Leges.*
 Tarquitiu8 83.
 Terentius, (*P.*),
 — in *Heautontimorumenos*,
 (*IV.* 5. 16) 139.
 — *Hecyra* (*prol. alt. 2.*) 32.
 — *Phormione*, (*I.* 2. 60.) 139.
 (*II.* 1. 1.) 189.
 (*V.* 6. 10.) 194.

Demetrio, 12.	Edm. (I, 100.) 107. Georg. (I, 242.) 116. — (IV, 10.) 183. — (IV, 164.) 15.
V.	Aem. (III, 85.) 164. (III, 241.) 180. (VIII, 470.) 110.
entinus, 190.	Verrius, 1. 2. 4. 6. 7. 16. 18. 26. 27. 29. 35. 48.
78. 79. 120.	57. 62. 66. 69. 71. 72.
o. 158. 162.	78. 80. 83. 86. 87. 89.
†.	91. 92. 98. 101. 102.
iquitatum, 83.	103. 108. 109. 110. 111.
— I. 8.	117. 127. 133. 136. 137.
pist. I. 170.	138. 141. 145. 147. 148.
5.	154. 157. 158. 159. 161.
humanarum	162. 163. 169. 184. 186.
76.	187. 189. 190.
60. 182.	— L.V(?) littera P. 136.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that proper record-keeping is essential for transparency and accountability, particularly in the context of public administration and government operations. The text notes that without reliable records, it becomes difficult to track the flow of funds, assess performance, and identify areas for improvement.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used for data collection and analysis. It highlights the need for standardized procedures to ensure consistency and reliability of the data. The text mentions the use of surveys, interviews, and focus groups as primary data collection methods, while secondary data is often obtained from existing reports and databases. The analysis phase involves identifying trends, patterns, and correlations within the data, which helps in understanding the underlying causes and effects of the phenomena being studied.

3. The third part of the document focuses on the interpretation and communication of the findings. It stresses that the results of the research should be presented in a clear, concise, and accessible manner. The text suggests using a variety of visual aids, such as charts, graphs, and tables, to enhance the understanding of the data. Additionally, it emphasizes the importance of providing context and background information to help the audience interpret the findings correctly. The final part of the document concludes by summarizing the key points and offering recommendations for future research and practice.

INDEX

GLOSSARUM, VERBORUM

FRATERUM MEMORABILIVM.

- Dianæ, in Aventino, 149.
- Fidei, v. h. v.
- Fortunæ, 52.
- Herculis, 52.

7. Circus, 26. 107. 151.
 circus Flaminius, 158.
 13, 80. Cisra, Fr. 59.
 scitus, 139. civitas, Fr. 33.
 . classis (exercitus), 58. 172.
 2. classis Juniorum, 56. cf.
 descriptio.
 — quintana, 63.
 35. Claudia gens, 48.
 clunes, Fr. 54.
 48. collatio (gradus compara-
 tionis), 29. 96.
 collatio tributorum, 191.
 coloniae, 49. 147. -
 comitia centuriata, 42.
 — justa, 76.
 — tributa, 42.
 comitia prohibere, 44.
 comitialis morbus, 44.
 3, 60. Comitium, 25. 87. 100.
 commeatus, 85.
 conlucare, 156.
 Compitalia. 40. 47. 65

- Corinthus, 25.
 Cremera, 93. 143.
 Cumæ, 41. cf. 76.
 Cures, 63. 64.
- D.
- D. in L. mutata, 148.
 δαίμων, 11.
 Decimatus, 65.
 decuria, Fr. 33.
 decurio natus, 180.
 denecales ferias, 52.
 decretum et. (consultam) senatus, 145.
 descriptio classium a Servio Tullio, 56. 57. cf. 25. 66.
 diem referre, 97.
 dies atri, 88. Fr. 31.
 — alieni, 27.
 — festus, 121. 126. 133. cf. v. sacra.
 — servorum, 149.
 — tibicinum, 171.
 — Opis, 173.
 — natales, 52.
 — nefasti, 88. 14. Fr. 31.
 — operationis, 52.
 — religiosi, 88, 121.
 — stati, 124.
 diligente, Fr. 43.
 Dius Fidius, 49.
 dolabra pontificalis, 128. cf. 139. 140.
 duplicare litteras apud an-
 tiquos inusitatum, 191. cf. 41.
 δύσκολος, 162.
 duumviri (capitales), 125. cf. 67.
- E.
- ἑκάς, 105.
 Egesta (Segesta), 148.
 εἶδος, 154.
 εἶναι, 11.
 elephantum quando primi in Italia visi sunt, Fr. 3.
 Eleusine, 68.
 ἐμβάλλειν, 11.
 emere (pro accipere), 80.
 ἧμισυ, 102.
 ἐνόπιος saltatio, 157.
 epidamnium, 148.
 Epidaurus, 45.
 Epistylum, 72.
 ἐπτά, 100. 102. 155.
 equestrea ludi, 71.
 equi pro hostiis, 28. 29.
 ἐπί (sic), 124.
 ἐπταρά, 155.
 escit, 12.
 ἔταιμος, 14.
 Etruscae civitates, 71.
 Etrusci, Fr. 21, 73. p. 95. 132. 161. cf. 162. 186.
 Euboicum mare, 33.
 evocatio deorum a sacerdotibus, Fr. 6. p. 45.

vatorum, 80. 161. 9. 85. 98. 115
 flamen, 4. 33. 53. 57. 51
 155.
 Floræ ludi, Fr. 24.
 Floralia, Fr. 24.
 florescendæ res, Fr. 24.
 fluor aquæ, 81.
 Forci et Sanates, 130. 131.
 156.
 Fr. 5. Formiæ, 41.
 s, Fr. 65. formula judicis conlocan-
 di, 57.
 —mancipationis, 73. cf. 83.
 formulæ, 41.
 3, Fr. 26. Fornacalia, 61. 64.
 15. 28. — Romanum, 52.
 forum bovarium, 125. 153.
 fruces (*sic*), Fr. 24.
 fruminta (*sic*), Fr. 23.
 Frusino, 41.
 fulgur renovativum, 97.
 Fundi, 41.
 funera, 144. 145.

- Gallicus tumultus**, 162.
 163.
 γάββα, 106.
 γάμος, 20.
gibber, Fr. 57.
gibberosus, Fr. 57.
gibbus, Fr. 57.
 γλαυκώπις, 23.
gnobilis (nobilis), 24.
græca lingua. v. Indicem I.
 s. v. *Lingua*.
Græcia (major), 168.
 γραιός, 184.
 γυναικία (verba), 1.
- H.
- Hannibal**, 30. 91.
Hercules, Fr. 62.
Hercules aut Sancus, 37.
Herculis scortum, Fr. 24.
 27.
 — *sacra*, 61.
historia et annales, Fr. 32.
Histrica navigia, 148.
histriones, 30. 33.
hoc, huc, Fr. 58.
homo sacer, 128.
Horatii et Curiatii, 105.
horrea Sempronia, 100.
hostiæ, 101. 111. 138. 169.
 cf. 28. 29. 60. 173. 174.
hostire, pro æquare, 80.
 124.
hostis (peregrinus), 124.
- Hydræ effigies**, 100.
hylæ (δλαι), 100.
**hypocoristicos (ὑποκοριστι-
 κῶς)**, 52.
- I.
- idea**, 154.
idus, Fr. 28. 31.
 ἰδέσθαι, 23.
illico, 106
impetus, Fr. 39.
impuber, 34. 47.
inchoo, Fr. 49.
indictiva funera, 144.
**industrius (ab endo et
 struere?)**, 121.
ingenui (patricii), 49.
insula (Tiburтина), Fr. 15.
interemptus, 33.
ipsulices, 115.
- J.
- janual**, Fr. 12.
Januarius, Fr. 12.
Janus Curiatius, 105.
jentacula, 60. cf. 154.
Julia Augusta, Fr. 21.
juniperus, Fr. 36.
Juno Sororia, 105.
 — *Sispes (sispita)* 149.
Jupiter Latiaris, 177.
 — *Menzana*, 29.

quam geminatæ, 30. 41.
 101. 161. 182.
 litteræ mutæ, 170.
 Livius Andronicus, 141.
 locationes censorum, 196.
 locus sacer, 129.
 ludi puerorum, 153.
 ludi Apollinares, 135.
 5. — Capitolini, 131.
 — equestres, 71.
 — funebres, 144.
 — Megalesia, 135.
 — piscatorii, 185.
 — Sæculares, 138. 158.
 — scænici, 135.
 — Taurii, 158.
 , 123.
 f. 175. M.
 41.
 macellum, 48.
 Mæniana, 168.
 magisterare, 2.
 74. magistri, 3.

- maledictores, 3.
 Maleventum, 148.
 Malevoli Mercurii signum, 9.
 malluvium, 9.
 malo cruce, 172.
 Mamercus, 167.
 Mamers, 8.
 Mamertini, 7.
 Mamiliorum familia, 167.
 mamphula, 169.
 manalis fons, 5.
 manare (de sole), 7.
 mancipatio, 49.
 mancipatus, 2.
 mane, 10.
 Manes Di, 5.
 manibæ, Fr. 46.
 Manii, 167.
 manius, 170.
 mansues, 3.
 mantare, 167.
 manticularum usus, 167.
 Mantua, Fr. 60.
 manubiæ, 167. Fr. 46.
 Manui, 171.
 manum et mentum (pro-
 verb.), 171.
 manumissiosacrorum cau-
 sa, 60.
 manumitti, 7.
 mapalia, 171.
 Marcipor, 65.
 Mars, bellicus deus, 28.
 Marspedis, 9.
 Martius, 172. Fr. 16.
 masculina et femina ver-
 cabula, 1.
 mater (et quæ ab hoc ver-
 cabulo derivantur), 1.
 Mater Magna (Denm), 4.
 47. 71.
 — Matuta, 7. 10.
 — Stata, 125.
 matronæ a magistratibus
 non submovebantur, 4.
 matronis aurum reddi-
 tum, 2.
 maximæ dignationis fla-
 men Dialis, 2.
 Maximus minorum Ponti-
 ficum, 9.
 — Prætor, 9.
 me (pro mihi), 9.
 Mediastoticus (Oscum
 voc.), 118.
 mediocriculus, 3.
 Megalensia, Fr. 20.
 μέλινη, 5.
 mensæ in ædibus sacris, 6.
 — in triviis.
 mente captus, 7.
 μέτρια, 122.
 meritavere, 3.
 metaphora, 1.
 metaplasticos (μεταπλασ-
 τικός), 1.
 μεταξύ, 171.
 Meteles, 171.
 metonymia, 1.

	mulus, 172.
	mundus, 4. 5. 169.
	municare, 2.
variter), 2.	municeps, 169.
populus, 7.	municipalia, v. sacra.
ium, Fr. 8.	munificior, 3.
najora auspi-	munus, 6.
a, 5.	murænarum tergo, Fr. 2.
us, 4.	muries, 8.
uinquatus,	murrata potio, 8.
	murrinæ, 171.
	Murtiæ deæ, v. sacellum.
1, 10.	muscerda, 171.
1, 170.	muta exta, 6.
	mutæ litteræ, 7. 170.
	Mutini Titini, v. sacellum.
9.	mutire, 170.
38.	mysteria (μυστήρια), 128.
lis, 44.	
20.	N.
1æ, Fr. 2.	naccæ, 16.
palatio, 9.	nænia, 10.

- nares, 16.
 narica, 16.
 nassa, 17.
 nassiterna, 17.
 natinari, 16.
 natinatio, 15.
 natinatores, 15.
 natio, 15.
 naucum, 16.
 ναῦς, 124.
 nauscit, 18.
 naustibulum, 17.
 nautea, 14.
 Nautia Minerva, 15.
 Nauti consulatu (?), 23.
 cf. not. ad h. l.
 Nautiorum familia, 15.
 navalis corona, 11.
 — porta, 27.
 navia, 17.
 navis, 26.
 navita, 18.
 navus, 16.
 να νύμφη, 20.
 νατον, 10.
 nebrundines, 11. cf. 84.
 nebulo, 15.
 nec, 12.
 nec mulieri nec gremio
 credi (proverb.), 13.
 necerim, 11.
 necessari (*sic*), 12.
 necessarium, 22.
 necidatus, 12.
necleyens, 12.
 nectar, 13.
 nectere, 13.
 necunquam, necunqu
 12.
 nefrendes, 11.
 negibundus, 14.
 negotium, 26.
 negumate, 18.
 νεῖος, 23.
 nemo, 12.
 nemora, 11.
 νέμος, 11.
 nemut, 11.
 nepa, 14.
 nep. (nota), 14.
 νεπιδες, 14.
 nephasti dies, 14.
 νεφρός, 11. 85.
 nepos, 14.
 nepus, 14.
 nequalia, 12.
 nequam aurum, 13.
 Nequinates, 26.
 nequinunt, 12.
 nequiquam, 12.
 nequitum, 12.
 nervus, 13.
 nesi, 14.
 νῆπι, 10.
 neutiquam, 14.
 nexum, 13.
 nexum aes, 13.
 nictare, 25.
 nictere, 25.
 niger lapis, 25.

numera senatum, 20.
numere et numero, 10.
numerus, 20.
Numidæ, 22. 26.
nummi ultramarini, 55.
nummus, 22.
nuncupata pecunia, 21.
17. nundinalis cocus, 21.
nundinæ, 21.
nio (pro- nuntius, 22.
nuper, 22.
nupta verba, 22.
, 27. nuptiæ, 20.
Nursia, 41.

O.

ob, 27. *pro ad*, 180. 181.
ob vos sacro, 175.
obherbescere, 175.
æ. obigitare, 175.
obinunt, 175.
obiacuisse. 182.

- obsidionalis corona, 176.
 obsidium (*pro subsidium*), 176.
 obsconitare, 181.
 obstinatus, 176.
 obstitum, 177.
 óbstrudere, 176.
 obstrudulentum, 176.
 obvagulatam, 41. cf. 195.
 occare, 29.
 occasio, 18.
 occasus, 18.
 occentare, 29.
 occisitare, 180.
 occisus, 28.
 occultum offerre, 182.
 ocenpaticius ager, 30.
 οκίως, 29.
 ocimus, 30.
 ocius, 29.
 ocris, 29.
 Octaviæ porticus, 28.
 october equus, 28.
 oculatus, 27.
 oculissimus, 27.
 oculitus, 27.
 οκυρορεως (*sic*), 124.
 odefacio, 27.
 offendicus, 182.
 Ogygia moenia, 28.
 ὄλιος, 117.
 olivita, 181.
 olvatum, 182.
 ommentans, 175.
 ὄνομα, 22.
 opaca, 173.
 Opalia, 173.
 operationis, v. dies.
 opicerda, 111.
 opima spolia, 173.
 oppidorum origo, 181.
 opportune, 176.
 Ops, 175.
 Ops Consiva, 58.
 optata hostia, 173.
 optima lex, 179.
 optio, 179.
 optionatus, 180.
 oræ, 32.
 orare, 179.
 orata, 32.
 oratores, 31.
 orba, 31.
 Orbius clivus, 31.
 orca, 30.
 orchestra, 30.
 ὄρχης, 30.
 orchitis, 30.
 orcus, 65. 181.
 ordinarius homo, 32. 172
 ordiri, 173.
 ordo sacerdotum, 175.
 oreæ, 32.
 Oreos, 32.
 Orestiades, 173. cf. 32.
 Orizinum libri (Catonia
 ni), 179.
 oriri, 31.
 ornatus, 172.
 ὄρην (*sic*), 124.

	parare, 43.
3.	parasiti Apollinis, 131
na (proverb.),	(cf. Fr. 34).
	Parilia festa, 54. 46.
.	— sacra, 61.
	parmulae, 48.
	parret, 41.
30.	parsi, 52.
1.	parum, 48.
8.	pascales oves, 51.
	patellae, 58.
	patera, 60.
	pater patrimus, 44.
	patres, 55.
us multati,	patricii, 35.
	patrimi, 53.
ino genere),	patrocinia, 41.
	patronus, 62.
	Patrum commune cum
	Plebe suffragium, 42.
	paveri (de frumento), 60. 61
	pavimentum, 52.
40.	pax. 40. cf. 60.

- pedes, 185.
 pedestria auspicia, 34.
 pedibus obstitis, 185.
 πίδαα, 40.
 pedulla, 40.
 pedum, 57. 187.
 Pegasus, 35.
 pelliculatio, 51.
 pelvis, 55.
 πῶα, 171.
 penatis (*singulariter*), 61.
 penatores, 45.
 penetrabile, 60.
 penis, 40.
 penita offa, 52.
 pennæ, 184.
 πένταλον, 65.
 penus, 59.
 percunctatio, 187.
 percunctari patris familie
 nomen, 52.
 peregria, 187.
 peregrina, v. sacra.
 peregrinos inter (Prætor),
 43.
 peregrinus ager, 53.
 peremere, 187.
 preemptalia fulgura, 53.
 187.
 preemptus, 33.
 perfacul, 187.
 perenne (*sic*), 53.
 perfines, 182.
 perfuga, 187.
 perimere, 58.
 περιφραστικῶς, 149.
 periculatus sum, 51.
 permutare, 186.
 perpes perpetuus, 33.
 perpetrare, 33.
 perplovere (*perpluere*), 60.
 persicus, 33.
 Persicus portus, 33.
 persillum, 33.
 personata fabula, 33.
 persuasit (?), 34.
 pertusum dolium, 51.
 pes, 51.
 pesce (πίσκα), 185.
 pescia, 185.
 pesestas, 185.
 pésnis, 182.
 pestifera fulgura, 53.
 pestifera auspicia, 54.
 pestiferum fulgur, 185.
 πέρσεται, 183.
 petaurista, 183.
 πειτηνά, 184.
 petila sura, 182.
 petimina, 182.
 petissere, 183.
 petoriturum, 183.
 petrarum genera, 183.
 Petreia, 51.
 petrones, 183.
 petronia, 60.
 petulantes, 183.
 philargyros, 50.
 piacularia auspicia, 54.
 piacularis, v. porta.

1, 184.	plurima, 182.
uxis, 184.	plutei, 40.
4.	poenas pendere, 51.
33.	Pœni, 50. 57.
187.	polenta, Fr. 48.
6.	polit, 51. 182.
;	polimenta, 43.
;	πολλά, 171.
atronæ vectæ, 53.	polteo (?), 182.
2.	polubrum, 53.
ibus, 42.	pollucere, 61.
45.	Pomœrium, 59.
62.	Pomonal, 60.
88.	πομπην (sic?), 124.
185.	Pompeius Bithynicus, 7
v. ludi.	Pompeius Festus (S.)
næs, 184.	se, 188. cf. Præf. init.
blica, 185.	pondera publica, 55.
5.	pone, 57.
15.	Pontificale pomœrium, 5.
9.	pontificatus, 180.
60.	pontifices, a. 9 161. 173.
perculi (pro-	Pontina tribus. 42.

- porriciam, 35.
 porta Capena, 91. 153.
 — Carmentalis, 93. 143.
 — Collina, 63. 50. 152.
 — Navalis, 27.
 — Piacularis, 186.
 — Querquetulana, 69.
 — Quirinalis, 63.
 — Ratumena, 84.
 — Rodusculana, 83.
 — Romana, 72. 78.
 — Salutaris, 135.
 — Sanqualis, 150.
 — Scelerata, 143.
 — Stercoraria, 152.
 portenta, 53. 54.
 portisculus, 44.
 portorium, 46.
 Portumnus, 51.
 portus, 41.
 possessio, 41.
 possessiones, 49.
 postica linea, 41.
 postliminium, 36.
 postularia fulgura, 53.
 postumus, 48.
 potens viri femina, 60.
 potestur, 49.
 Potitius, 45.
 potitus hostium (?), servitute, 59.
 præbia, 48.
 præceptare, 182.
 præclamitatores, 57.
 prædonuli, 52.
 prædotiunt, 182.
 præfecturæ, 41.
 præfericulum, 58.
 præmetium, 45.
 præmiosus, 51.
 præpetes, 54. 182.
 prærogativa centuria, 57.
 præsagitio, 65.
 præsentanea hostia, 60.
 præter, 182.
 præteriti senatores, 56.
 prætexta pulla, 46.
 prætextati tergore angillarum verberati, Fr. 4.
 prætextatus sermo, 53.
 prætor ad portam salutatus, 49.
 prandiculum, 60.
 prandium, 146.
 precem (*singulariter*), 52.
 prima aut secunda hora in sponsalibus, 53.
 primanus tribunus, 44. cf. p. 294 h. ed.
 primigenius sulcus, 46.
 prisca Latinæ coloniæ, 49.
 pristinus, 62.
 privatæ feriæ, 52.
 privato sumptu milites R. se alebant, 43.
 priveræ mulieres, 62.
 Privernum, 41.
 privicloes (?), 182.
 privilegium, 50.
 pro, 58.

peram, 61.
Properare et festi-
Fr. 50.
properus, 37.
prophetæ, 37.
propilia, 43.
propriassit, 37.
proprius, 40.
propter, 37.
proptervia auguria, 5
propudianus, 48.
propudium, 38. cf. p. 2
h. ed.
prorsi limites, 43.
prorsus, 44.
prospice, 44.
prospera, 45.
prospices, 132.
prosimurium (?), 58.
pro...sta (?), 61.
protelare, 43.
provorsum, 37.
prox, 61.
pube...

37. cf. 84..

edere, 51.

lli sive præcilli, 5.

acta classis, 58.

bitores, 61.

ato, 58.

unt, 61.

57.

ris, 37.

37.

emoriæ, 37.

, 61.

, 52.

17.

es, 37.

ic) hostiæ, 60.

17.

1.

38.

ere, 61.

8

- areum, 47.
 pugio, 43.
 pagnus, 37.
 Pullia *ansa*, 6a.
 pulcher *bos*, 48.
 pullaria, 51.
 pullus *Jovis*, 53.
 puls, 53.
 — *fabata*, 85.
 punctatoriola (*pugna*), 52.
 Punica *fortuna*, v. *ades*.
 Pupici, 5a.
 Punicum, 37. 38.
 Pupinia *tribus*, 42.
 pura *vestimenta*, 58.
 pure *lautum*, 58.
 purimensorio, 61.
 purime *tetinerō*, 62.
 Puteoli, 35. 41.
 puteus, 34.
 putitius, 34.
 putus, 34.
- Q.
- quadrantal, 65.
 quadrata *Roma*, 68.
 quadrarbs, 68.
 quasso, 68.
 quæstores, 67.
 quærere *nodum in scirpo*
 (proverb.), 140.
 quam *mox*, 69.
 quande, 67.
 quando, 67.
- quando *stercus etc.*, 67.
 quartarius, 68.
 quatenus, 68.
 quater, 69.
 quaxare, 68.
 querquera *febris*, 66.
 Querquetulana *vira*, 69.
 ques, 69.
 qui *patres*, 64.
 quianam, 65.
 quid *hoc*, 65.
 quid *hoc est hominis*, Fr.
 56.
 quid *nisi*, 65.
 Quietalus, 65.
 quicentum, 64.
 quinquatrus, 64. cf. 174.
 quinque, 70.
 quinquennales *Censore*,
 70.
 quinquertium, 65.
 quintana *classis*, 66.
 Quintiliani, 66.
 Quintipor, 65.
 quippe, 65.
 Quirina *tribus*, 64.
 Quirinalia, 64.
 Quirinalis *collis*, 64.
 — *porta*, v. *porta*.
 Quirites, 65.
 Quiritium *fossæ*, 64.
 quispiam, 64.
 quisquiliæ, 65.
 quod, 70.
 quoniam, 70.

	redhostire, 80. cf. hostire.
	rediculi, 91.
	redimiculum, 81.
	redinunt, 95.
	rediviam, 80.
: ; de vir-	redivivus, 81.
	referre diem, 97.
	refert, 92.
	refrigere, 85.
	refriva faba, 85.
is, 85.	refutare, 86.
porta.	regalia exta, 97.
84.	Regia, 87.
	regiæ feriæ, 87.
	Regifugium, 87.
	regillæ, 96.
	regimen, 88.
	regius, 95.
	regiescit, 87.
us, 92. Fr.	relegati, 88.
	religioni est egredi porta
	Carmentali, 93.
07.	religionis recessuæ ha-

- remanant, 91.
 remancipata, 85.
 remeare, 85.
 remelignes, 85.
 remillum, 86.
 remisso exercitu, augur
 discedere jubetur, 98.
 remora, 86.
 remorbescere, 86.
 remores, 86.
 remulco, 86. 87.
 Remurinus ager, 86.
 renancisci, 86.
 renovativum fulgur, 97.
 reor, 86.
 repagula, 89.
 repanda flumina, 81.
 repastinari, 89.
 repedare, 89.
 repertum, 99.
 repotia, 89.
 repudium, 89.
 repulsior, 96.
 reque eapse, 96.
 res comperendinata, 91.
 resecrare, 90.
 reserari, 91.
 reses et residuus, 90.
 resignare, 89.
 resignatum aes, 93.
 respersum vinum, 71.
 respicere, 97.
 respici, 98.
 respublicæ, 96.
 restat, *pro distat*, 92. 93.
 restibilis, 90.
 resultare, 90.
 retiaris pugnantibus
 tur, 93.
 retractare, 82.
 Retrices, 92.
 retæ, 81.
 rete, 95.
 reus, 81. 98.
 — promittendo, 81.
 — stipulando, 81.
 Rhegium, 79.
 rhinoceros, 80.
 Rhodii, 29.
 rica, 98.
 ricæ et ricolæ, 85.
 rictus, 99.
 rideo, inquit Galba ca
 rio (proverb.), 92.
 ridiculus, 92.
 riens, 85.
 rigido suro, 87. 95.
 rimari, 86.
 rite, 82.
 Rituales libri, 93.
 ritus, 82. 97.
 rivus, 81.
 Robigus, Fr. 23.
 rodus, 73.
 Rodusculaua, v. porta.
 rogare, 92.
 rogatio, 76.
 Roma, 76.
 — quadrata, 68.

90. aspiratione Græ
 91. rum, 100. 102. 155.
 panis, 71. Sabini, 150.
 71. Sabini quod volunt son
 . 73. niant (proverb.), 154..
 73. saccorum (sycorum)
 9. 126.
 9. sacella, 125. 142.
 . sacellum Carmenæ, 145.
 . — Murcia, 151. 172.
 79. — Mutini Titini, 4.
 . — Næniæ Deæ, 10.
 . — Plebeie Pudicitie, 45.
 . — Strenie, 101.
 . — Volupie, Fr. 26.
 . Sacer mons, 128.
 . Sacra, v. via.
 . sacra ad arbores fulguras,
 . 103.
 . — familie purgandæ, 35.
 . 60.
 . 73. 98. — Fornacalia, 126.
 . — gentis Claudie, 150.
 . 150

- penetralia, 60.
 — peregrina, 45.
 — pontificalia, 96.
 — popularia, 61.
 — privata, 129.
 — projecta, 54.
 — propria, 52.
 — publica, 53. 85. 153.
 — propter viam, 154. cf. 54.
 — Quirinalia, 64.
 — Saturni, 133. 150.
 — seclusa, 128.
 — Semonis deæ, 118.
 — solemnia, 152. cf. 108.
 — stata, 152.
 sacrem porcum, 127.
 sacrificulus, 127.
 sacrima, 127.
 sacrosanctum, 128.
 sacrum (a sancto et religioso differt), 88. 97. 128.
 Sæculares ludi, 138.
 saga, 130.
 sagax, 129.
 sagmen, 129.
 sal, 152. 168. Fr. 55.
 salacia, 135.
 Salaria, v. via.
 Salentini, 137.
 salia, 137. Salii, 136.
 salinum etc., 137. 152.
 Salix, 137.
 Salmacis, 137.
 saltus, 112.
 Salutaris, v. porta.
 salva res est dum cavet
 senex (proverb.), 136.
 (Fr. 34).
 sambucus, 134.
 Samnitium nomen, 136.
 Sanates, 150. 156.
 sanctum, 88. 126.
 Sancus, 49. 126.
 sanderaca, 134.
 sane sarcteque, p. 32. n.3.
 h. ed. cf. 121.
 Sanqualis, v. porta.
 saperda, 134.
 sarcito, 132.
 sardare, 131.
 Sardi venales, alius alio
 nequior (proverb.); 131.
 Sardanapalus, 132.
 sargus, 132.
 sarissa, 128.
 sarpere, 131. 156.
 Sarra, 131.
 sarte, 131.
 sas, 133.
 Saticula, 147.
 satis, 157.
 satur, 104.
 satura, 124.
 Saturnaliorum (*sic*) dies,
 Fr. 10.
 Saturnia (regio), 132.
 Saturnia (urbs), 41.
 Saturnii versus, 133.
 Saturni, v. sacra.

39. secius, 155.
 secordia, 101.
 secus, 105.
 — *pro sexu*, 144.
 seclusa, v. *sacra*.
- o. sedum, 149.
 seges, 148.
- la. Segesta, 148.
- 1, 142. segnitia, 146.
42. seliquastra, 148.
 sellæ, 151.
 semis, 102.
 Semonia dea, 118.
 Sempronia ~~horrea~~, 100.
 senacula, 153.
 senatores, 145.
 senatus, Fr. 33.
 senatus decretum, 145.
 senis crinibus nubentes
 1. 139. ornantur, 145.
 senium, 145.
 Senones Galli, 145.
 sentes. sentinare, 145.

- serilla, 148.
 serra præliari, 152.
 serius, 149.
 sero sapiunt Phryges (pro-
 verb.), 149.
 serpsit, 155. cf. 157.
 serpula, 155. 157.
 sertor, 148.
 Servilius lacus, 100.
 servorum dies festus, 149.
 secespita, 155.
 sesopia, 99.
 sesterti nota, 154.
 sestertius, 144.
 Sestius (P.)Capitolinus, 45.
 sex Vestæ sacerdotes, 152.
 sex suffragia, 144.
 sexagenarii de ponte de-
 jecti, 145.
 sexatrus, 65.
 sextantarii asses, 153.
 sexus, 144.
 sifus, 147.
 signa, 146.
 signare, 147.
 silatum, 154.
 silentium, 155. 157.
 silicernium, 103.
 Silvii, 148.
 silus, 148.
 simpludiarea funera, 144.
 sine sacris hereditas (pro-
 verb.), 99.
 sinistrae aves, 145.
 sinistrum auspicium, 157.
 sipare, 119.
 siparium, 147.
 σίφων, 147.
 siremps, 151.
 Sispes Juno, 149.
 sistere fana, 157.
 σάπιος (?), 107.
 σάυτος, 132.
 sobrinus, 105.
 Sobrius, v. vicus.
 sodalis, 106.
 sodes, 106.
 solari, 109.
 solatum (morbus), 109.
 solea, 109.
 solemnia, v. sacra.
 solia, 108.
 solipunga, 100.
 solida sella, 154.
 solino, 157.
 solitaurilia, 101.
 sollers, 108.
 sollicitare, 157.
 sollicuria, 108.
 solliferreum, 108.
 sollistimum, 108.
 sollox, 109.
 sollum, 101. 108.
 Solonius ager, 60.
 solum, 109.
 sonivium, 101. 106.
 sons, 100. 108.
 sontica, 151.
 sonticus morbus, 100.
 soracum, 106.

110. 149.

49.

49.

, 151.

154.

141.

40.

(*feminino genere*),

41.

40.

140. 151.

(*masculine*), 141.

141.

142.

ix, 140.

0.

, 140.

37.

, 157. 149.

, 156.

στειρα, 124.

στειρα, 126.

stella, 175.

stellio, 172.

Stellatina tribus, 150.

stercus, 152.

sterilis, 126.

stipatores, 25. 157.

stipes (*masculino genere*

105. 122. 123.

stiricidium, 151.

stirps, 141 (*masculine*

122. 149.

stlata, 122.

stlembos, 122.

stolidus, 125.

strebula, 122.

strena, 121.

strigæ, 123.

strigores, 123.

στριγυρολογον (*sic.*) 124.

- strutheum, 121.
 stultorum feriæ, 126. cf. 64.
 stuppa, 125.
 stupre, 125.
 stuprum, 125.
 stura, 125.
 suadted (*sic?*), 157.
 suasum, 112.
 sub corona venire, 116.
 sub vinea, 119.
 — virga, 113.
 — vitis, 118.
 — vos, 117.
 subacti, 118.
 subcenturiare, 116.
 subditus, 150.
 suberies, 103.
 subices, 113.
 subigere arietem, 154. 157.
 sublestus, 103.
 Sublicius pons, 102.
 sublimare, 116.
 sublime, 116.
 sublucare, 156.
 suboles, 117.
 subrumari, 116.
 subrumii (hædi), 79.
 subscudes, 115.
 subsidium, 115.
 subsilles, 115.
 subsolanæ res, 115.
 substillum, 115.
 subucula, 117. 119.
 subulo, 117.
 Subura, 117.
 Suburana tribus, 111.
 Suburanenses, 28.
 subverbusta, 117.
 succenturiare, 116.
 succerdæ, 111.
 succidanea, 111.
 succingulum, 111.
 succrotilla, 110.
 succusani, 111. 117.
 sucula, 110.
 sudum, 103.
 Sæssula, 41.
 σαυός, v. στρυός.
 Sufes, 118.
 suffibulum, 156.
 suffiscus, 117.
 suffragia, 144.
 suffragatores, 154.
 suffuerat, 156.
 sugillatum, 111.
 suillum genus, 120.
 sulci, 112.
 sultis, 109. 149.
 sum, 118.
 Summanalia, 156.
 Summanus, 37.
 summissior ædes Hon
 et Virtutis, 152.
 summissi, 107.
 συνηδρυαός, 162.
 Sunium, 68.
 suopte, 110.
 supellectilis, 104.
 supercilium, 113. 114

escit , 1
stites ,
rvacane
rvagane
arum ,
arus , 1
ernati ,
licium ,
a , 119.
emum ,
ns , 100
egit , 10
, surcul
ius (?),
m , 100
, 120.
Minerva
20.
ectus ,
eae , 110
rium , 1
on (σύν
ophanta
alcephæ
nia (σύν
ρινα (σ

- stratheum, 121.
 stultorum feriæ, 126. cf.
 64.
 stuppa, 125.
 stupre, 125.
 stuprum, 125.
 stura, 125.
 suadted (*sic?*), 157.
 suasum, 112.
 sub corona venire, 116.
 sub vinea, 119.
 — virga, 113.
 — vitis, 118.
 — vos, 117.
 subacti, 118.
 subcenturiare, 116.
 subditus, 150.
 suberies, 103.
 subices, 113.
 subigere arietem, 154. 157.
 sublestus, 103.
 Sublicius pons, 102.
 sublimare, 116.
 sublime, 116.
 sublucare, 156.
 uboles, 117.
 subrumari, 116.
 subrumii (hædi), 79.
 subscudes, 115.
 subsidium, 115.
 subsilles, 115.
 subsolanæ res, 115.
 substillum, 115.
 subucula, 117. 119.
 subulo, 117.
 Subura, 117.
 Suburana tribus, 111.
 Suburanenses, 28.
 subverbusta, 17.
 succenturiare, 116.
 succerdæ, 111.
 succidanea, 111.
 succingulum, 111.
 succrotilla, 110.
 succusani, 111. 117.
 sucula, 110.
 sudum, 103.
 Suessula, 41.
 σουερός, v. στεργός.
 Sufes, 118.
 suffibulum, 156.
 suffiscus, 117.
 suffragia, 144.
 suffragatores, 154.
 suffuerat, 156.
 sugillatum, 111.
 suillum genus, 120.
 sulci, 112.
 sultis, 109. 149.
 sum, 118.
 Summanalia, 156.
 Summanus, 37.
 summissior ædes Honor
 et Virtutis, 152.
 sumussi, 107.
 συναδελφικῶς, 162.
 Sunium, 68.
 suopte, 110.
 supellectilis, 104.
 supercilium, 113. 114.

19.	τάλαρον, 158.
114.	Talassio, 158.
118.	Talassius, 158.
	talentum, 188.
114.	talio, 190.
6.	talipedare, 188.
1, 96, 106.	talus, 188.
07.	tam, 189.
	taminare, 191.
	taminia, 188.
	tamne, 188.
n (proverb.),	tam perit, quam extrema
	faba (proverb.), 190.
19.	tama, 189.
	tandem, 189.
9.	tappete, 158.
, 127.	Tappula, v. lex in ind. I.
111.	Tarpeia effigies, 198.
Fr. 50.	Tarquinius, Fr. 18. p. 17.
1), 123.	Tarquitia scala, 190.
, 124.	Tarvilius, Fr. 27.
	Tatius occisus, 189.
Γ	ταῖος 150.

- taxatores, 164.
 tela, 192.
 τέλει, 43.
 τέλειον, 192.
 τέλειος, 27.
 temetum, 191.
 templum, 163.
 tentipellium, 161.
 τέντι, 14.
 Terentum, 158.
 teres, 191.
 Terentinatibus..., 191.
 ternio, 190.
 tersus dies, 191.
 tesca, 163.
 testa, 56.
 Thaliæ nomen, 188.
 Thebæ, 28. 35.
 θελικά (verba), 2.
 thomices, 163.
 Thurreni, 161.
 Thymbræus Apollo, 164.
 θυμωραία, 162.
 Tiberius Augustus, Fr.
 21.
 tibicines, 160, 171.
 tigillum Sororium, 192.
 tignum, 192.
 tintinnare, 191.
 todi et todilli, 159.
 togatarum duplex genus,
 159.
 tolerare, 164.
 toles, 164.
 tolleno, 164.
 tongere, 163.
 tonsa, 163.
 tonsilla, 163. cf. 164.
 topper, 160.
 torrens, 160.
 torreri, 161.
 torvitas, 161.
 torus, 161.
 toxicum, 162.
 transfuga, 187.
 tribunicia rogatio, 158.
 tribus, Fr. 33. p. 42.
 79. 111. 117. 150. 17.
 tributorum conlatio, 1.
 triens tertius, 190.
 triones, 146.
 tripudium, 191.
 τρεπικώς, 192.
 tubilustria, 159.
 tubilustrium, Fr. 17.
 tubi, 159.
 tuditantes, 159.
 tudites, 169.
 tueor, 162.
 tuguria, 162.
 Tullianum, 164.
 tullii vel tullii, 159.
 Tullus Hostilius, 26.
 tumultuarii milites, 11.
 tumulus, 162.
 tunica aurea, Fr. 7.
 — palmata, 184.
 tuor, 162.
 turbelæ, 161.
 turma, 161.

, 162.
alum, 1
is, v. 7
us, 161
a maria

. Y, Fr.
s, 111.
111.
102.
iaria, v
ulus, 1
, 113.
at, 19

erra, 1
or, 19
alato,
gus, 1
voli, 1
ala Pe
tum,

— Tuscus, 147. 162.	vitiare, vitium facere, 44.
viere, 195.	vivatus, 196.
viget, 192.	voisgra avis, 193.
viginti quinque pœnæ, 195.	volaticæ, 124.
Viminalis, et porta et collis,	Volturnus, 41.
196.	Volupia, Fr. 26.
vindex, 196.	
vindiciæ, 196.	X.
vineæ, 196.	
viræ, 69.	X et Z, Fr. 52.
viragines, 69.	ξίνας, 146.

ERRATA.

Lector benevole, quæ in indice priori, vel nostra vel operarum negligentia menda exciderunt, sic corrige:

P. 321, s. v. Ennius, in Annalibus, L. V. 48, *lege* 28.

— L. VIII. 48, *lege* 28.

P. 322, s. v. Granius, dele numerum 43.

Pagina autem 320, s. v. Cicero, tres versus subjiçendis prelo paginis misere vexati sunt, quos sic restitues:

Cicero (M. Tullius), 163 (?)

— Philipp., (II, 28) 71.

— de Oratore, (I, 28) 48.

Alia levioris momenti facilius, ut spero, condonabis.

FORUM LATINORUM.

OVA COLLECTIO.

ANTE A. E. EGGER.

TOMUS I.

DE LINGUA LATINA.

TYPIS MOQUET ET SOCIORUM,
VIA LAHARPE, 90.

QUÆ SUPERSUNT.

RECENSIONEM ET CUM ARGUMENTI

C. O. MUELLERI.

ESUNT FABRICII, MUELLERI ET SPENGLII
HISTORIA ET INSCRIPTIONE HORUM
LIBRORUM COMMENTATIONES,

INDICIBUS II POST MUELLERI CURAS ETIAM
LOCUPLETATIS.

AUG. ERNESTI AUCTIUS EDITA,
T. I. LIB. I. CAP. VII.

E LINGUA LATINA ET FRAGMENTA.

XIV de lingua Latina perierunt tres pri-
^o. *Septimium* quæstorem Varro miserat.
seruit *περὶ τῆς ἑτυμολογικῆς*, 1. quæ con-
tentur, 2. quæ pro ea, et 3. quæ de ea deni-
liber IV, V, et VI, in quibus origines
n latinorum persequitur, ad *M. Tullium*
um *liber VII, VIII, et IX*, qui sunt de
berinde, ut priores, hinc inde quibusdam
i. Reliqui libri universi, exceptis per pau-
, interciderunt, in quibus analogiam
m vocabulorum et anomaliam explica-
tractaverat de *συντάξει* sine

autem cum se jam parasset, ut ad id quod n-
set, antidoron referret αὐτῷ τῷ μέρει καὶ ;
fieri posset. nunc consilio mutato, prævert
hoc genere appellationis, eoque ipso excitare
cursum maturaret. Quod cum sibi proposuisset
tulit ad M. Terentium Academicos libros,
antea honori destinatos, ita ut eos non solum
scriberet, sed etiam ipsum in iis loquentem in
Qui Ciceronianus Varro in procæmio primi lil
dem. poster. I, 1, 2.), cum etiam Atticus, quæ
Musæ diutius silerent, conquestus esset, ne
illum cessare, sed celare quæ scriberet, exist
addidisset: *Minime vero, respondet; intemp
enim arbitror esse scribere quod occultar
sed habeo opus magnum in manibus, qu
pridem ad hunc ipsum (Ciceronem dicit) q
institui, quæ et sunt magna sane et limant
politius.* Hæc verba, quæ, quanquam nuper
a Guilelmo Rein (Quæstiones Tullianæ p. 28
posui sana et omni menda libera esse censeo
dunt. libros de Lingua Latina inchoatos quid

nt ab his, quæ ex Ciceronis literis
: temporum notationes, quæ ex ipsis
lingua Latina libris confici possunt.
uinto horum librorum (§. 100.) le-
ardalin nuper Alexandria adductam,
ere non poterat ante annum ab U. c.

Cæsar post Pharnacen devictum Ro-
Circensibus ludis primus hoc specta-
s proposuit. Proximo anno, a. U. c.
onfusionis dicitur, cum fasti a Cæsare

Varronem intelligitur sextum ex li-
riptum quidem jam habuisse, sed re-
postea, et quædam ad novas fastorum
e, alia autem quæ cum his non conci-
a reliquisse. Nam Saturnalia et Opalia
urone (VI, 22.) memorari, quibus
tribuerat, apertum est, et observatum
(p. 129. ed. Bipont.): contra, quod
13.) dicit, cum intercaletur, ultimos
ebruary mensi demi, id non conve-
nientibus bisextis intercalato inferiori.

ex qua derivata sunt, quæcunque de mundo, de anima, de diis placita largiore manu, quam a grammatico expectaveris, in his libris dispersa inveniuntur. Itaque Cicero non sensisse videtur, Varronem a veteri Academia, quam Antiochus instauraverat, ad Zenonem (quem etiam Ælius, Varronis magister, secutus fuerat, teste Cicerone in Bruto 56, 206.) transiisse eodem fere tempore, quo ipse novæ Academiæ, quam Arcesilaus inchoaverat, in castra discesserat. Omnino Varronem Cicero magis propter doctrinæ famam et studiorum quandam communionem suspexisse, quam commode et familiariter eo usus esse videtur: tam cautus et offensarum pavidus in epistolis agit cum homine, cujus ingenium, ex Sabina austeritate colorem quandam retinens, acre quidem et subtile, jejunius tamen et minus mobile, mirum quantum abhorrebat a Tullii animo mollius composito et impotentius æstuante et, ut assolent id genus ingenia, ubi commovebatur, in magnam et sententiarum et verborum ubertatem exundante.

Sed hæc scripsi non aliam ob causam, nisi ut tela præverterem, quæ forte diversa a parte venire possent. Nunc redeo in viam, in qua jam progrediendo eo perventum est, ut minus probabile appareat, Varronem, qui anno DCCIX nullum dum ex libris de L. L. edidisset, proximo biennio in omnibus XXIV libris perficiendis et politius limandis sibi satisfacisse. Hoc minus probabile esse intelleximus; at illud plane incredibile, post annum DCCXI a Varrone hæc scripta in publicum edita esse. Quid igitur restat? Nonne hoc unum, ut eos libros a Varrone editos esse omnino

semus
urrit
ue eti
manu
His ex
eclusi
public

Q

ic cur
abus
mano
mibus
arrone
incipe
liciores
statur
re cu
omini
bilis s
opiani
ellium

literarum amantiore exceptos, et, ne penitus perirent, qua forma et specie erant, librariis permisos, transcriptos, in publicum editos esse? Sic si mecum statuis, a Varrone hi libri editi sunt et non editi, ad Ciceronem autem scripti et non scripti.

Hactenus disputavi ex probabilibus: nunc demonstrare studebo, ipsam horum librorum formam esse eam, ut appareat, accelerato et quasi immaturo partu eos editos esse. Non insistam quidem in ea re verbis Varronis Ciceroniani *politius* hæc a se *limari*: at notabo tamen, de Re Rustica libros multo magis politam et elegantius elaboratam speciem offerre, quam de Lingua Latina non modo singulos locos, sed universum opus. Sed ex ipsis his libris documenta protraham laboris nondum absoluti; eaque, cum numero multa sint, in classes quasdam digeram, levioribus præmissis, scilicet *ut roret antequam pluat*.

Varro de iisdem rebus eadem dicit diversis locis. Sic vocabulum jubar iisdem poetarum versibus adductis bis explicat, VI, 6. VII, 76. Canis, quod canat, ut signa canunt, dictus esse traditur V. 92. et VII, 52. Merces explicatur V, 44 et 178. non sine levi discrimine; itaque hoc exemplum jam proximis accenseri poterit.

Varro de iisdem rebus diversa tradit diversis locis. Sic V, 71. lympham ab aquæ lapsu lubrico dictam scribit, VII. 87. a Nympha. Gravius est alterum exemplum, quod VI, 52. vaticinari a vesana mente *dictum* statuit, idque post, cum de poetis dicendum sit, *id est septimo libro qui est de poeticis vocabulis*,

explicatius se scripturum pollicetur; hoc autem libro (VII, 36.) vates a versibus viendis dictos esse memorat, idque de poematis cum scribat, id est singulari de poesi opere, se ostensurum esse promittit. Itaque non solum sententiam suam de etymo v. vatis, sed etiam consilium suum de argumento tractando inter scribendum mutaverat; atque, quominus quæ prius scripserat, ut debebat, retractaret, prohibitus est.

Varro alia correxit, alia quæ cum illis intime cohererent, non correctæ reliquit. Exemplo sunt fasti Cæsaris, quos jam ostensum est, contra antiquum usum observari VI, 22, non observari VI, 13.

Varro, cum libros suos passim sed obiter et festinantius retractaret, nonnulla addidit, quæ cum prius scriptis arte committere et commissuras tereti digito lævigare omisit. Sic VII, 60. a Varrone primum scriptum erat: *In Mercatore: non tibi istuc magis dividia est quam mihi hodie fuit; dividia ab dividendo dicta, quod divisio distractio est doloris; itaque idem* (id est Plautus) *in Curculione ait.* Postea post versum ex Mercatore adscripsit: *Hoc itidem et in Corollaria Nævius*, quo tum nexus versus et explicationis interrumpitur, tum pronomen idem a Plautino versu divellitur, tanquam ad Nævium referendum esset: quam juncturam misere hiare quis diffiteri possit? Ejusdemmodi exemplum est VII. 54:

Varro libri sui margini multa adscripserat; postea ipse ea non sine mutatione verborum cum sententiis ante scriptis vinciturus, quæ deinde imperiti librarii, qui ne multa indigentius efferrent, ille jam inter scribendum metuerat (VIII, 54.), quoquo modo po-

hisce rebus in septimo libro immiscentur quæ ab eo ordine alienissima sunt. Nam quæ 54. posita sunt de jugula et vesperagine tempore : ea cum disputatione de temone similibusque ad diei noctisque tempora conjungi, ideoque rejici debebant ad VII. Ad eundem locum *aurora rutilans* ex infra 83. retrahenda fuisse videtur. Explicatio cabulorum cassabundus et carere, quæ VI legitur, si quid video, ad ea pertinet, quæ *cant tempus*, sive ad temporalia verba, VII, 80 sqq. Jam si eas res quas modo dixi, habebis in ea parte libri relictum locum nibus militaribus (perduellibus, latronibus, adscriptivis, ferentariis, rorariis) ordine decurrentem eumque egregie contra quinti libri argumentis, sic ut inter se sint V, 87...94 et VII, 49. 52. 55...58 argumento disponendo multos hujus libri circumductis notavi tanquam suo ordine non sitos. Quanquam ipse ultro confiteor, ne forsutandi genus in anxiam et molestam degeneret, non nimis cavillandum esse, si ea materia etiam tenuiore quadam similitudine se duci patitur, atque licere interdum in hoc genere incertis passibus securumque, quo pe

... suo aissimilitudi- <i>. Quare quoniam fit , ut</i> <i>vocabulo quam de re con-</i> <i>esse videatur, etc.</i>	partes sic , <i>quodcunque</i> <i>conferas, aut</i> <i>simile esse ,</i> <i>aut non esse.</i>

marginis adscripti, a Varrone non possunt
 apposita esse, nisi ut sententiæ : *Hanc
 lerique subjiciunt sub dissimilitudinis*
 um occuparent : quippe quæ ad argumen-
 tionem infirmior videri posset. Librarii
 id non intelligerent, ea paulo superiore
 unt, et sic universum locum plane pes-
 . Etiam graviore vulnere afflicta est ea
 s, qua de mentis agitationibus animique
 itur. In qua cum vocabula, quorum
 tur, in libris sic disposita inveniuntur :
 lium, reminisci, comminisci, eminisci,
tuere, tremor, curare, recordare,
 ietueri, *meminisse, monere*, mære,
 hic ordo non solum humani ingenii
 alem ordinem min-

lætari. Itaque eo, quod locorum de v. memini v. metuo dimidiæ partes suo loco motæ, et a vice inter se permutatæ essent, quod aberrante tera in alteram paginam librarii oculo fieri potest non incredibile est, harum turbarum causa in et effectus tolli videbatur. At ut verum fatear penitus tollitur sententiarum nunc connexarum constantia, sed eo magis offendit, quod nunc coratione de uno quasi spiritu v. meminisse sciprimum pronunciat a mente, deinde a memortum esse, memoriam autem a manendo: quonconjuncta ab homine sano et, non dico memori oculis valente, scribi potuisse, quis asseverare a Quamobrem etiam in hoc loco Varronis de *ἔργων ἰδέας* agnoscendæ erunt, ex quibus cum diditamenta de etymis verborum memini et metuvenissent, ea primum margini adscripta, postemutatis inter se locis in verborum ordinem irrstatuemus. Quod explicandi subsidium, etiam l spondendo VI, 70. utiliter adhiberi poterit, et pejus affecto X, 18...20. Hoc enim loco, re clamat; divisionem casualium vocabulorum inculos et nominatus præponendam fuisse pagenerum in quæ tum articuli tum nominatus ditur. Nunc hæc ita turbata sunt, ut antequam distinctum sit, partes ejus tractentur et divid Sed etiam hac in re nobis non plane satisfacim anteponendo, hæc inferiore loco collocando; eti quæ Varronis secundas curas cum prioribus n ligenter commissas et compositas arguant. Ger de articulorum divisione et eorum imperfecta

...riorum Varronis archet
transscribentium in annotatione satis c
hi videor.

omnia quanquam ita comparata sunt, ut
gere et fallere possint: in plerisque tamen
orum partibus, si singula additicia rem
gnoscimus scriptorem ordine disputante.
is festinantem quidem et negligentem,
ere tamen per materiam suam decurrente
n species est septimi libri, quæ farrago p
corum poeticorum, quam iusta poeticæ
ctatio, quæ ad finem quidem quodammo
sed nullomodo absoluta dici potest. Na
poeticorum verborum explicationem eode
posuerit, quo volgaria vocabula duob
bris exposuit (v. V, 13. VI, 3. 55. VI
in singulis argumentis componendis si
lebat. Hinc ubi de locis dicit, primum ca
le quæ in terris et aqua sunt collocat; s
ent scripta V, 16...20 et VII, 6...12
...40 et VII, 15

hisce rebus in septimo libro immiscentur non pauca quæ ab eo ordine alienissima sunt. Nam quæ VII, 50. 51. posita sunt de jugula et vesperugine et supremo tempore: ea cum disputatione de temone et jubare similibusque ad diei noctisque tempora spectantibus conjungi, ideoque rejici debebant ad VII, 73 - 76. Ad eundem locum *aurora rutilans* ex inferiore VII, 85. retrahenda fuisse videtur. Explicatio autem vocabulorum cassabundus et carere, quæ VII, 53. 54. legitur, si quid video, ad ea pertinet, quæ *adsignificant tempus*, sive ad temporalia verba, id est ad VII, 80 sqq. Jam si eas res quas modo dixi, sustuleris, habebis in ea parte libri relictum locum de nominibus militaribus (perduellibus, latronibus, congeronibus, adscriptivis, ferentariis, rorariis) continuo ordine decurrentem eumque egregie convenientem quinti libri argumentis, sic ut inter se conferendâ sint V, 87...91 et VII, 49. 52. 55...58. Hinc in argumento disponendo multos hujus libri locos uncis circumductis notavi tanquam suo ordine nondum positos. Quanquam ipse ultro confiteor, ne forte hoc disputationis genus in anxiam et molestam *μυρολογία* degeneret, non nimis cavillandum esse, si scriptor in ea materia etiam tenuiore quadam similitudinis specie se duci patitur, atque licere interdum in hoc disserendi genere incertis passibus securumque, quo pedes serantur, huc illuc vagari.

Postremo ad sententiam, quam proposui, confirmandam hoc quoque animadvertendum est, scriptorem extremo libro septimo, postquam *apud poetas* multa reliqua esse verba dixit, quorum origines spe-

...as conquisitas et comp
nis habebat, percucurrisset, et quæ sibi i
teris γλωττώδη esse viderentur, in charta
: qua in lectione etiam illa arbitror a Var
vata et superioribus adjecta esse, quæ su
60 et 54 ut incommode illata notavimus.
sic se habeant : nulla apparet causa, cui
vium hoc explicationum genere illustra
cebit augurari, scriptorem etiam ex Ennii
Lucilii poematis similem glossematicorum
ylogogen propositurum fuisse : nisi super
pus illud, quo ultiores omnes curæ, quæ
pendendæ erant, fatorum lege abrumpe-

i argumenta, quibus fidem facerem mea
arronis de L. L. libros, quanquam ad
perscriptos, nondum tamen ultimis curis
se, cum inscio, ut puto, et invito auc
i protraherentur.

lium et finis ampliore rerum complexu minus attentum fallat: statim ponam summa sententiarum capita, quæ postea defendam et explicem. Sunt ea hæc :

Omnes scripturæ horum librorum fontes manant ex uno codice manuscripto.

Hic liber magna foliorum parte lacer, foliis transpositis confusus, lacunosus, corruptelisque omnis generis refertus erat, sed iis tantum, quæ casu et inciticia, non consilio et emendandi studio proveniunt.

Idem liber non sine siglis sive scripturæ compendiis scriptus erat literatura satis antiqua, ea forma quam postea describemus.

Quidquid non describendo ex hoc codice ad nos pervenit, nullam habet fidem antiquitatis, sed, si specie sua magis commendatur, ab hominibus antiquarum literarum non imperitis ea ætate, qua id genus studia in Italia redintegrabantur, inventum et illatum est.

Denique plerumque nihil facilius, quam scripturam ex illo codice derivatam distinguere ab his philologiæ nascentis rudimentis.

Attuli ex historia horum librorum ea, quæ ad eos emendandos maxime necessaria videbantur. Criticorum, qui in eodem opere elaborarunt, nomina et merita recensere, tum hoc loco minus utile visum, tum post doctam operam, quam Spengelius in ea re posuit, supervacaneum. *Rholandellum* interpolatam Pomponii scripturam sæpe ad saniores formas meliorum codicum revocasse, *Baptistam Pium* et *Michaelem Benti-*

num nonnullos locos conjectura sanasse, *Adrianum Turnebum* tum libro probi coloris adhibito tum egregio, quo valebat, acumine et sano judicio omnium maximos in emendando Varrone profectus fecisse, *Gasparem Scioppium*, Ursini et codicibus et doctrina adjutum, multis locis ea proposuisse, quæ in ordinem recipienda essent, gratus confiteor: at tamen nunc, postquam perspectum est, quibus fundamentis superstruenda sit justa horum librorum forma, omnibus his criticis non tanquam ducibus in Arte exercenda obtemperandum, sed singulis tantum locis de lumine eorum nostrum accendendum est. *Josephum Scaligerum* in hac nuncupatione consulto omisi, quamquam nonnullis locis veram eum intelligens adhibuisse medicinam: in universum tamen æstimanti hujus viri præclarum ingenium exsultavisse magis in doctrina et poetarum Latinorum Græcorumque multiplici lectione explicanda, quam ad hos Varronis libros emendandos aciem intendisse videbitur. Quid quod non raro sua ipse doctrina seductus, quæ oculis subjecta et prona ad intellectum erant, e longinquo petitis postponit; veluti cum V, 453. in versu Plantino scripturæ ed. princ. et Rholandelli *adventu*, quam Turnebus eodem tempore rectissime tuebatur et explicabat, alteram interpolatam *ad vectim* præfert, eamque magna doctrinæ copia exornat et defendit. At vero, si hoc loco quædam de ea re addere licet, verba: *circus noster ecce adest*, neque de palo in medio posito dici potuerant; neque ejusmodi ludum in fabula actum esse probabile: contra militem, quem cæteri ludificabant, *ipsum dici circum*, id profecto sapit comicos

sales. Quapropter de vecti in annotatione nihil posui, cum varias criticorum opiniones exagitare mei instituti esse non posset. Post ætatem Scaligerorum quam longa fuerit horum librorum oblivio et quam diutina incuria, pluribus dicere tædet. *G. D. Kæleri* Literæ criticae in Varronem de L. L. anno MDCCLXXX scriptæ pauca continent, quibus nunc uti possis; his paucis diligenter usus sum. *Spengelius* non modo princeps fuit, qui interpolatam librorum formam, ex qua dici non potest quot errores et vitia in nostros historiarum et antiquitatum grammaticæque artis libros transfusa sint, a plerisque eorum partibus removerit; sed idem etiam ad veram formam redintegrandam non pauca acute excogitavit, quæ ex lege mei instituti a verecundo annotationis recessu in lucem altioris loci tollenda erant. Qui vir cum *Emendationum Varronianarum Specimine I*, quod scripsit *Menaci* a. MDCCCXXX, naviter se in eo stadio decurrere monstrasset: ipse fortasse in hoc curricula non descendissem, nisi illum nunc aliis curis districtum esse, ex ipsius ore accepissem. Etiam *Guillemi Papii*, qui *Lindemanno* in hac Grammaticorum operum parte absolvenda se nunc socium adjunxit, *Lectiones Varronianæ Berolini MDCCCXXIX* editæ quædam sani iudicii exempla continent. Quem libellum cum ab ipso auctore transmissum acciperem, comperi simul me officisse quodammodo ipsius modestiæ, quippe qui majorum appetens rudimenta illa latere neque multam eorum mentionem haberi voluerat.

Mihi *Musa Varronis* subrisisse primum videbatur, cum inter studia *Rerum Etruscarum*, quæ *Asgeorum*

...augeri pot
no annue veteris scriptoris libro ex p
odam codice erunt, conjectura auguraba
notior, animique saucius, donec quid h
i posset intellexissem, his terque in assi
n librorum lectionem me ingurgitabam
iliaritatem hominis mei ita me insinuar
ejus et in sentiendo et in dicendo propria
scere studerem. Hæc pars studiorum meo
st, cui aliquantum tribuerim: neque dif
opter ejus gravitatem, cum in sentiendis
objectam aucupandis defixus essem, ne
lam alia, quæ a me exspectari potuisse
x criticorum operibus, quæ Varronis
ricula facta essent, cum anquirere cœ
st Spengeli messem stipulam corradem
lexi, subsecivarum mearum horarum
tuosius collocari non posse, atque uno
is et pensitandis his ipsis libris tran
o plus proficere, quam tribus in illo
otis.

titatum Romæ

Varroni mire placuisse videtur. Sic ubi scribitur (VII, 39.): Ab Lucanis elephantem Lucam dictum putat Virgilius, ab eo quod nostri Latine bovem eam putassent; bovem enim maximam drupedem, quam habebant, vocabant, et in I Pyrrhi bello primum viderant apud hostes electos —, hæc tali orationis ambitu comprehendit: *In Virgilio commentario erat: Ab Lucanis Lucas; ab eo quod nostri, quam maximam drupedem, quam ipsi haberent, vocarent et in Lucanis Pyrrhi bello primum vidissent hostis elephantos, ... Lucanam bovem quod dicitur, Lucam bovem appellarent.* Hæc struenda, quæ exempla multa sunt, si nimis vincata et imbecilla est: aliis locis apud Varronem, tanquam juvenis deficiente, hiant orationis membra, ut cum dicitur (82.): *spectare dictum ab specio antiquo, quo Ennius usus, ... et quod in auspiciis distributum est, qui habent spectionem, qui non habeant spectionem, quomodo jungenda fuerint, apparebit: quo Ennius usus, et quo olim usus esse apparet, quo auspiciis distributum est, etc. Ac periodum: Similiter in verborum declinationibus est bis, quod sit primo versu... secundo... tertio, et quod fiunt per obliquas declinationes analogiæ hoc genus ita quidem accuratius jungere posses, si scribas quod, si sit, ... ita fiunt: at vero illud planiorum existimo, cui licuisse puto conjunctionis (nam sit est: fac ut sit) cum ipsa causa causali jungere, idque membrum laxiore figura ei sententiæ, cui subjungendum illud f*

n impendisse apertum est. Horum in
argutis et compositis, et interdum
uminatis (v. maxime V, 5 et seqq.
aliquid mihi deprehendisse videor
is ambitioso et molesto dicendi ge-
khius dixit in Præf. Ind. Lectt. sem.
d Varroni nostro egregie placuisse,
habemus (ad Atticum XII, 6.).
ris orthographicas rationes custodi-
arebit. Primum hic error mentibus,
ret, evellendus erit, eas ratione, quæ
manuscriptis observantur, easdem
lam scribendi ab ipso Varrone pro-
d etiam meliores codices nostri eo
ione desciverunt, ut nonnullæ ejus
vitiis locis, qui quid significarent
lexerant, emendatricem eorum ma-
uasi delitescere potuerint. Sic, ubi
codices, uno excepto, habere solent
35.); *Argei* delituit in Cod. Havn.

Pyrrhi bello primum viderant apud hostes e-
tos —, hæc tali orationis ambitu comprehend-
luit : *In Virgilii commentario erat : Ab I
Lucas ; ab eo quod nostri , quam maxima
drupedem , quam ipsi haberent , vocarent
et in Lucanis Pyrrhi bello primum vidisset
hostis elephantos ,... Lucanam bovem quo
bant , Lucam bovem appellasset .* Hæc str
cujus exempla multa sunt , si nimis vincta et in-
est : aliis locis apud Varronem , tanquam j
deficiente , hiant orationis membra , ut cum di
82.) : *spectare dictum ab specio antiquo , qu
Ennius usus ,... et quod in auspiciis distr
est , qui habent spectionem , qui non habeat
sic , quomodo jungenda fuerint , apparebit : qu
Ennius usus , et quo olim usos esse apparet ,
auspiciis distributum est , etc .* Ac periodum
*Similiter in verborum declinationibus est bi
quod sit primo versu... secundo... tertio ,
fiunt per obliquas decl. analogiæ hoc genu*

...cedimur a proce
... Varronem, sicut postea Plinium,
curam impendisse apertum est. Horum
cisis, argutuleque compositis, et interd
tu illuminatis (v. maxime V, 5 et seq
qq.) aliquid mihi deprehendisse vide
rhetoris ambitioso et molesto dicendi g
Bœckhius dixit in Præf. Ind. Lectt. sem
, quod Varroni nostro egregie placuisse
stem habemus (ad Atticum XII, 6.).
is libris orthographicas rationes custodi
i apparebit. Primum hic error mentibus,
nhæret, evellendus erit, eas ratione, qua
bris manuscriptis observantur, eadem
mulam scribendi ab ipso Varrone pro
quod etiam meliores codices nostri eo
ratione desciverunt, ut nonnullæ ejus
n vitiosis locis, qui quid significarent
allexerant, emendatricem eorum ma
quasi delitescere potuerint. Sic, ubi
, codices, uno excepto, habent
55 \. *Arri*

dicum scripturam imitatus, recepi, cujus rei certissimum exemplum est *idem*, multitudinis forma. I vocalis ubi sequentis consonantis potentia in U mutatur, atque hoc libri offerebant, ubique recepi. Sic ante L in *tubulustrium* (VI, 14.); interdum ante F in *pontifex* V, 83.; ante M in *maxime* et *proximus*; sed sæpe etiam cum libris omnibus *maxime* et *proxime* scribendum erat, quanquam Varronem, non crediderim, Cæsari sic præcipienti obsecutum esse. Quod V, 83. *pontifex* et *pontifices*, et VIII, 77. *pauperrimus* et *pauperrima* scripsi, ejus rei rationem quandam reddidi, quam valere putavi ad codicum auctoritatem sustentandam, non ad corrigendam scribendi consuetudinem. *Traiciendo* V, 115., *deici* VII, 24. et similia recepi ubi libri offerebant, in quibus sine dubio sæpe oblitterata sunt, ut VII, 44. *deici* a Rholandello restitutum est ex scriptura *duci*. Cf. VII, 1. *Reprehendo* et *comprehendo* ex Gothano libro fortasse ubique restituendum erat. Vid. IX, 91. *Mille* et *milia* quod ex lege pronuntiationis antiquæ ubique distinguere licuit: hoc præstantiæ nostrorum librorum ali-quod documentum est. In committendis præverbis cum verbis optimos codices expressi, cum in ea re summa cautio adhibenda sit: nam quod Niebuhrius (in conspectu orthogr. Cicer. de R. P.) in Cicerone propter conlata damnauerat collega, propter efflorescere effrenati: id injuria factum est. Præverbium enim eo magis integram servat formam suam, quo minus tum diutino usu, tum significato cum verbo coalescente peculiarem sibi vim et potentiam amisit, quæ cum multo magis conspicua esset in conlata et

source addicent
 et QVU mutavi in VO et
 J: Etenim videbatur mihi hæc res a
 um distare, cum ex genuinâ consonant
 itione appareat, ævum et sequuntur ne
 iomano proferri potuisse. Atque habent
 is Varronis manuscriptis, maxime in Flo
 veræ et antiquæ scripturæ exempla, ve
 xcenties recurrunt, *quovius, quoi, quon*
 s loco sæpe extat *quur* nunquam a me
 deinde *volt* X, 53., *clivas* X, 158. (p.
 cum accusativum putarent, librarii etiam
 scripserunt), *imburvom* ex vestigiis cod
 V. 127., *obliquom* X. 50., *loquontur*
icum habes VII, 69. sed *deliquum*
relicuum semel extat apud Cicer
). *Sequontur* legitur X, 71., *secu*
 .., mutatum a plerisque in *seruntur*
 ubi, V, 88., in *sequitur*, quod lic
 o illi exæquatur, ut *cocuntur* in *co*
 Atque librariorum innumeris
se sequuntur

firmamento ubi destitutum me videram, de certis verbis monui. Quam autem scripturam interpolati sive scripti sive typis expressi, et qui Varronem tractaverunt, finxissent vel pro id me adnotaturum non promisi, nisi ubi in genda scriptura his subsidiis utendum esset enim id mihi proposui, ut historiam formæ librorum in annotando describerem, quod utili profecto est negotium, sed a meo proposito al neque, cum Spengelii copiis ita uterer, ut inderem quibus ad novam formam condenda esset, in alienam messem involare (indignum lerandum facinus), et majoris illius operis, e semper constabit integrum pretium, utilitatem nuere volui.

Ne novicia inventa pro antiquitus tradita
tare viderer : scripturam a codicibus non sat
(sed potest eadem tutissima esse a sensu et arg
asterisco (*) notavi. Crucis autem signum (+) in
locis addidi, qui etiam nunc cruces sunt inte
et criticorum. Cætera signa, quibus usus sur
catione non egere videntur.

omnia his signis () inclusa sunt ;
posita esse videntur, hisce [].

linguæ latinæ. Priscian. I, 7.
. VII.

Pars prima. De impositione

etymologica arte, s. de disci-

plinatione dicuntur.

Discuntur.

est quæ forma sit etymologi-

*ca. In rebus vocabula imposita
in rebus*

I. *De locis*. 14. 15. De loco ipso. 16—20. locorum divisio : A. *de caelo*. B. 21 — 23. *de terra* et humo. 24 — 30. de humore, puteo, lacu, fluviiis et similibus. 31 — 33. de divisione terrarum, et agrorum quinque generibus. 34—40. de agro et mensuris ejus, agrique colendi varietate. *De Urbe*. 41. 42. Capitolinus mons 43. 44. Aventinus mons. 45. Aegorum descriptio. a. 46—48. in Suburana regione. b. 49. 50. in Exquilina. c. 51. 52. in Collina. d. 53. 54. in Palatina. 55. 56. de tribus agris Romani.

II. *Quæ in locis sint*. A. *De immortalibus*. 57—64. Principes dei *Cælum* et *Terra*; idem quod calidum et humidum, quod anima et corpus. Eorum vincionis vim esse Venerem. Saturnus cælum, Ops et Ceres terra. 65—67. iidem dei Jupiter et Juno; idemque, qui Jupiter, Dis pater. 68. 69. *Sol* et *Luna* iidem, qui Apollo, Diana, Proserpina, Juno Lucina. 70—72. *Ignis* et *aqua*. Vulcanus, *Lympha*, Neptunus, alii. 73. 74. Aliorum deorum nomina explicantur. B. *De mortalibus*. I. *De animalibus* : a. 75. 76. in aere. b. 77. in aqua. c. 78. 79. in aqua et terra. d. in terra. α. de hominibus. 80—82. de hominibus dictis ab honore. 83 — 86. a rebus sacris. 87—91. a re militari. 92. a fortuna. 93. 94. ab arte et studio. β. 95—99. de pecora. 100, 101. de feris. II. 102 — 104. *De virgultis* et similibus. III. *De manu factis*. 105—108. De victu, qui e terra provenit. 109 — 112. de pecudis carne. 113. 114. de lana et vestimentis inde factis. 115—117. de armis. 118—127. de mensis et vasis ibi locatis. 128. de sel-

lis et arsis. 129 — 133. de mundo et vestibus mulierum. 134 — 140. de instrumentis rusticis. 141 — 159. De ædificiis, id est de oppidis vicisque et foris, in quibus de foro Romano multisque Urbis ædificiis et locis. 160 — 162. de ædibus privatis. 163—165. de portis Servianorum murorum (*de his pleraque interciderunt*) et antiquioribus. 166—168. de lectis. 169—174. de pecunia signata. 175—183. pecuniæ vocabula ab usu deprompta. 184. *Conclusio.*

VI. *De vocabulis temporum et earum rerum, quæ dicuntur cum tempore aliquo.*

Proœmium. 1. 2. Libri argumentum. De vocabulorum mutationibus.

I. *De temporibus.* 3. Quid sit tempus. A. *De naturalibus* temporis discriminiibus. 4—7. De temporibus dictis a. a motu solis ac cæli diurno. b. 8—9. a. motu solis annuo, qui aliter est ac cæli. c. 10. a motu lunæ. d. 11. de lustro, seculo, ævo. B. *De civilibus* temporum vocabulis. 1. *De diebus.* a. Qui dies deorum causa instituti sint. 12—24. de statutis feriis Januarii, Februarii, Martii, Aprilis (*Maius excidisse videtur*), Quintilis, Sextilis, Octobris, Decembris mensium. 25. 26. de annalibus diebus et conceptivis, feriis. b. Qui dies hominum causa constituti sint. 27—32. De certis mensium diebus, de diebus factis, nefastisque, et similibus. 11. 33. 34. De mensium nominibus.

II. *De rebus, quæ in temporibus fiunt.* 35—40. De verbis primigeniis atque derivatis et compositis. 41. 42. De agendo et tribus actionum gradibus. A.

I. *De locis*. 14. 15. De loco ipso. 16—20. rum *divisio*: A. *de caelo*. B. 21—23. *de* humo. 24—30. de humore, puteo, lacu, flu-
similibus. 31—33. de divisione terrarum, et
rum quinque generibus. 34—40. de agro et ri-
ris ejus, agrique colendi varietate. *De Urbe*. 1
Capitolinus mons 43. 44. Aventinus mons. 4
georum descriptio. a. 46—48. in Suburana re
b. 49. 50. in Exquilina. c. 51. 52. in Colli
53. 54. in Palatina. 55. 56. de tribus agri
mani.

II. *Quæ in locis sint*. A. *De immortalibus*
57—64. Principes dei *Cælum* et *Terra*; idem
calidum et humidum, quod anima et corpus. 1
vincionis vim esse Venerem. Saturnus cælum
et Ceres terra. 65—67. iidem dei Jupiter et
idemque, qui Jupiter, Dis pater. 68. 69. *Sol* et
iidem, qui Apollo, Diana, Proserpina, Juno. 1
70—72. *Ignis* et *aqua* Vulcanus, Lympha, Ju-
nus, alii. 73. 74. Aliorum deorum nomina ex-
tur. B. *De mortalibus*. 1. *De animalibus*:
76. in aere. b. 77. in aqua. c. 78. 79. in a
terra. d. in terra. a. de hominibus. 80—82.
minibus dictis ab honore. 83—86. a rebus
87—91. a re militari. 92. a fortuna. 93. 94.
et studio. β. 95—99. de pecore. 100. 101. d
11. 102—104. *De virgultis* et similibus. 1
manu factis. 105—108. De victu, qui e ter-
venit. 109—112. de pecudis carne. 113. 1
lana et vestimentis inde factis. 115—117. de
118—127. de mensis et vasis ibi locatis. 128.

102. de ædibus privatis
de portis Servianorum murorum (*de his
exciderunt*) et antiquioribus. 166—168.
169—174. de pecunia signata. 175—185.
186. *Conclusio.*
*vocabulis temporum et earum rerum,
et cum tempore aliquo.*

1. 1. 2. Libri argumentum. De vocabu-
lationibus.

3. 5. Quid sit tempus. A. *De*
temporis discriminibus. 4—7. De tem-
poris a motu solis ac cæli diurno. b. 8—9.
c. 10. a. Qui aliter est ac cæli. c. 10. a.
11. de lustro, seculo, ævo. B. *De civi-*
um vocabulis. 1. De *diebus.* a. Qui dies
constituti sint. 12—24. de statutis feriis
Martii, Martii, Aprilis (*Maius axci-*
Quintilis, Sextilis, Octobris, Decem-
ber. 26. de annalibus diebus et conce-
ditur qui dies hominum causer

ANDROMACHE, Alexander Enn. [86. Aurora
Acc.] 84. scortari Terent. 85. numen Acc. [8
tyrum Plaut.] 87. 88. lymphari, alcyon Pac
comiter Enn. 90. cape Atil. 94. cicurane Pac
ferme Næv. 95. euax et simili ex Plauto,
Pompilio. 94. clepsere Lucil. 95. mandier ex
96. 97. obscænum ex Matio. 98. crevi Plau
frequens Plaut. 100. fossari Enn. 101. muscar
102. averruncare Pacuv. 103. 104. pipulo
onomatopoetica ex Plauto et aliis. 105. nexum
106. dedicum Plaut. 107. 108. *Promis*
Nævio. 109. 110. *Conclusio* hujus operis p

VIII—XIII. *Pars secunda. De d
tionibus.*

VIII—X. *De declinationum discipli*

VIII. *Quæ contra similitudinem declina
(ἀναλογίαν) dicantur.*

Proœmium horum trium librorum. 1—
declinatione. 5—8. Cur inducta sit in sermon

x elegantia, propter quam in *affis*
ualitatem.

etudinem regnare solam; analogia
se.

Ex contrario, quod etiam a dis-
im similia, sed sæpe eadem fiat.

Analogia quod *non sit ubique*, esse

Similitudinis notioni non conve-
logia proferantur.

partis singulas orationis. 44. De
partibus, verbis appellandi, dicendi,
iculandi.

appellandi partes quattuor: provoca-
notmina, pronomina; et 46. hæc sin-
t, ad sexum, multitudinem, casum
e sexus, neque multitudinis, nequ
se ad analogiam factas.

mine, a verbo; in nullo horum *servari analogiam*. 58—62. De participiorum et compositorum nominum anomalia.

b. De declinatione *casuali*. 63. Casuum numerum sibi non constare. 64. 65. Barbarorum vocabulorum diversam declinationem. 66. Ejusdem casus diversas formas. 67—74. A similibus dissimilia fieri in declinatione.

c. De declinatione *augendi*. 75—78. Neque in his *servari analogiam*, nam in multis unum duosve gradus deesse.

d. De declinatione *minuendi*. 79. Etiam in hac multa linguæ deesse.

III. De *nominibus*. 80—84. Descendere ea tum a nominibus, tum a vocabulis; in neutris *servari analogiam*. (*Hic locus duabus lacunis interrumpitur*).

(*Facile intelligitur, deesse huic libro partem, qua*

iv. *de pronominibus, deinde*

B. *de dicendi verbis (ubi de diversa forma simplicis cape et compositi accipe dicebatur, v. VII, 90.)*

C. *de jungendi.*

D. *de adminiculandi verbis agebatur. Ultimo loco dicebatur de discrepantibus scriptorum de analogia sententiis, v. VIII, 111.)*

Ex hac libri parte atque, ut puto, ex conclusione argumentorum, hausta sunt, quæ legun-

... ostendit : Sic
 , *inquit*, lupus lupi, probus probi,
 ; item paro paravi, lavo lavi, pungo pu-
 tutudi, et pingo pinxi. Cumque, *inqui-*
 andeo et poto, et cœnatus sum, et pransu-
 is sum dicamus : et a destringor tamen e-
 labor, destrinxi et extersi et lavi dicimus.
 icamus ab Osco, Tusco, Græco, Osce,
 œ : a Gallo tamen et a Mauro Gallice et
 nus. Item a probus probe, a doctus docte;
 on dicitur rare, sed alii raro dicunt, alii
in M. Varro in eodem libro : Sentior,
 dicit, et id per se nihil est : assentior
 nes dicunt. Sisenna unus assentio in se-
 et cum postea multi secuti, neque ta-
 nsuetudinem potuerunt.

pro similitudine s. analogia dicenda

16. 17. Corrigendum esse usum populi paulatim maxime a poetis; 18. et rectam consuetudinem sequendam. 19.—22. Amissa revocanda, nova ratione introducenda esse, sicut in aliis rebus fiat.

B. Analogiam *regnare ubique*; 24.—50. ut in tota rerum natura, sic in hominum corpore et humana voce; 31. 32. inter linguas variorum populorum; 33. itaque pugnare contra naturam, qui contra analogiam pugnent. 34. 35. De duobus analogiae generibus, naturali et voluntario.

C. *Singula crimina* analogiae objecta diluuntur; 36—39. De quaternis rebus, quibus declinatio reperitur, re, usu, natura declinationis et figura.

I. 40—44. Contra ea, quae ex *similitudine* notione opponebantur. V. VIII, 40—43.

II. 45. Contra id quod postulabatur, analogiam aut *ubique* servandam esse, aut *nusquam*. V. VIII, 37. 38.

III. 46—48. Contra id quod *delectationem* et *utilitatem* afferre dicebatur dissimilitudo. V. VIII 26—32.

(*Post haec multa deesse intelligitur. Transibitur enim ab universa analogia ad*

II. *analogiam in singulis orationis partibus observatam. Hic disputabatur:*

A. *de appellandi verbis;*

I. *de provocabilis et pronominiibus;*

II. *de vocabulis, et*

... nœ, quæ nominandi declinatio a
grammaticis dicebatur, magnam partem in-
tribueretur. Hic locum suum tenebant
contra Crateleos VIII, 35. Loquentes,
sunt a CHARISIO p. 81 P. : Albani dicuntur
Albenses autem ab Alba Fucente : cujus
Varro ait esse, quod analogia in naturali-
bus tantum servatur, in voluntariis vero
Et cf. quæ secuntur. Deinde ad hoc
n pertinent, quæ dicuntur) 49. 50. de
æqualitate, quæ non sit in declinatione,
le singularibus verbis, quorum nulla re-
analogia. Posthæc 55—62. dicitur de de-
borum non omnia sint genera, propter
Similiter in declinatione multitudinis
ngi cum usu; contra VIII
1. De decl.

II. *De ratione, quam appellant λόγος. Hujus quaedam relicta sunt*: 55. 56. ubi docetur, rationem esse et in his verbis quae imponuntur et quae declinantur; sed rationem eandem nondum efficere analogiam.

III. *De proportione, quae vocatur ἀλογία*. 37—44. Analogia quid sit. Esse eam duorum semper rationum. 45—50. Analogiae duo genera, conjunctum et dejectum. 51.—53. Analogiae fundamentum summa vel impositionem, vel declinationem: sed prestare principium ponere in obliquis sive naturalibus casibus, quam in impositiis sive rectis. 54—62. Prestare proficisci a multitudinis forma quam a singulis. 63—68. De discrimine triplici genere, in rebus, in vocibus, in utroque; horum generum tertium solum perfectam continere analogiam. 69—71. De tribus declinationum generibus, vernaculo, adventitio et a peregrino hic nato.

IV. *De consuetudine*. 72. 73. Analogiae ut in sermonem perducantur, accedere debere usum, cujus tres esse species, consuetudinis veteris unam, consuetudinis hujus alteram, tertiam neutram.

Conclusio. 74—78. Analogiae definitio: *verborum similium declinatio similis, non repugnante consuetudine communi* (propter singulos et populum), *ex quadam parte* (poetarum causa), *explicatur*. 79—82. In quibus non debeat quaeri analogia. 83, 84. In quibus debeat quaeri analogia. [*De hoc libro non multa in fine interciderunt.*]

(XI—XIII. *De declinationibus genera-*

untur. V. VII, 140. Sed nescio, syntaxis
na tam elaborata et profligata fuerit, ut om
cim libros ad ultimum usque complere po
a scriptor in inferioribus libris ad usum vo
m et orationis ornatum et similia argumet
sus sit. V. Fragmenta horum librorum, in
cem libri X.

The following text is extremely faint and illegible due to low contrast and poor image quality. It appears to be a list or a series of entries, possibly containing names and dates, but the specific content cannot be discerned.

ORUM DE LINGUA LATINA.

Edit. Leonh. Spengelii p. 2 — 44.)

ti — quintus] Fidem atque auctoritate
codicis Florent. facile vel in limine oper.
agnoveris, qui unus veram eamque a vul.
diversam lectionem sive potius librorum
nobis servavit. Editio princeps et Rho-

ii *Varronis. De lingua latina.*

Codex :

ii *Varronis de lingua Latina, de di-*
originum verborum ad Ciceronem
liber primus.

et II. :

s *M. Varronis de lingua lati-*

Vulgatae Edd. :

*M. Terentii Varronis de ling. lat. ad M. Tull.
Cicer. liber quartus.*

In Florentino vero ita scriptum legitur. :

*M. Terenti Varronis. De lingua latina. DE
Disciplina originum verborum ad Cic. liber
IV explicat, incipit liber quintus.*

Et sic deinceps, qui in vulgatis est liber quintus, in nostro sextus, qui nonus, decimus. Indicavit hanc codicis scripturam jam *Petrus Victorius*¹). Var. Lect. V. 24, ubique Varronis libros ex illius libri fide notare consuetus, quam, quantum equidem scio, præter *Nicol. Loensem. Miscell. epiphyl. IV, 45*, qui ita : *Varro de ling. lat. in quarto, seu quinto, ut alii eos libros numerant, nemo ne mentione quidem dignam censuit, et videtur vero inepta et verbis Varronis prorsus contraria, qui sic dicit : . . . sex libris exponere institui; de his tris ante hunc feci, quos Septumio misi. in his ad te scribam. Et in fine libri sexti : institutis sex libris . . . tris scripsi P. Septumio. . . tris tibi, quorum hic est tertius.*

Nullum mihi est dubium quin hoc ipso Varronis testimonio freta editio Aldina, prima, ni fallor, exhibuerit : *liber quartus* ; eamque ad unum omnes reliqui secuti ; nondum enim in codicibus scriptis hæc lectio inventa. Sed falsam esse conjecturam ejus qui Ald. editionem curavit, et si illa verissima et Varrone ipso firmata videtur, facillime probabimus ; nam re-

¹ Ante Victorium Franc. Puccius in notis Mssc. ad Catull. LXI, 438. verba a cinere cinerarius (vulg. IV, 29.) tacite ex quinto ad Ciceronem laudat.

203, libro X. cap. 21.

*z quid M. quoque Varro de ista voc
imus] existimaverit, verbis ipsis ex li
lingua latina ad Ciceronem SEXTO
strandum putavi : Quod extremum,
dicebatur, etc.*

hæc in omnibus Varronis libris, non
l QUINTO leguntur libro pag. 67 Bip.,
ro Florentino codice. Non tamen reticen-
na Gellii editione re vera legi : *ad Cice-
NTO.* sed hæc mera est conjectura Aldi
ilicet Aldino hausta. Nam omnes Codd.
ex Divi Marci bibliotheca, non quidem
(vid. Jac. Gronov. præfat. pag. XXXI.
ntiquissimo descriptus (vid. Politiani
.I) cujus lectiones penes nos sunt, ser-
varrio in Antiq. lect. III, 4. de hac re
*l autem mihi religio est tacere,
lium manuscriptum hæc sexto
z. Lat. libro, non quinq*

idem Varro in aliis libris multa pro analogia tuenda scripsit.

Quæ ibi a Gellio ex Varrone laudantur verba, ea cum multis aliis exciderunt ; at certum est illa non exstitisse libro qui nunc fertur *octavus*, quemque Gellius affert, sed in illo qui hodie *septimus*, in Codice autem nostro *octavus* numeratur¹). Nam in hoc Varro contra analogiam disputat, adversarium analogiam esse negantem fingens, quem ipse refellere studet libro sequenti ; jam vides quid sit illud Gellii *in aliis libris*, imo in hoc id ipsum refutatur a Varrone, quod *ex libro octavo* protulit Gellius. Ita enim Varro cap. 56. pag. 155 Bip.

Similiter errant, qui dicunt ex utraque parte verba omnia commutare syllabas oportero, ut in his pungo, pungam, pupugi ; tundo, tundam, tutudi. Dissimilia enim conferunt etc.

III. PRISCIANUS, sive, ut Barthio placet Adv. I. cap. 15. alius, auctor de ponderibus, tom. II. pag. 395. ed. Krehl.

Varronis quoque auctoritate supradictorum pleraque comprobemus. Varro de Lingua Latina Libro QUINTO. Multa pecuniæ signatæ etc.

Ælius Vinetus in editione sua ad hunc locum : *In laceris illis et mutilis Marci Varronis reliquiis*

¹ Vertranium, qui in notis ad Varronem pag. 326. verba apud Gellium excidisse censet libro vulgo octavo cap. LVI. vulgaris librorum fefellit distinctio.

quæ extant liber numeratus quartus, in quo leguntur hæc de asse et partibus ejus. Hac Vineti nota motus Putschius libro quarto edidit. Veteres quædam editiones hæc verba ignorant; duo vetusti Codd. Monac. libro quinto cum aliis servant.

IV. LYDUS, De magistrat. Roman. pag. 116. de tunica et balteo :

φιβουλαν αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ βάλτεον τὸν ζωστήρα λέγουσι. Τὴν δὲ ὄλην τοῦ περιζώματος οἱ Γάλλοι καρταμέραν, ἣν τὸ πλῆθος καρτάλαμον ἐξ ἰδιωτείας ὀνομάζει. Ὅτι δὲ οὐ Ῥωμαϊκὸν τοῦτο τὸ ῥημάτιον, μάρτυς ὁ Ῥωμαῖος ΒΑΡΡΩΝ ἐν βιβλίῳ ΠΕΜΠΤΩΙ περὶ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, ἐν ᾧ διαθροῦται, ποία μὲν τις λέξις ἐστὶν Λιολικῆ, ποία δὲ Γαλλικῆ, καὶ ὅτι ἑτέρα μὲν ἡ Θούσκων, ἄλλη δὲ Ἐτρούσκων, ἔδν συγχυθεισῶν ἢ νῦν κρατοῦσα τῶν Ῥωμαίων ἀπετελέσθη φωνή.

Egregie jam editor vidit, a Lydo intelligi locum, qui nunc legitur *libro quarto cap. 24. pag. 33 Bip.* valde mendosum : *Lorica a loris, quod de corio crudo pectoralia faciebant; postea succederunt Galli e ferro sub id vocabulum ex anulis ferream tunicam.*

V. DIOMEDES, libro 1. pag. 371, seq. ed. Putschii.

Salior frequens videtur et tritum ut perfecto tempore salsus, salsa, salsum dicamus. Sed veteres ambiguitatem appellationis vitantes et analogiam sequentes, salitus sum dixerunt

a positione sallo, non salio. Ut Varro ad Ciceronem QUINTO. ut servarent, sallere.

Locus exstat in libro quarto, non quinto vulgatæ distinctionis librorum. pag. 52 Bip. cap. 22.

Succidia ab suis concidendis ; nam id pecus primum occidere cœperunt domini, et ut servarent salere.

ita Augustinus ex Diomede puto ; codd. et libri omnes salire.

VI. CHARISIUS, institut. gramm. lib. I. pag. 56 P.

Pulmentum et Pulmentarium dicitur. Nam Cato originum tertio : Laserpitium pro pulmentario suo habet. In eodem : multo pulmento usi. Sed quidam putant, pulmentum quasi pulumentum melius dici. Varro autem ad Cicer. QUINTO Pulmentum, ait, quod id cum pulte essent et inde pulmentarium dictum.

Sane hæc Varronis verba leguntur in Codice nostro, libro quinto, sed in ceteris omnibus quarto, cap. 22. pag. 51 Bip.

VII. CHARISIUS, libro I. pag. 81.

Bovile vetat dici Varro ad Ciceronem libro OCTAVO, et ipse semper bubile dicit, sed e. - Cato de abrogandis legibus bovine dixit.

Exstant in vulg. libro septimo, cap. 50. p. 117 Bip. *Primum cum dicatur ut ab ove et a sue, ovile et suile, sic a bove dicitur bubile, non bovine.*

His tamen quæ firmissima stant duo refragantur locis :

... ab eo, quod *I.*
nam tucus *Veneri Lubentinae dica*
locum, qui in vulg. legitur libro qu
em in Codice, pag. 63. cap. VI.
bendo *Lubido, Lubidosus ac Venus*
a et Lubitina.

quinto invenitur in Ald. Basil. Goth
c. Sed in editione Veneta anni 1492, i
3 sic exaratum :
ro in ling. lat. li. IIII.

VI. Nam ex Aldo fluxit illud *quinto.*
locus legitur IV, 384. s. v. *protinus.*
etiam de lingua latina libro SEXT
tinam vel protinus continuatione ve
æ vel futuræ longitudinis dicit, et ta
niam (ut mihi videtur) patet ejus ad
unciatio varia significantia ejus mu
locis exemplis testibus designanda est
us, quem Nonius respicit legitur libr
01. cap. VI.
idique Protinam a prot

codicis nostri lectio. Jam vero ratio quærenda; et fortasse non inepte cuiquam in mentem veniat primum operis spissi atque ampli librum fuisse indicem omnium viginti quatuor librorum, quod idem in Plinii historia; at hoc invito ipso Plinio factum, qui indicem præfationi subiecit, quo declararet quid quove in libro quæri inveniri que posset, non vero primi libri historiæ suæ naturalis loco præmisit. Idem fecit Aulus Gellius; nondum enim exstitit qui ex illius viginti libris nobis, indice ut primo libro præmisso, unum et viginti procuderet.

Multum igitur debemus *Prisciano*, qui hac de re meliora nos docet. Ita enim hic loquitur lib. I, cap. VII. 59. pag. 37 Kr. ut vetustissimi exhibent codices:

Et quidam tamen vetustissimi autores Romanorum euphoniæ causa bene hoc facientes, ut Agchises, ageps, aggulus, aggens, quod ostendit VARRO in PRIMO¹, DE ORIGINE LINGUÆ LATINÆ his verbis: Ut Ion scribit quinta vicesima et littera quam Agma vocant, cujus forma nulla et vox communis est Græcis et Latinis, ut his verbis: Aggulus, aggens, agguissa, iggerunt.

Jam apparet et satis probatunt, primum Varr. operis librum (quod res fere ipsa flagitabat) originem linguæ latinæ tractasse, tum secutos esse tres ad Se-

¹ vulgo *libro primo*. Prius in Codice Monac. voci *primo* ut glossa superscriptum et constanti Prisciani mosi adversatur.

, si porum gri
 ...rium pronunciamus, quod i
 maxime nos movet locus quidam, qui
 Lydum de magistrat. I. cap. 5. pag. 18.
 τε τύραννος ἦν ὁ Ῥωμύλος, πρῶτον μὲν τὸν
 νελῶν καὶ τὸν μείζονα, καὶ πράττων ἀλόγ
 ἴπτοντα. Ταύτη καὶ Κυρίνος προσηγορ
 κύριος, κἄν εἰ Διογενιανῶ τῷ λεξιγράφῳ ἄ
 οὐδὲ γὰρ ἀγνοήσας ὁ Ῥωμύλος ἢ οἱ κατ' αἰ
 ται κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὴν Ἑλλάδα φωνήν,
 α λέγω, ὡς φασιν ὁ τε Κάτων ἐν τῷ περὶ ἱ
 ἀρχαιότητος, ΒΑΡΡΩΝ τε ὁ πολυμαθέστατε
 μίσις τῶν πρὸς ΠΟΜΠΗΙΟΝ αὐτῷ γεγραμ
 ἄνδρου καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων εἰς Ἰταλί
 ποτὲ καὶ τὴν Αἰολίδα τοῖς βαρβάροις ἐνσπ
 ονήν.

Varro more suo etiam libro quinto, cap. I

p. :

er enim qui venit in P...

ginti ad minimum Ciceronis nomini erant inscripti quo ut omnes a posterioribus *libri ad Ciceronem* appellarentur, facillime fieri potuit; idque magis erit probabile, si aliud Varronis opus *De Sermone Latino ad M. Marcellum*, in quo eum multa de poematis et metris disputasse fragmenta ostendunt, apud veteres exstitisse meminimus, ita ut *libri ad Marcellum* opus *de sermone latino*, *libri ad Ciceronem* hoc *de lingua latina* significarent. Quare apud Servium si legimus, (ad Virg. Ecl. II, 65. Æn. XII, 139.) *Varro ad Ciceronem tertio*, non qui re vera tertius est liber ad Ciceronem, i. e. septimus; sed totius operis de lingua latina tertium ab eo intelligi puto. Hac de re jam Turnebus aliquid sensisse videtur, qui ad Ciceronis Acad. I, 4. hæc scribit: *Horum partes, ut tres primos libros privatim Septimio, aliquos alios Ciceroni, alios Marcello nuncupaverat, opus tamen totum, ut reor, Ciceroni dicaratur, quod in multos excreverat libros. Citatur autem a Carisio (pag. 115, 15.) Varro ad Ciceronem, lib. 22.*

Terenti.] Hanc scribendi rationem exhibuimus, non quo veram eam esse putemus, sed ne injuriam faciamus vetusto nostro codici, qui semper *Terenti*, nunquam *Terentii* præstat; accuratius vero ut sententiam nostram declarem, Varronis ipsius de hac re præceptum nos movet. Jam ante Bentleium disputavit egregie H. Norisius ad *Pisanas tabulas*; litteram i non apicari docuit Lipsius de *recta pron.* ling. lat. cap. 5. Scaliger ad Varr. pag. 172. Bip.

geminatam illam litteram haberent, frequenter usurparunt; alterum enim I subtrahebant, enim ratione ab optimo poeta Tuguri, Pec Patavi, Oti, dictum est. Nam Arcadium et ab Arcadia declinari ejusdem poetæ versu confirmari potest (Georg. IV. 293. add. VIII, 575);

Tempus et Arcadii memoranda inventa magis.

Conf. Victor. Var. Lect. XVII, 1. idea Mssc. notis Ciceronis *res mancipi* explicans addit: *quam rationem hodie quidam studiosi tiquitatis renovarunt.* Qui illi tunc temporis fuerim nescire fateor. Decurtata genitivi forma in quibus occurrit scriptore, et quo vetustior est codex frequentius invenitur. Sic in Florentino codice *Ti* v. c. Annal. XI, 1. *At Claudius. . . Crispin Prætori præfectum misit, non prætorii.* XI, 55. *rum inter hæc silentium Claudi: Julius igni propior.* non: *Claudii: Vitellius* et sic sæpius. Varronis adhuc ætate usum veterem frequenter dominum patet ex VIII, 18, de Ling. Lat.:

Dissimile Plautus et Plautius, et communis hujus, Plauti: et Marci, Plauti.

cui adjungendus Gellii locus III, 5. pag. 270 Cor

In eodem libro Varronis id quoque scribitur Plautium fuisse quempiam poetam comædiorum, cujus quoniam fabulæ PLAUTI inscribere forent, acceptas esse quasi Plautinas, cum sentent non a Plauto Plautinæ, sed a Plautianæ.

Illam superiora Varronis verba ab adversariis

... sed inde fortasse servata a Cha-
[. talia enim æqualibus suis Varro

*EMILIUS et cetera nomina quæ
ut I, duplici I genitivo singulari fi-
it necesse sit adversus observatio-
ivo non minorem fieri genitivum: id-
tra... ns adjecit vocativum quoque
ilium nominum per duplex I scribi
propter differentiam casuum cor-
!US tamen et per unum I in geni-
sse existimat; ait enim
: numeri et versus faciendi
Numeri, numerum et servemus
modumque.*

*enim hoc intulisset nisi et Nume-
rlex I hujus Numerii faciendum
'LNIUS quoque dubii sermonis
esse quidem rationem per duo I
d multa iam consuetudine sume...*

fuit, qui vulgato tunc usu rejecto alteram formam minime quidem ignotam, sed non æque frequentatam probaret. Neque desunt similia exempla. Julius Cæsar *Maximus Optimus* etc., et pronuntiavit et scripsit; inde propter tanti viri auctoritatem consuetudo facta, ut hujusmodi verba per I, non per U scriberentur¹. At non primus erat hujus rei auctor. Jam in Duilii Columna Rostr. si fides ei tribuenda scriptum invenitur MAXIMOS. Imperator id quod simili in re et Varro fecit, alteram formam non ab ipso inventam, sed raro usitatam ceteris approbantibus in civitatem recepit.

Itaque minime me offendi Lauti senarius

Eadem latine Mercator Marci Attii,

et quæ alia exstant exempla et $\kappa\epsilon\upsilon\upsilon$ mutata. Ad Ciceronem quod attinet, ei scriptura simplici I ubique neque restituenda neque expellenda; in posterioribus libris Varronis præceptum secutus videtur in hac re ut in alia, cujus mentio apud Charis. pag. 114.

Poematorum in secundo et in tertio idem VARRO assidue dicit his Poematis; tanquam nominativo hoc Poematum sit, non Poema. Nam et ad Ciceronem UNDECIMO horum Poematorum et his Poematis oportere dici ait. Itaque

¹ Quintil. Instit. orat. I, 7. pag. 90. Burm. Recentiores Caligulam falso intelligunt. quorum errorem notavit Schneider Gram. Lat. I, 49. cf. Isidorus I, 37, 839. — Vertran. ad Varron. pag. 224. In Velii loco a Schneidero laudato ut jam in ambiguitatem cadat utrum per I quædam habeant dici an per U, lege: habeant.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that proper record-keeping is essential for ensuring transparency and accountability in financial reporting. This section also highlights the role of internal controls in preventing errors and fraud, and the need for regular audits to verify the accuracy of the data.

2. The second part of the document focuses on the importance of clear communication and collaboration between all stakeholders involved in the financial process. It stresses that effective communication is key to understanding the needs and expectations of different groups, and to resolving any issues that may arise. This section also discusses the importance of providing timely and accurate information to all relevant parties, and the need for a strong working relationship between all involved.

3. The third part of the document discusses the importance of maintaining a strong and healthy financial position. It emphasizes that a strong financial position is essential for ensuring the long-term success and sustainability of the organization. This section also highlights the importance of managing risks and controlling costs, and the need for a strong financial strategy to guide the organization's financial decisions.

4. The fourth part of the document discusses the importance of maintaining a strong and healthy relationship with all stakeholders. It emphasizes that a strong relationship is essential for ensuring the long-term success and sustainability of the organization. This section also highlights the importance of providing timely and accurate information to all relevant parties, and the need for a strong working relationship between all involved.

5. The fifth part of the document discusses the importance of maintaining a strong and healthy relationship with all stakeholders. It emphasizes that a strong relationship is essential for ensuring the long-term success and sustainability of the organization. This section also highlights the importance of providing timely and accurate information to all relevant parties, and the need for a strong working relationship between all involved.

AD CICERONEM

LIBER QUINTUS.

admodum vocabula essent imposita rebus
atque Latina, sex libris exponere institui. De his
ne feci, quos Septimio misi: in quibus
lingua, quam vocant *ἱστολογικήν*. Quae
dicerentur, volumine primo: quae pro ea
de ea, tertio. In his ad te scribam, a
his vocabula imposita sint in lingua Latina
sunt in consuetudine apud poetas.
uniusquoque verbi naturae sint duae,
in qua re vocabulum sit impositum (ita-
e sit *pertinacia* quem quaeritur, ostendi-
tendendo in qua re sit impositum. *ἱστο-*

3. Quæ ideo sunt obscuriora, quod neque omnis impositio verborum extat, quod vetustas quasdam delevit; nec quæ extat, sine mendo omnis imposita; nec quæ recte est imposita, cuncta manet (multa enim verba literis commutatis sunt interpolata); neque omnis origo est nostræ linguæ e vernaculis verbis; et multa verba aliud nunc ostendunt, aliud ante significabant, ut *hostis*, nam tum eo verbo dicebant peregrinum, qui suis legibus uteretur, nunc dicunt eum, quem tum dicebant perduellem. — 4. In quo genere verborum aut casu erit illustrius unde videri possit origo, inde repetam. Ita fieri oportere apparet, quod recto casu quom dicimus *impos* obscurius est esse a potentia, quam quom dicimus *impotem*; et eo obscurius fit si dicas *pos* quam *impos*, videtur enim *pos* significare potius pontem quam potentem. — 5. Vetustas pauca non depravat, multa tollit. Quem patrum vidisti formosum, hunc vides deformem in ænecta. Tertium seculum non videt eum hominem, quem vidit primum. Quare illa quæ jam majoribus nostris ademit oblivio fugitiva, secuta sedulitas Mui et Bruti retrahere nequit. Non, si non potaero indagare, eo ero tardior; sed velocior ideo si quivero; non mediocreis enim tenebræ in silva tibi hæc captanda; neque eo quo pervenire volumus semite aris; neque non in tramitibus quædam objecta, quæ eam retinere possent. — 6. Quo verborum novorum ac veterum discordia omnis. In consuetudine communi quot modis literarum commutatio sit facta qui animadverterit, facilius scrutari origines poterit verborum; reperiet enim esse commutata, ut in supe-

superioribus
essent, exemplis satis demonstravi,
nendum esse modo putavi.

singulorum verborum origines expediam ;
atuor explanandi gradus. Infimus is quo
lus venit : quis enim non videt unde *are-*
et viocurus ? Secundus quo grammatica
iqua, quæ ostendit, quemadmodum quod-
finxerit verbum , confinxerit , declinarit.
rudentum sibilus, hic *incurvicervicum*
lamyde clupeat brachium.—8. Tertius
philosophia ascendens pervenit, atque ea
uetudine communi essent aperire cœpit ,
tum esset *oppidum*, *vicus*, *via*. Quartus
ad initia rerum : quo si non perveniam,
opinionem aucupabor, quod etiam in salu-
unquam facit quom ægrotamus medicus.
summum gradum non attingero , tamen
teribo, quod non solum ad Aristopha-
ed etiam ad Cleanthis lucubravi. Volui
qui poetarum modo verba ut sint fiato
n enim videbat.

a poeta Livio relicta? — 10. Igitur quoniam in hæc sunt tripartita verba, quæ sunt aut nostra aut aliena aut oblivia: de nostris dicam cur sint, de alienis unde sint, de obliivis relinquam. Quorum partim quo * ita opiner scribam. In hoc libro dicam de vocabulis locorum et quæ in his sunt: in secundo de temporum. et quæ in his fiunt; in tertio de utraque re a poetis comprehensa.

11. Pythagoras Samius ait omnium rerum initia esse bina, ut finitum et infinitum, bonum et malum, vitam et mortem, diem et noctem. Quare item duo, status et motus: quod stat aut agitur, corpus; ubi agitur, locus; dum agitur, tempus; quod est in agitu actio. Quadripartitio magis sic apparebit: corpus est ut cursor; locus stadium qua currit; tempus hora qua currit; actio cursio. — 12. Quare fit ut ideo fere omnia sint quadripartita, et ea æterna, quod neque unquam tempus quin fuerit motus, ejus enim intervallum tempus; neque motus ubi non locus et corpus, quod alterum est quod movetur, alterum ubi; neque ubi id agitur, non actio ibi. Igitur initiorum quadripartitio: locus et corpus, tempus et actio. — 13. Quare quod quatuor genera prima rerum, totidem verborum; horum jam de binis *, locis et iis rebus quæ in his videntur, in hoc libro summatim ponam. Sed qua cognatio ejus erit verbi quæ radices egerit extra fines suas, persequemur: sæpe enim ad limitem arboris radices subvicini prodierunt segetem. Quare non, quom de locis dicam, si ab agro ad agrum hominem, ad agricolam pervenero, aberraro. *Multa societas verborum, nec Vinalia sine vino expedi-ri, nec curia Calabra sine calatione potest aperiri.*

eo grandem cassam dote atque inlo-
m,
queo locare quoquam ;

eca, ubi Liberi fanum in civium
i.

idque consistit, *locus* ; ab eo præco di-
quod usque id emit, quoad in aliquo
m ; inde *locarium* quod datur, in sta-
ubi consistent. Sic *loci muliebres*,
itia consistent.

aturæ secundum antiquam divisionem
ælum et terra ; deinde particulatim
ta. *Cæli* dicuntur loca supera et ea
loca infera et ea hominum. Ut *Asia*.
tur modis duobus. Nam et *Asia*, quæ
qua etiam *Syria* ; et *Asia* dicitur prio-
in qua est *Ionia* ac provincia nostra.

quos subiungit :

Id quod nostri cælum memorant.

A qua bipartita divisione Lucilius suorum unius et viginti librorum initium fecit hoc :

Ætheris et terræ genitabile quærerere tempus.

18. *Cælum* dictum scribit Ælius, quod est cælum: aut, contrario nomine, celatum, quod apertum est. Non male, quod prius * multo potius a cælo quam cælum a cælando; sed non minus illud alterum de cælando potuit dici, quod interdum celatur, quam quod noctu non celatur. — 19. Omnino ego magis puto a *Chao choum*, hic *cavum* * et hinc *cælum*, quoniam, ut dixi, *hoc circum supraque, quod complexu continet terram* cavum cælum. Itaque dicit Andromacha nocti :

Quæ cava cæli signitinentibus conficis bigis;

et Agamemnon :

in altisono cæli clipeo,

cavum enim clipeum; et Ennius item ad cavationem :

cæli ingentes fornices.

20. Quare ut a cavo *cavea* et *caulle* et *convallis*, cavata vallis: et *cælum* a cavatione; ut *cavum* sit ortum, unde omnia apud Hesiodum, a *Chao*, cavo *cælum*.

21. *Terra* dicta ab eo, ut Ælius scribit, quod

...ur corpore, *ext*
 ... in messi *tritura*, quod tum fru
 et *trivolum*, qui teritur : hinc fin
termini, quod eæ parteis propter limit
 e teruntur ; itaque hinc, quod is in La
 cis dicitur, ut apud Accium, non te
 men, hinc Græci quoque *τέρμωνα* ; p
 Euander enim, qui in Palatium venit, e
 as. — 22. Via sicut * *iter*, quod ea ve
 iter itu ; *actus* quod agendó teritur ;
s est quod circumeundo teritur, nam am
 s, ab eoque XII Tabularum interpretes
 rietis circuitum esse describunt. Igitur
 t ab eo poetæ appellarunt summa terræ
 ossunt, *sola* terræ. — 25. Terra ut pu
humus ; ideo Ennium in terram cade

itis pinsibant humum.

terra sit humus, ideo is *humatus* mort
 obrutus. Ab eo, quom

Terra abit in nimbos imbremque ;

Pacuvius :

terra exhalat auram atque auroram humida

humectam. Hinc ager *uliginosus* humidissimus ;
udus uvidus ; hinc *sudor*, quod fluit * deorsu
 terram. — 25. Unde sumi pote, *puteus*, nisi p
 quod Æolis dicebant, ut *πόταμον τὸν ποταμὸν*
πόττον a potu, non ut nunc *φρέαρ*. A puteis oppi
Putsoli, quod incircum eum locum aquæ frigi
 caldæ multæ ; nisi a putore potius, quod putidus
 ibi sæpe ex sulphure et alumine. Extra oppida
puteis puticoli, quod ibi in puteis obruebantur h
 nes, nisi potius, ut Ælius scribit, *puticulæ* quo
 tescebant ibi cadavera projecta. Qui locus pub
 ultra Exquiliæ, itaque eum Afranius *subtuculo*
 togata appellat, quod inde suspiciunt perpetuo lu
 — 26. *Lacus* lacuna magna, ubi aqua continer
 test. *Palus* paululum aquæ in altitudinem, et p
 latius diffusæ. *Stagnum* a Græco *στεγνόν*, quod
 habet rimam ; hinc ad villas rotunda stagna,
 rotundum facillime continet, anguli maxime labo
 — 27. *Fluvius* quod fluit, item *Flumen*, a quo
 prædiorum urbanorum scribitur :

Stillicidia fluminaque ut fluant ita cadant

Inter hæc hoc interest, quod *stillicidium* eo
 stillatim cadat ; *flumen* quod fluit continue. — 28.
nis id flumen quod circuit aliquid ; nam ab an
 amnis ; ab hoc qui circum Aternum habitant
ternini appellati. Ab eo qui populum candidatus

bellum male acceptum consensit. — 29. *T.* caput extra Latium, si inde nomen quoque linguam nostram, nihil ad ἔτυμολόγον Latini quod oritur ex Samnio *Volturnus*, nihil in linguam; at, quod proximum oppidum est, idem mare *Volturnum*, ut ad nos jam, et vocabulum: ita *Tiberinus* nostrum*; et non nostra *Volturnum*, et deus *Tiberinus* de *Tiberis* nomine anceps historia; narrata, et Latium suum esse credit; quod ab Thebri vicino regulo Veientum dixerunt Thebrim: sunt qui Tiberim priscum nomen Albulam vocitatum literis tradiderunt propter Tiberinum regem Latinorum quod ibi interierit, nam hoc ejus ut tradunt

t omnis natura in cælum et terram divisam in regionibus terra in Asiam et Europam jacet ad meridiem et austrum, *Europa* ad austrum et aquilonem. *Asia* dicta a Nympha

aut declinato ab hominibus ut *Appulia* et *Latium* utrumque ut *Etruria* et *Tusci*. Qua regnum fu Latini, universus ager dictus *Latium*, particulatim oppidis cognominatus, ut a Præneste *Prænestinus* ab Aricia *Aricinus*. — 33. Ut nostri Angures publici disserunt, agrorum sunt genera quinque, Romanus, Gabinus, Peregrinus, Hosticus, Incertus. *Romanus* dictus, unde Roma, ab Romulo. *Gabinus* a oppido Gabis. *Peregrinus* ager pacatus, qui extra Romanum et Gabinum, quod uno modo in his secum tur auspicia. Dicitur peregrinus a pergendo, id est, progrediendo; eo enim ex agro Romano primum progrediebantur. Quocirca Gabinus quoque peregrinus, sed quod auspicia habet singularia, ab reliquo distinctus. *Hosticus* dictus ab hostibus. *Incertus* is ager, qui de his quatuor qui sit, ignoratur.

34. *Ager* dictus in quam terram quid agebant, et unde quid agebant fructus causa: alii quod in Græci dicunt ἀγρόν. Ut ager quo agi poterat, sic qua agi *actus*. Ejus finis minimus constitutus in latitudinem pedes quatuor, fortasse an ab eo quatuor, quod ea quadrupes agitur; in longitudinem pedes CXX; in quadratum actum et latum et longum esse CXX. Multa antiqui duodenario numero finierunt, ut XII decuriis actum. — 35. *Jugerum* dictum junctis duobus actibus quadratis. *Centuria* primo a centum jugeribus dicta, post duplicata retinuit nomen, ut *tribus* multiplicatae idem tenent nomen. Ut qua agebant, *actus*: sic qua vehebant, *viæ* dictæ; quo fructus convehebantur, *villæ*; qua ibant, ab itu *iter* appellarunt, qua id anguste, *semita* ut semiter dictum. — 36. Ager

... ceperunt, a colen
...; quos agros non colebant prop
...us, ubi pecus posset pasci et poss
...uo *saltus* nominarunt. Hæc etiam
...stri *nemora*. — 37. Ager quod vi
...ac pecuniæ esse fundamentum, *funa*
...quod fundit quotquotannis multa.
...a vite multa. *Vitis* a vino, id a vi
...z, quod est vinidemia aut vitidemia.
...id est semine. *Semen* quod non ple
...; hinc *seminaria*; *sementem*, item
...tes ferunt, *fruges*; a fruendo *fructus*
...ubi et *culmi*, quod in summo campo
...summm culmen. — 38. Ubi frum
...erantur et arescant, *area*. Propter hoi
...m in urbe loca pura *areae*; a quo pc
...eum, quod pura; nisi potius ab ard
...sit, fit ara; a quo ipso area non ab
...facit ardor est solis. — 39. Ager *rest*
...itur ac reseritur quotquotannis; co
...ur, a novando *novali-*

præstando, quod ea pignore data publice mancipis fidem præsent.

41. Ubi nunc est Roma, erat olim *Septimontium*, nominatum ab tot montibus, quos postea urbis muris comprehendit. E quis *Capitolium* dictum, quod hic, quom fundamenta foderentur ædis Jovis, caput humanum dicitur inventum. Hic mons ante *Tarpeius* dictus a virgine Vestale Tarpeia, quæ ibi ab Sabinis necata armis et sepulta; quojus nominis monimentum relictum, quod etiam nunc ejus rupes, Tarpeium appellatur saxum. — 42. Hunc antea montem *Saturnium* appellatum prodiderunt, et ab eo *late Saturniam terram*, ut etiam Ennius appellat. Antiquum oppidum in hoc fuisse Saturnia scribitur. Ejus vestigia etiam nunc manent tria: quod *Saturnianum* in faucibus; quod Saturnia porta, quam Juno scribit ibi, quam nunc vocant Pandanam; quod *post ædem Saturni in ædificiorum legibus privatis parietis postici muri* sunt scripti.

43. — *Aventinum* aliquot de causis dicunt. Navius ab avibus, quod eo se ab Tiberi ferrent aves; alii ab rege Aventino Albano, quod ibi sit sepultus; alii adventinum ab adventu hominum, quod commune Latinorum ibi Dianæ templum sit constitutum. Ego maxime puto, quod ab advectu; nam olim palatibus mons erat ab reliquis disclusus, itaque eo in urbe advehebantur ratibus: quojus vestigia, quod *etiam* qua tum *vehebantur*, etiam nunc *dicitur Velabrum* et, unde escendebant, ad infumam novam viam locum sacellum Velabrum. — 44. *Velabrum* a *vehes* Velaturam facere etiam nunc dicuntur, qui id *est*

ant. *

loca olim discreta , quom Ar-
septem et XX partis urbis sunt
ctos putant a principibus , qui
venere Romam et in Saturnia
rima est scripta regio Suburana ,
ertia Collina, quarta Palatina.
regionis parte princeps est *Cælius*
mo Tusco duce nobili, qui cum
nulo venisse auxilio contra Ta-
ost Cælii mortem , quod nimis
neque sine suspicione essent ,
planum. Ab eis dictus vicus
Vortumnum stare , quod is deus
Cælianus qui a suspicione liberi
um locum, qui vocatur *Cæliolus*,
junctum. — 47. Huic junctæ *
nem locum Ceroliensem appella-
primæ regionis quartum sacra-
t:

Sacræ Viæ pars hæc sola volgo nota, quæ est a foro eunti primore clivo. — 48. Eidem regioni attributa Subura, quod sub muro terreo Carinarum: in ea est Argeorum sacellum sextum. *Subura* Junius scribit ab eo, quod fuerit sub antiqua Urbe: quoi testimonium potest esse, quod subest ei loco qui *Terrens* murus vocatur. Sed ego a pago potius *Succusano* dictam puto *Succusam*: * quod in nota etiam * nunc scribitur tertia litera C non B. Pagus *Succusanus* quod succurrit Carinis.

49. Secundæ regionis *Exquiliæ*. Alii has scripsere ab excubiis Regis dictas: alii ab eo quod *exculte* a rege Tullio essent: * alii ab *æsculetis*. * Huic origini magis concinunt loca vicini, quod ibi *Lucus* dicitur *Facutalis* et *Larum* et *Querquetulanum* sacellum et *Lucus Mefitis* et *Junonis Lucinæ*: quorum angusti fines: non mirum, jamdiu enim late avaritia nunc est. — 50. *Exquiliæ* duo montes habiti, quod pars * *Oppius*, pars * *Cespeus* mons suo antiquo nomine etiam nunc in sacris appellatur. In sacris Argeorum scriptum est sic:

*Oppius mons, princeps Exquilis ouls lucum
Facutalem; sinistra via secundum mærum
est.*

*Oppius mons, terticeps cis lucum Exquiliinum,
dexterior via in Tabernola est.*

*Oppius mons, quarticeps cis lucum Exquili-
num, via dexterior in Figulinis est.*

Cespius mons, quinticeps cis lucum Patelium,

gnomines cones quinque ab deorum fa-
 quis nobiles duo colles. *Viminalis*
 , quoi ibi aræ; sunt qui, quod ibi vin-
 Collis *Quirinalis* ob Quirini fanum
 iiritibus, qui cum Tatio Curibus vene-
 quod ibi habuerint castra. — 52. Quo
 onjunctarum regionum nomina oblitera-
 um collis plureis apparet ex Argeorum
 quibus scriptum sic est :

Quirinalis, terticeps cis ædem Quirini.
Quirinalis, quarticeps advorsum est Apol-
læ ædem Salutis.

Viminalis, quinticeps apud ædem Dei
Belubro ubi æditumus habere solet.

Quirinalis, sexticeps in vico Instelano sum-
auraculum†: ædificium solum est.

aræ, a quibus cognomina habent, in
 tibus sunt.

Germalum et Velias conjunxerunt, quod in I regione scriptum est :

Germalense quinticeps aquæ ædem Romuli;

et

Veliense sexticeps in Velia apud ædem deæ Penatium.

Germalum a germanis Romulo et Remo, quod : ficum ruminalem ibi inventi, quo aqua iberna Tiber eos detulerat in alveolo expositos. Velia unde essen plures accepi causas, in quis quod ibi pastores Patini ex ovibus ante tonsuram inventam vellere lana sint soliti, a quo *vellera* dicuntur.

55. Ager Romanus primum divisus in parteis tria a quo *tribus* appellata Tatiensium, Ramnium, Lucerum : nominata, ut ait Ennius, *Tatienses* a Tatio *Ramnenses* a Romulo, *Luceres*, ut Junius, a Lucumone. Sed omnia hæc vocabula Tusca, ut Volnius, qui tragœdias Tuscas scripsit, dicebat. — 56. Ad hoc quatuor quoque parteis Urbis *tribus* dictæ ab locis *Suburana*, *Palatina*, *Exquilina*, *Collina*; quinta quod sub Roma, *Romilia*. Sic reliquæ triginta ab his rebus, quibus in tribuum libro scripsi.

57. Quod ad loca, quæque iis conjuncta fuerunt dixi: nunc de his quæ in locis esse solent. Immortalia et mortalia expediam, ita ut prius quod ad deos pertinet dicam. Principes dei Cælum et Terra. H. dei idem qui Ægypti Serapis et Isis, et Arprocates digito significat ut taceas eam. Idem principes in Latio Saturnus et Ops. — 58. Terra enim et Cælum,

... , in Samothra
... ; sed ii mas et femina.
... libri scriptos habent sic: *D.*
... illo quod Samothraces Θεοὶ δυνά
... ο, Cælum et Terra, quod anima
... idum et frigidum terra * eaque c
... i et inde anima *, sive:

*virre' solet genus pennis condecora
nimam,*

ius et post:

*inde venit divinitus pullis
ma;*

non Citieus, animalium semen ignis
: mens. Qui calor e cælo, quod hic
ac immortales ignes; itaque Epichari
mana dicit istic:

sumptus ignis, isque totus man...

Recte igitur Pacuvius quod ait :

Animam æther adjugat ,

et Ennius: *terram corpus quæ dederit, ipsam ea pere, neque dispendi facere hilum. Animæ corporis discessus quod natis is exitus, inde exitum* ut, quom in unum ineunt, *initia.* — 61. Inde omne corpus, ubi nimius ardor aut humor, aut interit aut, si manet, sterile; quoi testis *æstas et hiems* quod in altera aer ardet et spica aret, in altera natura ad nascendum cum imbre et frigore luctare non volt et potius ver exspectat. Igitur duplex causa nascendi ignis et aqua; ideo ea nuptiis in limine adhibentur quod conjungit. Hinc et mas ignis, quod ibi semen; aqua femina, quod fetus alitur humore. — 62. Et horum viunctionis vis *Venus*; hinc Comicus:

huic victrix Venus,

Videsne hæc?

non quod vincere velit Venus, sed vincere. If *Victoria* ab eo, quod superati vinciuntur. Utric testis poesis quod et *Victoria* et *Venus* dicitur *Cægena*. Tellus enim quod prima vincita Cælo, *Victoria* ex eo. Ideo hæc cum corona et palma, quod cor vinculum capitis, et ipsa a vincitura dicitur *victoria* est vinciri, a quo est in *Seta Ennii*:

Ibant malaci viere Veneriam corollam;

palma, quod ex utraque parte natura vincita paria folia. — 63. Poetæ de cælo quod semen ig

... nos *juvere omnia cog*
quod cælum principium, ab satu est dictu
et quod ignis, Saturnalibus cerei superio
ntur. Terra *Ops*, quod hic omne opus, c
l vivendum; et ideo dicitur *Ops mater*
nater. Hæc enim

teis omnis peperit et resunit denuo,

aria, ut ait Ennius. Quæ quod gerit fru
antiquis enim C quod nunc G.
hi dei, Cælum et Terra, *Juppiter* et Juno.
Ennius,

is Juppiter quem dico, quem Græci

ventus est et nubes, imber postea,
imbre frigus, ventus post fit, aer

Pater quod patefaciat semen, nam tum esse conceptum patet *, inde cum exit quod oritur. — 66. Hoc idem magis ostendit antiquius Jovis nomen ; nam olim *Diovis* et *Diespiter* dictus , id est dies pater. A quo *dei* dicti qui inde, et *dius* et *divos*, unde *sub divo*, *Dius Fidius*. Itaque inde ejus perforatum tectum, ut ea videatur divom id est cælum ; quidam negant sub tecto per hunc dejerare oportere. Ælius Dium Fidium dicebat Diovis filium, ut Græci Διόχορον Castorem, et putabat hunc esse Sancum ab Sabina lingua, et Herculem a Græca. Idem hic *Dis pater* dicitur, infimus qua est conjunctus terræ, ubi omnia ut* oriuntur, ita* aboriuntur : quare, quod finis ortus, *Orcus* dicitur.—67. Quod Jovis *Juno* conjux et is cælum : hæc terra quæ eadem tellus, et ea dicta, quod una cum Jove juvat, *Juno*, et *regina*, quod hujus omnia terrestria.

68. *Sol*, vel quod ita Sabini, vel solus ita lucet ut ex eo deo dies sit. *Luna* vel quod sola lucet noctu, itaque ea dicta *Noctiluca* in Palatio ; nam ibi noctu lucet templum. Hanc, ut Solem *Apollinem*, quidam *Dianam* vocant ; vocabulum Græcum alterum, alterum Latinum, et hinc, quod luna in altitudinem et latitudinem simul eat, *Diviana* appellata. Hinc Epicharmus Enni Proserpinam quoque appellat, quod solet esse sub terris. Dicta *Proserpina*, quod hæc ut serpens modo in dexteram, modo in sinistram partem late movetur. Serpere et proserpere idem dicebant, ut Plautus quod scribit :

Quasi proserpens bestia.

—69. Quæ ideo quoque videtur ab Latinis *Juno Lu-*

...us actis produxit in luce.
et luce Juno Lucina : a quo parien
luna enim nascentium dux quod
oc vidisse antiquos apparet, quod m
m supercilia sua attribuerunt ei de
uit maxime collocari Juno Lucina,
atur ocalis. — 70. *Ignis* a gnascendo,
itur, et omne quod nascitur ignis g
t, ut qui denascitur eum amittit ac frig
am majore vi ac violentia *Volcanus* di
d ignis propter splendorem fulget, et fu
et *fulgur* et *fulguritum* * quod ful
aris diis.

quæ lapsu lubrico *Lympha*. *Lympha*.
juvaret; itaque multi ægroti propter
aquam petere solent. A fontibus et flu
ris aquis dei, ut *Tiberinus* ab Tiberi
i *Velinia*, et *Lymphæ Commotiæ* *
nsem a commotu, quod ibi insula in a
— 72. *Neptunus*, quod mare terras
cælum, ab nuptiis d...

Mars ab eo, quod maribus in bello præest, aut quod ab Sabinis acceptus, ibi est Mamers. *Quirinus* a Quiritibus. *Virtus* ut viri vis a virilitate. *Honos* ab *honere* sive onere, itaque *honestum* dicitur quod oneratum, et dictum :

Onus est honos qui sustinet rempublicam.

Castoris nomen Græcum. *Pollucis* a Græcis nomen quod est *, in Latinis literis veteribus inscribitur, ut Πολουδέυκης, Polluces, non ut nunc Pollux. *Concordia* a corde congruente. — 74. *Feronia*, *Minerva*, *Novensides* a Sabinis. Paulo aliter ab eisdem dicimus *Herculem*, *Vestam*, *Salutem*, *Fortunam*, *Fortem*, *Fidem*. Et aræ Sabinum linguam olent quæ Tati regis voto sunt Romæ dedicatæ; nam ut Annales dicunt, vovit *Opi*, *Floræ*, *Vedio*, *Jovi Saturnoque*, *Soli*, *Lunæ*, *Volcano* et *Summano* itemque *Larundæ*, *Termino*, *Quirino*, *Vortumno*, *Laribus*, *Dianæ Lucinæque*. E quis nonnulla nomina in utraque lingua habent radices, ut arbores quæ in confinio natæ in utroque agro serpunt : potest enim Saturnus hic de alia causa esse dictus atque in Sabinis, et sic Diana et de quibus supra dictum est.

75. Quod ad immortales attinet, hæc; deinceps quod ad mortales attinet videamus. De his animalia in tribus locis, quod sunt in æere, in aqua, in terra. A summa parte ad infimam descendam. Primum nomen omnium * : *alites* ab alis, *volucres* a volatu. Deinde generatim : de his pleræque ab suis vocibus ut hæc : *urupa*, *cuculus*, *corvus*, *hirundo*, *ulula*, *bubo*; item hæc : *pavo*, *anser*, *gallina*, *columba*. — 76. Sunt

ula, quod mera id est sola volitat; *con-*
guli; quod gregatim, ut quidam Græ-
ca. *Ficedula* et *miliaria* a cibo, que
teræ milio fiant pingues.

lium vocabula animalium partim sur-
ritim peregrina. Foris *muræna* quo-
æ, *cybium* et *thunnus*, quoque iter
vocalibus omnes, ut *melandrya* atque
ula piscium pleraque translata a terres-
tra parte similibus rebus, ut *anguilla*
idis; alia a coloribus ut hæc: *asellus*
is; alia a vi quadam ut hæc: *lupus*
ædo. Item in conchyliis aliqua ex Græ-
ca, *ostrea*, *echinus*. Vernacula ad simili-
urenæ, *pectunculi*, *ungues*.

iam animalia in aqua quæ in terram
ut, alia Græcis vocalibus ut *polypus*,
æ, *crocodilos*, alia Latinis ut *rana*,
† a quo Græci ea quæ in aqua et terra
vocant ἀμφίβια † e quis *rana* a sua

in Latio, nominati *lytra* et *fiber*, *lytra* quod succidere dicitur arborum radices in ripa atque eas dissolvere, ab λῶω *; *fiber*, extrema ora fluminis dextra et sinistra maxime quod solet videri et antiqui *fibrum* dicebant extremum, a quo in sagis *simbricæ* et in jecore extremum *fibra*, *fiber* dictus.

80. Quæ sunt hominum propria primum, deinde de pecore, tertio de feris scribam. Incipiam ab honore publico. *Consul* nominatus, qui consuleret populum et senatum, nisi illinc potius unde Accius ait in Bruto :

*Qui recte consulat, consul fuit.**

Prætor dictus, qui præiret jure et exercitu; a quo id Lucilius :

*Ergo prætorum est antidire.**

—81. *Censor*, ad quojus censionem, id est arbitrium, censeretur populus. *Ædilis*, qui ædes sacras et privatas procuraret. *Quæstores* a quærendo, qui conquirent publicas pecunias et maleficia, quæ triumviri capitales nunc conquirunt; ab his postea, qui quæstionum judicia exercent, *Quæstores* dicti. *Tribuni militum*, quod terni tribus tribubus Ramnium, Lucerum, Titium olim ad exercitum mittebantur. *Tribuni plebei*, quod ex tribunis militum primum tribuni plebei facti qui plebem defenderent, in secessione Crustumarina. — 82. *Dictator*, quod a consule dicebatur, quoi dicto audientes omnes essent. *Magister equitum*, quod summa potestas hujus in equites et accensos, ut est summa populi dictator, a quo is

Quintus Pontifex Maximus dicebat, a
re ut pontifex : ego a ponte arbitror ;
publicus est factus primum, ut restitutus
in eo sacra et ius et cis Tiberim non me-
rent. *Curiones* dicti a curiis, qui fiunt ut
faciant.—84. *Flamines*, quod in Latio ca-
nant semper, ac caput cinctum habebant
; dicti. Horum singuli cognomina habent
omnes sacra faciunt ; sed partim sunt aperta
; aperta, ut *Martialis*, *Vulcanalis* ; ob-
scura *Furinalis*, quom Dialis a Jove sit, Dio-
ninalis a Furina quoque etiam in fastis Fu-
sunt. Sic flamen *Falacer* a divo patre
5. *Salii* a salitando, quod facere in co-
; quotannis et solent et debent. *Luperci*,
libus in Iupercali sacra faciunt. *Fra-*
; dicti sunt, qui sacra publica faciunt
fruges ferant arva, a ferendo et arvis
s dicti. Sunt qui a *fratria* dixerunt ;
ræcum vocabulum partis hominum.

nunc fit *fœdus*, quod *fidus* Ennius scribit (87. In re militari *prætor* dictus, qui præiuratus. *Imperator* ab imperio populi, qui eos attentassent oppressit hostes. *Legati*, qui lecti per quorum opera consilioque uteretur peregre matius, quive nuncii senatus aut populi essent. *Eritus*, quod exercitando fit melior. *Legio*, quod tur milites in delectu.—88. *Cohors*, quod, ut ex pluribus tectis conjungitur ac quiddam fit sic hic ex manipulis pluribus copulatur. (quæ in villa, quod circa eum locum pecus coitur : tametsi cohortem in villa Hypsicrates di Græce *χόρτον* apud poetas dictam. *Manipulus* citus minimas manus quæ unum secuntur si *Centuria* qui sub uno centurione sunt, quorum tenarius justus numerus.—89. *Milites*, quod milium primo legio fiebat, ac singulæ tribus sium, Ramnium, Lucerum milia singula remittebant. *Hastati* dicti qui primi hastis pugnapilani qui pilis, *principes* qui a principio gliea post commutata re militari minus illustria Pilani *triarum* quoque dicti quod in acie tertio extremis subsidio deponebantur; quod hi stant, ab eo subsidium dictum, a quo Plantus :

Agite nunc, subsidite omnes quasi solent t.

—90. *Auxilium* appellatum ab auctu, quom ac rant ei qui adjumento essent alienigenæ. *Prætor* dictum, qui extra castra præsidebant in loco quo tutior regio esset. *Obsidium* dictum ab obside quo minus hostis egredi posset inde; item ab

...ter deni equites ex tri-
sium, Ramnium, Lucerum fiebant.
ularum decuriarum *decuriones*
in singulis turmis sunt etiam nunc
o ministros ipsi sibi adoptabant,
epti, quos nunc propter ambitiones
tibicines a tuba et canendo, *simili-*
ssicos a classe, qui lituo cornuve
lasses comitiis ad comitiatum vo-

ra vocabula, in his quædam minus
ives, miser, beatus, sic alia. *Pau-*
endicus a minus, quoi quo opus
Dives a divo, qui ut deus nihil
ulentus ab ope, quoi ea opime.
ejus indiget, et ab eodem fonte
pecuniosus a pecunia magna ;
storibus enim horum vocabulo-

tuma causa ars ; id est ab arte
us dictus, a subin-

sunt vocabula, pleraque aperta, ut *legulus* alter ab oleis, alter ab uvis. Hæc si minus aperta : *vindemiator*, *vestigiator*, et *venator* : tamen inde est vindemiator, vel quod vinum legere dicitur, vel quod de viti id demunt, vestigiator a vestigiis ferarum quas indagatur, venator a ventu, quod sequitur verbum adventum et inventum.

95. Hæc de hominibus. Hic quod sequitur de pecore, hæc. *Pecus* ab eo quod perpascebant (a quo pecunia universa, quod in pecore pecunia tum consistebat pastoribus) ; et standi fundamentum pes, a quo dicitur in ædificiis area pes magnus, et qui negotium instituit pedem posuisse : a pede pecudem appellarunt, ut ab eodem *pedicam* et *pedisequum*. Et *peculia* tori * atque oves aliudve quid, id enim *peculium* primum. Hinc *peculatum publicum* primum, tum cum pecore diceretur multa et id esset coactum in publicum, si erat aversum. — 96. Ex quo *fractus* major, hic est qui Græcis usus. *Sus*, quod ὄς, *bos*, quod βῶς, *taurus*, quod ταῦρος, item *ovis*, quod οἶς, ita enim antiqui dicebant, non ut nunc πρόβατον. Possunt in Latio quoque ut in Græcia ab suis vocibus hæc eadem ficta. *Armenta*, quod boves ideo maxime parabantur, ut inde eligerent ad arandum ; inde arimenta dicta ; postea tertia litera extrita. *Vitulus*, quod Græce antiquitus ἰταλός, aut quod plerique vegeti, vigitulus. *Juvenus*, juvare qui jam ad agrum colendum posset. — 97. *Capra* carpa, a quo scriptum *omnicarpæ capræ*. *Ircus*, quod Sabini fircus : quod illic fedus, in Latio rure *edus* ; qui in urbe, ut in multis A addito, ædus. *Porcus*, quod Sabinis die-

rificiis exta in olla, non in veru cocun-
cius scribit et in pontificiis libris vide-
s eam dicunt arvigam quæ cornua ha-
is, quoi ovi mari testiculi dempti, et
et* ; ideo ut natura versa *vervex* decli-
). Pecori ovillo quod agnatus, *agnus*.
aci sensu et acuto; hinc *canis*, nisi quod
rnu aliquod signum cum dent caneri
d hic item et noctu lucuque * in custodi-
signum voce dat, canis dictus.

rum vocabula item partim peregrina, u
2, utraque Græca, et muliercula pantheri
quo etiam et rete quoddam *panther* e
qui est ut leo varius, qui vivus capi ad
it, vocabulum e lingua Armenia; nam il
quod vehementissimum flumen dicitur T
cana origo, vel unde illi, nostri, ab ipsi
lus suo nomine Syriaco in Latium veni
ea *camelopardalis* nuper adducta, que
t camelus, maculis ut panthera. — 40

102. Proxime animalia sunt ea quæ vivere dicuntur neque habere animam, ut *virgulta*. *Virgultum* dicitur a *viridi*, id a vi quadam humoris, quæ si exaruit, moritur. *Vitis*, quod ea vini origo. *Malum*, quod Græci Æolis dicunt *μᾶλον*. *Pinus*
Juglans, quod quom hæc nux antequam purgatur similis glandis, hæc glans optuma et maxuma ab Jove et glande juglans est appellata. Eadem *nux*, quod, ut nox aerem, hujus sucus corpus facit atrum.—103.
 Quæ in ortis nascuntur, alia peregrinis vocabulis, ut Græcis *ocimum*, *menta*, *ruta*, quam nunc *πρῆνον* appellant. Item *caulis*, *lapathium*, *rapum* *; sic enim antiqui Græci quam nunc raphanum. Item hæc Græcis vocabulis: *serpillum*, *rosa*, una litera commutata. Item ex his Græcis Latina: *coriandron*, *malachen*, *cyminon*. Item *lilium* ab lirio et *malva* malache et *sisymbrium* a sisymbrio. — 104. *Vernacula*: *lactuca* a lacte quod olus id habet lac. *Brassica* ut prætica, quod ex ejus scapo minutatim præsicatur. *Asparagi*, quod ex asperis virgultis leguntur, et ipsi scapi asperi sunt, non leves; nisi Græcum, illic quoque enim dicitur ἀσπράγος. *Cucumeres* dicuntur a curvore ut curvimeres dicti. *Fructus* a ferundo, res et eæ quas fundus, et eæ quas quæ in fundo ferunt ut fruamur. Hinc declinatæ *fruges* et *frumentum*, sed ea e terra. Etiam frumentum, quod ad exta ollicoqua solet addi, *ex mola*, idest ex sale et farre molito. *Uvæ* ab uvore.

105. Quæ manu facta sunt dicam, de victu, de vestitu, de instrumento, et si quid aliud videbitur his aptum. De victu antiquissima puls: hæc appellata

id servabant; sicut *granarium*, ubi gra-
 ni condebant: unde id dictum: nisi ab
 eodem id *κρόκην* †, a quo a Græcis quoque
 id dictum, et in quo eadem conduntur.
Hordeum ab horrido. *Triticum*, quod tritum
 faciendo, quod in pistrino fit. *Milium*
 id *μελίην*. *Libum*, quod ut libaretur,
 setur, erat coctum. *Testuatium*, quod
 coquebatur, ut etiam nunc Matralibus
 uronæ. *Circuli*, quod mixta farina et
 circuitum æquabiliter fundebant.—107.
 ni magis incondite faciebant, vocabant
vilixulas vocabulo Sabino, itaque fre-
 quenter. A globo farinæ dilatato item in
 * *globi*. *Crustulum* a crusta pultis,
 sicut ut corium exiit, crusta dicta. Cæ-
 ca vocabulis Græcis sumpta ut *thrion*
 - 108. Quod edebant cum pulte, ab
 eodem, ut Plautus; hinc *pulmentarium*
 nomen debuit pastoribus *caseus*, a

elæa. Olea grandis *orchitis*, quod eam Attici *moria* *.

109. Hinc ad pecudis carnem perventi suilla sic ab aliis generibus cognominata. Homo *assam*, secundo *elixam*, tertio e jure uti e natura docet. Dictum *assum*, quod id ab igne descendit. Uvidum enim quod humidum, et induratum non est *sucus* abest; et ideo sudando *assum* e humorem *; et ut crudum nimium habet hinc sic excoctum parum habet suci. *Elixam* e aquæ dictum: et *ex jure*, quod jucundum ma- gis ditione suci. — 110. *Succidia* ab suisbus cæ- nam id pecus primum occidere cœperant domi- num servarent sallere. *Tegus* suis ab eo quod eo *Perna* a pede sueris. Ex abdomine ejus *offi- cta* ab offa minima e suere. *Insicia* ab eo quod carbo, ut in carmine Saliorum est, quod in- dicitur nunc prosectum. *Murtatum* a murta, large fartum. — 111. Quod fartum intes- tina crassundiis, *Lucanam* dicunt, quod milite- rum canis didicerunt, ut, quod Faleriis, Faliscum v *Fundolum* a fundo, quod non ut reliquæ par- tes ex una parte sola apertum; ab hoc Græcè *τυφλὸν ἔντερον* appellasse. Ab eadem fartura *fa-* in extis appellata. In quo quod tenuissimum num fartum, *hila* ab hilo dicta, quod ait Er-

Neque dispendi facit hilum.

Quod in hoc farcimine summo quiddam em- pto eo quod ut in capite apex *apexabo* dicta. fartum est *longavo*, quod longius quam du-

ua. Item Græcis singillatim hæc. . .
na Græcum, ut Polybius et Callimach
urpura a purpuræ maritimæ colore;
quod a Pœnis primum dicitur allata. *St*
o, quod eo stat omne in tela velamentum
quod subit stamini. *Trama*, quod tra
l genus vestimenti. *Densum* a dentibus
us feritur. *Filum*, quod minimum est
m minimum est in vestimento. — 114.
um. Qui eum faciunt, *pannuvellium*
o et volvendo filo. *Tunica* a tuendo
a ut induca. *Toga* a tegendo. *Cinctus*
cingendo, alterum viris alterum mu
um. — 115. *Arma* ab arcendo, quod
stem. *Parma*, quod e medio in omnis
um, quod cogitur in cacumen vor
astans solet ferri. *Jaculum*, quod
ragula a traiciendo. *Scutum* a sec
quod e minute consectis fiat tabellis.
co quod ambones. — 116. . .
a clod.

dictum. *Ocrea*, quod opponebatur ob crus. *Galea*: galero quo multi psi antiqui. — 117. *Tubæ* a tubis quos etiam nunc ita appellant tubicines sacrorum Cornua, quod ea quæ nunc sunt ex ære, tunc fiebant bubulo e cornu. *Vallum*, vel quod ea varicæ nemo posset, vel quod singula ibi extrema bacilla sic cillata habent figuram literæ V. *Cervi* a similitudine cornuum cervi; item reliqua fere ab similitudine ut vineæ, testudo, aries.

118. Mensam escariam *cillibam* appellabant; et erat quadrata ut etiam nunc in castris est. A cibo *cilliba* dicta. Postea rotunda facta, et, quod quæ a nobis media, a Græcis μέσα, *mesa* dicta potest, nisi etiam, quod ponebant pleraque in cibo mensa, *mensa**. *Trulla* a similitudine truæ, quæ quod magna et haec pusilla, ut troula, trulla*; hinc Græci τρούλην. *Trus* qua e culina in lavatrinam aquam fundunt, trua quod travolat ea aqua. Ab eodem est appellatum *truleum*; simile enim figura, nisi quod latius est, quo concipitur aquam, et quod manubrium cavum non est, nisi in vinaria trulla. — 119. Accessit *matellio* a matula dictus, qui, posteaquam longius a figura matula discessit, ab aqua *aqualis* dictus. Vas aquarium vocant *futum*, quod in triclinio allatam aquam infundebant. Quo postea accessit *nanus* cum Græco nomine, et cum Latino nomine, Græca figura *barbatus*. *Pelvis* pedeluis a pedum lavatione. *Candelabrum* a candelâ, ex his enim funiculi ardentés figebantur. *Læcérna* post inventa, quæ dicta a luce, aut quod id vocant Græci λύχνον. — 120. Vasa in mensa escaria: ubi pultem aut jurenti quid ponebant, a capiende

canistra et *canistra* quod putant
 sunt Græca : *τροβλιον* enim et *κανοι*
 quod aperta sunt unde sint relinquitur
 i vinaria rotunda nominabatur *cilibar*
 nunc in castris. Id videtur declinatur
κύπελλον, id a poculo cylice. Quæ in illis
 res capulæ, a capiendo, quod ansatæ uidentur
 sunt id est capi. Harum figuras in vasis
 sic fictilis antiquas etiam nunc videmus.
 res in poculis erant *pateræ*, ab eo.
 Latini ita dicunt, dictæ. Hisce etiam
 convivio antiquitatis retinendæ causa,
 iunt, potio circumfertur; et in sacri-
 : poculo magistratus dat deo vinum.
 re, unde *potatio* et etiam *repotia* *.
 noto, quod *πότος* potio Græce. —
 nis *aqua*, quod æqua summa. *Fons*
 rra aqua viva, ut *fistula* a qua fusus
 um grandius *sinum* ab sinu, quod
 variationem, quam pocula habebant.
 , quæ etiam nunc in ...

simpulum nominarunt. In hujusce locum in conviviiis e Græcia successit *epichysis* et *cyathus*; in sacrificiis remansit *guttus* et *simpulum*.

125. Altera vasaria mensa erat lapidea quadrata oblonga, una columella: vocabatur *cartibulum*. Hæc in ædibus ad compluvium apud multos me puero ponebatur et in ea et cum ea ænea vasa. A gerendo cartibum, unde *cartibulum* post dictum.

126. Præterea erat tertium genus mensæ et quadratæ vasorum, vocatum *urnarium*, quod urnas cum aqua positas ibi potissimum habebant in culina. Ab eo etiam nunc ante balineum locus ubi poni solebat urnarium vocatur. *Urnæ* dictæ, quod urinant in aqua haurienda ut urinator. *Urinare* est mergi in aquam. — 127. *Imburvom* fictum ab *urvo*, quod ita flexum ut redeat sursum vorsus; ut in aratro quod est *urvon*. *Calix* a caldo, quod in eo calda puls apponebatur et caldum eo bibeant. Vas ubi coquebant cibum, ab eo *caccabum* appellarunt. *Veru* a versando.

128. Ab sedendo appellatæ *sedes*, *sedile*, *solium*, *sellæ*, *seliquastrum*. Deinde ab his *subsellium*: ut subsipere quod non plane sapit, sic quod non plane eratsella, *subsellium*. Ubi in ejusmodi duo, *bisellium* dictum. *Arca*, quod arceantur fures ab ea clausa *Armarium* et *armamentarium* ab eadem origine sed declinata aliter.

129. *Mundus muliebris* dictus a munditia. *Ornatus* quasi ab ore natus, hinc enim maxime sumitur quod eam deceat. Itaque ob id paratur speculum. *Calamistrum*, quod his calefactis in cinere capillus ornatur. Qui ea ministrabat, a cinere *Cinerarius* est.

quod vellebant. *Lanea* ex lana iacta. contineret, dictum a rete *reticulum*. Item *texta* fasciola qua capillum in it, dictum *capital* a capite, quod sapite etiam nunc solent habere. Sic *rica* Romano ritu sacrificium feminæ cur velant. *Mitra* et reliqua fere in capitum vocabulis Græcis.

dein indutui, tum amictui quæ suntium ab eo quod capit pectus, id essebant comprehendit. Indutui alterum quo *subucula*; alterum quod supra, nisi id, quod item dicunt Osce. Alterum duo: unum quod foris ac palam n quod intus, a quo *intusium*, id quo:

patagiata *callulam* ac *crocotulan*

xuria attulit, quorum vocabula appar: *asbeston*. — 152. *Amictui* dictum: circumiectum. A quo etiam

primo dicta; R exclusum propter levitatem. *Parapechia*, *clamydes*, sic multa Græca. *Læna* quod de lana multa, duarum etiam togarum instar. Ut antiquissimum mulierum ricinium, sic hoc duplex virorum.

134. Instrumenta rustica quæ serendi aut colendi fructus causa facta. *Sarculum* ab serendo ac sarriendo. *Ligo*, quod eo propter latitudinem, quod sub terra, facilius legitur. *Pala* a pangendo; factum * L, G quod fuit. *Rutrum* ruitrum a ruendo. — 135. *Aratrum*, quod aruit terram ejus ferrum. *Vomer*, quod vomit eo plus terram. *Dens*, quod eo mordetur terra. Supra id regula quæ stat, *stiva* ab stando: et in ea transversa regula *manicula*, quod manu bubulci tenetur. Qui quasi temo est inter boves, *bura* a bubus; alii hoc a curvo *urvom* appellant. Sub jugo medio cavum, quod bura extrema addita oppilatur, vocatur *cous* a cavo *. *Jugum et jumentum* ab junctu. — 136. *Irpices* regula compluribus dentibus, quam *ibem* ut plaustrum boves trahunt ut eruant quæ in terra serpunt; *sirpices*, postea *irpices* * S detricto a quibusdam dicti. *Rastelli*, ut *irpices*, serræ leves; ita qui homo in pratis, per fenisecta eundo *, festucas corradit, quo ab rasu *rastelli* dicti. *Rastri*, quibus *dentatis* penitus eradunt terram atque eruunt, a quo rutu *rastri* dicti. — 137. *Falces*, a farre litera commutata; hæc in Campania *seculæ* a secando. A quadam similitudine harum aliarum, ut, quod apertum unde, *falces fenariæ* et *arboriæ*, et, quod non apertum unde, *falces lumariæ* et *sirpiculæ*. *Lumariæ* sunt quibus secant lumecta, id est quom in agris serpunt spinæ, quas quod ab terra agricolæ solvunt id est luunt, *lumectæ*.

et inter se sæpe locum commutant).
 de *Lucili pistrina*, et *pistriz*. *Tra-*
ria; vocant trapetes a terendo, nisi
 e *mola* a molliendo; harum enim mo-
 lliuntur. *Vallum* a volatu, quod cui
 ant inde levia. *Ventilabrum*, quo ven-
 frumentum. — 139. Quibus comporta-
 necessariae res : de his *fiscina* a *ferre*
ies ab eo quod eo spicas aliudve quid e-
 inc minores *corbulæ* dictæ. De his quæ
 unt, *tragula* ab eo quod trahitur per t-
a, quod virgis sirpatur id est colligan-
 in qua stercus aliudve quid vehitur. -
ulum, in quo faba aliudve quid vehitu-
 ninibus vietur, aut eo vehitur brevi, e-
 ictum; ut aliis est *arcera*, quæ etiam i-
 ulis appellatur; quod ex tabulis vehicu-
 um ut arca, arcera dictum. *Plaustrum*
 on ut in his quæ supra dixi, sed ex omni-
 st quæ in eo vehuntur, quod perlucen-
 ieres. tinnum

elæa. Olea grandis *orchitis*, quod eam Attici orchimoria^m *.

109. Hinc ad pecudis carnem perventum. I suilla sic ab aliis generibus cognominata. Hanc primo *assam*, secundo *elixam*, tertio e jure uti copiam natura docet. Dictum *assum*, quod id ab igni assciscit. Uvidum enim quod humidum, et inde ubi non est *sucus* abest; et ideo sudando *assum* destill humorem *; et ut crudum nimium habet humorem sic excoctum parum habet suci. *Elixum* e liquore aquæ dictum: et *ex jure*, quod jucundum magis conditione suci. — 110. *Succidia* ab suisbus cadendi nam id pecus primum occidere ceperant domini et servarent sallere. *Tegus* suis ab eo quod eo tegitur. *Perna* a pede sueris. Ex abdomine ejus *offula*, dicta ab offa minima e suere. *Insicia* ab eo quod in carbo, ut in carmine Saliorum est, quod in extis dicitur nunc prosectum. *Murtatum* a murta, quod large fartum. — 111. Quod fartum intestinum crassundis, *Lucanam* dicunt, quod milites a Lucanis didicerunt, ut, quod Faleriis, Faliscum ventres *Fundolum* a fundo, quod non ut reliquæ partes, et ex una parte sola apertum; ab hoc Græcos ποτφλλονέντερον appellasse. Ab eadem fartura *farcim* in extis appellata. In quo quod tenuissimum intestinum fartum, *hila* ab hilo dicta, quod ait Ennius

Neque dispendi facit hilum.

Quod in hoc farcimine summo quiddam eminet, eo quod ut in capite apex *apexabo* dicta. Tertium fartum est *longavo*, quod longius quam duo h

quo id imponeretur. *Mattee* i
ræci uatrua. Item Græcis singillatim i
113. *Lana* Græcum, ut Polybins et Ca
ribunt. *Purpura* a purpuræ maritimæ c
unicum, quod a Pœnis primum dicitur all
n a stando, quod eo stat omne in tela velat
itemen, quod subit stamini. *Trama*, qu
t frigus id genus vestimenti. *Densum* a d
nis quibus feritur. *Filum*, quod minim
; id enim minimum est in vestimento. —
us Græcum. Qui eum faciunt, *pannuve*
a panno et volvendo filo. *Tunica* a tu
: tunica ut induca. *Toga* a tegendo. *Cin*
ilum a cingendo, alterum viris alterum
attributum. — 115. *Arma* ab arcendo, qu
bus hostem. *Parna*, quod e medio in om
r. *Conum*, quod cogitur in cacumen vo
; quod astans solet ferri. *Jaculum*, qu
fit. *Tragula* a traiciendo. *Scutum*
itum, quod e minute cor
a Græco

bus capta fixa sunt rostra. Sub dextra hujus a Comitio locus substructus, ubi nationum subsisterent legati, qui ad senatum essent missi. Is *Græcostasis* appellatus a parte ut multa. — 156. *Senaculum* supra Græcostasim, ubi ædis Concordiæ et basilica Opimia. Senaculum vocatum, ubi senatus aut ubi seniores consisterent; dictum ut gerusia apud Græcos. *Lautole* a lavando, quod ibi ad Janum Geminum aquæ caldæ fuerunt. Ab his palus fuit in *minore Velabro*, a quo, quod ibi vehebantur lintribus, Velabrum, ut illud majus de quo supra dictum est. — 157. *Æquimilium*, quod æquata Meli domus publico, quod regnum occupare voluit is. Locus *ad Busta Gallia*, quod Roma recuperata Gallorum ossa, qui possederunt urbem, ibi coacervata ac consepta. Locus qui vocatur *Doliola* ad cluacam maxumam, ubi non licet despuere, a doliolis sub terra. Eorum duæ traditæ historiæ, quod alii inesse aiunt ossa cadaverum, alii Numæ Pompilii religiosa quædam post mortem ejus infossa. *Argiletum* sunt qui scripserunt ab Argola seu Agrola*, quod is huc venerit ibique sit sepultus; alii ab argilla, quod ibi id genus terræ. — 158. *Clivus Publicius* ab ædilibus plebei Publicis qui eum publice ædificarunt. Simili de causa *Pullius* et *Cosconius*, quod ab his vicuris dicuntur ædificati. *Clivus proximus* a Flora susus versus *Capitolium vetus*, quod ibi sacellum Jovis, Junonis, Minervæ, et id antiquius quam ædis quæ in Capitolio facta. — 159. Exquilis *vicus Africanus*, quod ibi obsides ex Africa bello Punico dicuntur custoditi. *Vicus Cyprius* a cypro, quod ibi Sabini cives additi consederunt, qui

imponeretur. *Matteæ* a
 τριτάτ. Item Græcis singillatim h
Lana Græcum, ut Polybins et Ca
Purpura a purpuræ maritimæ c
n, quod a Pœnis primum dicitur all
 ando, quod eo stat omne in tela vela
n, quod subit stamini. *Trama*, qu
 usid genus vestimenti. *Densum* a c
 quibus feritur. *Filum*, quod minin
 d enim minimum est in vestimento.—
 Græcum. Qui eum faciunt, *pannuv*
 panno et volvendo filo. *Tunica* a t
 tunica ut induca. *Toga* a tegendo. *Ci*
m a cingendo, alterum viris alterun
 ributum.— 115. *Arma* ab arcendo,
 s hostem. *Parma*, quod e medio in
Conum, quod cogitur in cacumen
 quod astans solet ferri. *Jaculum*,
 it. *Tragula* a traiciendo. *Scutum*
 im, quod e minute consectis ferri
 Græco quod

superiore parte cœnitare cœperunt, superioris domus niversa *cœnacula* dicta : posteaquam ubi cœnabant, plura facere cœperunt, ut in castris ab hieme hiberna, *hibernum* domus vocarunt ; contraria. . . .

Hic defecit exemplar foliis duobus.

163. . . ligionem Porcius designat, quom de Emio scribens dicit eum coluisse Tntilinæ loca. Sequitur *porta Nævica*, quod in nemoribus Nævii (Nævii* etenim loca ubi ea) sic dicta. Deinde *Rauduscula*, quod ærata fuit. *Æs raudus* dictum, ex eo veteribus in mancipiis scriptum : *raudusculo libram ferito*. Hinc *Lavernalis* ab ara Lavernæ, quod ibi ara ejus. — 164. Præterea intra muros video portas dici. In Palatio *Mucionis* a mugitu, quod ea pecus in bucina circum antiquom oppidum exigebant. Alteram *Romanulam* ab Roma dictam, quæ habet gradus in Nova via ad Volupæ sacellum. — 165. Tertia est *Janualis* dicta ab Jano ; et ideo ibi positum Jani signum ; et jus institutum a Pompilio, ut scribit in Annalibus Piso, ut sit aperta semper, nisi quom bellum sit nusquam. Traditum est memoriæ, Pompilio rege fuisse opertam, et post Tito Manlio Consule, bello Cartaginensi primo confecto, eodem anno* opertam et* apertam.

166. Super lectulis origines quas adverti hæc. *Lectica*, quod legebant unde eam facerent stramenta atque herbam, ut etiam nunc fit in castris. *Lecti*, quod, ne essent in terra, sublimis in lignis* ponebant, nisi ab eo, quod Græci antiqui dicebant λέκτρον lectum potius. Qui lecticam involvebant, quod fere stra-

transierunt ad
cas acus aut tomentum aliudve qui
nuculando *culcita* dicta. Hac quia
, ab sternendo *stragulum* appellat
d a pluribus vel a polulis declinar
bantur, *operimenta*, et pallia *operc*
his multa peregrina, ut *sagum*, *re*
gaunacum et *amphimallum* Græc
im *toral*, quod ante torum., et *torus*
s in promptu. Ab hac similitudine *tori*
is capite ornatus. — 168. Qua simplic
debant in lectum non altum, *scabellum*
annum. Duplicata scansio *gradus* di
bit in inferiora superiorem. Græca sunt
et περιπέτασματα, sic alia quædam *
sape *.

æcuniæ signatæ vocabula sunt. Æris
As ab ære. *Dupondius* a duobus
d unum pondus *assipondium* dice-
tod as erat libra pondus. Deinde ab
dictum usque ad centum.

portione quæ dicuntur, non magis asses, quam denarii aliæque res significantur.

171. *Æris* minima pars *sextula*, quod sexta pars unciæ. *Semuncia* quod dimidia pars unciæ; *se* vale dimidium ut in *selibra* et *semodio*. *Unciæ* ab una dicta. *Sextans* ab eo quod sexta pars assis, ut *quadrans* quod quarta, et *triens* quod tertia pars. *Semi* quod semias, id est ut dimidium assis, ut supra dictum est. *Septunx* a septem et unciæ conlisum. —

172. Reliqua obscuriora, quod ab deminutione, et quæ deminuuntur ita sunt ut extremas syllabas habeant, unde una dempta unciæ *deunx*; *dextans* dempto sextante; *dodrans* dempto quadrante; *bes*, ut olim *des*, dempto triente.

173. In argento *nummi*; id ab Siculis. *Denarii* quod denos æris valebant; *quinarii* quod quinos; *sestertius*, quod duobus semis additur* (dupondius enim et semis antiquus sestertius est), et veteris consuetudinis ut retro ære dicerent, ita ut *semis tertius*, *quartus semis* pronuntiarent, ab semis tertius sestertius dictus. — 174. Nummi denarii decuma *libella*, quod libram pondo æris* valebat, et erat ex argento parva. *Sembella*, quod libellæ dimidium, quod semis assis. *Teruncius* a tribus unciis*. *Libellæ* ut hæc quarta pars, sic *quadrans* assis eadem.

175. Pecunia vocabulum mutat, nam potest item dici *dos*, arrabo, merces, corollarium. *Dos* si nuptiarum causa data: hæc Græce δωρίην, ita enim hoc Siculi. Ab eodem *donum*, nam Græce ut ΙΣΣΕΔΟΝΙΟΝ †, et ut alii δόμα, et ut Attici δόσιν. *Arrabo* sic data, ut reliquom reddatur; hoc verbum item a Græco ἀρ-

sacramentum a sacro. Qui petebat et qui inficiabatur, de aliis rebus utriusque quingenos æris ad pontem deponebant, de aliis rebus item certo alio legitimo numero assum; qui iudicio vicerat, suum sacramentum e sacro auferebat, victi ad ærarium redibat. — 181 *Tributum* dictum a tribubus, quod ea pecunia, quæ populo imperata erat, tributum a singulis pro portione census exigebatur. Ab hoc ea quæ assignata erat, *attributum* dictum; ab eo quoque, quibus attributa erat pecunia ut militi reddant, *tribuni ærarii* dicti; id quod attributum erat, *æs militare*. Hoc est quod ait Plautus:

Cedit miles, æs petit.

Et hinc dicuntur *militæ ærarii*, ab ære quod stipendia facerent. — 182. Hoc ipsum *stipendium* ab stipe dictum, quod æs quoque *stipem* dicebant; nam quod asses librales pondo erant, qui acceperant majorem numerum non in arca ponebant, sed in aliqua cella stipabant, id est componebant, quo minus loci occuparet; ab stipando stipem dicere cœperunt. *Stips* ab $\zeta\tau\omicron\iota\beta\eta$ fortasse, Græco verbo. Id apparet, quod, ut tum institutum, etiam nunc diis cum thesauris asses dant, stipem dicunt, et qui pecuniam alligat, *stipulari* et *restipulari*. Militis *stipendia* ideo, quod eam stipem pendebant; ab eo etiam Ennius scribit:

Pœni stipendia pendunt.

—183. Ab eodem ære pendendo *dispensator*; et i tabulis scribimus *expensum*; et inde prima *pensio* sic secunda aut quæ alia; et *dispendium* ideo quod

manet in æde Saturni, quod ea
r pensuram trutinam habet posita
m appellatum.

vocabula, quæ pertinere sumus ra
ea quæ in locis sunt, satis arbitror c
parum multa sunt aperta, neque si
us volumen patietur. Quare in prox
libro dixi, quod sequitur de tempori

LIBER SEXTUS.

M. TERENTI VARRONIS

DE LINGUA LATINA

AD CICERONEM

LIBER SEXTUS.

1. Origines verborum quæ sint locorum, et quæ in his, in priore libro scripsi. In hoc dicam de vocabulis temporum et earum rerum quæ in agendo fiunt aut dicuntur cum tempore aliquo, ut *sedetur. ambulatur, loquuntur.* Atque si qua erunt ex diverso genere adjuncta, potius cognationi verborum quam auditori calumnianti geremus morem. — 2. Hujus rei auctor satis mihi Chrysippus et Antipater, et illi in quibus, si non tantum acuminis, at plus literarum, in quo est Aristophanes et Apollodorus, qui omnes verba ex verbis ita declinari scribunt, ut verba literas alia assumant, alia mittant, alia commutent, ut fit in *turdo* et *turdario*. T. *turdelice*†. Sic declinantes Græci nostra nomina dicunt *Lucienum* Λευκιερον et *Quintium* Κοιντιον, et Ἀριστάρχον illi, nos *Aristarchum*, et Διωνα *Dionem*; sic, inquam, consuetud

deus temperatus, quam que p
t ante de natura eorum; ea enim
bula imponenda homini. Tempus
illum mundi motus. Id divisum in
xume ab solis et lunæ cursu; ita
re temperato *tempus* dictum, unde
notu eorum, qui toto cælo conjun-

* solis: alter cum cælo, quo ab
a venit, quo tempus id ab hoc deo
teridies ab eo quod medius dies;
in hoc dicebant, ut Præneste inci-
i. *Solarium* dictum id, in quo ho-
antur, quod Cornelius in basilica
umbravit. Diei principium *mane*,
ies ab oriente, nisi potius quod ho-
nt *manum*, ad quojusmodi religio-
, quom lumen adfertur, solent di-
- 5. *Suprema* summum diei, id a
npus XII. tabulæ dicunt *occasum*
tea lex Plætoria id quoque tempus

nunc sit an jam nox, multis dubium.—6. *Nox*, quod, ut Catulus ait, omnia, nisi interveniat sol, pruina obriguerint, quod nocet, nox ; nisi quod Græce νόξ nox. Quom stella prima exorta (eum Græci vocant ἑσπερον, nostri *vesperuginem* ut Plautus.

Næque vesperugo neque vergiliæ occidunt :

id tempus dictum a Græcis ἑσπέρα, Latine *vesper* : ut ante solem ortum, quod eadem stella vocatur *jubar*, quod jubata, Pacuvianus dicit pastor :

Exorto jubare, noctis decurso itinere ;

Ennius :

*Ajax, quod * lumen, jubarne in cælo cerno ?*

— 7. Inter vesperuginem et jubar dicta *nox intempta*, ut in Bruto Cassii quod dicebat Lucretia :

Nocte intempesta nostram devenit domum.

Intempesta Ælius dicebat quom tempus agendi est nullum, quod alii *concupium* appellarunt, quod omnes fere tunc cubarent ; alii ab eo quod sileretur, *silentium* noctis, quod idem Plautus tempus *conticinium* ; scribit enim :

Videbimus : factum volo : redito conticinio.

8. Alter motus solis est aliter ac * cæli, quod movetur a bruma ad solstitium. Dicta *bruma*, quod brevissimus tunc dies est ; *solstitium*, quod sol eo die sistere videbatur ; aut quod ad nos versum proximum

temporis pars prima *hiems*, quod
; hinc *hibernacula*, *hibernum* ;
ima quæ flatur omnium apparet, ab
pus secundum *ver*, quod tum vive-
lta ac vertere se tempus anni ; nisi
t ἄρ *ver*. Tertium ab æstu *æstas* ;
isi forte a Græco ἀθεσθαί. Quar-

Quædam desunt.

, sicut *mensis* a lunæ motu dictus,
sta rursus redit ad eum luna, quod
μήνη, unde illorum μήνες ; ab eo
s *intermestris* dictus, quod puta-
mensis senescentis extremum diem
esse diem quem diligentius Attici
llarunt ; ab eo quod eo die potest
rima luna. — 11. *Lustrum* nomi-
quennale a luendo, id est solvendo ;
re anno vectigalia et ulro tributa

Non omnis ætas ad perdicendum est satis,
hinc poetæ *Æterna templa cæli.*

12. Ad naturalia discrimina civilia vocabula d
rum accesserunt. Dicam prius qui deorum causa, ti
qui hominum, sint instituti dies. *Agonales* per q
rex in regia arietem immolat, dicti ab agone, eo qu
interrogatur a principe civitatis, et princeps gre
immolatur. *Carmentalia* nominantur quod sacra ti
et feriæ Carmentis. — 13. *Lupercalia* dicta quod
Lupercali luperci sacra faciunt. Rex quom fer
menstrnas Nonis Februariis edicit, hunc diem *F
bruatum* appellat. *Februum* Sabini purgamentu
et id in sacris nostris verbum; nam et Lupercalia
bruatio, ut in Antiquitatum libris demonstravi. *Q
rinalia* a Quirino, quod ei deo feriæ et eorum hon
num, qui Furnacalibus suis non fuerunt feriat. *F
ralia* ab inferis et ferendo, quod ferunt tum epul
ad sepulcrum, quibus jus ibi parentare. *Terminali*
quod is dies anni extremus constitutus; duodecim
enim mensis fuit Februarius, et quom intercalatur, i
feriores quinque dies duodecimo demuntur mens
Equiria ab equorum cursu; eo die enim ludis cu
runt in Martio campo. — 14. *Liberalia* dicta, qu
per totum oppidum eo die sedent sacerdotes. Liber
anus edera coronatæ, cum libis et fuculo pro empt
rè sacrificantes. In libris Saliorum, quorum cognat
men Agonensium, forsitan hic dies ideo appellati
potius *Agonia*. *Quinquatrus*; hic dies unus ab n
minis errore observatur, proinde ut sint quinqu
Dictus, ut ab Tusculanis post diem sextum Idus s

ita ab Attalo Rege Pergama, ubi
legalesion templum ejus deæ, unde
Fordicidia a fordis bubus. Bos
n ventre. Quod eo die publice im-
prægnantes in curiis complures, a
Fordicidia dicta. Palilia dicta a
riæ, ut Cerealia a Cerere. — 16.
Hic dies Jovis, non Veneris; hujus
in Latio; nam aliquot locis vinde-
sacerdotibus publice fiebant, ut Ro-
nam flamen Dialis auspicatur vin-
sist vinum legere, agna Jovi facit,
cæsa et porrecta flamen primus
isculanis sacris est scriptum :

*ne vehatur in urbem ante quam
sulentur.*

b Robigo; secundum segetes huic
: robigo occupet segetes. . . .
s Vestalia ut virgines Vestales ab

mense. — 18. *Dies Poplifugia* videtur nominatum quod eo die tumultu repente fugerit populus; non multo enim post hic dies, quam decensus Gallorum ex urbe, et qui tum sub urbe populi ut Ficuleates et Fidenates et finitimi alii, contra nos conjurarunt. Aliquot hujus diei vestigia fugæ in sacris apparatus de quibus rebus Antiquitatum libri plura referunt. *Nonæ Caprotinæ* quod eo die in Latio Junoni Caprotinæ mulieres sacrificantur, et sub caprifisco faciunt; e caprifisco adhibent virgam. Cur hoc toga prætexta data eis. . . .

— 19. . . . Apollinaribus ludis docuit populum. *Neptunalia* a Neptuno; ejus enim dei feriæ. *Furrinalia* Furrinæ, quod ei deæ feriæ publicæ dies istius, quoque deæ honos apud antiquos. Nam ei sacra instituta annua et flamen attributus: nunc vix notum paucis. *Portunalia* dicta a Portuno, quo die ædes in portu Tiberino facta et feriæ institutæ.

— 20. *Vinalia Rustica* dicuntur ante diem XIV. Kalendas Septembris, quod tum Veneri dedicata ædes et orti ei deæ dicantur, ac tum fiunt feriatii olitores. *Consualia* dicta a Conso, quod tum feriæ publicæ e deo, et in circo ad aram ejus ab sacerdotibus ludii quibus virgines Sabinæ raptæ. *Volcanalia* a Volcano, quod ei tum feriæ et quod eo die populus pro se in ignem animalia mittit. — 21. *Opeconsiva* dies ab dea Ope Consivia, quoque in Regia sacrarium, quod ita actum, ut eo præter virgines Vestales et sacerdotem publicum introeat nemo. *Is cum eat, suffibulum haut habeat* scriptum. Id dicitur ab suffiundo ut subligaculum. *Vortumnalia* a deo Vortumno quoque

... , quod facere solent.
quom dicant : *Novum vetus vinum*
i vino morbo medeor. — 22. *Font.*
od is dies feriæ ejus ; ab eo tum et i
jaciunt et puteos coronant. *Armilus.*
in armilustrio armati sacra faciunt
dictus ab his ; sed quod de his priu
aut lustris, id est quod circumban
libus armati. *Saturnalia* dicta ab Satu
feriæ ejus, ut post diem tertium *Op.*
Angeronalia ab Angerona quoi sacra
ria Acculeia et quojus feriæ publica
tinal, quem diem quidam in scriben
pellant, ab Acca Larentia nominatu
es nostri publice parentant festo die, q
. . . — 24. . . diem Tarentum Acc
Hoc sacrificium fit in Velabro, qua
xitur, ut aiunt quidam, ad sepulcr
l ibi prope faciunt Diis Manibus Se
tes ; qui uterque locus extra urbem a
longe a porta Romanâ

crificatur. Quotannis is dies concipitur. Similiter *Latinæ feriæ* dies conceptivus dictus a Latinis populis, quibus ex Albano monte ex sacris carnem petere fuit jus cum Romanis, a quibus Latinis *Latinæ* dictæ. — 26. *Sementinæ feriæ* dies is, qui a pontificibus dictus; appellatus a semente, quod sationis causa susceptæ. *Paganicæ* ejusdem agriculturæ causa susceptæ ut haberent in agris omnes pagi, unde *paganicæ* dictæ sunt. Præterea feriæ conceptivæ, quæ non sunt annales, ut hæ quæ dicuntur sine proprio vocabulo, aut cum perspicuo ut *Novendialis*, sunt.

27. De his diebus nunc jam qui hominum causa constituti, videamus. Primi dies mensium nominati *Calendæ* ab eo quod his diebus calantur ejus mensi *Nonæ* a pontificibus, quintanæ an septimanæ sint futuræ, in Capitolio in Curia Calabra sic: *Dies te quinque calo Juno Covella. Septem dies te calo Juno Covella.* — 28. *Nonæ* appellatæ aut quod ante diem nonum *Idus* semper, aut quod, ut novus annus calendæ *Januariæ* ab novo sole appellatæ, novus mensis ab nova luna *Nonis*. Eodem die* in urbem ab agris ad regem conveniebat populus. Harum rerum vestigia in sacris *Nonalibus* in arce, quod tunc *ferias primas* menstruas quæ futuræ sint eo mense, reddicit populo. *Idus* ab eo quod *Tusci Itus*, vel *potius* quod *Sabini Idus* dicunt. — 29. Dies *postridie* *Calendas*, *Nonas*, *Idus* appellati *atri*, quod per eos dies novi inciperent. *Dies fasti* per quos prætoribus omnia verba sine piaculo licet fari. *Comitiales* dicti, quod tum ut *coiret** populus constitutum est ad suffragium ferendum; nisi si quæ feriæ conceptæ essent,

uem manumisit, ille nihilo minus
ut magistratus vitio creatus nihilo

Prætor qui tum fatuus est, si im-
ulari hostia facta piatur; si pru-
s Mucius ambigebat eum expiari

æ. — 31. *Intercisi* dies sunt per
i est nefas, medio tempore inter
exta porrecta fas; a quo quod fas

eo est intercisum nefas, *interci-*
ur sic: *Quando Rex comitiavit*,
quod eo die rex sacrificiolus itat*

od tempus est nefas, ab eo fas;
is lege actum sæpe. — 32. Dies
lo stercum delatum, fas, ab eo

e ex æde Vestæ stercus everritur
livom in locum defertur certum.
lia fluvio dictus; nam ibi exercitu
hsederunt Romam.

lorum dierum vocabula pertinet
ia fere aperta sunt, si a Martio
unt numerum 37

—34. Dehinc quintus *Quintilis* et sic deinceps usque ad *Decembrem* a numero. Ad hos qui additi, prior a principe deo *Januarius* appellatus; posterior, ut idem dicunt scriptores, ab diis inferis *Februarius* appellatus, quod tum his parentetur. Ego magis arbitror *Februarium* a die *Februato*, quod tum februarur populus, id est Iupercis nudis lustratur antiquo oppidum Palatinum gregibus humanis cinctum.

35. Quod ad temporum vocabula Latina attinet, hactenus sit satis dictum. Nunc quod ad eas res attinet quæ in tempore aliquo fieri animadverterentur, dicam, ut hæc sunt: *legisti, cursus, ludens*. De quibus duo prædicere volo, quanta sit multitudo eorum et quæ sint obscuriora quam alia. — 36. Quomodo verborum declinatum genera sint quattuor, unum quod tempora adsignificat neque habet casus, ut ab *lego legis, leges*; alterum quod casus habet neque tempora adsignificat, ut ab *lego lectio et lector*; tertium quod habet utrumque et tempora et casus, ut ab *lego legens, lecturus*; quartum quod neutrum habet, ut ab *lego lecte ac lectissime*: horum verborum si primigenia sunt ad mille, ut *Cosconius* scribit, ex eorum declinationibus verborum discrimina quingenta milia esse possunt ideo, quia singulis verbis primigeniis circiter quingentæ species declinationibus fiunt. — 37. Primigenia dicuntur verba ut *lego, scribo, sto, sedeo* et cetera quæ non sunt ab alio quo verbo, sed suas habent radices. Contra verba declinata sunt quæ ab alio quo oriuntur, ut ab *lego legis, legit, legere* et sic indidem hinc permulta. Quare si quis primigeniorum verborum origines ostenderit, si ea mille

positis præverbis paucis immanus, quod præverbis immutatis aliud atque aliud fit; *recessit, sic accessit et abscessit, sic successit et decessit*,^{*} Quod si hæc decem sola præm ab uno verbo declinationum fierent, his decuplicatis conuno quinque milia numero effluuinquages centum milia discrim — 39. Democritus, Epicurus, principia dixerunt, quæ unde quojusmodi sint, tamen faciunt: x his constant in mundo, ostendologos principia verborum poss ratio ab se non poscatur, et l non postulet; tamen immanem umerum. — 40. De multitudine esset, admonui, de obscuritate um quæ tempora adsignificant,

et *agitantur* quadrigæ; hinc *agitur* pecus *pastam* Qua vix agi potest, hinc *angiportum*; qua nil potest agi, hinc *angulus*, vel* quod in eo locus angustissimus, quoque loci is angulus. — 42. Actionum trium primus agitatus mentis, quod primum ea quæ summi acturi, cogitare debemus, deinde tum dicere ac facere. De his tribus minime putat vulgus esse actionem cogitationem; tertium in quo quid facimus, id maximum sed et quom nos agitamus quid et eam rem agitamur in mente, agimus; et cum pronuntiamus, agimus. Itaque ab eo orator *agere* dicitur *causam* et augur *augurium agere* dicantur, quom in eo plura dicat quam faciant.

43. *Cogitare* a cogendo dictum; mens plura in unum cogit unde eligere possit. Sic e lacte coacto *caesus* nominatus; sic ex hominibus *contio* dicta, *coemptio*, sic *compitum* nominatum. A cogitatione *concilium*, inde *consilium**. Et vestimentum apud fullonem quom cogitur, *conciliari* dictum. — 44. Si *reminisci*, quom ea quæ tenuit mens ac memoria cogitando repetuntur. Hinc etiam *comminisci* dictum, a con et mente, quom finguntur, in mente quæ non sunt; et ab hoc illud quod dicitur *eminisci* quom commentum pronuntiatur. Ab eadem mens *meminisse* dictum et *amens* qui a mente sua descendit. — 45. * *Meminisse* a memoria, quom quid remansit in mente indeque rursus movetur quæ a manendo ut *manimoria* potest esse dicta. Itaque Salii quod cantant, *Mamuri Veturi*, significant veterem memoriam. Ab eodem *monere*, quod is qui monet proinde sit ac memoria. Sic *monimenta* quæ

publicam curat, et illa ubi cura sacro-
ab his *curiones*.

oluntate dictum et a volatu, quod ani-
: puncto temporis pervolet quo volt.
endo dictum, quod lubrica mens ac
licebant olim. Ab lubendo *libido*, *libi-
nus Libentina* et *Libitina*, sic alia.
a quodam motu animi, quom id quod
m putat, refugit mens. Quom ve-
ovendo, ut ab se abeat, foras fertur,
per avia it *, ab eo *pavor*. — 49*.
no mentem quodammodo motam vel
ti; sic quod frigidus timor, *tremuisti
nor* dictum a similitudine vocis, quæ
e tremunt, apparet, quom etiam in
arista in spica ordei, horrent.— 50.
re, quod etiam corpus marcesceret.
cri dicti. *Lætari* ab eo quod latius
magni boni opinionem diffusum. Ita-
t:

51. *Narro* cum alterum facio narum, a quo *narratio*, per quam cognoscimus rem gestam. Quæ pars agendi est *secunda*, in qua explicabimus, quæ sunt* ab dicendo, ac sunt aut conjuncta eam temporibus aut ab his. Eorum hoc genus videntur *ἔρρα*. — 52. *Fatur* is qui primum homo significabilem ore mittit vocem. Ab eo ante quam ita faciant, pueri dicuntur *infantes*; quom id faciant, jam *fari*, quod vocabulum a similitudine vocis pueri,* id dictum. Ab hoc tempore, quod tum pueris constituunt Parcæ fando, dictum *fatum* et *res fatales*. Ad hanc eandem vocem qui facile fantur, *facundi* dicti, et qui futura prædixando soleant fari, *fatidici* dicti; idem *vaticinari*, quod vesana mente faciunt. Sed de hoc post erit usurpandum quom de poetis dicemus. — 53. Hinc *fasti* dies quibus verba certa legitima sine piaculo prætoribus licet fari. Ab hoc *nefasti* quibus diebus ea fari jus non est et si fati sunt, piaculum faciunt. Hinc *effata* dicuntur, quod augures finem auspicioꝝ cælestum extra urbem agris sunt effati ubi esset; hinc *effari* templa dicuntur ab auguribus; *affantur* qui in his fines sunt. — 54. Hinc *fana* nominata, quod pontifices in sacrando fati sunt finem; hinc *profanum* est quod ante fanum conjunctum fano, hinc *profanatum** in sacrificio; atque inde Herculi decuma appellata ab eo est, quod sacrificio quodam fanatur, id est ut fani lege sit. Id dicitur *polluctum*, quod a porri-ciendo est fictum; quom enim ex mercibus libamenta porrecta sunt Herculi in aram, tum polluctum est, ut, quom *profanatum* dicitur, id est proinde ut sit fani factum; itaque* olim fano consumebatur omne quod

...esset, qui i
...um. Hinc *professi*; hinc *fan*
eodem *falli*, sed et *falsum* et *fall*
sterea, quod fando quem decipit, i
ixit, faciat. Itaque si quis re fallit, i
io nomine fallacia, sed tratatitio, ut
s lecti ac betæ. Hinc etiam *famigera*
posititia alia item, ut declinata multa,
us et *Fatuæ*.

ab loco dictum, quod, qui primo dicit
t vocabula et reliqua verba dicit, ante
que loco ea dicere potest, hunc Chry-
qui; sed ut loqui: quare ut imago ho-
mo, sic in corvis, cornicibus, pueris
ntibus fari verba non esse verba, quod
gitur is *loquitur*, qui suo loco quod-
is ponit, et istud *prolocutum*, quom
buit, extulit loquendo. — 57. Hinc
ic *reloqui* in fanis Sabinis, e cella
r. Hinc dictus *loquax* qui nimium
loquens qui copiose loquitur. • hii
conveniunt :•

valet quod *ante*, ut in hoc : *proludit*. Ideo actores pronuntiare dicuntur, quod in proscenio enuntiant poeta cogitante ; quod maxime tum dicitur proprie, novam fabulam cum agunt. *Nuntius* enim est ab *novis** rebus nominatus, quod a verbo Græco *νός* potest declinatum ; ab eo itaque Neapolis illorum *Novapolis* ab antiquis nostris vocitata. — 59. A quo etiam extremum *novissimum* quoque dici cœptum volgo, quod mea memoria ut *Ælius*, sic senes aliquot, nimium novom verbum quod esset, vitabant ; quojus origo, ut a *vetere* vetustius ac *veterrimum*, sic ab novo declinatum *novius* et *novissimum* quod *extremum*. Sic ab eadem origine *novitas* et *novicius* et *novalis* in agro et *Sub novis* dicta pars in foro ædificiorum, quod vocabulum ei pervetustum, ut *Novæ viæ*, quæ via jam diu *vetus*. — 60. Ab eo quoque potest dictum *nominare*, quod res novæ in usum quom additæ erant, qui eas novissent, nomina ponebant. Ab eo *nuncupare*, quod tunc civitate vota nova suscipiuntur. *Nuncupare* nominare valere apparet in legibus, ubi *nuncupatæ pecuniæ* sunt scriptæ ; item in choro † in quo est :

Ænea ! Quis enim est qui meum nomen nuncupat ?

Item in Medio :

Quis tu es, mulier, quæ me insueto nuncupasti nomine ?

61. *Dico* originem habet Græcam quod Græci *δὲν ἐξ ἑ*. Hinc *Ennius* :

...ant; sic enim ædis saci
pontifice præeunte dicendo dedicatur
lo *indicium*; hinc illa: *indicit duel
funus; prodixit diem; addixit judi-
pellatum dictum* in mimo ac *dictio-
manipulis castrensibus dicta* ducibus;
ludo; hinc *Dictator* magister populi,
ile debet dici; hinc antiqua illa: *dici-
icis causa et addictus*.— 62. Si dico
quod ei quod ignoravit trado, hinc
m, vel quod quom docemus, dicimus,
centur, inducantur in id quod docen-
it ducere, qui est dux aut ductor, qui
ceat. Ab docendo *discere, discipli-
nutatis* paucis. Ab eodem principio
e exempla docendi causa dicuntur.
tio et computatio cum* præposi-
quod valet purum facere. Ideo anti-
m appellarunt; ideo *putator* quod
t, ideo ratio *putari* dicitur, in qua
ic is sermo in quo nure dicitur

sum ; sermo enim non potest in uno homine esse, sed ubi oratio cum altero conjuncta. Sic *consertum* dicimur cum hoste ; sic ex jure *manumsertum* vocare. Hinc *adserere* manu in liberta quom prendimus. Sic augures dicunt : *Si mihi tor est verbi* †

Desunt quædam.

. . . nam manu asserere dicit . . .

Desunt quædam.

— 65. . consortes ; hinc etiam * ipsi *consortes* quos eadem * sors ; hinc etiam *sortes*, quod in juncta tempora cum hominibus ac rebus, ab his *tilegi* ; ab hoc pecunia quæ in fœnore, *sors* est, pendium quod inter se jungat.

66. *Legere* dictum quod leguntur ab oculis litæ ideo etiam *legati*, quod ut publice mittantur leguntur. Item ab legendo *leguli* qui oleam aut qui uvas legunt. hinc *legumina* in frugibus variis. Etiam *leges* collectæ et ad populum latæ, quas observet ; hinc *lectima*. Et *collegæ* qui una lecti, et qui in eorum cum suppositi, *sublecti* ; additi *allecti*, et *collectæ* quæ ex pluribus locis in unum lecta. Ab *legere ligna* quoque, quod ea caduca legebantur in agro bus in focum uterentur. Indidem ab legendo *legi diligens* et *dilectus*.

67. *Murmuratur* dictum a similitudine soni suorum * qui ita leviter loquitur, ut magis e sono iocere, quam ut intellegatur, videatur. Hinc et poetæ *murmurantia litora*. Similiter *fremere*,

ando commoves.

quiritare, jubulare. Quiritare
m fidem clamans implorat. Qui-
ab his qui cum Tatio Rege in so-
vitas. Ut quiritare urbanorum,
um; itaque hos imitans Apris-

! quis me jubilat ?

iquus.

pellatum, quod cum imperatore
mitant per urbem in Capitolium
: id a θριάμβω, * Græco Liberi
lictum.
st dicere : spondeo, a sponte ;
ntate. Itaque Lucilius scribit de

l se cubitum venerit,

Ab eadem sponte † a qua dictum spondere † decli—
 natum *spondet* et *respondet* et *desponsor* et *sponsa* 3
 item sic alia. *Spondet* enim qui dicit a sua sponte :—
 spondeo. *Spondet* etiam *sponsor* qui idem faciat obli—
 gatur. — 70. *Sponsus*, consponsus ; hoc Nævius
 significat cum ait : *consponsi*. Spondebatur pecunia
 aut filia nuptiarum causa, * nam, ut in comœdiis
 vides dici :

*Sponden' tuam gnatam filio uxorem meo ?**

Appellabatur et pecunia, et quæ desponsa erat, *spon-*
sa ; quæ pecunia inter se contra sponsum rogata erat,
 dicta *sponsio* ; quoi desponsa quæ * erat, *sponsus*.
 Quo die sponsum erat, *sponsalis*. — 71. Qui spo-
 ponderat filiam, *despondisse* dicebatur, quod de
 sponte ejus, id est de voluntate exierat ; non enim si
 nolebat, non * dabat, quod sponsu erat alligatus ; *
 quod tum et prætorium jus ad legem et censorium
 iudicium ad æquom existimabatur. Sic *despondisse*
animum quoque dicitur, ut despondisse filiam, quod
 suæ spontis statuerant finem. — 72. A quo sponte
 dicere, *respondere** quoque dixerunt, quom ad spon-
 tem responderent, id est ad voluntatem rogationis.
 Itaque qui ad id quod rogatur non dicit, non respon-
 det : ut non spondet ille, statim qui dixit : spondeo,
 si jocandi causa dixit, neque agi potest cum eo ex
 sponsu. Itaque quoi quis dicit in tragœdia :

Meministin' te despondere mihi gnatam tuam?

quod sine sponte sua dixit, cum eo non potest agi ex
 sponsu. — 73. Etiam *spes* a sponte potest esse decli—

consequi.

*videm ; nam libenter mea spe-
uor :*

dicunt, vere neque ille sperat qui
neque illa sperata est. — 74. *Spon-*
neque idem, neque res a quibus
itaque præ qui a magistratu in-
um ut præ siet ; a quo et, quom
ræs. *Vas* appellatus qui pro al-
mittebat. Consuetudo erat quom
oneus inceptis rebus, ut pro se
caveri postea lege cœptum est ab
derent, vades ne darent ; ab eo
e mancipiorum :

rent nec dabitur.

scant et succant, ut canto et
a permutato pro M N. Ab eo,
i canis cantat. Hinc cantat.

osmen dictum ; alterum nunc cum præpositione *di-* citur volgo *ornamentum* †, quod sicut olim, *orna-* mentum scenici plerique dicunt. Hinc *oscines* *dicun-* tur apud augures quæ ore faciunt auspiciam.

77. Tertium gradum agendi esse dicunt, ubi quid faciant ; in eo propter similitudinem agendi et faciendi et gerundi quidam error his, qui putant esse unum. Potest enim aliquid *facere* et non *agere*, ut poeta facit fabulam, et non agit : contra actor agit et non facit, et sic a poeta fabula fit, non agitur ; ab actore agitur, non fit. Contra imperator quod dicitur *res gerere*, in eo neque facit, neque agit ; sed gerit, id est sustinet, translatum ab his qui honera gerunt, quod hi sustinent. — 78. Proprio nomine dicitur *facere* a facie ; qui rei, quam facit, imponit faciem. Ut *factor* quom dicit *frango*, figuram imponit ; quom dicit *iformo*, formam ; sic cum dicit *facio*, faciem imponit ; a qua facie discernitur, ut dici possit aliud esse vestimentum, aliud vas, sic item quæ sunt apud *fabros*, *factores*, item alios apud. Qui quid administrat, quojus opus non extat quod sub sensum veniat, ab agitato ut dixi magis *agere*, quam *facere* putatur ; sed quod his magis promiscue, quam diligenter consuetudo est usa, translaticiis utimur verbis : nam *et* qui dicit, *facere verba* dicimus, et qui aliquid agit non esse *inficientem*.

* * *

79. qui adlucet. Dicitur *lucere* ab *luere* ; ab luce dissolvuntur tenebræ. Ab luce *Noctiluca*, *Lugere* item ab luce, quod propter lucem amis-

o a vi ; quinque enim sensuum maximam quom sensus nullus, quod absit mirare possit ; oculorum sensus vis usque ad stellis. Hinc *visenda, vigilant, vigilent* et Attianum illud :

violavit qui vidit invidendum :*

violavit virginem pro vitiauit dicebant ; modestia potius *cum muliere fuisse* dicebant. — 84. *Cerno* idem vato video ait Ennius :

hæc in cælo cerno ?

in esse et motum in membris cerno.

a cæro, id est a creando ; dictum ab eo quod creatum est, tunc denique videtur illi descripti quod finis videtur ad in testam

deatur vitæ finis. — 82. *Spectare* dictum ab *specio** antiquo, quo etiam Ennius usus :

Vos epulo † postquam sperit ;

et quod in auspiciis distributum est, qui habent *specionem*, qui non habeant ; et quod in auguriis etiam nunc augures dicunt *avem specere*. Consuetudo communis, quæ cum præverbiis conjuncta fuerunt, etiam nunc servat ut *aspicio*, *conspicio*, *respicio*, *suspicio*, *despicio*, sic alia ; in quo etiam *exspecto*, quod spectare volo. Hinc *specula* ; hinc *speculum*, quod in eo specimus imaginem. *Specula*, de quo prospicimus. *Speculator* quem mittimus ante, ut respiciat quæ volumus. Hinc qui oculos inunguimus, quibus specimus, *specillum*.

83. Ab auribus videntur dicta verba *audio* et *ausculto* ; *auris** ab *aveo* quod his avemus discere semper, quod Ennius videtur *ἔτομον* ostendere velle, in Alexandro quom ait :

*Jam dudum ab ludis animus atque aures avent
Avide exspectantes nuntium.*

Propter hanc aurium aviditatem theatra replentur. Ab audiendo etiam *auscultare* declinatum, quod hi auscultare dicuntur qui auditis parent, a quo dictum Poetæ :

audio, *ausculto*.

Litera commutata dicitur *odor*, *olor* ; hinc *olet* = *t* *odorari* et *odoratus* et *odora* res*.

io, *reposita*. Indidem *puteus*, quod
liquum, non ut nunc φρέαρ dictum.
ianu *manupretium* ; *mancipium*
ir ; quod conjungit plures manus, *n*
nipularis ; *manica*. *Manubrium*
r. *Mantelium* ubi manus terguntur

* * *

: primum ponam de Censoriis tabu
ctu in templum *curiæ* *auspicav*
e de cælo nuntium erit, præconi
rato ut viros vocet :

onum fortunatum felixque saluta
iet populo Romano Quiritium, reiq
æ populi Romani Quiritium, mi
ollegæque meo, fidei magistraluiq.
! omnes Quirites, pedites, armat
osque, curatores omnium tribuum
pro se sive pro altero rationem d

Ubi Prætores, Tribuniq̄ue plebei quiq̄ue in consilium vocati sunt, venerunt : Censores inter se sortiuntur, uter lustrum faciat.

Ubi templum factum est, post tum conventionem habet qui lustrum conditurus est.

88. In commentariis Consularibus scriptum sic inveni :

Qui exercitum imperaturus erit, accenso dicit hoc : Calpurni, voca inlicium omnes Quirites huc ad me.

Accensus dicit sic : Omnes Quirites, inlicium visite huc ad Judices.

C. Calpurni, Cos. dicit, voca ad conventionem omnes Quirites huc ad me.

Accensus dicit sic : Omnes Quirites, ite ad conventionem huc ad Judices.

Dein consul eloquitur ad exercitum : impero qua convenit ad comitia centuriata.

89. Quare hic *accenso*, illic *præconi* dicit hæc, est causa : in aliquot rebus item ut præco, accensus acciebat, a quo *accensus* quoque dictus. Accensum solitum ciere, Bœotia ostendit, quam comœdiam Aquilii * esse dicunt, hoc versu :

Ubi primum accensus clamarat meridiem.

Hoc idem Cosconius in actionibus scribit, prætorem accensum solitum esse jubere, ubi ei videbatur horam

... commentarium indicat vetus angu-
gii Mani filii Quæstoris, qui capitis a-
m; in qua sic est:

*io orando sede in templo auspici
Prætorem aut ad Consulem mitta
titum.*

*um præco, reum vocet ad te, et eum
et præco: id imperare oportet.*

ad privati januam et in Arcem mit-

*ges, ut comitia edicat de Rostris, et
rnas occludant.*

*æant exquiras, et adesse jubeas.
iseant exquiras*, Consules, Præ-
ue plebis collegasque tuos, et in
ubeas omnes --*

cus canat tum circumque mœros, et ante privati hujusce T. Quinti Trogi scelerosi hostium canat, et ut in Campo cum primo luci assit.

—93. Et inter id, quom *circum muros* mittitur et cum contio advocatur, interesse tempus apparet ex iis quæ interea fieri * scriptum est. Sed ad *comitia* tum vocatur populus ideo quod alia de causa hic magistratus non potest exercitum urbanum convocare; censor, consul, dictator, interrex potest, quod censor exercitum centuriato constituit quinquennem, quom lustrare et in urbem ad vexillum ducere debet; dictator et consul in singulos annos, quod hic exercitui imperare potest quo eat: id quod propter centuriata comitia imperare solent. — 94. Quare non est dubium, quin hoc *inlicium* sit, quom circum muros itur, ut populus inliciatum ad magistratus conspectum, qui Quirites* vocare potest in eum locum, unde vox ad contionem vocantis exaudiri possit. Quare una origine *inliciet inlicis*, quod in Choro Proserpinæ est, et *pellexit* quod in Hermiona, quom ait Pacuvius:

regni alieni cupiditas pellexit.

Sic *Elicii Jovis* ara in Aventino ab eliciendo.— 95. Hoc nunc aliter fit atque olim, quod augur Consuli adestum cum exercitus imperatur, ac præit quid eum dicere oporteat. Consul auguri imperare solet, ut is inlicium vocet, non accenso aut præconi; id inceptum credo, cum non adesset accensus et nihil intererat quom imperaret; et dicis causa fiebant quædam, neque item facta, neque item dicta semper. Hoc ipsum *inle-*

gium inlexit** scriptum inveni in M. Junii commentariis, quod tamen ibi idem est quod *inlicium* inlexit*; quod et I cum E et C cum G magnam habent communitatem.

96. Sed quoniam in hoc de paucis rebus verba feci plura, de pluribus rebus verba faciam pauca, et potissimum quæ a Græca lingua putant Latina, ut *scalpere* a *σκαλεῦσαι*; *sternere* a *στρωννύειν*; *lingere* a *λιχμάσθαι*; i ab εἶ; *ite* ab ἴτε; *gignitur* a *γίγνεται*; *ferte* a *φέρειτε*; *providere* *προιδεῖν*; *errare* ab *ἔρρειν*; ab eo quod dicunt *στραγγαλᾶν strangulare*; *tinguere* a *τέγγειν*. Præterea ades . . . Ab eo quod illi *μαλάσσειν*, nos *malaxare*, ut *gargarissare* ab *ἀναγαραρίζεσθαι*; *putare* a *πυθέσθαι*; *domare* a *δαμάζειν*; *mulgere* ab *ἀμείγειν*; *pectere* a *πέζειν*; *stringere* a *στραγγαλίσαι*, id enim a *στραγγαλῆς*, ut *runcinare* a *runcina*, cujus *ῥυκάνη* origo Græca.

97. Quod ad origines verborum hujus libri pertinet, satis multas arbitror positas hujus generis. Desistam, et quoniam de hisce rebus tris libros ad te mittere institui, de oratione soluta duo, de poetica unum; et ex soluta oratione ad te misi duo, priorem de locis et quæ in locis sunt, hunc de temporibus et quæ cum his sunt conjuncta: deinceps in proximo de poeticis verborum originibus scribere institui.*

M. TERENTI VARRONIS**DE LINGUA LATINA****AD CICERONEM****LIBER SEPTIMUS.**

Hic deest in exemplari folium unum, in quo est principium libri VII.

[Temporum vocabula et eorum quæ conjuncta sunt, aut in agendo fiunt, aut cum tempore aliquo enuntiantur, priore libro dixi. In hoc dicam de poetis vocabulis et eorum originibus, in quibus multa difficilia nam] *Hæc interpolando addita sunt.*

1. . . . repens ruina operuit, ut si* verbum quod conditum est e quibus literis oportet, inde postquam* aliqua dempta sit, obscurior fiat voluntas impositoris.* Non reprehedendum igitur in illis, qui in scrutando verbo literas adjiciunt aut demunt, quo id facilius, quod sub ea voce subsit, videre possint. Ut enim facilius obscuram operam Myrmecidis ex ebore oculi videant, extrinsecus admovent nigras setas. — 2. Quom hæc admiracula addas ad eruendam voluntatem impositoris, tamen latent multa. Quodsi

que multa ab eo eruentur*, quem non
tione literæ prosecutæ, multum licet
minis in primo in literis Latinis exer-
tionem carminum Saliorum videbis et
ditam, et præterita obscura multa.
n, quom non modo Epimenides post
rectus a multis non cognoscatur, sed
vii post annos XV ab suis qui sit
oc quid ad verborum poeticorum æta-
Pompili regnum fons in carminibus
e ea ab superioribus accepta, tamen
os. Quare quor scriptoris industriam
i herois tritavum, atavum non potue-
m ipse avi, tritavi matrem non possis
intervallum multo tanto propius nos,
initium Saliorum, quo Romanorum
etica dicunt prolata.† — 4. Igitur de
rum qui multa dixerit commode, po-
endum, quam qui aliquid nequiverit,
a; præsertim cum dicat etymologice
†

to, quem imitari possimus, ipse liber erit indicio.

5. Dicam in hoc libro de verbis quæ a poetis sunt posita; primum de locis; dein de his quæ in locis sunt; tertio de temporibus; tum quæ cum temporibus sunt conjuncta, sed ita* ut quæ cum his sint conjuncta, adjungam, et, si quid excidit ex hac quadripartitione, tamen in ea ut comprehendam.

6. Incipiam hinc :

*Unus erit quem tu tolles in cœrula cœli
Templa.*

Templum tribus modis dicitur ab natura, ab auspicando, ab similitudine. Natura in cœlo; ab auspiciis in terra; ab similitudine sub terra. In cœlo templum dicitur, ut in Hecuba :

*O magna templa cœlitum
Commixta stellis splendidis.*

In terra, ut in Peribœa :

*Scrupea saxa Bacchi
Templa prope adgreditur.*

Sub terra, ut in Andromacha :

Acherusia templa alta Orci salvete infera.

—7. Quæ intuitus* erat oculi, a tuendo primum templum dictum. Quocirca cælum, qua attuimur, dictum templum. Sic :

Contremuit templum magnum Jovis altitonantis,

pli partes quattuor dicuntur, *sinistra*
extra ab occasu, *antica* ad meridiem,
ptentrionem. — 8. In terris dictum t
augurii aut auspicii causa quibusdam c
s finitus. Concipitur verbis non isdem
In Arce sic :

* *tescaque me ita sunt quoad e*
lingua nuncupavero.

* *arbos, quirquir est, quam me sen*
isse, templum tescumque finito in*
um.

* *arbos, quirquir est, quam me sen*
isse, templum tescumque finito in**

nregione, conspicione, cortumione,
rectissime sensi.

lo faciunt.

cere, tum cum templum facit, augurem : *conspicne*, qua oculorum conspectum finiat. Quod, cum cunct *conspicionem*; addunt *cortumionem*, dicitur cordis visu; cor enim cortumionis origo.—10. Quod addit templa ut siut *tesca*, aiunt sancta esse, Glossas scripserunt. Id est falsum; nam curia Hostilia templum est et sanctum non est. Sed hoc ut iudicarent, ædem sacram* templum esse, factum quod in urbe Roma pleræque ædes sacræ sunt templa, quædam sancta, et quod loca quædam agrestia quod, quæ quojus dei sunt, dicuntur tesca. — 11. Nam apud Accium in Philocteta Lemnio :

*Quis tu es mortalis, qui in deserta et tesca
apportes loca ?*

Ea* enim loca quæ sint, designat quom dicit :

Lemnia præsto

Littora rara, et celsa Cabirum

Delubra tenes mysteriaque

Pristina castis concepta sacris;

deinde :

Volcania templa sub ipsis

Collibus, in quos delatus locos

Dicitur alto ab limine cæli;

et :

Nemus expirante vapore vides,

*Unde ignis cluet mortalibus clam**

Divisus.

: senex, pro Juppiter!

*ut cognatus volet nos contra tueri :
ndo ac tutela, ut cum dicimus *Bellum
villam*, a quo etiam quidam dicunt
t aedes sacras, *ædituum*, non *ædito-*
en hoc ipsum ab eadem est profectum
quem volumus domura curare, dici-
videbis, ut Plautus cum ait :*

cura, vide quod opus fiat.

*vica** quæ vestem spiceret, id est vi-
ueretur; quare a tuendo et *templa*
n discrimine eo quod dixi. — 13.
ud Enni :

ceptum me necato et filium.

t continuo, quod omne templum esse
um nec plus unum in

quod est : *Pervade polum*, valet : vade περι πολον.
Signa dicuntur eadem et *sidera* : signa quod aliquid
 significant, ut libra æquinoctium ; sidera quæ insi-
 dunt, atque item significant aliquid in terris perurendo
 aliudve, quare ut : *Signum candens in pecore*.

15. Quod est :

Terrarum anfracta revisam ;

anfractum est flexum, ab origine duplici dictum, ab
 ambitu et frangendo ; ab eo leges jubent in directo pe-
 dum VIII esse, in anfracto XVI, id est in flexu.

16. Ennius :

Ut tibi Titanis Trivia dederit stirpem liberum.

Titanis Trivia Diana est, ab eo dicta Trivia, quod
 in trivio ponitur fere in oppidis Græcis, vel quod
 luna dicitur esse, quæ in cælo tribus viis movetur,
 in altitudinem et latitudinem et longitudinem. Tita-
 nis dicta quod eam genuit Titanis* Lato. Lato enim,
 ut scribit Manilius :

est Cæo creata Titano.*

Ut idem scribit :

*Latona parit casta complexu Jovis
 Deli Deos geminos,*

id est Apollinem et Dianam.

Dii quod Titanis Deliadae

eadem

17. *O sancte Apollo, qui umbilicum certum terrarum obtines!*

Umbilicum dictum aiunt ab umbilico nostro, quod is medius locus sit terrarum, ut umbilicus in nobis; quod utrumque est falsum. Neque hic locus est terrarum medius, neque noster umbilicus est hominis medius. Itaque pingitur quæ vocatur ἡ χθών* Πυθαγόρα, ut media cæli ac terræ linea ducatur infra umbilicum per id quo discernitur, homo mas an fœmina sit, ubi ortus humanus, similis ut in mundo, ubi etiam omnia nascuntur in medio, quod terra mundi media. Præterea si quod medium*, ut pilæ, terræ: non Delphi medium. Sed terræ medium, non hoc sed quod vocant Delphis, in æde ad latus est quiddam, ut thesauri specie, quod Græci vocant ὀμφαλόν, quem Pythonos aiunt tumulum; ab eo nostri interpretes ὀμφαλόν *umbilicum* dixerunt.

18. Pacuvius:

Calydonia altrix terra exuperantum virum.

Ut ager Tusculanus, sic Calydonius ager est, non *terra*; sed lege poetica, quod terra Ætolia, in qua Calydon, a parte totam accipi Ætoliâ voluit.

19. Accius:

Mystica ad dextram vada prætervecti.

Mystica a mysteriis quæ ibi in propinquis locis nobilia fiunt.

Enni:

*Areopagitæ quidem dedere æquam pugnam**

Areopagitæ ab Areopago; is locus Athenis.

20. *Musæ quæ pedibus magnum pulsatis
Olympum.*

Cælum dicunt Græci *Olympum*, montem in Macedonia omnes; a quo potius puto Musas dictas *Olympiadas*. Ita enim ab terrestribus locis aliis cognominatæ Libethrides, Pimpleides, Thespiades, Heliconides.

21. Cassi* :

Hellespontum et claustra;

*claustra**, quod Xerces quondam eum locum clausit; nam ut Ennius ait :

Isque Hellesponto pontem contendit in alto;

nisi potius ab eo quod Asia et Europa ubi collidit, mare inter angustias facit Propontidis fauces.

22. Pacuvius :

Liqui in Ægeo freto;

dictum *fretum* a similitudine ferventis aquæ, quod in fretum sæpe concurrat æstus atque effervescat. *Ægeum* dictum ab insulis, quod in eo mari scopuli in pelago vocantur ab similitudine caprarum *æges*.

23. *Ferme aderant æquore in alto
Ratibus repentibus.*

Æquor mare appellatum, quod æquatam quom com-

*mare sudantes eun-
dentes.*

navis longa propter remos, quod ii,
sublati sunt dextra et sinistra, du-
dentur; ratis enim, unde hoc tralatu-
res mali aut asseres [juncti aqua ducti
culæ cum remis ratiariæ dicuntur.]

Hic deest in exemplari folium unum

. *agrestis* ab agro. Dictas apparet in
tias, quod velamenta, his e Luna quæ
fulæ. Itaque tum quod ad sepulcrum

*frondem ac flores addidit ;
as, sed velatas frondentis comas.
cornuatam tauram* umbram jaci ;*

et *cornuatam* a cornibus. *Cornu-*
quod pleraque eunt

S, postea dictum R; ut in carmine Saliorum sunt hæc :

COZEULODOIZESO ; OMNIA VERO ADPATULA COE-
MISSE IAMCUSIANES DUO MISCEMUSES DUN IANUSVE
VET POS MELIOS EUMRECUM. . . .

*Hic spatium decem linearum
relictum erat in
exemplari.*

—27. . . . *fædesum fæderum, plusima plurima,
meliosem meliorem, asenam arenam, janitos jani-
tor.* Quare est *Casmena* Carmena, ut* carmina, car-
men ; R extrito *Camena* factum. Ab eadem voce *ca-
nite*, pro quo in Saliari versu scriptum est *cante*, hoc
versu :

DIVUM EMPTA CANTE, DIVUM DEO SUPPLICANTE.

—28. In carmine Priami quod est :

*Veteres Casmenas cascam rem volo profari
Et Priamum ;*

cascum significat vetis ; *ejus origo Sabina quæ us-
que radices in Oscam linguam egit. *Cascum* vetus esse
significat Ennius, quod ait :

Quam prisci casci populi tenuere Latini.

Eo magis Manilius, quod ait :

*Cascum duxisse cascam non mirabile est,
Quoniam Caron eas* conficiebat nuptias.*

senex puerum.
n^r *pusan* ; sic fiet *mutua muli* ;
ere pusus tu, tua amica senex.

stendit quod oppidum vocatur *Casinum* ;
Sabinis orti Sannites tenuerunt, et nunc
nunc *Casinum* forum vetus appellant.
ant in Atellanis aliquot Pappum senem,
isnar appellant.

Lucilium :

ego ambages Ambivi scribere coner?
verbo *ambe*, quod inest in *ambitu* et

Valerium Soranum :

adagio est, o P. Scipio ;

usque eo evanuit, ut Græcum pro eo
it apertum ; nam idem est quod *παροι-*
ci, ut est ;

ium teneo

hostiæ constituuntur.—52. Quom tria sint conjuncta, in origine verborum quæ sint animadvertenda, a quo sit impositum et in quo et quid ; sæpe non minus de tertio quam de primo dubitatur, ut in hoc, utrum primum una *canis*, aut *canes* sit appellata ; dicta enim apud veteres una canes. Itaque Ennius scribit :

Tantidem quasi feta canes sine dentibus latrat.

Lucilius :

*Nequam et magnus homo, laniorum immanis
canes ut.*

Impositio unius debuit esse canis, plurium canes; sed neque Ennius consuetudinem illam sequens reprehendendus, nec is qui nunc dicit: *Canis caninam non est*. Sed canes, quod latratu signum dant, ut signa canunt, *canes* appellatæ ; et quod ea voce indicant noctu, quæ latent, *latratus* appellatus. — 53. Sic dictum a quibusdam, ut una canes, una *trabes* :

... *trabes* remis rostrata per altum.*

Eanius :

*Utinam ne in nemore Pelio securibus
Cæsa accidisset abiagna ad terram trabes ;*

quojus verbi singularis casus rectus correptus ac facta *trabs*.

54. In Medio :

*Cælitum camilla, expectata advenis, salve
hospita ;*

camillam, qui glossemata interpretati, dixerunt *administram*; addi oportet, in his quae occultiora; itaque dicitur nuptiis *camillus*, qui cumerum fert, in quo quid sit, in ministerio plerique extrinsecus nesciunt. Hinc *Casmilus* nominatur Samothrece mysteriis dius quidam administer Diis Magnis. Verbum esse Græcum arbitror, quod apud Callimachum in poematis ejus inveni.

35. Apud Ennium :

Subulo quondam marinis propter astabat plagas;

subulo dictus, quod ita dicunt tibicines Tusci; quocirca radices eius in Etruria, non Latio quærundæ.

36. *Versibus quos olim Fauni vatesque canebant.*

Fauni dei Latincrum, ita ut Faunus et Fauna sit; hos versibus, quos vocant Saturnios, in silvestribus locis traditum est solitos fari futura, a quo fando *Faunos* dictos. Antiquos poetas *vates* appellabant a versibus viendis, ut de^x poematis cum scribam, ostendam.

37. *Corpore Tartarino prognata Paluda virago.*

Tartarino dictum a Tartaro. Plato in quattuor fluminibus apud inferos quæ sint, in his unum Tartarum appellat; quare Tartari origo Græca. *Paluda* a paludamentis. Hæc insignia atque ornamenta militaria; ideo ad bellum quom exit imperator ac lictores mutarunt

vestem et signa incinuerunt, *paludatus* dicitur proficisci. Quæ propterea, quod conspiciuntur qui ea habent, ac fiunt palam, *paludamenta* dicta.

38. Plautus :

*Epeum fumificum, qui legioni nostræ habet
Coctum cibum ;*

Epeum fumificum cocum ab Epeo illo, qui dicitur ad Trojam fecisse equom Trojanum et Atridis* cibum curasse.

39. Apud Nævium :

Atque prius pariet locusta Lucam bovem.

Luca bos elephas ; quor ita sit dicta, duobus modis inveni scriptum. Nam et in Corneli† commentariis erat : Ab Libycis Lucas ; et in Virgilio : Ab Lucanis Lucas ; ab eo quod nostri, quom maximam quadrupedem, quam ipsi haberent, vocarent bovem, et in Lucanis Pyrrhi bello primum vidissent apud hostes elephantos, id est* quadrupedes cornutas (nam quæ dentes multi dicunt, sunt cornua), Lucanam bovem quod putabant, Lucam bovem appellassent. — 40. Si ab Libya dictæ essent Lucæ, fortasse an pantheræ quoque et leones non Africæ bestię dicerentur, sed Lucæ. Atque* ursi potius Lucani, quam Lucii. Quare ego arbitror, potius Lucas ab luce, quod longe relucebant propter inauratas regio clupeos, quibus turum tum ornatae erant turres.

41. Apud Ennium :

Orator sine pace redit regique refert rem ;

orator dictus ab oratione ; qui enim verba orationum haberet publice advorsus eum quo legabatur, ab oratione *orator* dictus. Quom res major erat, oratores* legabantur potissimum qui causam commodissime orare poterant ; itaque Ennius ait :

Oratores doctiloqui.

42. Apud Ennium :

Olli respondet suavis sonus Egeriai ;

olli valet dictum illi, ab olla et ollo, quorum alterum, comitiis quom recitatur a præcone, dicitur : *Olla centuria*, non illa ; alterum apparet in funeribus indictivis, quom dicitur : *Ollus leto datus est*, quod Græcus dicit λήθη, id est oblivioni.

43. Apud Ennium :

*Mensas constituit idemque ancilia** . . . ;

ancilia dicta ab ambecisu, quod ea arma ab utraque parte, ut Thracum, incisa.

44. *Libaque, fectores, Argeos et tutulatos.*

Liba, quod libandi causa fiunt. *Fectores* dicti a fingendis libis. *Argei* ab Argis ; Argei fiunt e scirpeis, simulacra hominum XXIII ; ea quotannis de ponte publicio a sacerdotibus publice deici solent in Tiberim. *Tutulati* dicti ii, qui in sacris in capitibus habere solent ut metam ; id *tutulus* appellatus ab eo quod, matres familias crines convolutos ad verticem capitis quos habent vitta* velatos, dicebantur tutuli ;

sive ab eo quod id tuendi causa capilli fiebat, sive ab eo, quod, altissimum in urbe quod est, arx, tutissimum vocatur. — 45. Eundem Pomonilium ait fecisse flamines, qui quom omnes sint a singulis deis cognominati, in quibusdam apparent *trouæ*, ut quor sit *Martialis* et *Quirinalis*; sunt in quibus flaminum cognominibus latent origines, ut, in his qui sunt versibus, plerique :

*Volturnalem, Palatuaalem, Furrinalem
Floralemque Falacrem et Pomonalem fecit
Hic idem ;*

quæ obscura sunt. Eorum origo Voltarnus, diva Palatua, Furrina, Flora, Falacer pater, Pomona*.

46. Apud Ennium :

*Jam cata signa fera sonitum dare voce parabant;
cata acuta ; hoc enim verbo dicunt Sabini ; quare
catus Ælius Sestus*

non, ut aiunt, sapiens, sed acutus, et quod est :

*Tunc cepit memorare simul cata dicta,
accipienda acuta dicta.*

47. Apud Lucilium :

Quod thynno capto cobium excludunt foras;*

et :

Occidunt, Lupe, saperde te et jura siluri;

Sume rete † atque amiam;

iscium nomina sunt eorumque in Græcia origo.

48. Apud Ennium :

Quæ cava corpore cæruleo* cortina receptat ;*

cava cortina dicta, quod est inter terram et coelum
d similitudinem cortinæ Apollinis ; ea a corde, quod
de sortes primæ existimatæ.

49. Apud Ennium :

Quin inde invitis sumpserint perduellibus ;

perduelles dicuntur hostes ; ut perfecit, sic *perduel-*
lum ; et *duellum* id postea bellum. Ab eadem causa
icta *Duellona* Bellona.

50. Apud Plautum :

*Næque jugula, neque vesperugo, neque vergiliæ
occidunt ;*

jugula signum quod Accius appellat *Oriona*, quom
it :

citius Orion patescit ;

ujus signi caput dicitur ex tribus stellis, quas infra
uæ claræ, quas appellant umeros ; inter quas quod
idetur jugulum, *jugula* dicta. *Vesperugo* stella
uæ vespere oritur, a quo eam Opilius scribit *Vespe-*
um ; itaque dicitur alterum † : *Vesper adest*, quem
icunt Græci *δυσέρπιον* †.

51. Nævius :

Patrem suum supremum optimum appellat ;

supremum a superrumo dictum ; itaque in XII tabulis dicunt :

Solis occasu diei suprema tempestas esto.

Libri Augurum pro tempestate tempestutem dicunt supremum augurii tempus.

52. In Cornicularia :

Qui regi latrocinatus decem annos Demetrio ;

latrones dicti ab latere, qui circum latera erant regi atque ad latera habebant ferrum, quos postea a stipatione stipatores appellarunt ; aut qui conducebantur ; ea enim merces Græce dicitur λάτρον. Ab eo veteres poetæ nonnunquam milites appellant latrones, quod item et milites cum ferro, aut quod latent ad insidias faciendas.

53. Apud Nævium :

Risi egomet mecum cassabundum ire ebrium.

cassabundum a cadendo. Idem :

Diabathra in pedibus habebat amictus epicre

Utrumque vocabulum Græcum.

54. In Menæchmis :

Inter ancillas sedere jubeas, lanam care

Idem est hoc verbum in Cosmetria Nævii. Ca

cum
qua

cc

ille hic aderit credo congerro meus;
erra. Id Græcum est, et in Latina cratis.
mæchmis :

*tuc aliis adscriptivis fieri ad legionem
solet ;*

dicti, quod olim adscribebantur inermes,
bus qui succederent, si quis eorum de-

summo :

*nam illum tibi
esse amicum inventum intellego* ;*

ferendo, id est inane † ac sine fructu ;
tarii equites hi dicti, qui ea modo ha-
ere ferrentur, ut jaculum. Hujusmodi
di in Æsculapii æde vetere et feren-

s.

nistratores Cato esse scribit; potest id ab acciendō* ad arbitrium ejus quōjus minister.

59. Pacuvius :

Quom Deum triportenta

60. In Mercatore.

*Non tibi istuc magis dividiaē *st quam mihi hodie fuit;*

Hoc itidem* et in Corollaria Nævius. *Dividia* ab dividendo dicta, quod divisio distractio est doloris; itaque idem in Curculione ait :

Sed quid tibi est ? lien enecat, renes dolent, Pulmones distrahuntur.

61. In Phagone :

Honos syncerasto perit, pernis, glandio ;

syncerastum est omnimodum* edulium, antiquo vocabulo Græco.

62. In Parasito pigro :

Domum ire cœpi tramite dextera via ;

trames a transverso dictus.

63. In Fugitivis :

Age respecta, vide vibices quantas. Jam inspexi quid esset ;

... sunt hic limaces livida

no, quod ibi vivit.

ares, schœnicolæ, miraculæ;

a binis obolis. *Schœnicolæ* ab schœno, nguento. *Miraculæ* a miris, id est mon- Accius ait personas distortas oribus defor- es.

em :

, scrupipedæ, strittabillæ, tantulæ;*

scratias hic adsignificat. *Scrupipedas* bit ab scauripeda; Juventius comicus niculo piloso, qui solet esse in fronde dibus; Valerius a pede ac scrupea. itum curiosa †; itaque est in Mela-

re religionem, ut scrupeam immo-
: tibi*.*

*Mulier es, uxor — Cujas vis? — Ego novi, sciam
axitiosam.*

Sic Claudius scribit :

Axitiosas demonstrari consupplicatrices.

Ab agendo *axitiosas* ; ut ab una faciundo *factiosas* ;
sic ab una agendo *actiosæ* *et *axitiosæ** dictæ.

67. In Cesistione :

Da sribula aut de lumbo obscæna viscerum
sribula*, ut Opilius scribit, circum coxendices sicut
bovis ; id Græcum est ab ejus loci versura.

68. In Nervolaria :

Scobina ego illum actutum adraserim ;*

scobinam a scobe ; lima enim materia fabrilis est.

69. In Pœnulo :

Vinceretis cervum cursu vel gralatorem gradu.

gralator a gradu magno dictus.

70. In Truculento :

*Sine virtute argutum civem mihi habeat
pro præfica ;*

præfica dicta, ut Aurelius scribit, mulier, ad luctum
quæ conduceretur, quæ ante donium mortui laudem
ejus caneret. Hoc factitatum Aristoteles scribit in li-
bro qui inscribitur νόμιμα βαρβαρικά. Quibus testa-
monium est, quod fretum est † Nævii :

....., prætica est dicta. Utrumqu
præfectione *præficam* dictam.
id Ennium :

*ecem coclites, ques montibus summis
æis fodere ;*

ocles ut *ocles* dictus, qui unum haberet
uocirca in Curculione est :

*Coclitum prosapia te esse arbitror ;
m hi sunt unoculi.*

c de temporibus dicam. Quod est apud

te intempesta nostram devenit domum ;

esta dicta ab tempestate ; *tempesta* ab
c intempesta quo tempore nihil agitur.

*l noctis videtur in altisono
clipeo ? Temo superat*

usum, ut* culturæ tempus designandam, convenire animadvertebantur. — 74. Ejus signa sunt, quod has septem stellas Græci, ut Homerus, vocant Ἀμαζαν, et propinquum ejus signum, Βοώτην; nostri eas septem stellas, *boves* et *temonem* et prope eas *axem*. Triones enim boves appellantur a bubalcis etiam nunc maxime quom arant terram; e quis ut dicti *valantes glebarii*. qui facile proscindunt glebas, sic omnis qui terram arabant, a terra *terrionas*; unde *triones* ut dicerentur E detrito. — 75. Temo dictus a tenendo; is enim continet jugum. Et *plaustrum* appellatum, a parte totum, ut multa. Possunt triones dicti septem, quod ita sitæ stellæ, ut ternæ trigona faciant.

76. *Ajax**, quod lumen, jubarne in cælo cerno?

Jubar dicitur stella, Lucifer quæ in summo†, quod habet lumen diffusum, ut leo in capite jubam. Hujus ortus significat circiter esse extremam noctem; itaque ait Pacuvius:

exorto jubare, noctis decurso itinere.

77. Apud Plautum in Parasito Pigro:

inde hic bene potus primo crepusculo;

crepusculum ab Sabinis, quod id dubium tempus noctis an diei sit. Itaque in Condalio est:

Tam crepusculo, fere ut amant, lampades accendite.

... priusquam ad postremum
nerveneris ;

concubitu dormiendi causa dictum.
aria :

factum volo ; at redito huc conti-
tio ;

scendo conticinium, sive, ut Opilius
tom contiguerunt homines.
his rebus, quæ adsignificant aliquod
icuntur aut fiunt, dicam.

dens nervo equino concita

m unde quid profectum, redit eo.
ocare fictum ; aut, quod poscere

m :

ut transversus cedit quasi cancer, non proversus ut homo.

82. Apud Ennium :

Andromachæ nomen qui indidit, recte indidit;

item :

*Quapropter Parim pastores nunc Alexandrum
vocant.*

Imitari dum voluit Euripidem et ponere ἔτομον, est lapsus. Nam Euripides quod Græca posuit, ἔτομα sunt aperta. Ille ait, ideo nomen additum Andromachæ, quod ἀνδρὶ μάχεται : hoc Ennii quis potest intellegere viro adversam* significare :

Andromachæ nomen qui indidit, recte indidit;

aut Alexandrum ab eo appellatum in Græcia, qui Paris fuisset, a quo Herculem quoque cognominatum *Alexicacon*, ab eo quod defensor esset hominum.

83. Apud Accium :

*Jamque auroram rutilare procul
Cerno ;*

aurora dicitur ante solis ortum, ab eo quod ab igni solis tum aureo aer aurescat. Quod addit *rutilare*, est ab eodem colore ; aurei enim rutili, et inde etiam mulieres valde rufæ *rutilæ* dictæ.

84. Apud Terentium :

Sortatur, potat, olet unguenta de meo ;

Ir
di

π
ε
1

scortari est sæpius meretriculam ducere quæ dicta *apelle*; id enim non solum antiqui dicebant *scortum*, sed etiam nunc dicimus *scortea* ea, quæ ex corio ac pellibus sunt facta; inde* in aliquot sacris ac sacellis scriptum habemus:

Ne quid scorteum adhibeatur ideo ne morticinum quid adsit.

In Atellanis licet animadvertere rusticos dicere se adduxisse pro scorto *pelliculam*.

85. Apud Accium:

Multis nomen vestrum numenque ciendo;

numen dicunt esse imperium, dictum ab nutu; *numina** sunt, quojus imperium maximum esse videatur; itaque in Jove hoc et Homerus et aliquoties Livius.

86. Apud Plautum:

Si unum epityrum estur insane bene;

epityrum vocabulum est cibi quo frequentius Sicilia quam Italia usa. Id edi* vehementer quom vellet dicere, dicit *insane*, quod insani faciunt omnia vehementer.

87. Apud Pacuvium:

Flexamina tanquam lymphata aut Bacchi Commota*;* *sacris*

*lymphata** dicta a *lympa*; *lympa** a *nympha*, ut, quod apud Græcos *Θέτις*, apud Ennium::

Thelis illi mater.*

In Græcia commota mente quos *nympholeptos* appellent, ab eo *lymphatos* dixerunt nostri. *Bacchi* : est Liber, quojus comites Bacchæ. Et vinum in Hispania *baccha*. — 88. Origo in his omnibus Græca, ut quod apud Pacuvium :

Alcyonis ritu litus pervolgans furor ;

hæc enim avis nunc Græce dicitur ἄλκυών, a nostris *alcedo* ; hæc hieme quod pullos dicitur tranquillo mari facere, eos dies *alcyonios* appellant. Quod est in versu *alcyonis ritu*, id est ejus instituto, ut quom aruspex præcipit, ut suo quisque ritu sacrificium faciat, et nos dicimus XII viros Græca rita sacra, non Romano facere. Quod enim fit *rite*, id ratum ac rectum est ; ab eo Accius :

recte perfectis sacris

Volt accipi.

89. Apud Ennium :

Si voles advertere animum, comiter monstrabitur ;

comiter : hilare ac lubenter, quojus origo Græca κῶμος ; inde *comissatio* Latine dicta ; et in Græcia, ut quidam scribunt, *comodia*.

90. Apud Atilium :

Cape, cæde, lide, come, conde ;

cape, unde *accipe* ; sed hoc in proximo libro retractandum.

fe
fe
v

re mansuafacere; quod enim a fero discr
tur *cicur*, et ideo dictum: *cicur ingeniu*
mansuetum; a quo Veturii quoque no
inati *Cicurii*. Hinc natum a cicco *cicur* v
cicum dicebant membranam tenuem, qua
do Punico discrimen; a quo etiam Plai

*vult elencham**: *cicum non interduo*.

id Nævium:

venire video fere injuria;

ur quod nunc *fere*; utrumque dictum a
d id quod fertur, est in motu atque ad-

Plautum:

zio uxorem tandem abegi ab janua;
nihil significat, sed effutitium natum:

l Ennium:

in controversia, ea vocabatur *lis* ; ideo in actionibus videmus dici :

Quam rem sive mi litem dicere oportet ;

ex quo licet videre *jurgare* esse ab jure dictum, quom quis jure litigaret ; a quo *objurgat* is qui id facit juste.

94. Apud Lucilium* :

Atque aliquos ibus ab rebus clepsere foro qui.

Clepsere dixit, unde etiam alii *clepere*, id est corrumpere ; quorum origo a clam, ut sit dictum clepere, unde clepere, ex E A commutato, ut multa. Potest vel a Græco dictum κλέπτειν.

95. Apud Matium :

Corpora Graiorum mærebat mandier igni ;

dictum *mandier* a mandendo, unde *manducari*, a quo in Atellanis apud Dossenum* vocant *Manducum*.

96. Apud Matium:

Obscæni interpres funestique ominis auctor ;

obsœnum dictum ab scœna ; ea, ut Græci, σκηνή*, ut Accius scribit, scena. In pluribus verbis A ante E alii ponunt, alii non ; ut quod partim dicunt *sceptrum* partim *scæptrum* ; alii Plauti *Fœneratricem*, alii *Feneratricem* ; sic *fœnisicia* æ *fenisicia*, æ rustici Pappum *Mesium*, non *Mæsium*, a quo Lucilius scribit :

Cecilius Pretor ne rusticus fiat.*

uare turpe ideo obscænum, quod, nisi in scænâni, illam dici non debet. — 97. Potest vel ab eo, quod uerulis turpicula res in collo quædam suspenditur, ut quid obsit, bonæ scævæ causa *scævola* appellata. Ita dicta ab *scæva*, id est sinistra, quod quæ sinistra sunt, bona auspicia existimantur. A quo dicuntur comitia aliudve quid, *sinistima**, sinistra quæ tunc sunt. Id a Græco est, quod hi sinistram vocant *κέντρον*. Quare, quod dixi, *obscænum** omen est omen turpe. Quod unde* dicitur, *osmen*, e quo S extritum.

98. Apud Plautum :

Quia ego antehac te amavi et mihi amicam esse crevi;*

*revis** valet constitui ; itaque heres, quom constituit e heredem esse, dicitur *cernere*, et quom id fecit *revisse*.

99. Apud eundem quod est :

Mihi frequentem operam dedistis ;

valet assiduam. Itaque qui adest, *assiduus* ; ferre nem operam* oportet, is *frequens* opponi solet. Itaque illud quod eadem mulierculæ dicunt :

Pol istoc quidem nos pretio perfacile est frequentare ;*

Ita in prandio nos lepide ac nitide accepisti;

apparet dicere : facile est curare ut *assimus*, quom
jam bene nos accipias.

100. Apud Ennium :

Decretum fossari corpora telis.*

Hoc verbum Ennii dictum a fodiendo; a quo *fossa*.

101. Apud Ennium :

vocibus concide, fac is musset obrutus;*

muscare dictum, quod muti non amplius quam $\mu\bar{u}$
dicunt; a quo idem dicit, id quod minimum est :

neque, ut aiunt, $\mu\bar{u}$ facere audent.

102. Apud Pacuvium :

*Dei monerint meliora, atque amentiam
Averruncassint ;*

ab avertendo *averruncare*, ut deus qui in eis rebus
præest, *Averruncus*. Itaque ab eo precari solent, ut
pericula avertat.

103. In Aulularia :

pipulo te differam ante ædis;

id est convicio, declinatum a pipatu pullorum. Mul-
ta ab animalium vocibus tralata in homines, partim
quæ sunt aperta, partim obscura. Perspicua, ut
Ennii :

animus cum pectore latrat ;

Plauti :

... pro mio habue.

nquam rudet ex rostris atque ejulit

tum hinnitum atque equitatum.

inus aperta, ut Porcii ab lupo :

volitare ululantis ;

lulo :

ta maximo labore mugit ;

ve :

clamore bovantes ;

ne :

pausam fecere fremendi ;

o :

volum evul...

Quid fringitis? quid istuc tam cupide cupis?
Sueti* a volucris* :

*ita tradedeqe in re neque in
Judicium Æsopi nec theatri tritiles †.*

105. In Colace :

Nexum . . .

*Nexum** Mamilius scribit, omne quod per libram et æs geritur, in quo sint mancipia. Mutius, quæ per æs et libram fiant ut obligentur, præter quæ mancipia dentur. Hoc verius esse, ipsum verbum ostendit de quo quærit; nam idem quod obligatur per libram neque suum sit, inde *nexum* dictum. Liber qui suas operas in servitatem pro pecunia quadam debebat, dum solveret, *nexus* vocatur, ut ab ære *obæratus*. Hoc C. Poplilio auctore* Visolo* dictatore sublatum ne fieret, ut omnis, qui bonam copiam jurarunt, ne essent nexi, sed soluti.

106. In Casina :

sine amet, sine quod lubet id

Faciat, quando tibi nil domi delicum est.

*Delicum** dictum ab eo, quod deliquandum non sit, ut turbida quæ sunt deliquantur, ut liquida fiant. Aurelius scribit *delicum* esse ab liquido; Claudius ab eliquato. Si quis alterutrum sequi malet, habebit auctorem apud Atium :

Per lætitiã liquitur animus.

A liquando *liquitur* fictum.

Multa apud poetas reliqua esse verba, quogines possint dici, non dubito, ut apud Næ-Hesiona :

enimvero gladii lingula,

; in Clastidio :

vitulantes,

; in Dolo :

caperata fronte,

fronte ; in Demetrio :

persibus,

itaque sub hoc glossema *callide* subscribunt ;
padione :

protinam ,

us, continuitatem significans ; in Nagidone :

*clucidatus**,

tametsi a magistris accepimus mansuetum :
ulo :

sponsus,

ponsum rogatus ; in Stigmatia :

præbia,

endo ut sit tutus, quod sint remedia in collo
in Technica :

confictant,

a conficto convenire dictum; —108. in Tarentilla :

*præluclidum**,

ab luce illustre; in Tunicularia :

exbolas quassant,

aulas quæ eiciuntur, a Græco verbo ἐκβολῆ dictum ;
in bello Punico :

nec satis sarrare,

ab serare dictum, id est aperire; hinc etiam *seræ*,
qua remota fores panduntur.

109. Sed quod vereor ne plures sint futuri, qui de hoc genere me, quod nimium multa rescripserim, reprehendant, quam quod reliquerim quædam, accusent; ideo potius jam reprimendum quam procudendum puto esse volumen. Nemo reprehensus qui e segete ad spicilegium reliquit stipulam. Quare institutis sex libris, quemadmodum rebus Latina nomina essent imposita ad usum nostrum; e quis tres scripsi Septimio qui mihi fuit Quæstor, tris tibi quorum hic est tertius; priores de disciplina verborum originis, posteriores de verborum originibus: in illis qui ante sunt, in primo volumine est, quæ dicantur, quor ἐτυμολογικῆ neque ars* sit, neque ea utilis sit; in secundo quæ sint, quor et ars ea sit et utilis sit; in tertio quæ forma etymologiæ. —110. In secundis tribus quos ad te misi, item generatim discretis, primum, in quo sunt origines verborum locorum et earum re-

rum quæ in locis esse solent : secundum, quibus vocabulis tempora sint notata et eæ res quæ in temporibus fiunt : tertius hic, in quo a poetis item sumpta ut illa, quæ dixi in duobus libris soluta oratione. Quocirca quoniam omnis operis de lingua Latina tris feci parteis, primo quemadmodum vocabula imposita essent rebus, secundo quemadmodum ea in casus declinarentur ; tertio quemadmodum conjungerentur : prima parte perpetrata, ut secundam ordiri possim, huic libro faciam finem.

nisi enim ita esset factum, neque discere tam
 multorum verborum possemus; infinita enim
 natura, in quas ea declinantur: neque quas di-
 scemus, ex his, quas inter se rerum cognatio es-
 , appareret. At nunc idgo videmus, quod simile
 4, quod propegatum. *Legi* ubi declinatum est a *le-*
o^s, duo simul apparent, quodammodo eadem dici
 t non eodem tempore factum: at si verbi gratia al-
 erum horum diceretur *Priamus*, alterum *Hecuba*;
 nullam unitatem adsignificaret, quas apparet in *lego*
 et *legi* et in *Priamus* et *Priamo*. — 4. Ut in homi-
 nibus quaedam sunt agnationes ac gentilitates, sic in
 verbis: ut enim ab *Emilio* homines orti *Emilii*, ac
 gentiles; sic ab *Emilia* nomine declinatae voces in
 gentilitate nominali; ab eo enim, quod est imposi-
 tum: recte casu *Emilius*, orta *Emilii*, *Emilium*,
Emilios, *Emiliorum*; et sic reliqua; ejusdem quas
 sunt stirpis. — 5. Duo igitur omnino verborum prin-
 cipia, impositio et declinatio^s; alterum ut fons, alte-
 rum ut rivus. Imposititia nomina esse voluerunt quam
 paucissima, quo citius ediscere possent: declinata
 quam plurima, quo facilius omnes, quibus ad usum
 opus essent, dicerent. — 6. Ad illud genus quod prius,
 historiae opus est; nisi descendendo enim, aliter id
 non pervenit ad nos: ad reliquum genus quod postero-
 rius, ars; ad quam opus est paucis praeceptis, quas
 sunt haec. Quae enim ratione in uno vocabulo de-
 clinata didiceris, in infinito numero nominum uti
 possis: itaque novis nominibus allatis in consuetudi-
 nem, sine dubitatione eorum declinatus statim omnis
dicit populus; etiam novicii servi empti in magna fa-

milia cito omnium conservorum nominis recto casu accepto in reliquos obliquos declinant. — 7. Qui si nonnunquam offendunt, non est mirum: etenim illi qui primi nomina imposuerunt rebus, fortasse an in quibusdam sint lapsi; voluisse enim putant singularis res notare, ut ex his in multitudinem declinaretur, ab *homine homines*; sic mares liberos voluisse notari, ut ex his feminae declinarentur, ut est ab *Terentio Terentia*; sic in recto casu quas imponerent voces, ut illinc essent futuræ quæ declinarentur: sed hæc in omnibus tenere nequisse, quod et unæ dicuntur *scopæ*, et mas et femina *aquila*, et recto et obliquo vocabulo *vis*. — 8. Quor hæc non tam sint in culpa, quam putant, pleraque solvere non difficile, sed nunc non necesse; non enim quid poterint adsequi, sed quid voluerint, ad hoc quod propositum, refert, quod nihilo minus declinari potest ab eo quod imposuerunt *scopæ*, *scopa*, quam si imposuissent *scopa*, ab eo *scopæ*; sic alia.

9. Causa, inquam, quor* ab impositis nominibus declinarint, ea est* quam ostendi. Sequitur, in quæ voluerint declinari aut noluerint, ut generatim ac summam, item in formis. Duo enim genera verborum: unum fecundum, quod declinando multas ex se parit disparilis formas, ut est *lego*, *legis*, *legam*, sic alia: alterum genus sterile, quod ex se parit nihil, ut est *etiam*, *vix*, *cras*, *magis*, *quor*. — 10. Quarum rerum usus erat simplex, simplex* ibi etiam vocabuli declinatus, ut in qua domo unus servus, uno servili opust nomine; in qua multi, pluribus. Igitur et in his rebus, quæ verba* sunt et* nomina, quod descri-

mina vocis plura, propagines plures; et in his rebus, quæ copulæ sunt ac jungunt verba, quod non opus fuit declinari in plura, fere singula sunt: uno enim loro alligare possis vel hominem vel equom vel aliud quod, quicquid est quod cum altero potest alligari. Sic quod dicimus in loquendo, Consul fuit Tullius et Antonius: eodem illo *et* omnis binos consules colligare possumus, vel dicam amplius, omnia nomina, atque ideo etiam omnia verba; cum fulmentum* ex una syllaba, illud *et*, maneat unum. Quare duce natura, *institutum est*, ut* quæ imposita essent vocabula rebus, ne ab omnibus his declinatus putarent.

11. Quorum generum declinationes oriuntur, partes orationis sunt duæ, si, item ut Dion, in tris dividerimus partes res, quæ verbis significantur: unam, quæ adsignificat cassus: alteram, quæ tempora: tertiam, quæ neutrum. De his Aristoteles orationis duas partes esse dicit, vocabula et verba, ut *homo et equos, et legit et currit*.—12. Utriusque generis et vocabuli et verbi quædam priora, quædam posteriora; priora, ut *homo, scribit*, posteriora, ut *doctus et docte*; dicitur enim *homo doctus, et scribit docte*. Hæc sequitur et locus et tempus, quod neque *homo, nec scribit* potest sine loco et tempore esse: ita ut magis sit locus homini conjunctus, tempus scriptioni.—13. Quom de his nomen sit primum (prius enim nomen est, quam verbum temporale; et reliqua posterius, quam nomen et verbum: prima igitur nomina): quare de eorum declinatione, quam de verborum, ante dicam.

14. Nomina declinantur aut in earum rerum discrimina, quarum nomina sunt, ut a Terentius, *Terenti*: aut in eas res extrinsecus, quarum ea nomina non sunt, ut ab equo *equiso*. In sua discrimina declinantur aut propter ipsius rei naturam, de quo dicitur, aut propter illius, qui dicit. Propter ipsius rei discrimina aut ab toto, *aut a parte. Ab toto*, ut ab homine *homunculus*, ab capite *capitulum*: propter multitudinem, ut ab homine *homines*; ab eo, quod alii dicunt, *cervices*, *id Ortensius in poematis *cervix*. — 15. Quæ a parte declinata, aut a corpore, ut a mamma *mammosæ*, a manu *manubria*: aut ab animo, ut a prudentia *prudens*, ab ingenio *ingeniosus*. Hæc sine agitationibus; at ubi motus majores, item ab animo, ut ab strenuitate et nobilitate, *strenui et nobiles*. Sic a pugnando et currendo *pugiles et cursores*. Ut aliæ declinationes ab animo, aliæ a corpore: sic aliæ, quæ extra hominem, ut *pecuniosi, agrarii*, quod foris pecunia et ager.

16. Propter eorum qui dicunt, sunt declinati casus, uti is qui de altero diceret, distinguere posset, quom vocaret, quom daret, quom accusaret: sic aliæ ejusdemmodi* discrimina, quæ nos et Græcos ad declinandum duxerunt. Sine controversia sunt quinque. Quis vocetur, ut *Hercules*; quemadmodum vocetur, ut *Hercule*; quo vocetur, ut ad *Herculem**; quom vocetur, ut *Herculi*; quojus vocetur, ut *Herculis*. — 17. Propter ea verba quæ erant proinde* cognominata, ut *prudens, candidus, strenuus*, quod in his præterea sunt discrimina propter incrementum, quod majus vel minus in his esse potest, accessit de-

... ducta, ut a pecunia)
ve *urbanus*, ab atro *atratus*); ut
nominis locus, ab eo loco homo, ut
ia, ab Roma *Romanus*. — 19. .
linata ea quæ foris; nam aliter qui a
, *Latoni* et *Priamida*: aliter qua
prædando *præda*, a merendo *merce*
quæ circum ire non difficile; sed quo
detur, et alia urgent, omitto.

verborum genere quæ tempora adsig
ea erant tria, præteritum, præsens, it
natio facienda fuit triplex, ut *saluto*,
lutabo: quom item personarum nat
; qui loqueretur, ad quem*, de quo: h
rbo declinata; quæ in copia verbor
r.

um dictum de duobus, declinatio* qu
orma: tertium quod relinquitur, que
ic dicitur. Declinationum genera su
im, et naturale. Voluntarium est
lit voluntas, declinatio

communi consensu. Itaque omnes, impositis nominibus, eorum item declinant casus, atque eodem modo dicunt hujus Artemidori, et hujus Ionis, et hujus Ephesii : sic in casibus aliis. — 23. Cum utrumque nonnunquam accidat, et ut in voluntaria declinatione animadvertatur natura, et in naturali voluntas (quæ, quojsumodi sint, aperietur infra), quod utraque declinatione alia fiunt similia, alia dissimilia : de eo Græci Latinique libros fecerunt multos ; partim quom alii putarent in loquendo ea verba sequi oportere, quæ a similibus similiter essent declinata, quas appellarunt ἀναλογίας : alii cum id neglegendum putarent ac potius sequendam dissimilitudinem, quæ in consuetudine est, quam vocant ἀνωμαλίαν : cum, ut ego arbitror, utrumque sit nobis sequendum ; quod in declinatione voluntaria sit anomalia, in naturali magis analogia. — 24. De quibus utriusque generis declinationibus libros faciam bis ternos : prioris tris de earum declinationum disciplina ; posterioris, ex ejus disciplinæ propaginibus. De prioribus primus erit hic : quæ contra similitudinem declinationum dicantur ; secundus, quæ contra dissimilitudinem ; tertius de similitudinum forma. De quibus quæ expediero, singulis tribus ; tum de alteris totidem scribere ac dividere incipiamus.

25. Incipiam, quod hujusce libri est, dicere contra eos qui similitudinem secuntur : quæ est, ut in ætate puer ad senem, puella ad anum, in verbis, ut est scribo scribam, dico dicam. Prius contra universam analogiam ; dein tum de singulis partibus a natura sermonis incipiam.

... , et apertam consue-
rancia loquentis ; et utrumque fi-
ogia : nihil ea opus est. Neque enim
n Hercules clavam dici oporteat, s
quom utrumque sit in consuetudi-
lum, quod æque sunt et brevia et
ræterea, quojus* utilitatis causa quæ-
ta, si ex ea quis id sit consecutus, a-
iri quom sit nimium otiosi, et cum ut.
ba ideo sint imposita rebus, ut ea signi-
sequimur una consuetudine, nihil pr

edit, quod, quæcunque usus causa ad
sumpta, in his necesse* utilitatem quæ-
ilitudinem ; itaque in vestitu quom di-
virilis toga tunicæ, muliebris stola pal-
tabilitatem hanc sequimur nihilo mi-
ficiis, quom non videamus habere ati-
v similitudinem, et cubiculum ad e-
ropter utilitatem in his dissimili-
similitudines sequimur.

31. Quod si quis duplicem putat esse summam, ad quas metas naturæ sit perveniendum in usu, utilitatis et elegantiae; quod non solum vestiti esse volumus ut vitemus frigus, sed etiam ut videamur vestiti esse honeste; non domum habere ut simus in tecto et tuto solum, quo necessitas contruserit, sed etiam ubi voluptas retinere possit; non solum vasa ad victum habilia, sed etiam figura bella atque ab artifice (quod aliud homini, aliud humanitati satis est; quodvis sitienti poculum homini idoneum, humanitati, nisi bellum, parum); sed cum discessum est ab utilitate ad voluptatem: tamen in eo ex dissimilitudine plus voluptatis, quam ex similitudine, sæpe capitur. —

32. Quo nomine et gemina conclavia dissimiliter poliunt*, et lectos non omneis paris magnitudine ac figura faciunt. Quod si esset analogia petenda suppellectili, omnes lectos haberemus domi ad unam formam, et aut cum fulcro, aut sine eo, nec, cum ad tricliniarem gradum, * item ad cubicularem: neque potius delectaremur suppellectile, distincta quæ esset ex ebore, aliisque rebus disparibus figuris, quam grabatis, qui ἀνά λόγον* ad similem formam plerumque eadem materia fiunt. Quare aut negandum, nobis disparia esse jucunda; aut quoniam necesse est confiteri, dicendum, verborum dissimilitudinem quæ sit in consuetudine, non esse vitandam.

33. Quod si analogia sequenda est nobis: aut ea nobis observanda est quæ est in consuetudine, aut quæ non est. Si ea quæ est sequenda est: præceptis nihil opus est, quod, quom consuetudinem sequamur, ea nos sequetur; si, quæ non est in consuetudine,

quoniam, ubi similitudo esse debeat, nequeunt ostendere, impudentes sunt qui dicunt esse analogias. — 42. Alterum illud quod dixi, quemadmodum simile spectari oporteret, ignorare apparet ex eorum præcepto, quod dicunt, quom transierit e nominandi casibus in eos quos appellant vocandi, tum denique posse dici rectos esse similis aut dissimilis; esset enim, ut si quis Menæchmos geminos quom videat, dicat non posse judicare similesne sint, nisi qui ex his sint nati, considerarit, num discrepent inter se. — 45. Nihil inquam, quo magis minusve sit simile, quod conferas cum altero, ad judicandum extrinsecus oportet sumi. Quare cum ignorent, quemadmodum similitudo debeat sumi, de analogia dicere non possunt. Hæc apertius dixissem nisi brevius eo nunc mallet, quod infra sunt planius usurpanda. Quare quod ad universam naturam verborum attinet, hæc attigisse modo satis est.

44. Quod ad partis singulas orationis, deinceps dicam; quoque quoniam sunt divisiones plures, nunc ponam potissimum jam qua dividitur. Oratio secunda ut natura in quattuor partis: in eam, quæ habet casus; et quæ habet tempora; et quæ habet neutrum; et in qua est utrumque. Has vocant quidam appellandi, dicendi, adminiculandi, jungendi. Appellandi dicitur, ut *homo* et *Nestor*: dicendi, ut *scribo* et *lego*: jungendi, ut *et* et* *que*: adminiculandi, ut *docte* et *commode*.

45. Appellandi partes sunt quattuor, e quibus dicta a quibusdam provocabula, quæ sunt ut *quis*, *quæ*: vocabula, ut *scutum*, *gladium*: nomina, ut *Romu-*

lus, Remus : pronomina, ut *hic, hæc*. Duo media dicuntur nominatus : prima et extrema articuli. Primum genus est infinitum, secundum ut infinitum tertium ut effinitum, quartum finitum. — 46. Hæc singulatim triplicia esse debent quoad sexum, multitudinem, casum. Sexum, utrum virile an muliebr an neutrum sit, ut *doctus, docta, doctum*. Multitudinem, unum an plura significet, ut *hic, hi, hæc hæc*.* Casum, utrum recto sit, ut *Marcus* ; an obliquo, ut *Marco* ; an commune, ut *Jovis*.

47. His discretis partibus singulas perspice, quæ facilius nusquam esse analogias quas sequi debeamus videas. Nempe esse oportebat vocis formas ternas, u in hoc, *humanus, humana, humanum*; sed habent quædam binas, ut *cervos, cerva* ; quædam singulas ut *aper*, et sic multa. Non ergo est in hujusmodi generibus analogia.—48. Et in multitudine ut unum significat *pater*, plures *patres*; sic omnia debuerit esse bina. Sed et singularia solum sunt multa, ut *cicer, siser* ; nemo enim dicit *cicera, sisera* ; et multitudinis sunt, ut *salinæ, balneæ** ; non enim ab singulari specie dicitur *salina* et *balnea*. Neque ab quod dicunt *balneum*, habet multitudinis consuetudo ; nam, quod est ut *prædium, balneum*, debet esse plura, ut *prædia, balnea*, quod non est : non ergo in his quoque analogia. —49. Alia casus hæc et rectos et obliquos, alia rectos solum, alia obliquos. Habent utrosque, ut *Juno, Junonis* : modo, ut *Juppiter, Maspiter* : obliquos solum *Jovis, Jovem* ; non ergo in his est analogia.

50. Nunc videamus * illa quadripartita. P

analogia in inflexionibus* articulis : ut est *quis*,
quojus, sic diceretur *qua*, *quam*, *quajus**; et
a *quis qui*, sic diceretur *quæ* : nam est
ratione simile, ut *deæ bonæ*, *quæ sunt*, sic *dea*
qua est ; et ut est *quem*, *quis* : sic *quos*, *ques*.
Et quod nunc dicitur, qui homines, dici oportuit
. — 51. Præterea ut est ab *is ei* : sic ab *ea eæ*
retur, quod nunc dicitur *ei* ; pronuntiaretur ut in
iris, sic *eis mulieribus* ; et ut est in rectis casibus
ea, in obliquis esset *ejus*, *eajus*. Nunc non modo
virili sicut in muliebri dicitur *ejus*, sed etiam in
tritis articulis, ut *ejus viri*, *ejus mulieris*, *ejus pa-*
li : cum discriminentur in rectis casibus *is*, *ea*, *id*.
: hoc genere parcius attigi, quod librarios hæc spi-
siora indiligentius elaturos putavi.
52. De nominatibus quæ accedunt proxime ad in-
nitam naturam articularum atque appellantur voca-
la ut *homo*, *equos* ; eorum declinationum genera
nt quattuor : unum nominandi, ut ab equo *equile* :
terum casuale, ut ab equo *equom* : tertium augendi,
ab albo, *albius* : quartum minuendi, ut a cista
stula. — 53. Primum genus, ut dixi, id est, cum
qua parte orationis declinata sunt recto casu voca-
la, ut a balneis *balneator*. Hoc fere triplices habet
dices : quod et a vocabulo oritur, ut a venatore *ve-*
bulum : et a nomine, ut a Tibure *Tiburs* : et a
rbo, ut a currendo *cursor*. In nullo horum analo-
am servari videbis. — 54. Primum cum dicatur ut
ove et sue *ovile* et *suile*, sic a hove *hovile* non ditur ;
et cum simile sit *avis* et *ovis*, neque dicitur ut
ave *aviarium*, ab *ove *oviarium*, neque ut

ovile, ab ave *avile*; et cum debuerit esse, ut a cubatione *cubiculum*, sic a sessione *sediculum*, non est. — 55. Quoniam taberna ubi venit vinum, a vino *vinaria*, a creta *cretaria*, ab unguento *unguentaria* dicitur: ἀναλογικῶς si essent vocabula, ubi caro venit *caritaria*, ubi pelles *pellitaria*, ubi calcei *calcearia* diceretur; non *laniena* ac *pellesuina* et *strutina*. Et sicut est ab uno *uni*, a tribus *trini*. a quattuor *quadrini*, sic a duobus *duini*, non *bini* diceretur; nec non ut *quadrigæ*, *trigæ*, sic potius *duigæ* quam *bigæ*. Permulta sunt hujusce generis, quæ quoniam admonitus perspicere potest, omitto. — 56. Vocabula quæ ab nominibus oriuntur, si ab similibus nominibus similia esse debent, dicemus, quoniam gemina sunt Parma, Alba, Roma, ut* *Parmenses*, **Albenses*, *Romenses**; aut quoniam est similis Roma, Nola, Parma, dicemus ut *Romani*, *Nolani*, sic *Parmani*: et ut* a Pergamo, ab Ilio similiter, *Pergamenus*, *Ilienus*; aut ut *Ilius** et *Ilia* mas et femina, sic *Pergamus* et *Pergama* vir et mulier. Et quoniam similia nomina sunt Asia, Libya, dicemus *Asiaticos* et *Libyaticos* homines.

57. Quæ vocabula dicuntur a verbis*, ut a scribendo *scriptor*, a legendo *lector*, hæc quoque non servare similitudinem licet videre ex his: cum similiter dicatur ut ab amando *amator*, et ab salutando *saluator* et ab cantando *cantator*; et cum dicatur lassus sum metendo, ferendo: ex his vocabula non reddunt proportionem, quo non fit, ut *messor*, et *feritor*. Multa sunt item in hac specie, in quibus potius consuetudinem sequimur quam rationem verborum.

58. Præterea quom sint ab eadem origine verbo-
m vocabula dissimilia superiorum, quod simul ha-
nt casus et tempora, quo vocantur participia ; et
ita sint contraria, ut amor amo, seco secor : ab
eo et ejusmodi omnibus verbis oriuntur præsens et
urum, ut *amans* et *amaturus* ; ab eis verbis ter-
m quod debet fingi præteriti, in lingua Latina re-
iri non potest : non ergo est analogia. Sic ab amor,
or et ejusmodi verbis vocabulum ejus generis præ-
iti temporis fit, ut *amatus* eram, sum, ero ; neque
esentis et futuri ab his fit.—59. Non est ergo analo-
; præsertim cum tantus numerus vocabulorum in
genere interierit, quod dicimus in his verbis, quæ
traria non habent, *loquor* et *venor* : tamen dici-
s *loquens* et *venans*, *locuturus* et *venaturus*,
d secundum analogias non est : quoniam dicimus
uor et venor. Unde illa * superiora minus servan-
; quod * ex his, quæ contraria verba non habent,
a efficiunt terna, ut ea quæ dixi, alia bina, ut ea
e dicam, *currens*, *ambulans*, *cursurus*, *ambu-
urus* ; tertia enim præteriti non sunt ut *cursus*
n, *ambulatus* sum. — 60. Ne in his quidem, quæ
ius quid fieri ostendunt, servatur analogia : nam
est a cantando *cantitans*. ab amando *amitans* non
et sic multa. Ut in his singularibus, sic in multi-
linis ; sicut enim *cantitantes*, *seditantes* non di-
itur.

61. Quoniam est vocabulorum genus quod appel-
t composititium, et negant conferri id oportere cum
plicibus de quibus adhuc dixi, de compositis se-
atim dicam. Cum ab tibiis et capendo tibiicines

dicantur, quærunt, si analogias sequi oporteat, cur non a cithara et psalterio et pandura, dicamus citharicen et sic alia. Si ab æde et tuendo * *æditumus* est, cur non ab atrio et tuendo* potius atritumus sit quam *atriensis*? Si ab avibus capiundis *auceps* dicatur, debuisse aiunt ex piscibus capiundis, ut aucupem, sic piscipem dici. — 62. Ubi lavetur æs, *ærarias*, non ærelavinas nominari; et ubi fodiatur argentum, *argentifodinas* dici, neque ubi fodiatur ferrum, *ferrifodinas*. Qui lapides cædunt, *lapicidas*; qui ligna, lignicidas non dici: neque ut *aurificem*, sic argentificem: non doctum dici *indoctum*, non salsum *insulsum*. Sic ab hoc quoque fonte quæ profluant, animadvertere est facile.

63. Relinquitur de casibus, in quo Aristarchei suos contendunt nervos. Primum si in his esset analogia, discant debuisse omnes nominatus et articulos habere totidem casus: nunc alios habere unum solum ut literas singulas omnes; alios tris ut *prædium*, *prædii*, *prædio*; alios quattuor ut *mel*, *mellis*, *melli*, *melle*; alios quinque ut *Quintus*, *Quinti*, *Quinto*, *Quintum*, *Quinte*; alios sex ut *unus*, *unius*, *uni*, *unum*, *une*, *uno*. Non esse ergo in casibus analogias.

64. Secundo, quod Crates, quor quæ singulos habent casus ut literæ Græcæ, non dicantur alpha, alphi, alphatos? Si idem mihi respondebitur quod Crateti, non esse vocabula nostra, sed penitus barbara; quæram, quor idem nostra nomina et Persarum et cæterorum quos vocant barbaros, cum casibus dicant. — 65. Quare si esset analogia, aut, ut Pœni-

Ægyptiorum vocabula, singulis casibus dicitur pluribus, ut Gallorum ac cæterorum. Nam ab alauda *alaudas* et sic alia. Sin, quod scribunt, quod Pœnicum sit, singulis casibus ideo eras Græcas nominari; sic Græci nostra senis, quinis non, dicere debebant: quod cum non est, non est analogia.

Quæ si esset, negant ullum casum duobus molebuisse dici, quod sit contra. Nam sine reprehensione volgo alii dicunt in singulari hac *ovi* et *avi*, hac *ove* et *ave*. In multitudinis hæ *puppis*, *restes* et hæ *puppis*, *restes*. Item quod in patrico casu genus dispariliter dicatur *civitatum*, *parentum*, *civitatum*, *parentium*: in accusandi hos *montes*, *fontes*, et hos *montis*, *fontis*.

67. Item cum, si sit analogia, debeant a similibus casibus similiter declinatis similia fieri, et id non fieri potest, despiciendam eam esse rationem. Atque ostenditur: nam quid potest similius esse quam *mens*, *mens*, *dens*? quom horum casus patricus et consuetivus in multitudine sint disparilis: nam a primo fit *gentium* et *gentis*, utrobique ut sit I: ab secundo *mentium* et *mentes*, ut in priore solo sit I: tertio *dentium* et *dentes*, ut in neutro sit I.—68. Item, quoniam simile est recto casu *sciurus**, *lupus*, *lepus*, rogant, quom non dicatur proportione utro, lupo, lepo. Sin respondeatur, similia non esse, sed ea vocemus dissimiliter, sciure, lupe, lepus sic enim respondere voluit Aristarchus Crateti; cum scripsisset similia esse Philomedes, Heraclides, *Melicertes*, dixit non esse similia; in vocando

enim cum E brevi dici *Philomedes*, cum E longo *Heraclide*, cum A brevi *Melicerta*) : in hoc dicunt Aristarchum non intellexisse quod quæreretur, sic cum solverit. — 69. Si enim, ut quidque in obliquis casibus discrepavit, dicere potuit, propter eam rem rectos casus non esse similis : quom quærat, duo inter se similia sint necne, non debere extrinsecus assumi cur similia sunt. — 70. Item si esset analogia, similiter, ut dicunt *aves*, *oves*, *sues*, dicerent item, ut ovium, avium, suiuni. Si analogia est, inquit, cur populus dicit *di Penates. dii Consentes* ? cum sit, ut hic reus, ferreus, deus, sic hi rei, ferrei, dei ? — 71. Item quærun, si sit analogia, cur appellant omnes ædes *deum Consentum* et non deorum *Consentium* ? item quor dicatur mille *denarium*, non mille *denariorum* ? est enim hoc vocabulum figura, ut *Vatinius*, *Manilius*, *denarius* : debet igitur dici, ut *Vatini*orum, *Manili*orum, *denari*orum : et non equom publicum mille *assarium* esse, sed mille *assariorum* ; ab uno enim assario multi assarii, ab eo assariorum. — 72. Item secundum illorum rationem debemus secundis syllabis longis dicere *Hectorem*, *Nestorem* ; est enim ut *Quæstor*, *Prætor*, *Nestor* ; *Quæstorem* ; *Præto*rem, *Nest*orem ; *Quæstoris*, *Prætoris*, *Nesotris*. Et non debuit dici : *quibus* das, *his** das ; est enim, ut ei qui, *his* quis ; ac sicut quibus *hibus*. — 73. Quom dicatur : da patri *familiai*, si analogiæ sequi vellent, dicere non debuerunt hic *paterfamilias*, quod est ut *Atiniæ*, *Scatinæ*, *familia* ; sic una *Atinia*, *Scatinia*, familia. Item plures *patresfamilias* dicere non debuerunt, sed ut *Sisenna* scribit, *patres fami-*

... hanc convenient in obliquis casibus
erint in rectis propinrioribus : nui
e, aliter dicere, pro Jovis Juppiter, pr
strus strues.

s dicam de altero genere vocabulorum
iones fiunt, ut *album*, *albius*, *albissi*
item analogias non servari apparet.
simile salsum, caldum, et dicatur ab
lius, salsissimum, caldissimum : de
iam simile est bonum, malum, ab his
s, bonissimum et malissimum : nonne
melius, optimum ? * malum, pejus
76. In aliis verbis nihil deest, ut *dul-*
lucissimus ; in aliis primum, ut
essimum ; in aliis medium, ut* *cæ-*
sissumus. In aliis bina sunt quæ de
ce declinata, et ea ita, ut alias desint
um, ut in hoc *mane*, manius, ma-
duo prima absint, ut ab *optimum*
lias ut primum et tertium desit, ut
melissimum

candida, pauper paupera ; et ut dicimus doctus docta, doctissimus doctissima, sic diceremus frugalissimus frugalissima, frugus et fruga. — 78. Et si proportionem essent verba, ut uno vocabulo dicimus virum et mulierem sapientem et diligentem, et sapientiorem et diligentiorum, sic diceremus item, cum pervenissemus ad summum, quod nunc facimus aliter : nam virum dicimus *sapientissimum et diligentissimum* feminam *sapientissimam et diligentissimam*. Quod ad vocabulorum hujus generis exempla pertinet, multa sunt reliqua ; sed ea quæ dicta, ad indicandum satis sunt, quod analogias in collatione verborum sequi non debemus.

79. Magnitudinis vocabula cum possint esse terna, ut *cista, cistula, cistella*, in aliis media* non sunt, ut in his macer, macriculus, macellus ; niger, nigriculus, nigellus. Item minima in quibusdam non sunt, ut avis, avicula, avicella : caput, capitulum, capitellum. In hoc genere vocabulorum quoniam multa desunt, dicendum, non esse in eo potius sequendam, quam consuetudinem, rationem. Quod ad vocabulorum genera quatuor pertinet, ut in hoc potius consuetudinem, quam analogias dominari facile animadverti possit, dictum est.

80. Sequitur de nominibus, quæ differunt a vocabulis, ideo quod sunt finita ac significant res proprias, ut *Paris, Helena*, quom vocabula sint infinita ac res communis designent, ut *vir, mulier*. E quibus sunt alia nomina ab nominibus, ut *Ilium* ab Ilo, et *Ilia* ab Ilio : alia a vocabulo, ut ab albo *Albius*, ab atro *Atrius*. In neutris servata est analo-

n et cum sit a Romulo *Roma*, proportione quod debuit esse.

* * *

. . . Perperni filia, non Perpernae (Perperna mulieris nomen) esse debuit et nata esse a no, quod est ut Arvernus, Percelnus, Perper-
Arverna, Percelna, Perperna. Quod si Marcus
perna virile est nomen et analogia sequenda, Lu-
Elia et Quintus Mutia virilia nomina esse debe-
. Item quæ dicunt ab Rhodo, Andro, Cyzico,
Ius, Andrius, Cyzicenus, similiter Cyzicius dici
:bat*, et sic* civis unusquisque. Nam ut . . .

* * *

32. . . Athenæus dicitur rhetor nomine, etsi non-
Atheniensis, in hoc ipso analogia non est : quod
nomina habent ab oppidis ; alii aut non habent,
non ut debent, habent. — 83. Habent plerique
rtini a municipio manumissi ; in quo, ut societa-
i et fanorum servi, non servarunt proportione ra-
em. Et Romanorum liberti debuerunt dici, ut a
ventia Faventinus, ab Reate Reatinus, sic a Roma
nanus. At nominantur libertini orti a publicis ser-
, Romanenses *, qui manumissi, ante quam sub
gistratuum nomina, qui eos liberarint, succedere
erint. — 84. Hinc quoque illa nomina Lesas,
nas, Carinas, Mæcenas : quæ cum essent ab loco,
Urbinas (et tamen Urbinus), ab his debuerint dici
ostrorum nominum similitudinem. . . .

*Hic spatium IIII chartarum relictum erat
in exemplari.*

M. TERENTI VARRONIS

DE LINGUA LATINA

AD CICERONEM

LIBER NONUS.

Desunt quædam.

1. . . . nesciunt docere quam discere, quæ ignorant. In quo fuit Crates nobilis grammaticus, qui fretus Chrysippo homine acutissimo, qui reliquit sex libros *περὶ ἀνωμαλίας*, heis libris contra *ἀναλογίαν* atque Aristarchum est nixus, sed ita ut scripta indicant ejus, ut neutrius videatur pervidisse voluntatem; quod et Chrysippus de inæquabilitate cum scribit sermonis, propositum habet ostendere similes res dissimilibus verbis et dissimilibus similes esse vocabulis notatas (id quod est verum); et quod Aristarchus, de æquabilitate cum scribit et de verborum similitudine, quorundam inclinationes sequi jubet, quoad patiatur consuetudo.—2. Sed ii qui in loquendo partim sequi jubent nos consuetudinem, partim rationem, non tam discrepant, quod consuetudo et analogia conjunctiores sunt inter se, quam iei credunt.

— 3. Quod est nata ex quadam consuetudine analogia, et ex hac * consuetudine item anomalia; itaque* consuetudo ex dissimilibus et similibus verborum quod declinationibus constat: neque anomalia neque analogia est repudianda, nisi si non est homo ex anima, quod est homo ex corpore et anima. — 4. Sed ea, quæ dicam, quo facilius pervideri possint, prius de trinis copulis discernendum (nam * confusim ex utraque parte pleraque dicuntur, quorum alia ad aliam referri debent summam): primum de copulis naturæ et usus; hæc enim duo sunt quæ exigunt diversa, quod aliud est dicere verborum analogias, aliud dicere uti oportere analogiis; secundum de copulis multitudinis ac finis, utrum omnium verborum dicatur esse analogiarum * usus, an majoris partis; tertium de copulis personarum, qui eis debent uti, quæ sunt plures. — 5. Alia enim populi universi, alia singulorum, et de iis non eadem oratoris et poetæ, quod eorum non idem jus. Itaque populus universus debet in omnibus verbis uti analogia, et si perperam est consuetus, corrigere se ipsum, quom orator non debeat in omnibus uti, quod sine offensione non potest facere, cum poetæ transilire lineas impune possint. — 6. Populus enim in sua potestate, singuli in illius; itaque ut suam quisque consuetudinem, si mala est, corrigere debet, sic populus suam. Ego populi consuetudinis non sum ut dominus, at ille meæ est. Ut rationi obtemperare debet gubernator, gubernatori unusquisque in navi, sic populus rationi, nos singuli populo. Quare ad quamcunque summam in dicendo referam, si animadvertes, intelliges, utrum dicatur

analogia esse, an uti * oportere ea; et quom poscitur, ut usus ad id quod * oporteret redigeretur, dici id in populum aliter, ac * in eum qui sit in populo.

7. Nunc jam primum dicam pro universa analogia, cur non modo videatur esse reprehendenda, sed etiam quor in usu quodammodo sequenda. Secundo de singulis criminibus, quibus rebus possint, quæ dicta sunt contra, solvi, dicam ita, ut generatim comprehendam et ea quæ in priore libro sunt dicta, et ea quæ possunt dici, atque illic præterii.

8. Primum quod aiunt, qui bene loqui velit, consuetudinem sequi oportere, non rationem similitudinum, quod alterum si neglegat, sine offensione facere non possit; alterum si sequatur, quod sine reprehensione non sit futurum: errant; quod qui in loquendo consuetudinem, qua oportet uti, sequitur*, eam sequitur* non sine* ratione. — 9. Nam vocabula ac verba, quæ declinamus similiter ac in consuetudine esse videmus, et ad eam conferimus, et si quid est erratum, non sine ea corrigimus. Nam ut, qui triclinium constrarunt si quem lectum de tribus unum imparem posuerunt, aut de paribus nimum aut parum prodixerunt, una corrigimus et ad consuetudinem communem et ad aliorum tricliniorum analogias: sic si quis in oratione in pronuntiando ita declinat verba ut dicat disparia, quod peccat redigere debemus ad ceterorum similium verborum rationem.

10. Cum duo peccati genera sint declinationum, unum quod in consuetudinem perperam receptum est, alterum quod nondum est, et perperam dicatur unum dant non oportere dici, quod non* sit in co-

... concedat;
... amblandi jam factus
... , si eum corrigi non concedat.
... tur ut stulte faciant , qui pueris in
... t serperastra, ut eorum depravata co
... um vituperandus non sit medicus, qu
... ala consuetudine ægrum in meliorem
... e reprehendendus sit, qui orationem
... propter malam consuetudinem tradu
... ? — 12. Pictores Apelles, Protogene
... es egregii non reprehendendi, quod
... n Miconos, Dioris, Arimnæ †, etiam
... non sunt secuti; Aristophanes improh
... otius in quibusdam veritatem quam c
... secutus? — 13. Quod si viri sapi
... n re militari et in aliis rebus multa cor
... suetudinem cum essent usi, lauda
... unt qui potiore dicunt oportere c
... n ratione. — 14. An quom quis per
... quid facere in civitate, non modo
... tiam pœna afficiemus: idem
... verit dicere —

a consuetudine, cum a cibo pristino in meliorem tradit; sic majoris in loquendo a minus commodis verbis ad ea quæ sunt cum ratione, modice traducere oportet. Cum sint in consuetudine contra rationem alia verba ita ut ea facile tolli possint, alia ut videantur esse fixa: quæ leviter hærent, ac sine offensione commutari possint, statim * ad rationem corrigi oportet; quæ tamen sunt ita, ut in præsentia corrigere nequeas, quin ita dicas, his oportet, si possis, non uti: sic enim obsolescent, ac postea jam obliterate facilius corrigi poterunt. — 17. Quas novas verbi declinationes ratione introductas respuet forum, his boni poetæ, maxime scænici, consuetudine subigere aureis populi debent, quod poetæ multum possunt in hoc; propter eos quædam verba in declinatione melius, quædam deterius dicuntur. Consuetudo loquendi est in motu; itaque solet fieri ex meliore deterior, *ex deteriore* melior. Ac verba perperam dicta apud antiquos aliquos propter poetas non modo nunc dicuntur recte, sed etiam quæ ratione dicta sunt tum, nunc perperam dicuntur.

18. Quare qui ad consuetudinem nos vocant, si ad rectam, sequemur; in eo quoque enim est analogia: si ad eam invitant quæ est depravata, nihilo magis sequemur quam *, nisi cum erit necesse, sequar in ceteris rebus mala exempla; nam ea quoque, cum aliqua vis urget, inviti sequemur. Neque enim Ly-sippus artificum priorum potius est vitiosa secutus quam artem. Si * sic populus facere debet; etiam singuli, sine offensione quod fiat populi.

19. Qui amissa non modo quærant, sed etiam

polus superior abest * a septentrionali circulo * et is ad solstitium, tantundem abest inferior ab eo quem ἀνταρκτικὸν vocant astrologi, et is ad brumalem? Non, quemadmodum quodque signum exortum hoc anno, quotquotannis eodem modo exortitur? — 25. Num aliter sol a bruma venit ad æquinocetium, ac contra cum ab solstitio venit ad æquinocetialem circulum, et inde ad brumam? Nonne luna, ut a sole discedit ad aquilonem et inde redit in eandem viam: sic inde fertur ad austrum et regreditur inde? Sed quid plura de astris, ubi difficilius reperitur quid sit aut fiat in motibus dissimiliter? — 26. At in mari, credo, motus non habent similitudines geminas; qui in XXIII. horis lunaribus quotidie quater se mutant; ac cum sex horis æstus creverunt, totidem decreverunt rursus idem; itemque ab his. An hanc analogiam ad diem servant, ad mensem non item, alios motus cum habeant *, sic item alios inter se convenientes? de quibus in libro, quem de æstuariis feci, scripsi. — 27. Non in terra in sationibus servata analogia? nec quojuzmodi in præterito tempore fructuum genera reddidit, similia in præsentem reddit? et quojuzmodi tritico jacto reddidit segetes, sic ordeo sato proportione reddidit parilis? Non ut Europa habet flumina, lacus, montis, campos, sic habet Asia? — 28. Non in volucribus generatim servatur analogia? non ex aquilis aquilæ, atque ut ex turdis qui procreantur, turdi, sic ex reliquis sui quojuzque generis? An aliter hoc fit, quam in aere, in aqua? non hic conchæ inter se generatim innumerabili numero similes? non pisces? an e murena fit lupus

... et equa nas-
tus aut mula, ut ex equo et asina
Non sic ex viro et muliere omnis
pueri et puellæ? non horum ita in-
milia membra, ut separatim in suo
similitudine sint paria? Non, omnis
ia et corpore, partes quæque horum
les? — 30. Quid ergo cum omnes
sint divisæ in octonas parteis, eæ
ortione similes? quinque quibus sen-
cogitamus, septima qua progene-
a voces mittimus? Igitur, quoniam
ationem, hanc quoque necesse est
logias; itaque habet.
s, ut Græci habeant eam quadri-
qua sit casus, alteram in qua tem-
a neutrum, quartam in qua utrum-
? Ecquid verba, nescis, ut apud
, alia non, sic utraque esse apud
em non dubito, quin animadver-
numerabilem similitudinum nu-
temporum vult

optando, quibus in interrogando, quibus in infectis rebus, quibus in perfectis, sic in aliis discriminibus?

33. Quare qui negant esse rationem analogiæ, non vident naturam non solum orationis, sed etiam mundi; qui autem vident et sequi negant oportere, pugnant contra naturam, non contra analogiam: et pugnant volsillis, non gladio, cum pauca excepta verba ex pelago sermonis pulli minus trita afferant, quom dicant propterea analogias non esse; similiter ut si quis viderit mutilum bovem aut luscum hominem claudicantemque equom, neget in * bovom, hominum et equorum natura similitudines proportionis constare.

34. Qui autem duo genera esse dicunt analogiæ: unum naturale, quod ut ex lentibus * seminatis nascuntur lentis, sic ex lupinis * lupinum; alterum voluntarium ut in fabrica, cum vident scenam, ut in dexteriore parte sint ostia, sic esse in sinisteriore simili ratione facta; de his duobus generibus naturalem esse analogiam ut sit in motibus cæli, voluntariam non esse, quod ut quoique fabro lubitum sit, possit facere partis scænæ; sic in hominum partibus esse analogias, quod eas natura faciat, in verbis non esse, quod ea homines ad suam quisque voluntatem fingat, itaque de eisdem rebus alia verba habere Græcos, alia Syros, alia Latinos: ego declinatus verborum et voluntarios et naturales esse puto, voluntarios quibus homines vocabula imposuerint rebus quædam, ut ab Romulo *Roma*, ab Tibure *Tiburtes*; naturales, ut ab impositis vocabulis quæ inclinantur in tempora aut in casus, ut ab Romulo * *Romulo*, *Romuli*,

ad
de
cri
in
ma
ve
ut
id
fig
de
ut
ut
Si
pli
fa
qu
lar
vo

...one, quom u
...as sint, et declinationes verbo
...iles, dicendum est, esse in his ana
leo statim ea in omnibus verbis est sequ
qua perperam declinavit verba consue
ter* efferrī non possint * sine offensione
hinc rationem verborum prætermitte
loquendi ratio.

quod ad universam pertinet causam, cu
et sit in oratione et debeat observari et q
quoque, satis dictum. Quare quod sequ
us singulis, deinceps expediemus ac sing
quæ dicunt in analogias, solvemus. —
advertito, natura quadruplicem esse f
quam in declinando accommodari debeat
od debeat subesse res quæ designetur;
in usu; et ut vecis natura ea sit, qu
avit, ut declinari possit; et similitu
ut sit ea, quæ ex se declinata genus pi
possit. — 38. Quo neque a terra terr
ostulandum est, quod natura
rum maris al

quæ sint quæve desint. — 44. Quid s
ur quam in his est extrema litera X *cruz*
is qui audit voces, auribus discernere pot
uom eadem non esse similes ex alii
egamus, quod, cum sit cruces et Phry-
; extremis syllabis exemptum sit E, ex
ex C et S *cruz*, ex altero G et S *Phryx*;
pparet, cum est demptum S; nam fit
alterum *Phrygi*.

aiunt, cum in majore parte orationis
itudo, non esse analogian, dupliciter
quod et in majore parte est, et, si in mi-
en sit*, nisi etiam nos calceos negabunt
in majore parte corporis calceos non

dicunt, nos sequi dissimilitudinem,
itu, in supellectile delectari varietate,
ubuculis uxoris: respondeo, si varic-
magis varium esse, in quo alia sunt
on sunt: itaque sicut abacum argente

de quo dicitur. De homine dicimus enim, hic homo nihili est, et hujus hominis nihili, et hunc hominem nihili. Si in illo commutarem, diceremus, ut hoc linum et libum, sic nihilum, non hic nihili, et ut huic lino et libo, sic nihilo, non huic nihili. Potest dici patricus casus, ut ei præponantur prænomina plura, ut hic casus Terentii, hunc casum Terentii; hic miles legionis, hujus militis legionis, hunc militem legionis.

55. Negant, cum omnis natura sit aut mas aut femina aut neutrum, non * debuisse ex singulis vocibus ternas vocabulorum figuras fieri, ut *albus*, *alba*, *album*; nunc fieri in multis rebus binas, ut *Metellus Metella*, *Ennius Ennia*; nonnullis singula, ut *tragedia*, *comœdia*; sic esse *Marcum*, *Numerium*, at *Marcam*, at *Numeriam* non esse; dici *corvom*, *turdum*, non dici *corvam*, *turdam*; contra dici *pantheram*, *merulam*, non dici *pantherum*, *merulum*. Nullius nostrum filium et filiam non apte discerni marem ac feminam, ut *Terentium* et *Terentiam*; contra deorum liberos et servorum non itidem, ut *Jovis filium* et *filiam Jovem* et *Jovam*: item magnam numerum vocabulorum in hoc genere non servare analogias. — 56. Ad hæc dicimus, omnis orationis, quamvis res natura subsit, tamen si ea in usum non pervenerit, eo non pervenire verba: ideo *equos* dicitur et *equa*; in usu enim horum discrimina: *corvos* et *corva* non, quod sine usu id, quod dissimilis natura. Itaque quædam aliter olim ac nunc: nam erat * cum omnes mares et feminæ dicebantur *columbæ*. quod non erant in eo usu domestico quo nunc; nunc*

...; doctrina enim per tria
st et usus docuit discriminare do-
nibus et in his marem ac feminam.
t et neutro neque natura maris trans-
neque neutra; et ideo non dicitur f
feminum, sic reliqua; itaque singula
vocabulis appellati sunt.—58. Quare
s non subest similis natura aut usus, in
ujuscemodi ratio quæri non debet. Erg
surdus vir, *surda* mulier, *surdum* theat
nes tres res * ad auditum sunt compa-
no dicit cubiculum *surdum*, quod id*
non ad auditum; at si fenestram non ha-
cum, ut cæcus et cæca; quod omnia
e.debent.—59. Mas et femina habent
uandam societatem: * contra nullam
bent societatem* neutra cum his,
iversa inter se, quodque de his perp
beant quandam communitatem. D
quod non item ut libera nost
est causa: quod

ad usum singularia, quibus discernentur nomina gentilicia; ut ab numero *Secunda, Tertia, Quarta*; in viris ut *Quintus, Sextus, Decimus*, sic ab aliis rebus. Cum essent duo Terentii aut plures, discernendi causa, ut aliquid singulare haberent, notabant: forsitan ab eo, qui mane natus esset *, ut is *Manius* diceretur*; qui luci, *Lucius*; qui post patris mortem, *Postumus*. — 61. E quibus, cum item accidisset feminis, proportionem ita appellata declinantur prænomena mulierum antiqui, *Mania, Lucia, Postuma*. Videmus enim Maniam matrem Larum dici; Luciam Volaminiam Saliorum carminibus appellari; Postumam a multis post patris mortem etiam nunc appellari. — 62. Quare quocunque progressa est natura, cum usu vocabuli similiter proportionem propagata est analogia; cum, in quibus declinationibus voluntariis maris et feminæ et neutra quæ voluntaria, non debeant similiter declinari, sed, in quibus naturales sint declinatus, hi qui esse reperiuntur. Quocirca in tribus generibus nominum inique tollunt analogias.

63. Qui autem eas reprehendunt, quod alia vocabula singularia sint solum ut *cicer*, alia multitudinis solum ut *scalæ*, cum debuerint omnia esse duplicia ut *equos, equi*, analogiæ fundamentum esse obliviscuntur naturam et usum. Singulare est, quod natura unum significat ut equos, aut quod conjuncta quodammodo ad unum usum ut *bigæ*: itaque ut * dicimus *una Musa*, sic dicimus *unæ bigæ*. — 64. Multitudinis vocabula sunt unum infinitum ut *Musæ*, alterum finitum ut duo, tres, quatuor; dicimus enim ut

... utrumque quoque genus
a multitudine, ut *uter* : in quo multitu
utræ. Inde uter poeta singulari, utri
nis est. Qua explicata natura, appare
nia vocabula multitudinis habere par
mnes enim numeri a duobus susum v
nis sunt, neque eorum quisquam habere
are compar. Injuria igitur postulant, si
laria, oportere habere multitudinis. —
eprehendunt, quod non dicatur ut *ungi
enta*, *vinum vina*, sic acetum aceta,
faciunt imperite, qui ibi desiderant mu
cabulum, quæ sub mensuram ac pond
n sub numerum succedunt ; nam in plu
rgento, cum incrementum accessit, di
im oleum, sic *multum plumbum*, *arge
multa olea, plumba, argenta* : quom qu
it, dicamus *plumbea et argentea* (ali
rgenteum ; nam id tum cum jam vas ; a
m, si pocillum aut quid item) ; quod p
a multa, non quod argentum multa...

guenta, quoi nunc genera aliquot. Siſitem discrimina magna essent olei et aceti et sic ceterarum rerum ejusmodi in usu communi, dicerentur sic olea, ut vina. Quare in utraque denique re scindere conantur analogiam, et quom in dissimili usu similia vocabula quærunt, et quom item ea quæ metimur, atque ea quæ numeramus, dici putant oportere. — 68. Item reprehendunt analogias, quod dicantur multitudinis nomine publicæ *balneæ*, non balnea, contra quod privati dicant unum balneum, quod plura balnea non* dicant: *idemque item contra*, quod *scalæ* et *aquæ caldæ* pleræque* multitudinis vocabulis sint appellata, neque eorum singularia in usum venerint. *Quibus responderi potest, non esse reprehendendum; quod* primum balneum (nomen ut Græcum introiit in urbem) publice ibi consedit, ubi bina essent conjuncta ædificia lavandi causa; unum ubi viri, alterum ubi mulieres lavarentur: ab eadem ratione domi suæ quisque, ubi lavatur, balneum dixerunt; et quod non erant duo, balnea dicere non consuerunt, cum hoc antiqui non balneum, sed *lavatrinam* appellare consuissent. — 69. Sic aquæ caldæ, ab loco et aqua quæ ibi scateret, cum ut colerentur venisset in usum nostris, cum aliæ ad alium morbum idoneæ essent, eæ cum plures essent, ut Puteolis et in Tuscis, quibus utebantur, multitudinis potius, quam singulari vocabulo appellarunt. Sic scalas, quod ab scandendo dicantur et singulos gradus scanderent, magis erat quærendum; si appellassent singulari vocabulo *scalam*, cum origo nominatus ostenderet contra.

70. Item reprehendunt de casibus, quod quidam

nominatus habent rectos, quidam obliquos : quod dicunt utrosque in vocibus oportere. Quibus idem responderi potest, in quibus usus aut natura non subsit, ibi non esse analogiam ; . . .

* * *

— 71. . . . sed nec in vocabulis quæ declinantur, si transeunt e recto casu in rectum casum, quæ tamen fere non discedunt ab ratione sine justa causa, ut hi, qui gladiatores *Faustini* ; nam quod plerique dicuntur, ut tris extremas syllabas habeant easdem, *Cascelliani*, *Aquiliani*, *Cæciliani*, animadvertant, unde oriuntur, nomina dissimilia *Cascellius*, *Cæcilius*, *Aquilius*, * *Faustus* ; quod si esset* *Faustus*, recte dicerent *Faustianos* ; sic a Scipione quidam male dicunt *Scipioninos* ; nam est *Scipionarios*. Sed ut dixi, quod ab hujusmodi cognominibus raro declinantur cognomina, neque in usum etiam perducta, natant quædam

* * *

72. Item dicunt, cum sit simile *stultus*, *luscus*, et dicatur *stultus*, *stultior*, *stultissimus*, non dici *luscus*, *luscior*, *luscissimus*, sic in hoc genere multa. Ad quæ dico, ideo fieri, quod natura *lusco* magis sit *luscus*, cum *stultior* fieri videatur.

73. Quod rogant, quor non dicamus *manus*, *manius*, *manissime*, item de *vesperi* : in tempore vere magis et minus esse non potest, ante et post potest ; itaque prius est hora prima quam secunda, non magis hora ; sed magis mane surgere tamen dicitur, qui primo mane surgit, quam qui non primo. At enim dies non potest esse magis, quam mane ; itaque ipsum

hoc quod dicitur magis, sibi non constat, quod magis mane significat primum mane, magis vespere novissimum vesper.

74. Item ab hujuscemodi similitudinibus reprehenditur analogia, quod, cum sit anus, cadus simile, et sit ab anu *anicula*, *anicilla*, a cado duo reliqua* non sint propagata; sic non dicatur a piscina, piscinula, piscinilla. Ad hujuscemodi vocabula analogias esse, ut dixi, ubi magnitudo animadvertenda sit in unoquoque gradu, eaque sit in usu communi, ut est *cista*, *cistula*, *cistella*, et *canis*, *catulus*, *catellus*; quod in pecoris usu non est. Itaque consuetudo, frequentius res in binas dividi partibus ut majus et minus, ut *lectus* et *lectulus*, *arca* et *arcula*, sic alia.

75. Quod dicunt, casus alia non habere rectos, alia obliquos et ideo non esse analogias, falsum est. Negant habere rectos, ut in hoc *frugis*, *frugi*, *frugem*, item *colis*, *coli*, *colem**, obliquos non habere, ut in hoc *Diespiter*, *Diespitri*, *Diespitrem*, *Maspiter*, *Maspitri*, *Maspitrem*. — 76. Ad hæc respondeo et priora habere nominandi et posteriora obliquos. Nam et frugi rectus est natura frux, at secundum consuetudinem dicimus ut hæc avis, hæc ovis, sic hæc frugis. Sic secundum naturam nominandi est casus colis, secundum consuetudinem colis, cum utrumque conveniat ad analogiam, quod et id quod in consuetudine non est, cujusmodi debeat esse apparet, et quod est in consuetudine nunc in recto casu, eadem est analogia ac pleraque, quæ ex multitudine cum transeunt in singulare, difficulter efferuntur ore. Sic cum transiretur ex eo quod dicebatur hæc oves, una non est dicta

l
i
i
a
e
F
i
n
s

—
h
a
t
a
c
r
s
i
p
a
i
t

quod nihili e
 iam tam casus, qui non tritus est, q
 sto in casuum serie alia vocabula
 andi, alia de obliquis aliquem : ni
 minus siet ratio, percellere poterit
 8. Nam ut signa quæ non habent ca
 n partem, nihilominus in reliquis m
 : possunt analogiæ : sic in vocabulis c
 m fieri, ac reponi quod aberit, ubi p
 : consuetudo, quod nonnunquam apud
 factum, ut in hoc apud Nævium in

sepulta lætus in patriam redux.

: reprehendunt, quod dicatur hæc *str*
 s, hic *homo* ; debuisset enim dici, si
 : Hercul, hæc *strus*, hic *homon*. Hæ
 analogian non esse, sed obliquos c
 caput ex sua analogia ; nam ut s
 tua imposueris caput Philippi, mer
 rationem, si et ad Alexan

bus alii extremum US, alii EI faciunt. Id est falsum : nam debent dici E et I : *fici* ut nummi, quod est ut* nummorum *ficorum* : si essent plures ficus, essent ut manus ; diceremus ut manibus, sic ficibus, et ut manuum, sic ficuum ; neque has ficos diceremus, sed ficus, ut non manos appellamus, sed *manus ; nec* consuetudo diceret singularis obliquos casus hujus fici, neque hac fico, ut non dicit hujus mani, sed hujus manus, et hac mano, sed hac manu.

81. Etiam illud putant esse causæ, quor non sit analogia, quod Lucilius scribit :

Decussi sive decussibus est.*

Qui errant, quod Lucilius non debuit dubitare, quod utrumque ; nam in ære usque ab asse ad centussis numerus æs adsignificat, et ejus numero finiti casus omnis a dupondio sunt, quod dicitur a multis duobus modis hic *dupondius* et hoc *dupondium*, ut hoc *gladium* et hic *gladius* ; ab *tressibus* virilia multitudinis hi *tresses* et his *tressibus*, cum siet* singulare hic *tressis* et ab eo hoc *tressi*, et cum siet* sic deinceps ad centussis. Deinde numerus æs non significat. — 82. Numeri qui æs non significant, usque a quatuor ad centum, triplicis habent formas, quod dicuntur hi *quatuor*, hæc quatuor, hæc quatuor ; quom perventum est ad miliarium, assumit singulare neutrum, quod dicitur hoc *mille* denarium, a quo multitudinis fit *milia* denaria. — 83. Quare quoniam, ad analogias quod pertineat, non est ut omnia similia dicantur, sed ut in suo quæque genere similiter declinentur : stulte quærun, quor as et dupondius et tres-

bra, et mille æris legassæ. — 84.
 tressis usque ad centussis numeri
 : compositi, ejusdemmodi habent si-
 pondius quod dissimilis est, ut de-
 habet rationem. Sic as, quoniam
 ncipium, et unum significat et mul-
 ensum* infinitum ; dicimus enim
 inimus, dicimus dupondius et tressis
 5. Sic videtur mihi, quoniam fini-
 abeat dissimilitudinem, non debere
 ci : eo magis, quod in ipsis vocali-
 certus numerus in miliaris, aliter
 dicitur ; nam sic loquuntur : *hoc*
 non hoc mille denarii, et *hæc duo*
 non duo milia denarii. Si esset de-
 u atque infinitam multitudinem si-
 patrico denariorum dici oportebat,
 enariis, victoriatis, drachmis, num-
 viris idem servari oporteret, quom-
 fuisse *triumvirum, decemvirum,*

* *decemvirum, triumvirum*

ria : sic ab octonaria et deorsum versus ad singularia perveniunt. — 87. Actus primus est ab uno ad nongenta, secundus a mille ad nongenta milia ; quod idem valebat unum et mille, utrumque singulari nomine appellatur ; nam ut dicitur *hoc unum, hæc duo**, sic *hoc mille, hæc duo* milia*, et sic deinceps multitudinis in duobus actibus reliqui omnes item numeri. Gradus singularis est in utroque actu ab uno ad novem, denarius gradus a decem ad nonaginta, centenarius a centum ad nongenta. Ita tribus gradibus sex decuriæ fiunt, tres miliaria, et tres minores. Antiqui his numeris fuerunt contenti. — 88. Ad hos tertium et quartum actum ab deciens minorem, *a deciens miliens majorem addentes*, imposuerunt vocabula ; neque ratione, sed tamen non contra eam, de qua scribimus, analogiam. Nam deciens cum dicatur *hoc deciens*, ut mille *hoc mille*, ut sit utrumque sine casibus vocis, dicemus ut hoc mille, *hujus mille*, sic hoc deciens, *hujus deciens*, neque eo minus in altero, quod est mille, præponemus *hi mille, horum mille*.

* * *

89. Quoniam in eo est nomen commune, quam vocant *δμωνοματα*, obliqui casus ab eodem capite, ubi erit *δμωνοματα*, *quo minus dissimiles fiant, analogia non prohibet. Itaque dicimus hic *Argus*, cum hominem dicimus, cum oppidum, Græcanice hoc *Argos*, cum Latine *Argei*. Item faciemus, si eadem vox nomen et verbum significabit, ut et in casus et in tempora dispariliter declinetur, ut faciamus a *Meto*, quod

Alcæus et Alcæus, *Geryoneus*, *Geryones* : in hoc casu perperam permutant quidam, non ut analogian, sed qui eis utuntur imperit : caput præhenderit, sequi debet ejus casus in declinando, ac non facere recto casu Alcæus, in obliquis dicere Alconem : quod si miscuerit, *non secutus.

Reprehendunt Aristarchum, quod hæc nomen *Philomedes* et *Philomedes* similia neget esse, casus habet alter *Melicerta*, alter *Philomedes* qui dicat *lepus* et *lupus* non esse similia, prius vocandi casus sit *lupe*, alterius *lepus*; *macer*, quod in transitu fiat ab altero soceri, ab altero bisyllabum macri. — At si supra responsum est, cum dixi de *lepus* et *lupus* e amplius adiciam, similia non solum a se, sed etiam ab aliqua conjuncta vi et potestate in oculis et auribus latere soleant; itaque : *lepus* et *lupus* sic eadem sunt.

pullos, ut in pomis, quo sint succo. Si igitur idem sequitur in similitudine verborum quis, reprehendendum non est. — 94. Quare dissimilitudinum discernendarum causa nonnunquam ut pronomen assumitur, sic casum aliquem assumi. Ut in his nemus, lepus, *hic lepus, hoc nemus* : ita discedunt ac dicuntur *hi lepores, hæc nemora*. Sic aliud si quid assumptum erit extrinsecus, quo similitudo penitus perspicui possit : non erit remotum a natura, neque enim magnetas lapides duo, inter se similes sint necne, perspicere possis, nisi minutum extrinsecus prope apposueris ferrum, quod similes lapides similiter ducunt, dissimiliter dissimiles.

95. Quod ad nominatum analogian pertinet, ita delibatum* arbitror, ut omnia quæ dicuntur contra, ad respondendum ab his fontibus sumi possint. Quod ad verborum temporalium rationem attinet, cum partes sint quatuor, temporum, personarum, generum, divisionum, ex omni parte quoniam reprehendunt, ad singula respondebo.

96. Primum quod aiunt analogias non servari in temporibus, cum dicant *legi, lego, legam* et sic similiter alia ; nam quæ sint ut *legi* perfectum significare, duo reliqua *lego* et *legam** inchoatum : injuria reprehendunt. Nam ex eodem genere et ex divisione idem verbum, quod sumptum est, per tempora traduci potest, ut *discebam, disco, discam*, et eadem perfecti, sic *didiceram, didici, didicero*. Ex quo licet scire verborum rationem constare, sed eos qui trium temporum verba pronuntiare velint, scienter id facere. — 97. Item illud* reprehendunt, quod di-

...; nam infecta om
 ... sunt, et perfecta duplicia inter
 verbis, ut hæc : *amabar, amor, a*
**eram, sum*, ero.* — 98. Quare i
 rio, feriam, percussi, quod est ordo :
*eriebam ; percussi, percussero**, p
 ic deinceps in reliquis temporibus re
 sponderi potest.—99. Similiter errant
 utraque parte verba omnia commutare
 tere, aut nullum in his : *pungo, pungan*
ndo, tundam, tutudi ; dissimilia enim
ba infecti cumperfectis. Quod si infecta
; omnia verbi principia incommutabili
 ut in his, *pungebam, pungo, punga*
 utraque parte commutabilia, si perfecta
pupugeram, pupugi, pupugero. —
 onferunt : *fui, sum, ero, quod fui est*
 ius series sibi, ut debet, in omnibus
 , quod est *fuera, fui, fuero ; de*
 d nunc dicitur, olim dicebatur esum
 onis constabat, quod

beant tempora, ternas personas : non habeant totidem verborum divisiones : quare cum imperamus, natura quod infecta verba solum habet, cum et præsentis et absentis imperamus, fiunt terna, ut *lege, legito, legat* ; perfectum enim imperat nemo : contra quæ sunt indicandi*, ut *lego, legis, legit*, novena fiunt verba infecti, novena perfecti. — 102. Quocirca non si genus cum genere discrepat, sed in suo quojusque genere si quid deest, requirendum. Ad hæc addita si erunt ea quæ de nominatibus supra sunt dicta, facilius omnia solventur. Nam ut illic externi caput rectus casus, sic hic in forma est persona ejus qui loquitur, et tempus præsens, ut *scribo, lego*. — 103. Quare ut illic fit, si hic item acciderit in formula, ut aut caput non sit, aut ex alieno genere sit proportione : eadem, quæ illic diximus, quor nihilominus servetur analogia ; item, sicut illic, caput suum habebit, et in obliquis casibus transitio erit in aliam quam* formulam, qua assumpta, reliqua facilius possint videri verba unde sint declinata ; fit enim, ut rectus nonnunquam sit ambiguus, ut in hoc verbo *volo*, quod id duo significat, unum a voluntate, alterum a volando. Itaque a *volo* intellegimus et *volare* et *velle*.

104. Quidam reprehendunt, quod *pluit* et *luit* dicamus in præterito et præsentis tempore, cum analogiæ sui quojusque temporis verba debeant discriminare. Falluntur ; nam est ac putant aliter, quod in præteritis U dicimus longum, *pluuit, luit* ; in præsentis breve *pluit, luit* ; ideoque in Venditionis lege fundi *ruta cæsa* ita dicimus, ut U producamus.

105. Item reprehendunt quidam, quod putant

non conveniunt. — 40

1 cum dicit :

*is ego credo, qui usque dum vivunt
minus lavari, quam hæc lavat Phro-*

nt lavari non convenit, ut I sit postr
: ad *lavantur* analogia *lavari* reddit.
ut librarii mendum si est, non ideo an
scripsit, est reprehendendus. Omnino
lavantur dicitur separatim recte in rebu
l puerum nutrix lavat, puer a nutrice
; in balneis et lavamus et lavamur. —
ietudo alterum utrum cum satis habere
re potius utitur *lavamur*, in partibus l
d dicimus lavo manus, sic pedes et cæ
alneis non recte dicunt : lavi ; lavi ma
quoniam in balneis *lavor*, *lavatus* ;
it contra quoniam est *soleo*, oporteat
ato et Ennius scribit, non ut dicit vo
i, debere dici ; neque pro

cantur, ut in Myrmecidis operibus minutis solet fieri. Igitur in verbis temporalibus quom similitudo sæpe sit confusa, ut discerni nequeat, nisi transieris in aliam personam aut in tempus : quæ proposita sunt, non esse similia intellegitur, cum transitum est in secundam personam; quod alterum est *dolas*, alterum *colis*. — 109. Itaque in reliqua forma verborum suam utrumque sequitur formam. Utrum in secunda forma verbum temporale habeat in extrema syllaba AS an IS, * ad discernendas dissimilitudines interest ; quocirca ibi potius index analogiæ, quam in prima, quod ibi obstrusa est dissimilitudo, ut apparet in his : *meo*, *neo*, *ruo* ; ab his enim dissimilia fiunt transitu, quod sic dicuntur : *meo*, *meas* ; *neo*, *nes* ; *ruo*, *ruis* ; quorum unumquodque suam conservat similitudinis formam.

110. Analogiam item de his quæ appellantur participia, reprehendunt multa injuria ; nam non debent dici terna ab singulis verbis : *amaturus*, *amans*, *amatus*, quod est ab amo, amans et amaturus, ab amor amatus. Illud, analogiam quod præstare debet, in suo quidque genere habet casus, ut amatus, amato, et amati, amatis ; et sic in mulieribus amata et amata : item amaturus ejusdemmodi habet declinationes, amans paulo aliter ; quod hoc genus omnia sunt in suo genere similia proportionem, sic virilia et muliebria sunt eadem.

111. De eo, quod in priore libro extremum est, ideo non esse analogiam, quod qui de ea scripserint, aut inter se non convenient, aut in quibus convenient, ea cum consuetudine discrepent : amovebis* utrum-

que. Sic enim omnis repudiandum erit artis, quod et in medicina et in musica et in aliis multis discrepant scriptores ; item in quibus conveniunt, * scriptis * etiam repugnat* natura ; quod ita, ut dicitur, non sit ars, sed artifex reprehendendus, qui debet in scribendo non vidisse verum, non ideo non posse scribi verum. — 112. Qui dicit hoc *monti* et hoc *fonti*, cum alii dicant hoc *monte* et hoc *fonte*, sic alia quæ duobus modis dicuntur, cum alterum sit verum, alterum falsum : non uter peccat tollit analogias, sed uter recte dicit, confirmat : et quemadmodum is qui * peccat in his verbis, ubi duobus modis dicuntur, non tollit rationem, cum sequitur falsum : sic etiam in his quæ non duobus dicuntur, si quis aliter putat dici oportere atque oportet, non scientiam tollit orationis, sed suam inscientiam denudat.

113. Quibus rebus solvi arbitraremur posse quæ dicta sunt priori libro contra analogian, ut potui, brevi percucurri. Ex quibus si id confecissent, quod voluit, ut in lingua Latina esset anomalia, tamen nihil egissent ideo, quod in omnibus partibus mundi utraque natura inest ; quod alia inter se similia*, alia dissimilia* sunt. Sicut in animalibus dissimilia sunt, ut equos, bos, ovis, homo, item alia : et in unoquoque horum genere inter se similia innumerabilia. Item in piscibus dissimilis natura muræna lupo, is soleæ, hæc murænæ et mustellæ, sic aliis, ut major ille numerus sit similitudinum earum, quæ sunt separatim in murænis, separatim in asellis, sic in generibus aliis. — 114. Quare cum in declinationibus verborum numerus sit magnus a dissimilibus verbis ortus, quod

etiam vel major est in quibus similitudines reperiuntur : confitendum est esse analogias. Itemque cum ea non multo minus, quam in omnibus verbis, patiatur uti consuetudo communis : fatendum illud, quoque modo analogiam sequi nos debere universos, singulos autem, præterquam in quibus verbis offensura sit consuetudo communis, quod, ut dixi, aliud debet præstare populus, aliud e populo singuli homines. — 115. Neque id mirum est, cum singuli quoque non sint eodem jure ; nam liberius potest poeta, quam orator, sequi analogias. Quare cum hic liber id, quod pollicitus est demonstraturus, absolverit, faciam finem ; proximo deinceps de declinatorum verborum forma scribam.

M. TERENCE VARRONIS

DE LINGUA LATINA

AD CICERONEM

LIBER DECIMUS.

1. In verborum declinationibus disciplina loquendi dissimilitudinem an similitudinem sequi deberet, multi quæsierunt. Cum ab his ratio quæ ab similitudine oriretur, vocaretur analogia, reliqua pars appellaretur anomalia; (de qua re primo libro, quæ dicerentur, quor dissimilitudinem ducem haberi oporteret, dixi; secundo contra quæ dicerentur, quor potius similitudinem conveniret præponi): quarum rerum quod nec fundamenta, ut debuit, posita ab ullo, neque ordo ac natura ut res postulat explicita, ipse ejus rei formam exponam. — 2. Dicam de quatuor rebus, quæ continentur declinationibus verborum, quid sit simile ac dissimile, quid ratio quam appellant *λόγον*, quid proportione quod dicunt *ἀναλογον*, quid consuetudo: quæ explicatæ declarabunt *ἀναλογίαν* et *ἀνωμαλίαν*, unde sit, quid sit, quojusmodi sit.

3. De similitudine et dissimilitudine ideo primum

dicendum, quod ea res est fundamentum omnium declinationum ac continet rationem verborum. Simile est, quod res plerasque habere videtur easdem, quas illud quoque simile. Dissimile est, quod videtur esse contrarium hujus. Minimum ex duobus constat omne simile, item dissimile, quod nihil potest esse simile, quin alicujus sit simile, item nihil dicitur dissimile, quin addatur, quoque sit dissimile. — 4. Sic dicitur similis homo homini, equos equo, et dissimilis homo equo; nam simile est homo homini, ideo quod easdem figuras membrorum habent, quæ eos dividunt ab reliquorum animalium specie: in ipsis hominibus simili de causa vir viro similior, quam vir mulieri, quod pluris habent easdem partis; et sic senior seni similior, quam puero. Eo porro similiores sunt, qui facie quoque pæne eadem, habitu corporis et filo. Itaque qui plura habent eadem, dicuntur similiores: qui proxime accedunt ad id, ut omnia habeant eadem; vocantur gemini, simillimi.

5. Sunt qui tris naturas rerum putant esse simile, dissimile, neutrum, quod alias vocent non simile, alias non dissimile: † Sed quamvis tria sint simile, dissimile, neutrum, tamen potest dividi etiam in duas partes sic, quodcumque conferas, aut simile esse, aut non esse: † simile esse et dissimile, si videatur esse, ut dixi; neutrum, si in neutram partem præponderet, ut, si duæ res, quæ conferuntur, vicenas habent partes, et in his denas habeant easdem, denas alias ad similitudinem et dissimilitudinem æque animadvertendas. Hanc naturam plerique subjiciunt sub dissimilitudinis nomen.

runt, aut vitaverunt, aut incepterunt neque adsequi potuerunt. — 10. Itaque in eo dissensio neque ea uniusmodi apparet; nam alii de omnibus universis discriminibus posuerunt numerum, ut Dionysius Sidonius, qui scripsit eas esse septuaginta unam; alii partis ejus, quæ habet casus: quojus idem hic quom dicat esse discrimina quadraginta septem, Aristocles rettulit in literas quattuordecim, Parmeniscus octo, sic alii pauciora aut plura.

11. Quarum similitudinum si esset origo recte capta et inde orsa ratio, minus erraretur in declinationibus verborum, quarum ego principia primum duum generum sola arbitror esse, ad quæ similitudines exigi oporteat: e quis unum positum in verborum materia, alterum ut in materiæ figura, quæ ex declinatione fit. — 12. Nam debet esse unum, ut verbum verbo, unde declinetur, sit simile; alterum ut e verbo in verbum declinatio, ad quam conferatur, ejusdemmodi sit; alias enim ab similibus verbis similiter declinantur, ut ab herus, ferus, hero, fero: alias dissimiliter herus, ferus, heri, ferum. Quom utrumque et verbum verbo erit simile et declinatio declinationi, turâ denique dicam esse simile, ac duplicem et perfectam similitudinem habere, id quod postulat analogia.

13. Sed ne astutius videar posuisse duo genera esse similitudinum sola, cum utriusque inferiores species sint plures, si de his reticuero, ut mihi relinquam latebras: repetam ab origine similitudinum, quæ in conferendis verbis et in declinandis sequendæ aut vitandæ sint.

14. Prima divisio in oratione, quod alia verba

quodammodo unumque verbum, cum
sub casuum ratione, mox neque

est de his verbis quæ declinari
sunt a voluntate, alia a natura.
Quomodo unusquisque a nomine alio
compositus Romæ. Naturam dico,
quod nomen ab eo, qui imposuit,
quodmodum is velit declinari, sed
quod huius Romæ, hanc Romam, hac
partibus voluntaria declinatio
est, naturalis ad rationem.
Et ac simile conferri non oportet
quod Roma *Romanus*, sic ex Capua
est; quod in consuetudine vehe-
menter imperite rebus nomina
quod accepit consuetudo, turbu-
la. Itaque neque Aristarchii, ne-
cessitatem ejus susceperunt
hoc genere declinatio in com-
positis ægrotat et languescit

tertiam quæ utraque, ut *docens, faciens*; in quartam quæ neutra, ut *docte et facete*. Ex hac divisione singulis partibus tres reliquæ dissimiles. Quare nisi in sua parte inter se collata erunt verba, si non conveniunt: non erit ita simile, ut debeat facere idem.

18.* Quoniam species plures, de singulis dicam. Prima pars casualis dividitur in parteis duas, in nominatus scilicet *et articulos*, quod finitum et infinitum est, ut *hic et quis*; de his generibus duobus utrum sumpseris, cum reliquo non conferendum, quod inter se dissimiles habent analogias.

19.* In articulis vix adumbrata est analogia, et magis rerum quam vocum; in nominatibus magis expressa, ac plus etiam in vocum* similitudinibus quam in rebus suam obtinet rationem. Etiam illud accedit ut in articulis habere analogias ostendere sit difficile, quod singula sint verba; hic contra facile, quod magna sit copia similium nominatumum. Quare non tam hanc partem ab illa dividendum, quam illud videndum, ut satis sit verecundi, etiam illam in eandem harenam vocare pugnatum.

20. Ut in articulis duæ partes, finitæ et infinitæ, sic in nominatibus* duæ, vocabulum et nomen; non enim idem *oppidum et Roma*, quom oppidum sit vocabulum, Roma nomen, quorum discrimen in his reddendis rationibus alii discernunt, alii non: nos sicuti opus fuerit, quid sit et quor, ascribimus uniusquojusque partes. — 21. Nominatui ut similis sit nominatus, habere debet ut sit eodem genere, specie eadem, sic casu, exitu eodem.* Genere, ut, si nomen est quod conferas, cum quo conferas sit nomen: specie

que commutantur. — 26. Quare in his quoque partibus similitudines ab aliis male, ab aliis bene quod solent sumi, in casibus conferendis recte an perperam, videndum : sed ubicunque commoventur literæ, non solum hæc sunt animadvertendæ, sed etiam quæ proximæ sunt neque moventur ; hæc enim vicinitas aliquantum potens in verborum declinationibus. — 27. In quis figuris non ea similia dicemus quæ similis res significant, sed quæ ea forma sint, ut ejusmodi res similis ex instituto significare plerumque soleant ; ut tunicam virilem et muliebrem dicimus non eam, quæ habet vir aut mulier, sed quam habere ex instituto debet ; potest enim muliebrem vir, virilem mulier habere, ut in scena ab actoribus haberi videmus, sed eam dicimus muliebrem, quæ de eo genere est, quæ indutui mulieres ut uterentur est institutum. Ut acti stolam muliebrem, sic Perseona et Cæcina et Spuriæna figura muliebria dicuntur habere nomina, non mulierum. — 28. Flexuræ quoque similitudo videnda ideo, quod alia verba quam vim habeant, ex ipsius verbis unde declinantur, apparet, ut quemadmodum oporteat ut a *prætor*, *consul*, *prætori*, *consuli*. Aliæ ex transitu intelleguntur, ut *socer*, *macer*, quod alteram fit socerum, alterum macrum, quorum utrumque in reliquis a transitu suam viam sequitur et in singularibus et in multitudinis declinationibus. Et fit ideo, quod naturarum genera sunt due, quæ in se conferri possunt, unum quod per se videri potest *homo* et *equus* : alterum sine assumpta aliqua re trinsecus perspici non possit, ut *equus* et *equus* uterque enim dicitur ab equo. — 29. Quippe* h

longi sint ignores : sic latiorum, item cætera ejusdem generis, sine secus aliquo perspicui similitudines non itur quidam casus quod ex hoc genere est dicere similis esse, si eorum sing animadvertas voces, nisi assumpseris titur in transeundo vox.

Quod ad nominatum similitudines an s arbitratus sum satis esse tangere, hæc ur de articulis, in quibus quædam ea ilia. De quinque enim generibus duo p lem, quod sunt et virilia et muliebri quod alia sunt, ut significant unum * t de casibus quod habent quinos : nam otatus non est. Proprium illud habet sunt finita ut *hic* et *hæc*, partim infini tæ; quorum quod adumbrata et tenui oc libro plura dicere non * necesse est. um genus, quæ verba tempora habent ed habent personas. Fæ int sex. III

32. Item sunt declinatum species quatuor quæ tempora habent sine personis, in rogando, ut *foditurne? seriturne? et fodieturne? sereturne?* Ac respondendi specie eadem figuræ fiunt extremis syllabis demptis. Optandi species, ut *vivatur, ametur; viveretur, amaretur*. Imperandi declinatus sinte, habet dubitationem; et eorum sitne hæc ratio; *paretur, pugnetur; parari, pugnari*.

33. Accedunt ad has species a copulis divisionum quadrinis, ab infecti et perfecti, *emo, edo; emi, edi*: a semel et sæpius, ut *scribo, lego, scriptitavi, lectitavi*: faciendi et patiendi, ut *uro, ungo; uror, ungor*: a singulari et multitudinis, ut *laudo, culpo; laudamus, culpamus*. Hujus generis verborum quousque species exposui, quam late quidque pateat et quousque efficiat figuras, in libris qui de formalis verborum erunt, diligentius expeditur.

34. Tertii generis, quæ declinantur cum temporibus ac casibus, ac vocantur a multis ideo participalia, sunt hoc ge. . .

Hic desunt tria

folia.

35. . . . quemadmodum declinamus, quærimus casus ejus, etiamsi is qui finxit poeta aliquod vocabulum et ab eo casu ipse aliquem perperam declinavit, potius eum reprehendimus quam sequimur. Igitur ratio quam dico, utrobique est et in his verbis quæ imponuntur, et in his quæ declinantur, neque non etiam tertia illa quæ ex utroque miscetur genere.
— 36. Quarum unaquæque ratio collata cum altera

milis, aut dissimilis; aut sæpe verba alia, ratio n; et nonnunquam ratio alia, verba eadem. Quæ in amor, amori, eadem in dolor, dolori, neque n in dolor, dolorem; et cum eadem ratio quæ n amor et amoris, sit in amores et amorum : n ea, quod non in ea qua oportet, confertur ma- , per se solum efficere non potest analogias ter disparilitatem vocis figurarum; quod verbum elatum singulare cum multitudine ita cum est portione, ut eandem habeat rationem, tum denique ratio conficit id quod postalat analogia, de qua anceps dicam.

37. Sequitur tertius locus, quæ sit ratio propor- tione, quæ a Græcis vocatur ἀνάλογον : ab analogo ficta analogia. Ex eodem genere quæ res inter se aliqua parte dissimiles rationem habent aliquam, si ad eas duas res alteræ duæ collatæ sunt, quæ ratio- nem habeant eandem, quod ea verba bina habent eandem λόγον, dicitur utrumque separatim ἀνάλογον; simul collata quatuor *analogia*. — 38. Nam ut in geminis quom simile dicimus esse Menæchmum Menæchmo, de uno dicimus; cum similitudinem esse in his, de utroque : sic quom dicimus, eandem ratio- nem habere essem ad semiasem, quam habet in argento libella ad sembellam, quid sit analogon ostendimus; quom utrobique dicimus et in ære et in argento esse eandem rationem, tum dicimus de analogia. — 39. Ut *sodalis et sodalitas, civis et civitas* non est idem, sed utrumque ab eodem ac conjunctum : sic analogon et analogia idem non est, sed item est con- generatum. Quare si homines sustuleris, sodalis sus-

tuleris; si sodalis, sodalitatem. Sic item si sustuleris λόγον, sustuleris analogon; si id, analogian. — 40. Quæ cum inter se tanta sint cognatione, debebis subtilius audire, quam dici expectare, id est cum dixerō quid de utroque, et erit commune, ne expectes, dum ego in scribendo transferam in reliquom, sed ut potius tu persequare animo. — 41. Hæc fiunt in dissimilibus rebus, ut in numeris, si contuleris cum uno duo, sic cum decem viginti; nam quam rationem duo ad unum habent, eandem habent viginti ad decem: in nummis similiter * sic est ad unum victoriatum denarius, sicut ad alterum victoriatum alter denarius. Sic item in aliis rebus omnibus proportione dicuntur ea: in quo est sic quadruplex natura, ut in progenie quomodo est filius ad patrem, sic est filia ad matrem, et ut est in temporibus meridies ad diem, sic media nox ad noctem. — 42. Hoc poetæ genere in similitudinibus utuntur; multum hoc acutissime geometræ; hoc in oratione diligentius, quam alii, ab Aristarcho grammatici, ut, quom dicuntur proportionē similia esse *amorem amori; dolorem dolori*; quom ita dissimile esse videant amorem et dolori, quod est alio casu, item dolorem et dolori. — 43. Sed dicunt, quod ab similibus nonnunquam rationes habet implicatas duas, ut sit una directæ, altera transversa. Quod dico apertius, sic fiet. Esto sic expositos esse numeros, ut in primo versu sit unum, duo, quatuor: in secundo decem, viginti, quadraginta: in tertio centum, ducenti, quadringenti. In hac formula numerorum duo inerunt quos dixi λόγοι, qui diversas faciant analogias: unus duplex qui est in obliquis

... et similia sumuntur similiter efficiant :
per hunc *albus*, huic *albo*, hujus
: *alba*, huic *albæ*, hujus *albæ* ;
: , huic *albo*, hujus *albi* ; itaque
declinationes ex his analogiæ hoc
Attrius ; *Albio Attrio* ; * quæ sci-
a ex illa binaria ; per directas
Albius Attrius ; *Albia Attria* ; *
aria formula analogiarum, de qua

æ dicitur, ejus genera sunt duo.
c est : ut unum ad duo, sic decem
i conjunctum, sic : ut est unum
l quatuor, in hoc quod duo bis
nferimus ad unum, et tum cum
c quoque natura dicitur quadru-
ordis citharæ, tamen duo dicun-
la, quod quemadmodum crepat
ordam, sic quarta ad septimam
alterius prima, alterius extrema.
atmos dies qui observant quatuor

lex legi. * Conjunctæ sunt triplices in verborum tribus temporibus, ut *legebam, lego, legam*, quod quam rationem habet *legebam* ad *lego*, hanc habet *lego* ad *legam*. In hoc fere omnes homines peccant, quod perperam in tribus temporibus hæc verba dicunt, quom proportione volunt pronuntiare. — 48. Nam cum sint verba alia infecta, ut *lego et legis*, alia perfecta, ut *legi et legisti*, et debeant sui quousque generis in conjungendo copulari, et quom recte sit ideo *lego* ad *legebam* : non recte est *lego* ad *legi*, quod *legi* significat quod perfectum; ut hæc, *tutudi pupugi, tundo pungo, tundam pungam*, item *necatus sum verberatus sum*, * *necor verberor, necabor* * *verberabor*, injuria reprehendant, quod et infecti inter se similia sunt, et perfecti inter se; ut *tundebam, tundo, tundam*, et *tutuderam, tutudi, tutudero*; sic *amabar, amor, amabor, et amatus eram, amatus sum, amatus ero*. Itaque reprehendunt, qui contra analogias dicunt, quor disparilliter in tribus temporibus dicantur quædam verba, naturam. — 49. Cum quadruplex sit natura analogia, id nonnunquam, ut dixi, pauciores videtur habere partis : sic etiam alias pluris, ut quom est, quemadmodum ad tria unum et duo, sic ad sex duo et quatuor; quæ tamen quadripartita comprehenditur forma, quod bina ad singula conferuntur. Quod in oratione quoque nonnunquam reperietur, sic : ut *Diomedes confertur* * *Diomedi* et * *Diomedibus*, sic dicitur ab *Hercules Herculi* et *Herculibus*. — 50. Et ut hæc ab uno capite, ab recto casu, in duo obliquos discedunt casus, sic contra multa ab duobus capitibus recti casuum

... ab dissimilibus sim
ut in articulis ab *hic, iste, hunc, is*
gia fundamenta habet aut a volun
it a natura verborum, aut a re utra
lico impositionem vocabulorum, natu
a vocabulorum, quo decurritur sine
mpositionem sequetur, dicet, si simile
olus et *malus*, fore in obliquo *dolo*
ituram sequetur, si sit simile in obliqu
ito, fore ut sit *Marcum, Quintum*. Qu
uetur, dicet si sit simile, transitus i
erve, fore ut sit item in *cervos cervo*
num est, ut quatuor figuræ vocis ha
one declinatus. — 52. Primum genu
nilitudine in rectis casibus, secundum
quæ est in obliquis, tertium ab simili
i transitibus de casu in casum. Prim
ito ad naturam proficiscim

54. Sed quoniam duobus modis imponitur vocabulum aut re singulari aut multitudine, singulari ut *cicer*, multitudinis ut *scalæ*; nec dubium est, quin ordo declinatum, in quo res singulares declinabuntur solæ, ab singulari aliquo casu proficiscatur, ut *cicer*; *ciceri*, *cicēris*; item contra in eo ordine, qui multitudinis erit solum, quin a multitudinis aliquo casu ordiri conveniat, ut *scalæ*, *scalis*, *scalas*: aliud videndum est, quom duplex natura copulata, ac declinatum bini fiant ordines, ut est *mas*, *mares**, unde ratio analogiæ debeat ordiri, utrum ab singulari re in multitudinem, an contra? — 55. Neque enim, si natura ab uno ad duo pervenit, idcirco non potest amplius esse in docendo posterius, ut inde incipias, ut quid sit prius, ostendas. Itaque et hi, qui de omni natura disputant atque ideo vocantur Physici, tamen ex his ab universa natura profecti, retro quæ essent principia mundi, ostendunt. Oratio quom ex literis constat, tamen eam grammatici de literis† ostendunt. — 56. Quare in demonstrando, quoniam potius proficisci oportet ab eo quod apertius est, quam ab eo quod prius est, et potius ab incorrupto principio, *quam . . . , et potius* ab natura rerum, quam ab lubidine hominum, et hæc tria, quæ sequenda magis sunt, minus sunt in singularibus quam in multitudine; †commodius potest ordiri, quod in his principiis minus orationis verbis fingendis verborum forma facilius† singularia videri posse, quam ex singularibus multitudinis, hæc ostendunt: *trabes trabs*; *duces, dux*. — 57. Videmus enim, ex his verbis *trabes, duces* de extrema syllaba F. literam exclusam, et ideo in

...quam inde ordiemu
as assumere oportebit figuras eas, c
iguæ, sive singulares sive multitud
quojusmodi debet esse, perspicui pos
nonnunquam alterum ex altero videt
s scribit, quemadmodum pater ex f
atre, neque minus in fornicibus propt
extra stat, quam propter dextram sin.
r et ex rectis casibus obliqui, et ex obl.
: singularibus multitudinis, et ex mult
lares nonnunquam recuperari possunt.
ium id potissimum sequi debemus, ut in
m sit in natura, quod in declinationil
atio. Facile est enim animadvertere, pe
cadere posse in impositiones eas, q
ue in rectis casibus singularibus, qu
riti et dispersi vocabula rebus imponu
s libido invitavit; natura incorru
suapte sponte, nisi qui eam usu ins
61. Quare si quis principium analog
in naturalibus casibus...

discriminibus facilius reliquorum varietatem discernere poterit, quod ei habent exitus aut in A, ut hac *terra* ; aut in E, ut hac *lance* ; aut in I, ut hac *levi* ; aut in O, ut hoc *cælo* ; aut in U, ut hoc *versu*. Igitur ad demonstrandas declinationes biceps una† hæc.

63. Sed quoniam, ubi analogia, tria, unum quod in rebus, alterum quod in vocibus, tertium quod in utroque, duo priora simplicia, tertium duplex : animadvertendum hæc quam inter se habeant rationem.

— 64. Primum ea quæ sunt discrimina in rebus, partim sunt, quæ ad orationem non attineant, partim quæ pertineant. Non pertinent, ut ea quæ observant in ædificiis et signis faciendis cæterisque rebus artifices, et quis vocantur aliæ harmonicæ, sic item aliæ nominibus aliis : sed nulla harum fit loquendo pars ad orationem. — 65. Quæ pertinent res, eæ sunt quæ verbis dicuntur proportionem, neque a similitudine quoque vocum declinatus habent, ut *Juppiter, Maspiter ; Jovi, Marti*. Hæc enim genere nominum et numero et casibus similia sunt inter se, quod utraque et nomina sunt, et virilia sunt, et singularia, et casu nominandi et dandi. — 66. Alterum genus vocale est, in quo voces modo sunt proportionem similes, non res, ut *biga, bigæ, nuptia, nuptiæ*. Neque enim in his res singularis subest una, quom dicitur *biga, quadriga* ; neque ab his vocibus quæ declinata sunt multitudinis, significant quidquam, ideo quod omnia multitudinis, quæ declinantur ab uno, ut a *merula, merulæ*, sunt ejusmodi ut singulari subjungantur : sic *merulæ duæ, catulæ tres, faculæ quattuor*. — 67. Quare cum idem non possit subjungi, quod non dicimus *biga una, qua-*

æ, nuptiæ tres, sed pro eo *unæ bigæ, binæ
zæ, trinæ nuptiæ* : apparet non esse biga et
a, et bigæ. et quadrigæ ; sed ut est hujus or-
a, duæ, tres principium *una* : sic in hoc or-
ero unæ, binæ, trinæ, principium est *unæ*. —
rtium genus est illud duplex, quod dixi, in
res et voces similiter proportionem dicuntur, ut
s, *malus* : *boni, mali* ; de quorum analogia et
tophanes et alii scripserunt. Etenim hæc denique
ecta, ut in oratione illæ duæ simplices inchoatæ
ogæ, de quibus tamen separatim dicam, quod his
ue utimur in loquendo.

9. Sed prius de perfecta, in qua et res et voces
adam similitudine continentur ; quoque genera sunt
ia, unum vernaculum ac domi natum, alterum ad-
ventitium, tertium nothum ex peregrino hic natum.
Vernaculum est ut *sutor et pistor* ; *sutori et pistori*.
Adventitium est ut *Hectores, Nestores* ; *Hectoras,*
Nestoras. Tertium illud nothum ut *Achilles et Pe-*
leus. — 70. Eo genere multi utuntur non modo
poetæ, sed etiam plerique ac primo omnis, qui soluta
oratione loquuntur, dicebant, ut quæstorem, præto-
rem, sic Hectorem, Nestorem. Itaque Ennius ait :

Hectoris natum de muro jactarier.

Accius hæc in tragœdiis largius a prisca consuetudine
movere cœpit, et ad formas Græcæ verborum magis
revocare, *a quo Valerius ait :

Accius Hectorem nolet facere, Hectora malet.

Quod adventitia pleraque habemus Græca, secutum

ut de nothis Græcanicos quoque nominatus plurimum haberemus. Itaque ut hic alia Græca, alia Græcanica, sic analogiæ. — 71. E quis quæ hic nothæ fiunt declinationes, de his aliæ sunt priscae, ut *Bacchideis* et *Chrysideis* : aliæ juniores, ut *Chrysidis* et *Bacchidas* : aliæ recentes, ut *Chrysidas* et *Bacchidas* : quom his omnibus tribus utantur nostri, maxime qui sequuntur media in loquendo, offiendunt minimum ; quod prima parum similia videntur esse Græcis unde sint tralata, tertia parum similia nostris.

72. Omnis analogiæ fundamentum similitudo quædam, ut dixi, quæ solet esse in rebus, in vocibus, et in utroque : in qua harum parte cumque sit in ferendo† et quojsumodi, videndum. Nam, ut dixi, neque rerum, neque vocis similitudo ad has duplicis *analogias verborum exprimendas*, quas in loquendo quærimus, separatim satis est, quod utraque parte opus est simili. Quas ad loquendum ut perducas, accedere debet usus ; alia enim ratio, qui facias vestimentum ; alia, quemadmodum utare vestimento. — 73. Usus species videntur esse tres ; una consuetudinis veteris ; altera consuetudinis hujus ; tertia neutra. Vetera, ut *cascus*, *casci*, *surus*, *suri*. Hujus consuetudinis, ut *albus*, *caldus* ; *albo*, *caldo*. Neutra, ut *scala*, *scalam* ; *falera*, *faleram*. Ad quas accedere potest quarta mixta, ut *amicitia*, *inimicitia* ; *amicitiam*, *inimicitiam*. Prima est, qua usi antiqui, et nos reliquimus : secunda, qua nunc utimur : tertia, qua utuntur poetæ.

74. Analogiæ non item ea definienda quæ diriguntur ad naturam verborum, atque illa quæ ad usum

... quæ analogia erit definita. Ha-
i debet populus, secundam omnes
ertiam poetæ. — 75. Hæc diligen-
dicta esse arbitror, sed non obscu-
simili definitiones grammaticorum
Aristodemi, Aristocli, item aliorum,
tes eo minus reprehendendæ, quod
nes re incognita propter summam
cile perspicuntur, nisi articulatum
76. Quare magis apparebit, si erit
is partibus : quid dicatur verbum,
rbi, quid declinatio, quid simili-
non repugnante consuetudine com-
adam parte. — 77. Verbum dico
rtem, quæ sit indivisa et minima,
turalem habeat. Simile est verbum
t re quam significat, et voce qua
râ transitus declinationis parile.
m ex verbo in verbum, aut ex
transeat mens, vocis commutatio
lo declinationis quæ sit

dicas pro *fauces, faux*. Ubi additur, ex quadra parte, significat non esse in consuetudine in his verbis omnis partis, ut declinatum *amo, juvo; amor, juvo*

79. Quid videretur analogia in oratione, et quæ haberet species, et quæ de his sequenda videretur, brevi potui, informavi; nunc in quibus non debet esse, ac proinde ac debeat soleat quæri, dicam. I fere sunt quatuor genera: primum in id genus verba quæ non declinantur, analogia non debet quæri, in his *nequam, mox, vix*. — 80. De his magis alio quam in alio erratur verbo; dant enim non habere casus *mox* et *vix*; *nequam* habere, quod dicimus hic *nequam* et hujus *nequam* et huic *nequam* cum enim dicimus hic *nequam* et hujus *nequam* tum hominis ejus, quem volumus ostendere esse *nequam*, dicimus casus, et ei præponimus tum *hic* nomen, quoque putamus nequitiam. — 81. Quod vocabulum factum ut ex non et volo *nolo*; sic ex *ne* quidquam, item media extrita syllaba, coactum est *nequam*. Itaque ut eum quem putamus esse non habere dicimus *nihili*: sic in quo putamus esse nec quidquam, dicimus *nequam*. — 82. Secundo, si unum solum habent casum in voce, quod non declinantur, ut literæ omnes. Tertio, si singularis est vocabuli series, neque habet cum qua comparari possit, ut esse putabatur *caput, capiti, capitis, capite*. Quartum, si ea vocabula quatuor, quæ conferuntur inter se, rationem non* habent quam oportet, ut *socer, socrus; soceros, socrus*.

85. Contra in quibus debeat quæri analogia, ferè totidem gradus debent esse conjuncti. Primum, ut

itudinis natura singularis non est, c
t hi *tres* ; his *duobus* et his *tribus* .
radu si est natura, neque est usus,
scriminandum, ut fit in *saba* et id g
t ex parte et̄ universa nominamus ; n
ut in *servis*

M. TERENTI VARRONIS

EX LIBRIS

DE LINGUA LATINA

FRAGMENTA.

LIBER I.

*

1. Sequente G vel C pro ea G scribunt Græci; et quidam tamen vetustissimi auctores Romanorum euphoniæ causa bene hoc facientes, ut *Agchises*, *agceps*, *aggulus*, *aggens*, quod ostendit VARRO in primo de origine linguæ Latinæ his verbis :

Ut Ion scribit, quinta vicesima et littera quam agma vocant, cujus forma nulla, et vox communis est Græcis et latinis, ut his verbis : aggulus, aggens, agguilla, iggerunt. In hujuscemodi Græci et Accius noster bina gg scribunt, alii n et g, quod in hoc veritatem videre facile non est.

PRISCIANUS tom. I, pag. 37. Kr. p. 556. P.

*

Leæna. Hoc nomen licet veteres Lat
uctoritate tamen valet. Dicebant enim
um et feminam, ut Plautus in *Vidulari*
feminam ego leonem semel parere.
ia libro II sic ait : *Statuerunt ærea*
eam vero VARRO ad Ciceronem libro
scet panthera et lea. PHILARGYRI
Ecl. II, 63.

*

or ambigue declinatur apud veteres t
to; reperimus enim *fictus* et *fixus*. Sc
ua : *Sagittis*, inquit, *confictus*. VAR
n tertio *fixum*. DIOMEDES p. 373. P

*

δέος] VARRO ad Ciceronem tertio : *It*
ur dicant deos, cum
tipos. SPER-

Argumentis supra dispositis locum suum assignare conati sumus.

LIBER XI.

5. *Rure* Terentius in Eunucho : *Ex meo propinquo rure hoc capio commodi*. Itaque et VARRO ad Ciceronem vigesimo secundo *Rure veni*, quem Plinius ad eundem undecimo *rure ordinatum arbutum* dixisse laudat. CHARISIUS pag. 115. P.

6. *Poematorum* et in secundo et in tertio idem VARRO assidue dicit et *poematis*, tanquam nominativo hoc poematum sit, non hoc poema; nam et ad Ciceronem undecimo : *Horum poematorum et his poematis*, oportere dici ait. CHARISIUS pag. 114.

7. *Catinus* masculino genere dicitur ut Mæcenas in X. : *Jugeribus fumans calido cum farre catinus*, et hinc diminutive *catillus* fit, ut Asinius contra maledicta Antonii : *Volitantque urbe tota catilli*. Sed VARRO ad Ciceronem undecimo *catinuli* dixit, non catilli. CHARISIUS pag. 60 seq.

LIBER XIII.

*

VARRO ad Ciceronem decimo tertio
putat, inquit, fieri. Plinius sermon
to. CHARISIUS pag. 112.

*

ras per T VARRO ad Ciceronem de
it, sed Fabianus de animalibus prim
B. Alii dicunt palpetras genas, palpe
is pilos. CHARISIUS pag. 81.

*

LIBER XVIII.

*

*

LIBER XXII.

*

V. supra fragm. ex libro XI.

*

LIBER XXIII.

*

12. *Ingluviem*. VARRO ad Ciceronem in libro vicesimo tertio :

Ingluuias, inquit, sunt tori circa gulam, qui propter pinguedinem fiunt atque interjectas habent rugas.

PHYLARGYRIUS ad Georg, III, 431.

*

LIBER XXIV.

*

13. M. VARRO in libro de Lingua Latina ad Ci-

ro XVI, 8.

*

untur *haurio, hauri*; invenitur tam
vel *haurii*. VARRO in vicesimo quar

lem haurierint.

m. I, pag. 509. Kr. pag. 905. P.

*

NCERTI LIBRI.

*

pprie calamos lupinorum *alae* . . .
lae ex lupin

16. In summa vero constructionis ejus quam similem navis carinae diximus, *caput collocavit*, in quo esset regimen totius animantis, datumque illi hoc nomen est, ut quidem VARRO ad Ciceronem scribit, quod hinc capiant initium sensus ac nervi. LACTANTIUS de opificio Dei tom. II, pag. 84 Dufr. c. 5. pag. 237. Bip.

*

17. *Senior*. Secundum VARRONEM *senior* et *juvenior* comparativi sunt per imminutionem. Hinc est (VI, 304.) : *Jam senior : sed cruda deo viridisque senectus* : additum enim hoc est ad exprimendum, quid sit senior. Item Ovidius (Met. XII, 464.) : *Inter juvenemque senemque*. Et re vera non convenit hunc satis senem accipi, qui et vincere potest et uno ictu taurum necare. Ergo senior non satis senex ; sicut juvenior non satis juvenis, intra juvenem ; sicut pauperior intra pauperem. Dicit autem hoc VARRO in libris ad Ciceronem. SERVIUS ad Æn. V, 409.

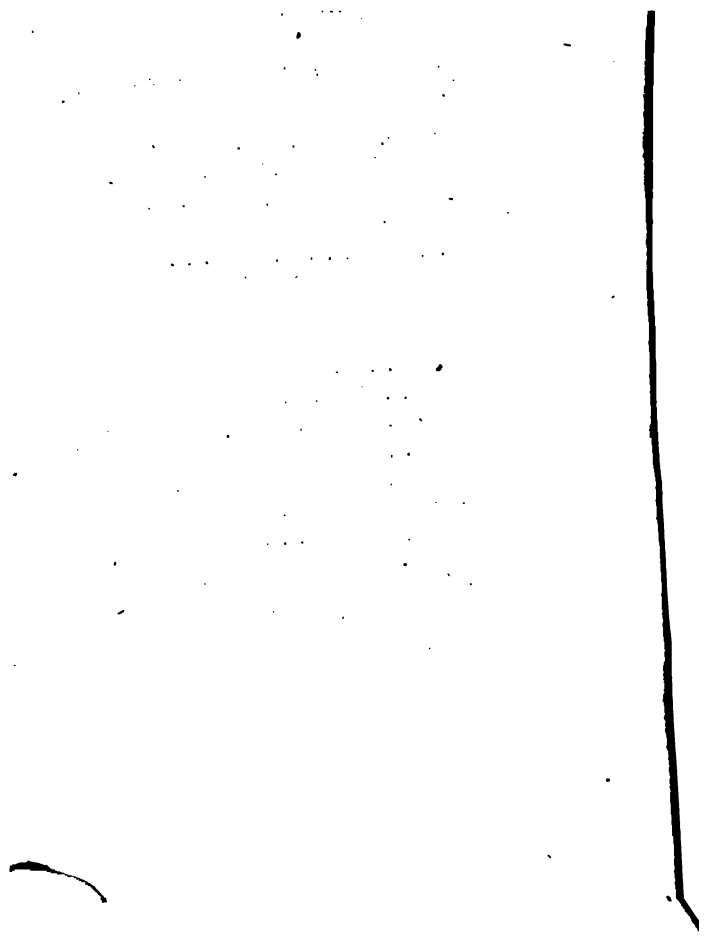
*

18. Solent in verbis etiam peritiores errare, incerti utrum eum R an sine R debeant proferri. *Quirito*. Livius in octavo *quiritat*. VARRO ad Ciceronem : *De Fenestella quiritatur*. Est autem *quiritare* *Quirites* ciere. DIOMEDES pag. 377. P.

*

e Lingua Latina ait, vocabula ex Græc
suum genus non retineant, ex mascul
um latine transire et A litera termin
λίαν hæc cochlea, ἑρμας hæc herma
charta : ergo ὁ γαυσάπις hæc gausa
legantiores addiderunt per necessitate
icam gausapam, quod quomodo dicer
constitit, quia usus ejus apud veteres
. Messala de Antonii statuis : Ἄρμ
i gausape. CHARISIUS pag. 80.

em in brevius contracta leguntur a
in libro VII, pag. 528. Kr. pag. 759,
vero de Lingua Latina ait, talia ex Græc
masculino in femininum transire et a
κοχλία hæc cochlea, ὁ χάρτης hæc chi
hæc gausapa.

INDICES.

SCRIPTORUM ET LIBRORI
POPULORUMQUE NOMINA,
QUORUM VERBA A VARRONE REFERUNTUR
ADJECTI SUNT ETIAM ARTIFICES.

Verba a Varrone non nominati sunt, sed ex
contextu colligi possunt, asteriscum * addidi; ubi scri-
bitur §.

In his Indicibus liber memoratur, quinto

- Ælius 18. 21. 25. 66. 101.
148? 6, 7. 59.
Saliorum carminum interpretatio 7, 23.
- Æolis 25.
- Afranius
in togata 25.
- Amiternini 6, 5.
- Annales 74. 101.
- Antipater 6, 2.
- Apelles pictor 9, 12.
- Apollodorus in libro de
Epicharmo. (V. Athen.
14 p. 648. B.) 105. 6, 2.
- Aprissius? 6, 68.
- Aquilius
in Bœotia 6, 89.
- Arimnas? 9, 12.
- Aristarchei 8, 63. 10, 16.
42.
- Aristarchus 8, 68. 9, 1.
43.
- Aristeas 10, 75.
- Aristocles 9, 10. 10, 75.
- Aristodemus 10, 75.
- Aristophanes gramm. 9.
6, 2. 9, 12. 10, 68.
- Aristoteles 8, 11.
Νόμιμα βαρβαρικὰ 7, 70.
- Armenia lingua 100.
- Atellanæ 7, 29. 84. 95.
- Atheniensium libri sacro-
rum 97. Cf. Cic. ad Att.
1, 9.
- Atilius 7, 90. 106.
- Augures 33, 6, 64. 76.
- Augurum formula templi
conciipiendi 7, 8.
- Augurum libri 21. 58.
7, 51.
- Aurelius 7, 65. 70. 106.
- Brutus? 5.
- Cæcilius 7, 103.
- Callimachus 113. 7, 54.
- Campani 137.
- Canius 6, 81.
- Carmen Priami 7, 28.
- Cassius 6, 7. 7, 21. 7, 72.
- Cato 7, 58. 9, 107.
- Catulus 6, 6.
- Censoriæ tabulæ 6, 86.
- Chersonesice? 137.
- Chrysippus 6, 2, 11. 56
9, 1. 10, 59.
- Claudius 7, 66. 70. 106.
- Cleanthes Philosophus sto-
icus 9.
- Commentaria consularia
6, 88.
- Commentarium vetus an-
quisitionis M. Sergii
6, 90.
- Cordubæ 162.
- Cornelius? Stilo 148. 150.
in commentario Nevii
7, 39.
- Cosconius 6, 36.
in actionibus 6, 89.
- Crates 8, 64. 68. 9, 1.
- Democritus 39.

Dion 8, 11.	Euripides 7, 82.
Dionysius Sidonius 9, 10.	Faleris 162.
Diores? 9, 12.	Flaccus flamen Martialis
Dossenus? 7, 95.	6, 21.
Duodecim tabulæ 140.	Fulvius 6, 33.
6, 5, 7, 57.	Gallorum vocabula 8, 65.
Duodecim tabularum in-	Glossarum scriptores 7,
terpretes 22.	10. — interpretes 7, 34.
Ennius 9. 14. 19. 23. 42.	Glossemata 7, 107.
59. 60. et 9, 54. 64	Græci antiqui 96. 6, 84.
65. 86. 111. 163. 182.	Græci quidam 76.
6, 61. 7, 6.* 12. 35.	Hesiodus 20.
49. 87. 89. 93. 101. 104.	Hispaniæ lingua 7, 87
9, 107. 10, 70.	Homerus 7, 74. 85.
in Ajace 6, 6* 81.*	Hortensius 8, 14. 10, 78.
7, 76. †*	Hypsicrates 88.
Alexandro 6, 83. 7,	Ion Fragm. 1.
82. †	Iones 146.
Andromacha 19. 7,	Junius (Gracchanus) 42.
6.* 7, 13. 82. †	48. 55. 6, 33.
Annalibus †5, 82. 7,	M. Junius in commenta-
7.* 12. 20. 21. 26.*	riis 6, 95.
28. 32. 36. 37.* 41	Juventius 6, 50. 7, 65.
bis. 42. 43. 44. 45.	Lacedæmonii 146.
46 ter. 48. 71. 100.	Lanuvi 162.
103. 104 quater.	In Latio 162.
Epicharmo 59. 60. 68.	In Latio rure 97.
Eumenidibus †7, 19.	Leges 60. 7, 15.
Hecuba 7, 6.*	Lex Mancipiorum 163. 6,
Iphigenia †19. 7, 73.*	74.
Medea 6, 81.* 7, 9.	Lex prædiorum urbano-
16. †33. †	rum 27.
Sota 62.	Lex privata ædificiorum
Epicurus, 6, 39.	42.
Eumarus pictor 9, 12.	Lex venditionis 9, 104.

- Literæ antiquæ 143.
 Livius 9, 7, 85.
 Teucro 7, 3.
 Lucilius 17. 24. 44. 63.
 80. 138? 6, 69. 7, 30.
 32. 47. 94. 96. 103 bis.
 9, 81
 Lutatius 150.
 Lysippus 9, 18.
 Mallius 31.
 Manilius 7, 105.
 Manilius 7, 16. 28.
 Matius 7, 95. 96. 104?
 Micon pictor 9, 12.
 Mimus 6, 61.
 Mutius? 5.
 Q, Muttius Scævola 83. 6,
 30. 7, 105.
 Myrmecides 7, 1. 9, 108.
 Nævius 43. 53. 151. 163.
 6, 70. 7, 7. 23. 39. 51.
 7, 92.
 in Bello Punico 7,
 108.
 De ejus fabulis. Præf.,
 p. xvii.
 in Clastidio 7, 107. 9,
 78.
 Corollaria 7, 60.
 Cosmetria 7, 54.
 Demetrio 7, 107.
 Dolo 7, 107.
 Hesione 7, 107.
 Lampadione 7, 107.
 Lycurgo †7, 53.
- Nagidone 7, 107.
 Quadrigeminis? 7, 70
 Romulo 7, 54. 107.
 Stigmatia 7, 107.
 Tarentilla 7, 108.
 Technico 7, 107.
 Tunicularia 7, 108.
 Opilius 7, 50. 67. 79.
 Osa lingua 7, 28. 29.
 54.
 Pacuvius 7. 17. 24. 6. 6.
 7, 22. 23.* 7, 59. 7, 76
 88. 91.
 in Atalante? †7, 18.
 Chryse †60. 7, 102.
 Hermiona 7 (qui locus
 extat plenior ap. Non.
 p. 87, 25.) 6, 94.
 Medio 6, 60. 7, 34.
 Peribœa* 7, 6.
 Teucro † 7, 87.
 Papinius (Pomponius) 7,
 28.
 Parmeniscus 9, 10.
 Persarum vocabula 8, 64.
 Pictores 9, 12.
 Physici 69. 10, 55.
 Piso
 in annalibus 148. 149.
 165.
 Plætoria lex 6, 5.
 Plato
 in Phædone 7, 37.
 Plautus 68. 108. 146. 7,
 12. (Cf. Trinum. 4, 2.

7, 66.* (2, 2, 14) 52.) 7, 2)*. 4 (2, 3, 2, 32.) 67.* 1. (1, 1, * 65*. extant.). 99 † . 1. 153. 7, (4, 1, 2, 1, , 23). 1, 47). 5. 58.*	Persa 7, 55* (1, 3, 9, Phagone* 7, 61. Poenulo 68 (5, 2, 74) 7, 69 (3, 1, 27). Pseudolo † 7, 81 (4, 1, 45). Sitellitergo 7, 66. Trinummo. 7, 57* (2, 4, 54). 78* (4, 2, 44). Truculento 6, 11 † (1, 1, 1). 7, 70* (2, 6, 14). 9, 106 † (2, 3, 1). Poenicum vocabula 8, 65. Poeta comicus 62. tragi- cus 7, 17. 24. comce- dia 6, 70. tragedia 6, 72. Poeta incertus 73. 97. 6, 67. 83. 7, 14. in Choro? 6, 60. in Choro Proce-

- Protogenes pictor 9, 12. | Syracusani 151.
 Pythagoras 11 (quo cum Syriaca lingua 100.
 lococf. Aristot. *Metaph.* Terentius
 1, 5.) 7, 17. artifex 31. | in *Adelphis* 6, 69
 Reatini? 6, 5. | (1, 1, 50. 7, 84
 Rustici, Urbani 68. | (1, 2, 37).
 Sabini 66. 68. 73-74. 97. | *Tusca* tragoedia 55.
 107. 123. 159. 6, 5. 13. | *Tusci* 6, 28. 7, 35.
 7, 28. 46. 77. | *Tusculana sacra* 6, 16.
 Sacra Argeorum. 45.—54. | Valerius 7, 65.
 Sacra et sacella 7, 84. | Valerius Soranus 7, 31. 10.
 Salii, 6, 45. | 70?
 Saliorum carmina 7, 3, | Varro
 26. 27. 9, 61. | de aestuariis 9, 26.
 libri 6, 14. | antiquitat. 6, 13. 18.
 Saturnii versus 7, 36. | de poematis 7, 36.
 Sermones omnium homi- | in tribuum libro 56.
 num 8, 3; cf. 8, 64. | Varronis *Physiologia* 59.
 Siculi 101. 120. 173. 175. | *Stoica doctrina* 9. 9, 30.
 179. | Virgilius
 Sisenna 8, 73. | commentario Nævii 7,
 Sophron 179. | 39.
 Suetius 7, 104 bis. | Volnius 55.
 Sulpicius 40. | Zenon 59.

II.

INDEX VERBORUM

ET RERUM MEMORABILIUM.

- Abies 9, 41.
Accæ sepulcrum 6, 24.
accano 6, 75.
accensus? 7, 89. 7, 58.
accusandi casus 8, 66.
accusativos 8, 67.
Achilles 10, 69.
a corde divinatio 7, 48.
acquirō 6, 79.
actiosus? 7, 66.
actus 22. 34. 9, 87.
adagio 7, 31.
addico 6, 61.
addictus 6, 61.
adlocutum 6, 57.
adminiculandi voc. 8, 44.
a d Murcim 154.
adscriptivi 7, 56.
adserere 6, 64.
adventitium genus verborum 10, 69.
adustum 7, 31.
ædificium 141.
ædilis 81.
ædis 161.
ædituus, æditumus 7, 12. 8, 61.
ædus 97.
Ægeum 7, 22.
æet sv 6, 11.
Æmilius 8, 4.
Æquimelium 157.
æquinoctium 6, 8.
æquor 7, 23.
æraria 8, 62.
ærarium 185.

- aes 9, 83.
 aes militare 181.
 Æsopi iudicium 7, 104
 (Cf. Phadr. Fab. 5, 5?)
 aestas 61. 6, 9.
 æstivom 6, 9.
 æternum 6, 11.
 æviternum 5, 11.
 ævom 6, 11.
 affari 53.
 Africus vicus 159.
 ἀγθον (φῶς) 6, 4.
 ager 34.
 aggeres 141.
 aggulus Fr. 1.
 agito 6, 41.
 agnationes 8, 4.
 agnus 99.
 ago 6, 41. 42. 77.
 Agonales 6, 12.
 Agonia 6, 14.
 agrestis 7, 24.
 ἀγρός 34.
 αἰσθηθαι 6, 9.
 αἰών 6, 11.
 ala Fr. 15.
 alauda 8, 65.
 Alba 144.
 Albani, Albenses 8, 35.
 Albius 8, 80. 10, 44.
 Alcæus, Alcæo 9, 90.
 alcedo 7, 88.
 ἀλκυών 79. 7, 88.
 alcyoni dies 7, 88.
 Alexander 7, 82.
 Alexicacos 7, 82.
 alites 75.
 allecti 6, 66.
 Alliensis dies 6, 32.
 alpha 8, 64.
 Alphena 8, 41. 9, 41.
 ambages 7, 30.
 ambe 7, 30.
 ambigna bos 7, 31.
 ambit 28.
 ambitiosus 7, 30.
 ambitus 22. 7, 30.
 ἀμέλγειν 6, 96.
 amens 6, 44.
 amia 7, 47.
 amicitia 10, 73.
 amictui 131. 152.
 Amiternini 28.
 amnis 28.
 ἀμυρία 78.
 amphimallum 167.
 Anacolutha 23. 8, 15. 23.
 9, 34. 74. 78. 10, 1.
 Præf. p. xxiii.
 ἀνά λόγον 8, 32. 10, 2. 57.
 ἀναλογία 9, 1. 10, 2.
 ἀναλογικῶς 8, 35. 55.
 anas 78.
 ancilia 7, 43.
 Andromache 7, 82.
 ἀνίρ 7, 82.
 anfracta 7, 15.
 Angeronalia 7, 23.
 angiportus 145. 6, 41.
 anguilla 77.

10, 2.	Areopagitæ 7, 19.
	Argei 9. 89.
	Argæi 45, 7. 44.
4.	argenteus 9, 66.
	argentifodina 8, 62.
	Argiletum 157.
	Aricinus 32.
	aries 98.
	ἄρισταρχος 6, 2.
	arma 115. 7. 57.
<i>protasi ne-</i>	armamentarium 128.
<i>incta</i> 8, 69.	armarium 128.
7.	armenta 96.
	armilnstrum 153. 6, 22.
i 6, 19.	ἀρραβών 175.
7.	Arpocrates 57.
8, 44. 45.	Artemas, 8, 21.
	articuli 8, 45. 63. 10, 19
	30.
m postpo-	<i>finiti et infiniti</i> 10
	18. 30.
	artifex 93.
8. 69.	Arvales v. <i>fratres</i> .

- as 169. 9, 83. 84.
 asbeston 151.
 asellus 77.
 asena 7, 27.
 Asia 16. 31.
 asparagus (*ἀσπαραγός*) 104.
 aspicio 6, 82.
aspiratio omissa 97. 103.
 (Cf. Charis. p. 62. P.) 8,
 14 Cf. 9, 27.
 asarium 8, 71.
 assiduus 7, 99.
 assipondius 109.
 assum 109.
 asta 115.
 asta? 7, 54.
 Athenæi, Athenæis, A-
 thenæopolitæ 8, 35.
 Athenæus rhetor 8, 82.
 atri dies 6, 29.
 atriensis 8, 61.
 atrium 161.
 Atrius 8, 80. 10, 44.
tractio 130. 7, 44. 8, 21.
 41. 52.
 attributum 181.
 attueri 7, 11.
 audio 6, 83.
 ave et avi 8, 66.
 Aventinus 43.
 averruncare 7, 102.
 Averruncus 7, 102.
 augmentum 112.
 augurium agere 6, 42.
 aviarium 8, 54.
 aurifex 8, 62.
 aurora 7, 83.
 ausculto 6, 85.
 auspicari alicui rei 6, 86.
 auspicia majora 6, 91.
 autumnus 6, 9.
 auxilium 90.
 axis 7, 74.
 axitiosus 7, 66.
 Baccha 7, 87.
 Bacchidas 10, 71.
 Bacchideis 10, 71.
 Bacchus 7, 87.
 Bæbii 10, 50.
 balneæ 8, 48. 9, 68.
 balneum 8, 48. 9, 68.
 balteum 116.
 barbatus 119.
 beatus 94.
 Bellona 73.
 bes 172.
 bibo 6, 84.
 bicesis 170.
 bigæ 9, 65. 10, 24. 66.
 bisellium 128.
 Boarium forum 146.
 bos (*βόϋς*) 96.
 bovare 7, 104.
 boves 7, 74.
 bouth et boverum 8, 74.
Βοώτης 7, 74.
 brassica 104.
 bruma 6, 8.
b s pronunciatum p s 10,

o, 75.	capitulum 0, 75.
ca 157.	canto 6, 75.
pro G. 49. 54.	cape 7, 90.
27.	caperata 7, 107.
.	capillus 6, 81. Cf. 7,
.	capis 121.
7. 18. 19. 20	capital 130.
list. Nat. 2, 5)	capitium 131.
29.	Capitolium 41.
17.	Capit. vetus 158.
100.	capra 97.
	caprea 101.
	caprificus 6, 18.
	καπρος 97.
	Caprotinæ nonæ 6, 18.
	capulæ 121. 9. 21.
	caput 9, 53. 10, 82. Fr. 1
	carcer 151, 153.
	carceres 153.
	carere 7, 54.
	Carinæ 6, 47.
	Carinas 8, 84.
	Carmenæ? 7, 26. 27.

- Casmilus 7, 34.
 casnar 7, 29.
 cassabundus 7, 53.
 Castor 73.
casualis orationis pars
 10, 18.
casus (vel *cassus*, ut 8, 11,
 39) 10, 62. 8, 16. 39. 46.
 63. 10, 21. 47.
rectus 7, 33. 8, 36,
 42. 46. 49. 69. 74. 9,
 43. 103. 10, 52.
obliquos 8, 46. 49. 69.
 74. 9, 43. 71. 77. 10,
 52.
communis 8, 46.
casus naturales at imposi-
tionis 10, 61.
singuli, terni etc. 9,
 52.
casuum ordo non constans
 8, 63. Cf. 9, 75. 10,
 22.
 catellus 9, 74.
κάτινον 120.
 catinuli Fr. 7,
 catinus 120.
 catulus 99. 9, 74.
 catus 7, 46.
 cava cortina 7, 48.
 cavea 20,
 caulis 103.
 caullæ 20.
 cavum 19.
 cavum ædium 161.
 cella 162
 censor 81.
 Censu tabulæ 160.
 centuria 35.
 centuriæ 88.
 centussis 170.
 Cerealia 6, 15.
 cereo (creo) 81.
 Ceres 64.
κεραυοπις 79.
 Cermalus 54.
 cernito 6, 81.
 cerno 6, 81. 7, 98.
 Ceroliensis 47.
 cervi 101. 117.
 cervix 10, 78. Cf. 8, 14.
 Cespeus 50.
 cessit cum præverb. 6, 38.
 chaos 19.
χάος Fr. 19.
χθών 7, 17.
χότος 88.
 choüm 19.
 ciccum 7, 91,
 cicer 8, 48. 9, 63. 10, 54.
 cicur 7, 91.
 cicurare 7, 91.
 Cicurii 7, 91
 cilibantum 121.
 cilliba 118.
 cinctus 114.
 cinerarius 129,
 cingulum 114.
 circites 6, 8.
 circuli 106.

- njectui 132.
 n mæros 6, 90. 93.
 ntextum 13a.
 Flaminius 154.
 maximus 153. Cf.
 f., p. XIX.
 cistula, ci tella 8,
 9, 74.
 ium et civitatum 8,
 6, 67.
 des 133.
 i 91.
 ra 7, 21.
 re 7, 94.
 v 7, 94.
 abus 7, 107.
 7, 47.
 ; Fr. 19.
 7, 71.
 otio 6, 43.
 ula 162.
 ulum 162.
 Latonæ pater 7, 16.
 6, 43.
 s 88.
 ; 6, 2.
), 75.
 ta 6, 66.
 æ 6, 66.
 ia 43, 56.
 36.
 ium
 iba 75.
 ibus, columba 9, 56.
- comissatio 7, 89.
 comiter 7, 89.
 comitia 6, 93.
 comitiales 6, 29,
 comitium 153.
 comminisci 6, 44.
 Commotiæ 71.
commutatio syllabarum 9,
 99.
 comodia 7, 89.
κῶμος 7, 89.
 compendium 183.
 Compitalia 6, 25.
 compitum 6, 43.
 compluvium 161.
 composititia vocabula 8, 61.
 computatio 6, 63.
 conceptivæ feriæ 6, 26.
 conciliari 6, 43.
 concilium 6, 43.
 concinne loqui 6, 57.
 Concordia 73.
 concubium 6, 7, 7, 78.
 conferre ratem 7, 16.
 confessus 6, 55.
 confictant 7, 107.
 congerro 7, 55.
 conserere manum 6, 64.
 consilium 6, 43.
 consors 6, 65.
 conspicione 7, 9.
 consponsus 6, 70.
 Consualia 6, 20.
 consul 80.
 contemplare 7, 9.

- contentiones* 8, 75.
conticinium 6, 7. 7. 79.
contio 6, 43.
contraria 8, 58. 59.
convallis 20.
conum 115.
copiosus 92.
copis 92.
copulæ 8, 10. 19. 9, 4.
copulæ divisionum 10, 33.
copulæ trinæ 9, 4.
corbes 139.
corbulæ 139.
Cordubæ 162.
coriandron 103.
corneta 152.
cornua 117. 7, 25.
cornuata 7, 25.
corollarium 178.
corona 62.
cortumio 7, 9.
corvus 75.
Cosconius clivus 158.
Covella Juno 6, 27.
cous 135.
crassundia 111.
creperus 6, 5. 7, 77.
crepo 6, 67.
Crepusci 6, 5.
crepusculum 6, 5. 7, 77.
cretaria 8, 55.
cretio 6, 81.
crevisse 7, 98.
ꝛꝛꝛꝛ? 105.
crocodilos 78.
crustulum 107.
crux 9, 44.
cubiculum 162. 8, 54.
cuculus 75.
cucumeres 104.
culcita 167.
culmi 37.
cultus 36.
cum muliere esse 6, 80.
cupedinis forum 146.
cupressus, cupressi 9, 80.
cura 6, 46.
curare 6, 46.
Curia Calabra 13. 6, 27.
Curia Acculeia 6, 23.
curiæ 155. 6, 46.
 veteres, Hostilia 84.
curiones 88. 6, 46.
curiosus 6, 46.
cursor 94.
Curtius lacus 148.
Cutiliæ lacus 71.
cyathus 124.
cybium 77.
cymion 103.
Cyprius vicus 159.
Cyzicenus 8, 81.

Damnum 176.
dandi casus 8, 36. 10, 21.
dativi casus exitus in e
 40. 5, 81.
December 6, 34.
decemvirum iudicium 9,
 85.

10, 31. 32.	dicimonium? 6, 61.
aria et natura	dicis causa 6, 61.
21. 9, 34.	dictata 6, 61.
o, 15.	dictator 82. 6, 61.
9. 51. 53.	dictiosus 6, 61.
81.	dictum 6, 61.
9, 81.	dies 6, 4.
8.	<i>δισπέρσιον</i> 7, 50.
25. deinde	Jupiter 66. 9, 75.
106.	dii 8, 70.
10, 41.	dilectus 6, 66.
71.	diligens 6, 68.
	diobolares 7, 64.
	Diomedibus 10, 49.
	Dion et Theon 8, 4
	42.
tes 8, 67.	<i>Δίκων</i> 6, 2.
	<i>Διδασκαλος</i> 66.
	Diovis 66.
71.	discere 6, 62.
76.	discerniculum 129.
	disciplina 6, 62.
	discrimen 6, 62.

- dispensator 183.
 disputatio 6, 65.
 dissero 6, 64.
 dissimile et simile 10, 5.
 Cf. Præf. p. xii sq.
 dives 92.
 Diviana 68.
 dividia 7, 60.
 Divi qui potes 58.
 divisiones verbi 9, 95, 96.
 97.
 dius, divos 66. Cf. 7, 34.
 Dius Fidius 66.
 docco 6, 62.
 documenta 6, 62.
 dodrans 172.
 doliola 157.
 domare 6, 96.
 domus 160.
 donum 175.
 dos 175.
 δόμος 175.
 δῶσις 175.
 δοτήνῃ 175.
 Duellona 7, 49.
 duellum 7, 49.
 δυνατοὶ (θεοί) 58.
 duplicarii 90.
 dupondium 9, 81.
 dupondius 169. 9, 81.
 dux 10, 56. 57.

 ἐκβολή 7, 108.
 echinus 77.
 edo (ἔδω) 6, 84.
 edulia 6, 84.
 edus 97.
 effari 6, 53.
 effata 6, 53.
 effutium 7, 93.
 eheu 7, 93.
 εἰ 6, 96.
 ejulitare 7, 105.
 e jure 109.
 ei et i Præf. p. xxv sq.
 Elicius Jupiter 6, 94.
 elixum 109.
Ellipsis verbi substantivi
 28. 38. 84-108. 118. 8,
 39. 9, 4.
Ellipses alie 128. 8, 16.,
 10, 26. 27.
 eloquens 6, 57.
 eloqui 6, 57.
 eminisci 6, 44.
 emo 15.
 ἐννῆ καὶ νῆα 6, 10.
 Ennius a Varrone repre-
 hensus 7, 82.
 ἐντερον (τυφλόν) 111.
 Epeus fumificus 7, 58
 ἐπιγραμμώτιον 7, 28.
 epichysis 124.
 epierocum? 7, 55.
 Epimenides 7, 5.
 epityrum 7, 86.
 Equiria 6, 15.
 equiso 8, 14. 10, 28.
 equitatus 7, 4.
 ἐπίρειν 6, 96.

12.	Facultalis lucus 49.
	fænisicia et fenisicia 7,
	fagutal 152.
	Falacer flamen 84. 7,
1. 7, 2, 82,	falces 137.
	Faleri 162.
7, 109.	Faliscus venter 111.
	fallacia 6, 55.
	falli 6, 55.
	falsum 6, 55.
1.	fama 6, 55.
3.	famigerabile 6, 55.
	famosus 6, 55.
	fana Sabina 6, 57.
<i>atum</i> 10,	fanum 6, 54.
	far 106.
1 <i>consertum</i>	farcimen III.
	fari 6, 52.
	fassus 6, 55.
	fasti dies 6, 29. 53.
	fatales res 6, 52.
18 45. 55.	fatidicus 6, 52.
	Fatux 6. 55.

- Februatus 6, 13. 34.
 februum 6, 13.
 feciales 86.
fecundum genus verbo-
rum 8, 9.
 femina 9, 57.
 fenariæ falces 137.
 feralia 6, 13.
 fere 7, 9.
 ferentarius 7, 57.
 feretrum 166.
 feræ 7, 92.
 Feronia 74.
 ferte 6, 96.
 ferreo 6, 84.
 fiber 79.
 fibra 79.
 ficedula 76.
 fici 9, 80.
 fictores 7, 44.
 ficus ruminialis 54.
 Fides 74.
figura verbi 10, 25.
figuræ 9, 52, 55.
 filum 113.
 filum corporis 10, 4.
 fimbria 79.
 fines (templi) 6, 53.
 fingo 6, 78.
finita voc. 8, 45. 80.
finitum 9, 85.
 fiscina 139.
 fistula 125.
 fixus Fr. 3.
 Flaccus flamen Martialis
 , 21.
 flamen 84.
flexura 10, 28.
 Flora 74.
 Floralis flamen 7, 45.
 flumen 27.
 fluvius 27.
 foedusum 7, 27.
 foedus 86.
 fons 123.
 Fontanalia 6, 22.
 fontes et fontis 8, 66.
 fonti et fonte 9, 112.
 forda bos 6, 13.
 Fordicidia 6, 15.
forma in declinando 9,
 37. 10, 22.
forma verbi 9, 101. 109.
 formido 6, 48.
formula 9, 103. 10, 33. 45.
formulæ solemnes licen-
 tius structuræ insert
 131. 6, 28. 8, 48. 10, 2.
 43.
 Fors 74.
 Fortasse an 34. 7, 40. 8, 7.
 Fortis Fortunæ dies 6, 17.
 Fortuna 74.
 forum 145.
 fossa 143. 7, 100.
 fossari 7, 100.
 fratres Arvales 85.
 fratria 85.
 fremo 6, 67. 7, 104.

entum 104.	scutum, gent
, fulmen, fulgur,	genus nomina
urimum 70.	65.
itum 8, 10.	Germalum 54.
is 111.	gero 6, 77.
e 145.	gera 7, 55.
37.	gerusia 156.
lia 6, 13.	Geryon, Geryon
ia 6, 19, 7, 45.	γερόν 6, 84.
s flamen 84, 7,	gignitur 6, 96.
	γίγνομαι 6, 96.
	git Fr. 8.
	gladiatores Fausti
er 33.	9, 71.
	gladium 9, 81.
	gladius 116, 9, 81.
	globi 107.
	glossema (verbo pe
3.	subscriptum) 7, 10
	gradus 168, 9, 87, 8,
96.	Græcanice 9, 89.
	Græcæ formæ 122, 151
	33, 7, 16, 8, 41, 6
	Græcæ

- Habere auctorem apud** 7, 106.
habet consuetudo 8, 48.
Hæc i. q. *hæ*, *hic* i. q. *hi* 75, 98, 137. 6, 73. 7, 64.
Halcedo 79.
Ἰμαξ 7, 74.
harena 10, 19.
hastati 89.
haurii Fr. 14.
Hectoras 10, 69.
Hectorem 10, 70.
hehæ 7, 93.
Heraclide 8, 68.
Hercules 66. 74?
Herculi decuma 6, 54.
Herculibus 10, 49.
heu 7, 93.
hibernacula 6, 9.
hibernum 6, 9.
hiems 61. 6, 9.
hilum 111.
hinnitus 7, 103.
hinnulus 9, 28.
hippopotamios 78.
hirundo 75.
ἰμνωμια 9, 89.
honestum 73.
honus 75.
hordeum 106.
hæsticus ager 53.
hostis 3.
hostium 6, 92.
humatus 23.
humidus 24.
humilior, humillimus 23.
humor 24.
humus 23.
I 6, 96.
jaculum 115.
janitos 7, 27.
Janualis porta 165.
Januarius 6, 34.
Janus Geminus 156.
idem pro *idem* 57. 9, 14.
idus 6, 28.
ignis 70.
ignis et aqua in nuptiis 61.
imburvom 127.
impendium 183. 6, 65.
imperator 87.
impluvium 461.
impos 4.
impositio (nominis) 7, 32. 10, 51, 53 etc.
impositio 1. 8, 1. 5, 10, 35. 51. 60.
impositiones 10, 60.
impositor (nominis) 7, 1, 2.
impressionem facere (irruere) 149.
inæquabilitas 8, 28, 50.
inæqualis junctura modorum 6, 82; *pron. relat.* 10, 30.
incertus ager 53.
inchoatum verbum 9, 96.
incircum 25.

	...erianus vicus 52.
31.	intempesta nox 6, 7.
8, 78.	Interamna 28.
<i>n membris</i>	intermestris 6, 10.
<i>ut. obliquæ.</i>	internoscere 9, 56.
10, 58.	intertrigo 176.
.	intertrimentum 176.
.	intusium 131.
a 7, 42.	invident 6, 80.
n Fr. 11.	Joum et Joverum 8, 74
	Jovis? 8, 46.
	Jovis Elicii ara 6, 94.
<i>fectæ res</i> 9	ircus 97.
	irpices 136.
29, 97 sqq.	Isis 57.
8.	<i>ιταλος</i> 96.
	ite (<i>ιτα</i>) 6, 96.
5. 80.	iter 22. 35.
3, 50.	jubar 6, 6. 7, 76.
	jubilo 6, 68.
<i>stantiva</i>	judex 6, 61.
	judico 6, 61.
	jugerum 35.
	juglans

- Lucina 69. Hujus deæ
 lucus 49. et
 ædis 50.
 Jupiter 65. 74. 8, 33, 49.
 10, 65.
 Viminus 51.
 jurgare 7, 93.
 jurgium 7, 93.
 Juturnæ fons 71.
 juvencus 96.
 Κοβριος 62. Cett. sub C.
 Lactuca 104.
 lacus 26.
 læna 133.
 læta 6, 50.
 lætari 6, 50.
 lana 113.
 lana Gallicana et Appula
 9, 39.
 lanea 130.
 langula 120.
 laniena 8, 55.
 Lanuvi 162.
 lapathium 103.
 lapidicinæ 151.
 Larentinal 6, 23.
 Læres Compitales 6, 25?
 Larum ara 74. lucus 49.
 Larunda 74.
 Lases 6, 2.
 Latiaris collis 5a.
 Latinæ feriæ 6, 25.
 Latium 32. 162.
 latomia 151.
 latratus 7; 32.
 latro 7, 103.
 λάτρον 7, 52.
 latrones 7, 52.
 latrunculi 10, 22.
 Lauretum 152.
 Lautolæ 156.
 lautumia 151.
 lavatrina 9, 68.
 Lavernalis porta 163.
 Lavinium 144.
 lavo, labor 9, 105. 107.
 lea Fr. 2.
 lecti 166.
 lectica 166.
 λέκτρον 166.
 legati 87. 6, 66.
 leges 6, 66.
 legio 87. 6, 66.
 legitima 6, 66.
 lego 6, 36. 66.
 legulus 94. 6, 66.
 legumina 6, 66.
 leo et læna 100.
 λεοσσά 123.
 lepesta 123.
 λέπορις 101.
 lepus 101. Cf. Gell. 1, 18.
 Varr. R. R. 3, 12.
 Lesas? 8, 84.
 letum (λήθη) 7, 42.
 Λευκιεος 6, 2.
 levitas orationis 133. Cf.
 Cic. Brut. 25.

	ducta 9, 61.
9, 106. cf. 9, 106.	Lucienus 6, 2.
36.	Lucii 6, 5.
6, 96.	Lucina 74.
3, 66.	Lucius 9, 60.
.	lucrum 176.
33.	lugere 6, 79.
64.	luit 9, 104.
3, 96.	lumariæ falces 13
3, 107.	lumecta 137.
177.	luna 68. 74.
7, 106.	λύω 79.
	Lupercalia 6, 13.
1.	luperci 85.
.	lupus 77.
	lusciniola 76.
5.	lustrum 6, 11.
res 15.	lympa 71. 7, 87.
	Lympha Juturna 71
1.	Lymphæ Commotiæ
	lymphata 7, 87.
	lytra 79.

M-

- contentiones* 8, 75.
conticinium 6, 7, 7, 79.
contio 6, 43.
contraria 8, 58, 59.
convallis 20.
conum 115.
copiosus 92.
copis 92.
copulæ 8, 10, 19, 9, 4.
copulæ divisionum 10, 33.
copulæ trinæ 9, 4.
corbes 139.
corbulæ 139.
Cordubæ 162.
coriandron 103.
corneta 152.
cornua 117, 7, 25.
cornuata 7, 25.
corollarium 178.
corona 62.
cortumio 7, 9.
corvus 75.
Cosconius clivus 158.
Covella Juno 6, 27.
cous 135.
crassundia 111.
creperus 6, 5, 7, 77.
crepo 6, 67.
Crepusci 6, 5.
crepusculum 6, 5, 7, 77.
cretaria 8, 55.
cretio 6, 81.
crevisse 7, 98.
κρόκευ? 105.
crocodilos 78.
crustulum 107.
crux 9, 44.
cubiculum 162, 8, 54.
cuculus 75.
cucumeres 104.
culcita 167.
culmi 37.
cultus 36.
cum muliere esse 6, 80.
cupedinis forum 146.
cupressus, cupressi 9, 80.
cura 6, 46.
curare 6, 46.
Curia Calabra 13, 6, 27.
Curia Acculeia 6, 23.
curiæ 155, 6, 46.
 veteres, Hostilia 84.
curiones 88, 6, 46.
curiosus 6, 46.
cursor 94.
Curtius lacus 148.
Cutiliæ lacus 71.
cyathus 124.
cybium 77.
cymionon 105.
Cyprius vicus 159.
Cyzicenus 8, 81.

Damnum 176.
dandi casus 8, 36, 10, 21.
dativi casus exitus in e
 40, 5, 81.
December 6, 34.
decemvirum iudicium 9,
 85.

9), mensa 118.	30. 66. 9. 63 ² sqq
8. 49. 75.	10, 33. 56 sqq, 66.
85. 6. 36.	<i>multitudo</i> 8, 46. 48.
nina 6, 38. 9,	36. 56.
181.	mulus 9, 28.
5.	mundus 6, 3.
	mundus muliebris 129.
	municipes 179.
	munus 179.
	muræna 77.
	Murcis 154.
	murmuratur 6, 67.
	murtatum 110.
	Murtea Venus 154.
	murus 141.
ualitas 6,	mussare 7, 101.
, 10.	mutointransitive 101.170.
	9, 54. 64.
	mutuum 179.
	myrti usus 110.
	mystica vad-

- dispensator 183.
 disputatio 6, 63.
 dissero 6, 64.
 dissimile et simile 10, 5.
 Cf. Præf. p. xii sq.
 dives 92.
 Diviana 68.
 dividia 7, 60.
 Divi qui potes 58.
 divisiones verbi 9, 95, 96.
 97.
 dius, divos 66. Cf. 7, 34.
 Dius Fidius 66.
 doceo 6, 62.
 documenta 6, 62.
 dodrans 172.
 doliola 157.
 domare 6, 96.
 domus 160.
 donum 175.
 dos 175.
 δόμος 175.
 ἐλάσις 175.
 δοτήνη 175.
 Duellona 7, 49.
 duellum 7, 49.
 δυνατοὶ (θεοί) 58.
 duplicarii 90.
 dupondium 9, 81.
 dupondius 169. 9, 81.
 dux 10, 56. 57.
 ἐκβασίς 7, 108.
 echinus 77.
 edo (ἔδω) 6, 84.
 edulia 6, 84.
 edus 97.
 effari 6, 53.
 effata 6, 53.
 effutitium 7, 93.
 eheu 7, 93.
 αἶ 6, 96.
 ejulitare 7, 103.
 e jure 109.
 ei et i Præf. p. xxv sq.
 Elicius Jupiter 6, 94.
 elixum 109.
Ellipsis verbi substantivi
 28. 38. 84-108. 118. 8,
 39. 9, 4.
Ellipses aliae 128. 8, 16.,
 10, 26. 27.
 eloquens 6, 57.
 eloqui 6, 57.
 eminisci 6, 44.
 emo 15.
 ἐν καὶ νέα 6, 10.
 Ennius a Varrone repre-
 hensus 7, 82.
 ἐντερον (τυράβου) 111.
 Epeus fumificus 7, 38
 ἐπιγραμμάτιον 7, 28.
 epichysis 124.
 epicrocum? 7, 53.
 Epimenides 7, 5.
 epityrum 7, 86.
 Equiria 6, 15.
 equiso 8, 14. 10, 28.
 equitatus 7, 4.
 ἐπρίστιν 6, 96.

Fr. 19.	fabula 6, 55.
9.	facere 6, 77. 78.
ε 6, 96.	<i>faciendi et patiendi</i> 10,
ι, 84.	33.
do 43.	factiosus 7, 66.
entum 6, 84.	facundus 6, 52.
atum 152.	Facutalis lucus 49.
ς 6, 6.	fænisia et fenisicia 7, 96.
9, 100.	fagutal 152.
ia 52.	Falacer flamen 84. 7, 45.
6, 40, 51. 7, 2, 82,	falces 137.
oyia 2.	Faleri 162.
oyixi 1. 7, 109.	Faliscus venter 111.
όγος 29.	fallacia 6, 55.
7, 95.	falli 6, 55.
πα 51.	falsum 6, 55.
ae 7, 108.	fama 6, 55.
tum os 23.	famigerabile 6, 55.
itus 87.	famosus 6, 55.
m 60.	fana Sabina 6, 57.
ς <i>nominatum</i> 10,	fanum 6, 54.
	far 106.
ve manum consertum	farcimen 111.
are 6, 64.	fari 6, 52.
6, 76.	fassus 6, 55.
sum 183.	fasti dies 6, 29. 53.
iliæ 49.	fatales res 6, 52.
ilina tribus 45. 55.	fatidicus 6, 52.
cto 6, 82.	Fatua 6, 55.
ollicoqua 104.	fatum 6, 52.
iplo 7, 13.	fatuus 6, 55.
mentarium 21.	Fauni 7, 36.
	Faustus et Faustius 9,
inorum 97.	71.
), 38. 10, 84.	Februarius 6, 34.

- Februatus 6, 13. 34.
 februum 6, 13.
 feciales 86.
secundum genus verborum 8, 9.
 femina 9, 57.
 fenariæ falces 137.
 feralia 6, 13.
 fere 7, 9.
 ferentarius 7, 57.
 feretrum 166.
 feræ 7, 92.
 Feronia 74.
 ferte 6, 96.
 ferveo 6, 84.
 fiber 79.
 fibra 79.
 ficedula 76.
 fici 9, 80.
 fictores 7, 44.
 ficus ruminalis 54.
 Fides 74.
figura verbi 10, 25.
figuræ 9, 52, 55.
 filum 113.
 filum corporis 10, 4.
 fimbria 79.
 fines (templi) 6, 53.
 fingo 6, 78.
finita voc. 8, 45. 80.
finitum 9, 85.
 fiscina 139.
 fistula 123.
 fixus Fr. 3.
- Flaccus flamen Martialis
 , 21.
 flamen 84.
flexura 10, 28.
 Flora 74.
 Floralis flamen 7, 45.
 flumen 27.
 fluvius 27.
 foedesum 7, 27.
 foedus 86.
 fons 123.
 Fontanalia 6, 22.
 fontes et fontis 8, 66.
 fonti et fonte 9, 112.
 forda bos 6, 13.
 Fordicidia 6, 15.
forma in declinando 9,
 37. 10, 22.
forma verbi 9, 101. 109.
 formido 6, 48.
formula 9, 103. 10, 33. 43.
formulæ solemnes licen-
 tius structuræ insert
 131. 6, 28. 8, 48. 10, 2.
 43.
 Fors 74.
 Fortasse an 34. 7, 40. 8, 7.
 Fortis Fortunæ dies 6, 17.
 Fortuna 74.
 forum 145.
 fossa 143. 7, 100.
 fossari 7, 100.
 fratres Arvales 85.
 fratria 85.
 iremo 6, 67. 7, 104.

- frequens 7, 99.
 fretum 7, 22.
 fringutire 7, 104.
 fritinnire 7, 104.
 fruges 37, 104.
 frugis 9, 75. 76.
 frumentum 104.
 fulgor, fulmen, fulgur, fulguritum 70.
fulmentum 8, 10.
 fundulus 111.
 fundulæ 145.
 fundus 37.
 Furnacalia 6, 13.
 Furrinalia 6, 19. 7, 45.
 Furrinalis flamen 84. 7, 45.
 futis 119.
 Gabinus ager 33.
 galea 116.
 galeritus 76.
 Gallica 116.
 gallina 75.
 gannire 7, 103.
 γάργαρα 76.
 gargarissare 6, 96.
 gauracum 167.
 gausape (γαυσάπης) 168. Fr. 19.
 gemo 6, 67.
genera articulorum 10, 30. *nominatum* 10, 22. *verbi* 9, 95.
genitivos tertiæ declin.
 Herculi 8, 26.
 Aristocli 10, 75.
 gentilitates 8, 4.
 gentium, gentis 8, 67.
genus nominatus 10, 21. 65.
 Germalum 54.
 gero 6, 77.
 gerra 7, 55.
 gerusia 156.
 Geryon, Geryoneus 9, 90.
 γέροντι 6, 84.
 gignitur 6, 96.
 γίγνομαι 6, 96.
 git Fr. 8.
 gladiatores Faustini etc. 9, 71.
 gladium 9, 81.
 gladius 116. 9, 81.
 globi 107.
 glossema (verbo poetico subscriptum) 7, 107.
 gradus 168. 9, 87. 8, 52.
 Græcanice 9, 89.
Græcæ formæ 122. 156. 6, 33. 7, 16. 8, 41. 9, 42.
 Græcostasis 155.
 raguli 76.
 gralator 7, 69.
 granarium 105.
 greges humani 6, 34.
 gusto 6, 84.
 guttus 124.

- Habere auctorem apud** 7, 106.
habet consuetudo 8, 48.
Hæc i. q. *hæc*, *hic* i. q. *hi* 75, 98, 137. 6, 73. 7, 64.
Halcedo 79.
Ἰμαξ 7, 74.
harena 10, 19.
hastati 89.
haurii Fr. 14.
Hectoras 10, 69.
Hectorem 10, 70.
hehæ 7, 93.
Heraclide 8, 68.
Hercules 66. 74?
Herculi decuma 6, 54.
Herculibus 10, 49.
heu 7, 93.
hibernacula 6, 9.
hibernum 6, 9.
hiems 61. 6, 9.
hilum 111.
hinnitus 7, 103.
hinnulus 9, 28.
hippopotamios 78.
hirundo 75.
ἰμνωμία 9, 89.
honestum 73.
honos 75.
hordeum 106.
hesticus ager 53.
hostis 5.
hostium 6, 92.
humatus 23.
humidus 24.
humilior, humillimus 23.
humor 24.
humus 23.
I 6, 96.
jaculum 115.
janitos 7, 27.
Janualis porta 165.
Januarius 6, 34.
Janus Geminus 156.
idem pro *iidem* 57. 9, 14.
idus 6, 28.
ignis 70.
ignis et aqua in nuptiis 61.
imburvom 127.
impendium 183. 6, 65.
imperator 87.
impluvium 161.
impos 4.
impositio (nominis) 7, 32. 10, 51, 53 etc.
impositio 1. 8, 1. 5. 10, 35. 51. 60.
impositiones 10, 60.
impositor (nominis) 7, 1, 2.
impressionem facere (irruere) 149.
inæquabilitas 8, 28, 50.
inæqualis junctura modorum 6, 82; *pron. relat.* 10, 30.
incertus ager 55.
inchoatum verbum 9, 91.
incircum 25.

101.
 ucare quod 8, 78.
 ficativus in membris
 relativis orat. obliquae.
 o. 6, 82. 10, 58.
 ere 6, 61.
 um 6, 61.
 ya funera 7, 42.
 iminatum Fr. 11.
 i 131.
 i, 52
 et . perfectæ res 9
 1.
 verbum 9, 97 sqq.
 , 33, 48.
 , 78.
 2. 8, 45. 80.
 iculi 8, 50.
 84.
 d substantiva ind-
 9, 76

110.
 Instelanus vic
 intempesta no.
 Interamna 28.
 intermestris 6,
 internoscere 9,
 intertrigo 176.
 intertrimentum
 intusium 131.
 invident 6, 80.
 Jovm et Joverum
 Jovis? 8, 46.
 Jovis Elicii ara 6, 9
 ircus 97.
 irpices 136.
 Isis 57.
 ιταλός 96.
 ite (ite) 6, 96.
 iter 22. 35.
 jubar 6, 6. 7, 76.
 jubilo 6, 68

- Lucina 69. Hujus deæ
 lucus 49. et
 ædis 50.
 Jupiter 65. 74. 8, 33, 49.
 10, 65.
 Viminus 51.
 iurgare 7, 93.
 iurgium 7, 93.
 Juturnæ fons 71.
 juveneus 96.
 Κοβριος 62. Cett. sub C.
 Lactuca 104.
 lacus 26.
 læna 133.
 læta 6, 50.
 lætari 6, 50.
 lana 113.
 lana Gallicana et Appula
 9, 39.
 lanea 130.
 langula 120.
 laniena 8, 55.
 Lanuvi 162.
 lapathium 103.
 lapidicinæ 151.
 Larentinal 6, 23.
 Læres Compitales 6, 25?
 Larum ara 74. lucus 49.
 Larunda 74.
 Lases 6, 2.
 Latiaris collis 52.
 Latinæ feræ 6, 25.
 Latium 32. 162.
 latomizæ 151.
 latratu 7; 32.
 latro 7, 103.
 λατρον 7, 52.
 latrones 7, 52.
 latrunculi 10, 22.
 Lauretum 152.
 Lautolæ 156.
 lautumia 151.
 lavatrina 9, 68.
 Lavernalis porta 163.
 Lavinium 144.
 lavo, labor 9, 105. 107.
 lea Fr. 2.
 lecti 166.
 lectica 166.
 λεκτρον 166.
 legati 87. 6, 66.
 leges 6, 66.
 legio 87. 6, 66.
 legitima 6, 66.
 lego 6, 36. 66.
 legulus 94. 6, 66.
 legumina 6, 66.
 leo et læna 100.
 λεκαστά 123.
 lepestæ 123.
 λέπορις 101.
 lepus 101. Cf. Gell. 1, 18.
 Varr. R. R. 3, 12.
 Lesas? 8, 84.
 letum (λήθη) 7, 42.
 λευκιενος 6, 2.
 levitas orationis 133. Cf.
 Cic. Brut. 25.

	Luceres 55. 81.
6, 47.	Lucerna 119.
um (suspecta di-	λύχνος 119.
a) 8, 51. cf. 9, 106.	Lucia 9, 61.
5.	Lucienus 6, 2.
5, 96.	Lucii 6, 5.
66.	Lucina 74.
	Lucius 9, 60.
	lucrum 176.
	lugere 6, 79.
5.	luit 9, 104.
7.	lumaris falces 137.
	lumecta 137.
5.	luna 68. 74.
	λύω 79.
	Lupercalia 6, 13.
	luperci 85.
	lupus 77.
	lusciniola 76.
5.	lustrum 6, 11.
	lympha 71. 7, 87.
	Lympha Juturna 71.
	Lymphæ Com...

- macrior 8, 77.
 Mæcenas 8, 84.
 mæreere 6, 50.
 Mæsius et Mesius 7, 96.
 magida 120.
 magister equitum 82.
 magister populi 82.
 magistratus 82.
 magmentum 112.
 Magnetes lapides 9, 94.
 magnitudinis vocabula 8, 79.
 Maius 6, 33.
 malache 103.
 malaxare (μαλάσσειν) 6, 96.
 malum (μάλον) 102.
 malva 103.
 Mamers 73.
 Mamuri Veturi 6, 45.
 mancipium 6, 85.
 mandier 7, 95.
 manducari 7, 95.
 Manducus 7, 95.
 mane 6, 4, 8, 76, 9, 73.
 Manes Serviles 6, 24.
 Mania 9, 61.
 manica 6, 85.
 manicula 135.
 manipularis 6, 85.
 manipulus 88, 6, 85.
 Manius 9, 60.
 mantelium 6, 85.
 manubrium 6, 85.
 manum 6, 4.
 manupretium 178, 6, 85.
 mappæ-tricliniaries 9, 47.
 Marcus 9, 55.
 maris motus 9, 26.
 Mars 73.
 Marspiter 8, 33.
 Martialis collis 52.
 flamen 84, 7, 45.
 Martius 6, 33.
 mas, femina, neutrum 9, 55 sqq.
 Maspiter 8, 49, 9, 75, 10, 65.
 matello 119.
 Mater Larum 9, 61.
 matææ (ματταῖα) 112.
 medicina 7, 4.
 medicus 93.
 Meditrinalia 6, 21.
 Mefitis lucus 49.
 Megalesia 6, 15.
 Megalesius murus 6, 15.
 melandrya 77.
 Meli domus 157.
 Melicerta 8, 68, 9, 91.
 μελίγη 106.
 meliosem 7, 27.
 melius 8, 76.
 meminisse 6, 44, 45.
 mendicus 92.
 μήνη 6, 10.
 μήνες 6, 10.
 mensis 6, 10.
 menta 103.
 mentium et mentes 8, 67.
 Mercedonius 6, 13. Cf.

75. 36. 56.
mulus 9, 28.
6, 36. mundus 6, 3.
6, 38. 9, mundus muliebris 129.
municipes 179.
munus 179.
muræna 77.
Murcis 154.
murmuratur 6, 67.
murtatum 110.
Murtea Venus 154.
murus 141.
mussare 7, 101.
itas 6, *mutointransitive* 101. 170.
o. 9, 54. 64.
mutuum 179.
myrti usus 110.
mystica vada 7, 19.

N ante S . . .

- Neapolis 6, 58.
 nefasti 6, 30. 53.
 nemo 36.
 Neptunalia 6, 19.
 Neptunus 72.
 nequam 10, 80.
 nexum 7, 105.
 nexus 7, 105.
 nigellus 8, 79.
 nihil 9, 54.
 nihili 9, 54. 10, 81.
 Noctiluca 68. 6, 79.
 noctu lucuque 99.
 noctua 76.
 nolo 10, 81.
 νομοι 36.
 nomen 8, 13. sq.
 nomenclator 94.
 νόμιμα βαρβαρικά 7, 70.
 nomina 8, 45. 53. 79.
 nominandi casus 8, 42.
 9, 76. 10, 23.
 nominare 6, 60.
 nominativos 10, 23.
 nominatus 8, 45. 52. 63.
 9, 95. 10, 18.
 nonæ 6, 28.
 non modo 9, 7.
 non modo non 9, 7 cf.
 Cic. de Off. 1, 21.
 nonussis 169.
 nothum (*genus verborum*)
 10, 69.
 novalis 39. 6, 59.
 Novapolis 6, 58.
 Nova via 164. 6, 59.
 Novensides 74.
 novicius 6, 59.
 novicii servi 8, 6.
 novissimum 6, 59.
 novitas 6, 59.
 nox 6, 6.
 Numa Pompilius 157.
 numen 7, 85.
 Numerius 9, 55.
 numerorum ratio 9, 81
 sqq.
 nummi 173.
 nuncupare 6, 60.
 nuncupatæ pecuniæ 6, 60.
 nuntius 6, 58.
 nuptiæ 72. 10, 66.
 nuptus 72.
 nux 102.
 νύξ, 6, 6.
 nympholeptus 7, 87.
 O pro Au 95. 167. 9, 75.
 obæratu 7, 105.
 objurgare 7, 93.
 Oblivia verba 10.
 obscænum 7, 96. 97.
 obsidium 90.
 occasus solis 6, 5.
 ocimum 103.
 ocrea 116.
 odor 6, 83.
 odoratus 6, 83.
 odorus 6, 83.
 offula 110.

qui) et derecu 10, 22,
43 sqq.
Orion 7, 50.
ornamentum 6, 76.
ornatus 129.
oro 6, 76.
oscines 6, 76.
osculum 6, 76.
osmen 6, 76.
1. osso Fr. 9.
ostreæ 77.
ove et ovi 8, 66.
ovile 8, 54. 9, 50.
ovis 96.
ouls 50.
6, 34. Paganalia 6, 24.
paganicæ 6, 26.
pala 134.
Palanto 53.
Palatina tribus 45. 56.
Palatium 53 Cf. Varr. ap.
Serv. ad Æneid 8, 51.

- paludamenta 7, 37.
 paludatus 7, 37.
 palus 26.
 panarium 105.
 panificium 105.
 panis 105.
 pannus 114.
 pannuvellium 114.
 panthera 100. 9, 55.
 parapechia 135.
 parentum et parentium 8,
 66.
 paries 9, 41.
 parma 115.
 Parmenses 8, 56.
 participalia 10, 34.
 participia 8, 58. 9, 110.
 pater 65.
 patera 122.
 paterfamilias, patrifamilia
 8, 73.
 patina, patella 120.
 patresfamiliarum 8, 73.
 patricus casus 8, 66. 67.
 9, 54. 76. 85.
 pavo 75.
 pavor 6, 48.
 pauper 92.
 pecten 129.
 pectere 6, 96.
 pectunculi 77.
 peculatum 95.
 peculia? 95.
 pecunia 92. 95.
 pecuniosus 92.
- pedica 95.
 pedisequus 95.
 πήγμων 103.
 Peleus 10, 69.
 pellesuina 8, 55.
 pellexit 6, 94.
 pellicula 7, 84.
 peloris 77.
 pelvis 119.
 penaria 162.
 Penatium ædes 54.
 pensio 183,
 percellere (convincere) 9,
 77.
 Percelnus? 8, 81.
 perduellis 3. 7, 49.
 perduellum 7, 49.
 peregrinus ager 35.
 perfectum verbum 9, 96.
 10, 33. 48.
 Pergama primæ declin.
 6, 15.
 periculum 116.
 περιπέτασματα 168.
 περιστάματα 168.
 τριπέτυλον 8, 29.
 perna 110.
 peroro 6, 76.
 Perperna s. Perperna 8.
 41. 81. 9, 41. 10, 27.
 perpetrare (absolvere) 7,
 110. 9, 115.
 persedit et perstitit 9, 49.
 perseverantia 2.
 persibus 7, 107.

-), 91. Popilius (C. sive C. Papi-
 lius, ut audit apud T.
 Liv. 8, 28.) 7, 105.
 æ 85. poplifugia 6, 18.
 Poplilius 7, 105 Cf. T.
 Liv. 8, 28.
 porcopor 97,
 porcus (*πὸρκος*) 97.
 porta 142.
 Portunalia 6, 19.
 " pos 4. (*pons*) Cf. 83, tum.
cosentiunt pro *consentiunt*,
cosul pro *consul*,
 alia hujus generis, quæ in
 5. titulis frequenter occur-
 s 8, runt. e. g. ap. Orellium,
 C. inscr. Lat. n. 552,
 642, 3247.
 postici muri 42.
 postilio 148.
 postmœrium 143.
 Postuma 9, 61.
 5. Postumus 9, 60.

- præda 178.
 prædia 40.
 præfica 7, 70.
 præhendo 9, 90.
 prælucidum 7, 108.
 præmium 178.
 Prænestinus 52.
prænomina 9, 54. et
 alio sensu 9, 60.
 præses 40. 6, 74.
 præsidium 90.
 præstigiator 94.
 prætor 80. 87. 6, 54.
 prata 40.
 pretium 177.
 principes 89.
 pro 6, 58.
 πρόσθετον 96.
 procare 7, 80.
 procedere 7, 81.
 prodire 7, 81.
 prodixit 6, 61.
 πρόδομος 160.
 profanatum 6, 54.
 profanum 6, 54.
 professi 6, 55.
 prolocutum 6, 56.
 proloqui *passive* 6, 56.
 proloquium Fr 3.
 pronomina 8, 45.
 pronuntiare 6, 58.
 propagatum (derivatum)
 8, 5.
 propagines (vocis) 8, 10.
 disciplinæ 8, 24.
 proportione esse, dici 170.
 8, 68; 78, 80. 9, 61, 63.
 10, 2, 37, 41, 47, 65.
 præsectum 110.
 Proserpina 68.
 proserpo 68.
 piusos rosus 10, 52.
 protinam 7, 107.
 proversus 7, 81.
 providere (προβιδειν) 6, 96.
provocabula 8, 45.
 prudens 6, 30.
 Psappha 9, 90.
 Publici:is clivos 158
 pugil 94.
 Pullius clivos 158.
 pulmentarium 108.
 pulmentum 108.
 puls 105.
 pulvinar 167.
 puppis et puppes 8, 66.
 purpura 113.
 πύραμος 25.
 putare 6, 63. 96.
 putator 6, 63.
 Puteoli 25.
 puteus 25. 6, 84.
 Πυθαγόρα 7, 17.
 πυθίσθαι 6, 96.
 puticoli 25.
 puticulæ 25.
 putum 6, 63.
 Quadrans 171. 174.
 quadrigæ 10, 24, 66, 67.

parvus 105.
fastelli 136.
isacellum *rastri* 136.
rates 7, 25.
ratitus quadrans 44.
umentalis *raudus* 163.
166. 6, *Rauduscula porta* 163.
is 6, 67. *reciprocare* 7, 80.
quis ana- *reciprocus* 7, 80.
-quis de *recordare* 6, 46.
30, 7, 8. *Relativorum membrorum*
14. *mi-* *coacervatio* 29. 95. 8,
27. 9, 69.
reliquom 175.
reloqui 6, 57.
reminisci 6, 44.
1. *reno* 167.
1, 45. *repotia* 122. 6, 84r
repudiandum est artis 9,
111. Cf. v. *sequendum*.
18. *rescribere* (*eodem sensu*
quo scribere) 7, 109.
1, 4, 8, *respondere* 6, 72.

- rica 130.
 ricinium 132.
 rite 7, 88.
 ritu 7, 88.
 robigalia 6, 16.
 Roma 144. 9, 50.
 Romanenses? libertini 8,
 83.
 Romani 8, 56. 10, 16.
 Romanula porta 164.
 Romanus ager 33.
 Romilia tribus 55.
 Romulæ urbis portæ 164.
 Romuli ædes 54.
 rorarii 7, 58.
 rosa 103.
 rostra 155.
 rudere 7, 103.
 ρυκάνη 6, 96.
 runcina 6, 96.
 rura 40.
 rure Fr. 5.
 Rustica et urbana lingua
 97. 7, 96.
 ruta 103.
 ruta cæsa 9, 104.
 ρυτή 103.
 rutilare 7, 83.
 rutrum 134.

 S et C 10, 57.
 Sabini 32.
 sacerdotes 83.
 sacerdotulæ 51, 130.
 sacramentum 180.
 sacrificiolus 6, 31.
 Sacra Via 47. 6, 18.
 sacrificio, sacrificor 9, 105.
 6, 18.
 sagum 167.
 Salacia 72.
 Salii 85.
 salinæ 8, 48.
 sallere 110.
 saltus 36.
 Salus 74.
 Salutaris collis 52.
 Samothraces dei 58.
 Sancus 66.
 saperda 7, 47.
 Sappho, Psapppha 9, 90.
 sarculum 134.
 sarrare 7, 108.
 sarta 6, 64.
 Saturnalia 6, 22.
 Saturnia 42. porta 42.
 Saturnius mons 42.
 Saturnus 57. 64. 74.
 scabellum 168.
 scæna, scena (σκηνή) 7, 96.
 Cf. 9, 34.
 scæptrum, sceptrum 7, 96.
 scævola (σκατιά) 7, 97.
 scalæ 9, 65. 68. 10, 54.
 σκαλίως 6, 96.
 scalpere 6, 96.
 scamnum 168.
 Sceleratus vicus 159.
 schoeniculæ 7, 64.
 sciurus? 8, 68.

7, 65.
 stamerina 81.
 o.
 icum 8, 31.
 7, 88. Cf.
 19.
 28.
 4.
 33.
 26

senior Fr. 17.
 septimatus 6, 14.
 Septimontium 41. dies
 24.
 septunx 171.
 sepulcrum 23.
 sequenda (analogia) 8, 3.
 37, 9, 7.
 sequendum (*absolute*) 9
 48.
 sequi auspicia 33.
 sequitur 8, 12.
 seræ 7, 108.
 Serapis 57.
 sermo 6, 64.
 serpillum 103.
 sarta 6, 64.
 servi (novicii) empti 8, 6.
 servi societatum et fanor-
 rum 8, 83.
 Servii murorum portæ
 162.
 Serviles Mar-

- sibilus 7.
 Siccus 40.
 sidera 7, 14.
 siet 9, 77. 81.
 signa 7, 14.
 silentium 6, 7.
 siturus 7, 47.
 simile, dissimile, *substant.*
 8, 41.
 simpulum 124.
singularia 7, 33. 8, 48.
 9, 65 sqq. 10, 35. 36.
 36 sqq.
 sinistimus? 7, 97.
 sinum 123. 9, 21.
 sirpata dolia. 137.
 sirpea 139.
 sirpiculæ 137.
 sirpo 137, 139.
 siser 8, 48.
 sisumbrium 103.
 socrus 10, 82.
 sol 68. 74. 7, 51.
 sola terræ 22.
 solarium 6, 4.
 solium 128.
 solstitium 6, 8.
 solu 6, 2.
 solui 9, 107.
 sorbeo 6, 84.
 sors 183. 6, 65.
 sortes 6, 65.
 sortilegi 6, 65.
species nominatus 10, 21.
 specillum 6, 82.

specio 0, 2.
 spectro 6, 82.
 speculator 6, 82.
 speculum 129. 6, 82.
 spes 6, 73.
 spica 37.
 spondeo 9, 69.
 sponda 6, 70.
 sponsalis 6, 7.
 sponsio 6, 7.
 sponsor 6, 69. 74.
 sponsus 6, 70. 7, 107.
 stagnum 26.
 stamen 113.
 στεγαστρον 166.
 stecum 6, 32.
 sterile genus *verbo*
 8, 9.
 sternere 6, 96.
 stillicidium 27.
 stipatores 7, 52.
 stipendium 182.
 stips 182.
 stipulari 182.
 stiva 135.
 στοιβή 182.
 stragulum 167.
 στρεγγαλις 6, 96.
 στρεγγαλιζεν 6,
 strangulare (στ
 96.
 Streniæ sacel'
 sribula 7, 6.
 stringere 6,
 strittabillæ

128.
113.
131.
35.
8.
tribus 56.
, 75.
10.
8.

6, 21.

5.
74.
1.
5.

Tabernola 47, 50.
Tarentum? dies 6, 24.
Tarpeius mons 41.
Tartarinus 7, 37.
Tatienses 55.
taurus (ταῦρος) 96.
ταῦρος 6, 96.
tegas 110.
temo 7, 73, 74, 75.
tempeſtiva 6, 3.
tempeſtus 7, 51. Cf. 7, 72
templi partes 7, 7.
templum 7, 6, 7, 8, 9, 12.
tempora verbi 9, 32, 95.
96, 101, 10, 47.
temporale verbum 8, 13.
tempus 6, 3.
tempus praesens et praeteritum 9, 104. .it

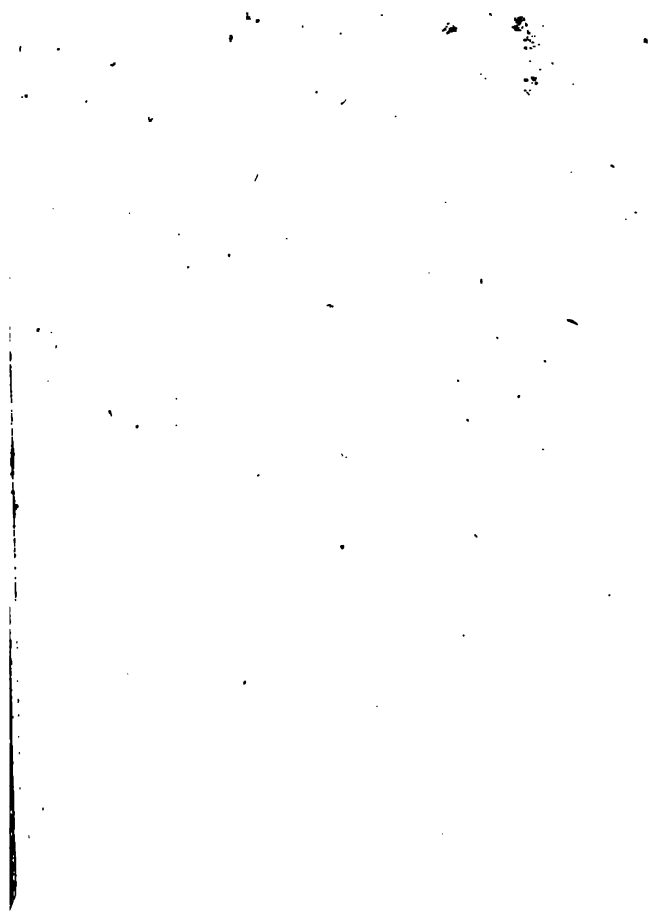
- teruncius 174.
 tesca 7, 10. § 11. 12.
 testatium 106.
 testudo 79. 161.
 texta fasciola 130.
 Thelis 7, 87.
 Θεοὶ ὕψιστοι 58.
 θέτις 7, 87.
 Threca 14 Cf. 7, 34.
 Θραμβός 6, 68.
 thrion 107.
 thynnus 77. 7, 47.
 Tiberinus 29. 71.
 Tiberis 29. 30.
 tiben 6, 75.
 Tiburs 8, 53. 9, 34.
 tigris 100. Cf. Plin. H. N.
 8, 17, 65.
 tingere 6, 96.
 Titanis 7, 16.
 Titii sodales 85.
 toga 114.
 toral 167.
 torpedo 77.
 torulus 167.
 torvus 167. Cf. 142.
 torus 167.
 trabes 7, 33.
 trabs 10, 56. 57.
 tragula 115. 139.
 trama 113.
 trames 7, 62.
 transitus 10, 52 sq.
 trapetes 138.
 tremor 6, 49.
 tremuisti † 6, 49.
 tresses 9, 81.
 tressis 169. 9, 81.
 triarii 89.
 tribuni ærarii 181. mili-
 tum 81. plebei 81.
 tribus 35. 55.
 tributum 181.
 tricessis 170.
 triens 171.
 trigæ 8, 55.
 triones 7, 74. 75.
 triticum 106.
 tritillare 7, 104.
 tritura 21.
 Trivia 7, 16.
 triumphare 6, 68.
 triumviram iudicium 9,
 85.
 trivolum 21.
 Trogus (T. Q.) 6, 90. 92.
 trua 118.
 τρυήλη 118.
 truleum, trulla 118.
 tryblia (τρυβλία) 120.
 tubæ 117.
 tubi 117.
 tubicines 91.
 tubulustrium 6, 14. Cf. 117.
 tueri 7, 12.
 Tullianum 151.
 tunica 114.
 τυρλὸν ἔντερον 111.
 turdus 77.
 tardus, tardarius, turde-

- licus † 6, 2.
 turma 91.
 turpicula res puerulis in
 collo quædam suspen-
 ditur 7, 97. Cf. 7, 107.
 turris 142.
 Tuscanicum 161.
 Tusci 52.
 Tuscus vicus 46.
 tutulati 7, 44.
 tutulus 7, 44.
 U et I *permutata* 83. 8,
 77.
 Vagire 7, 104.
 vallum 117.
 vallum (vannulum), 138.
 vas 6, 74.
 vates 7, 36.
 vaticinari 6, 52.
 udus 24
 Vedius 74.
 vehiculum 140.
 vela 130.
 Velabrum 43. 44
 minus 156.
 Velie 54.
 Velinia 71.
 vellera 54.
 vellus 130.
 venator 94.
 Venelia 72.
 ventilabrum 38.
 ventus 72, 94.
 Venus 62. victrix 62. Ve-
 neris natales 63.
 ver 6, 9.
verbum 8, 11. 12. 53.
verbum, quid 8, 40. 10,
 77.
verbum temporale 8, 15.
 20 sqq. 9. 95. 109. 10,
 31.
 vernaculum genus verbo-
 rum 10, 69.
finitum, non finitum 9,
 31.
 versum a 148.
 veru 127.
 vervex 98.
 vesper 6, 6. 7, 50.
 Vesper adest 7, 50.
 vesperugo 6, 6. 7, 50.
 Vesta 74.
 Vestalia 6, 17.
 vestigiator 94.
 vestis 130.
 vestispica 7, 12.
 veter 6, 2.
 Ufenas 8, 84.
 via 8. 22. 35.
 vibices 7, 63.
 victoria 62.
 vicus 8. 145.
 video 6, 80.
 videri (intelligi 8, 19.
 vieri 62.
 vigilant 6, 80.
 vigilium 6, 80.

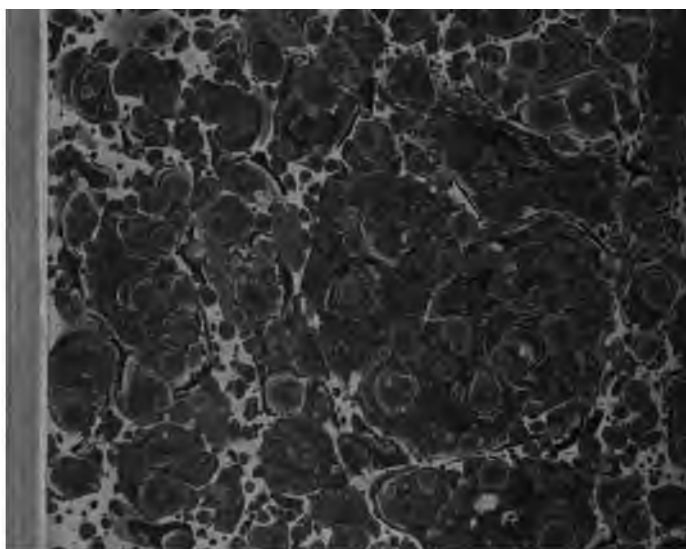
- villa 35.
 Viminalis collis 51.
 vina 9, 66.
 Vinalia 13, 6, 16, 20.
 vinaria 8, 55.
 vindemia 37.
 vindemiæ in Latio 6, 16.
 vindemiator 94. Cf. 37.
 vinea 37.
 vinetum 37.
 vinum legere 6, 16.
 viocurus 7, 158.
 violare 6, 80.
 virgultum 102.
 viride 102.
 virilia, muliebria, neu-
 tra 10, 21, 30.
 virtus 73.
 vis 8, 7.
 visenda 6, 80.
 vita 63.
 vitis 37, 102.
 vitulantes 7, 107.
 vitulus 96.
 uliginosus 24.
 uls 83.
 ulula 75.
 ululare 7, 104.
 um pro ium in genitivo
 6, 53, 7, 18, 8, 67, 71.
 umbilicus 7, 17.
 umboneis 115.
 umbra 77.
 uncia 171.
 une 8, 63.
 unguenta 9, 66.
 unguentra 8, 5.
 ungues 7
 uni, unæ, una 9,
 24.
 vocabula 8, 11, 45, 52, 53,
 80.
 vocabulum 8, 11, 12.
 vocandi casus 8, 42, 68,
 10, 30.
 vocis verbum (sonus) 9, 40.
 Cf. 8, 40.
 Volamina 9, 61.
 Volcanalia 6, 20.
 Volcanalis flamen 84.
 Volcanus 70, 74.
 volo 6, 47.
 volpes 101.
 volsillæ (metaphor.) 91,
 33.
 Voltornalis flamen 7, 45.
 Volturum 29.
 Volturnus 29.
 volucres 75.
 vomer 135.
 Vortumnus 46, 74.
 Vortunalia 6, 21.
 uræon 77.
 Urbinas 8, 84.
 urbs 143.
 urinare 126.
 urna 126.
 urnarium 126.
 ursus 100.
 urvom 127, 135.

...andi 8, 30. | ...que pro utcunque 7,

i 6, 56. Cf. 7, | Z in carminibus Saliorum
45. | 7, 26.
Zanclæ 137.

... five cents a day
by retaining it beyond the
time.

Please return promptly.

Lv 22.6.50

M. Verril Flacci Fragmenta post edi

Widener Library

006826329

3 2044 085 246 403